

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Bemærkninger:

Bemærkning om formål og bestemmelser:

I dokumentet er fredningens formål og bestemmelser fremhævet som hjælp til læseren. Fremhævningerne er vejledende. Fredningens formål og bestemmelser kan også optræde uden for de markerede områder. Et fuldstændigt billede af formål og bestemmelser forudsætter, at hele afgørelsen fra fredningsnævn og Overfredningsnævnet/klagenævn læses.

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af fredningens formål](#)

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af bestemmelserne](#)

Domme:

Taksationskommissionen:

Overfredningsnævnet:

Fredningsnævnet:

Kendelser:

Deklarationer:

Dispensationer: sidst i filen med nyeste til sidst

OVERFREDNINGSNÆVNET>

År 1979, den 6. december, afsagde overfredningsnævnet følgende

a f g ø r e l s e

i sagen om fredning af arealer ved Rathlousdal i Odder kommune, Århus amt (sag nr. 2361/77).

Fredningsnævnet for Århus amts sydlige fredningskreds afsagde den 9. december 1977 kendelse om fredning af ca. 368 ha umiddelbart sydvest for Odder by. Fredningen tilsigter navnlig at bevare områdets landskabelige og kulturhistoriske værdier, herunder at opretholde løvtræsbrømmer langs de 2 landeveje, der passerer gennem det fredede område. I kendelsen er dog tilladt en nærmere angivet forlægning af landevejen Skanderborg-Odder og i princippet en forlægning af landevejen Horsens-Odder over de fredede arealer. De således fredede arealer tilhører i det alt væsentlige godset Rathlousdal. Kun mindre arealer af 3 andre ejendomme er inddraget under fredningen.

Fredningsnævnets kendelse er forelagt overfredningsnævnet til efterprøvelse efter § 25 i den dagældende naturfredningslov. Kendelsen er tillige påklaget til overfredningsnævnet af to af ejerne, godsejer Tesdorpf, Rathlousdal, og Rodstenseje Hovedgård a/s, samt af fredningsstyrelsen, det daværende fredningsplanudvalg for Århus amt og Danmarks Naturfredningsforening.

Godsejer Tesdorpf har modsat sig en fredning som værende et unødvendigt og uheldigt indgreb, eftersom området ikke kan anses for at være truet af foranstaltninger, der kan medføre uønskede forandringer, og eftersom der ikke ved en fredning bør lægges hindringer for den udvikling, som kan være nødvendig for en stor land- og skovbrugsvirksomhed. Subsidiært har godsejer Tesdorpf ønsket forskellige ændringer af fredningsbestemmelserne til formindskelse af de ulemper for en rationel land- og skov-

brugsdrift, som en fredning vil medføre, og til lettelse og tydeliggørelse af hans forpligtelser til at opretholde de kulturhistoriske minder på godset. Hvis fredningen gennemføres ud fra det angivne formål, er det imidlertid selvmodsigende samtidig at tillade drastiske ændringer af vejforholdene. Godsejer Tesdorpf vil, hvis fredningen gennemføres, foretrække en opretholdelse af landevejens nuværende linieføring og modsætter sig i hvert fald andre løsninger end den af fredningsnævnet tilladte, som dog bør suppleres med enkelte mindre ændringer til lettelse af godsets drift.

Rodstenseje Hovedgård a/s har under henvisning til den fredningsværdige Rævsådal med forbindelse til Norsminde fuglereservat ønsket fredningen udvidet mod øst til at omfatte større arealer af selskabets ejendom, eventuelt hele godsets jordtilliggende, hvis tilladelsen til de to landevejsforlægninger gøres betinget af, at de opretholdes efter en revision af kommunens vejplanlægning i overensstemmelse med kommunens oplæg til regionplanlægningen. For en udvidet fredning på dette vilkår vil der ikke blive krævet erstatning, men selskabet modsætter sig en fredning af alene 1 ha af godsets arealer, således som det er bestemt af fredningsnævnet.

Fredningsstyrelsen og fredningsplanudvalget har især af landskabelige hensyn, men også af hensyn til geologiske interesser ønsket fredningen udvidet til at omfatte hele den del af Rathlousdal gods, der ligger syd for landevejen Skanderborg-Odder. Fredningsstyrelsen har endvidere henstillet forskellige ændringer i fredningsbestemmelserne angående de kulturhistoriske minder, men har kunnet tiltræde fredningsnævnets beslutninger om landevejsforlægningerne. Fredningsplanudvalget har i henhold til naturfredningslovens § 42 godkendt vejforlægningen over Rathlousdal.

Danmarks Naturfredningsforening har navnlig ønsket, at fredningen kommer til at forhindre en landevejsforlægning over Rathlousdal. En linieføring som den af fredningsnævnet godkendte vil uopretteligt medføre et ødelæggende indgreb i det meget værdifulde landskab. Foreningen har tillige ønsket en geografisk udvidelse af fredningen i overensstemmelse med fredningsstyrelsens og fredningsplanudvalgets synspunkter samt af nærre-kreative hensyn henstillet det bestemt, at løvtræsprocenten i skovene ikke må blive mindre end 50, og at den nuværende bøgetræsprocent skal fastholdes.

Århus amtsråd har for overfredningsnævnet udtalt sig til støtte for den omhandlede landevejsforlægning over Rathlousdal og fremhævet, at en vejforlægning må anses for nødvendig af hensyn til færdselssikkerheden. Den ønskede og af fredningsnævnet tiltrådte vejforlægning er i overensstemmelse med den overordnede vejplanlægning og er under hensyn til områdets

landskabelige kvaliteter tilpasset de almindelige vejnormer. Der foreligger ikke realistiske muligheder for at forlægge landevejen til en linieføring uden for det fredede område, og andre muligheder for en forlægning inden for området har måttet forkastes som mindre hensigtsmæssige.

Odder byråd har henvist til en byrådsbeslutning i 1975 til støtte for vejforlægningen og fremhævet, at byrådet ikke har påklaget fredningsnævnets kendelse.

Hads Herreds Landboforening har for det tilfælde, at overfredningsnævnet tillader en vejforlægning, ønsket tilladelsen udformet på en sådan måde, at der åbnes mulighed for en af landbrugsmæssige hensyn ønskelig ændret linieføring i den vestligste del af området.

Akademirådet, Fonden for Bygnings- og Landskabskultur, Egnforeningen for landskab og kultur, Beboerforeningen for Fillerup og Omegn, Odder Handelsstandsforening, Turistforeningen for Odder og omegn samt et stort antal enkeltpersoner har for overfredningsnævnet udtalt sig imod vejforlægningen. En enkelt skriftlig henvendelse udtrykker tilslutning til amtsrådets ønske om vejforlægningen.

I sagens behandling har deltaget 6 medlemmer af overfredningsnævnet, dog 8 medlemmer for så vidt angår spørgsmålet om landevejsforlægningen over Rathlousdal.

Overfredningsnævnet skal enstemmigt udtale:

Det tiltrædes af de grunde, der er anført i fredningsnævnets kendelse, at området, som er omfattet af kendelsen, bør undergives fredning. Fredningen findes imidlertid efter sit formål at burde udvides til at omfatte hele Rathlousdal gods vest og syd for skoven Dyrehave. Derimod findes der ikke under denne sag at kunne træffes beslutning i spørgsmålet om fredning af yderligere arealer under Rodstenseje.

Det fredede område udgør herefter ca. 474 ha og er afgrænset som vist på fredningskortet, der hører til overfredningsnævnets afgørelse.

Lindealléen fra Odder til Rathlousdal, der er en del af landevejen Skanderborg-Odder, er fredet ved deklaration af 5. september 1949. I skrivelse af 1. november 1971 afslog overfredningsnævnet at dispensere fra denne deklaration til gennemførelse af en dengang ønsket vejforlægning, som ville nødvendiggøre fældning af nogle af allétræerne. Overfredningsnævnet anførte i skrivelsen, at det område, som vejforlægningen ville berøre, måtte anses som fredningsværdigt, og at det eksisterende miljø burde bevares.

Den af amtsrådet nu ønskede og af fredningsnævnet tiltrådte vejforlægning berører ikke lindealléen, som fortsat kan opretholdes, men fø-

rer vejen syd om Rathlousdals avlsbygninger. En forlægning af landevejen på strækningen gennem det fredede område findes imidlertid at være uforenelig med hensynet til at bevare det værdifulde godslandskab, som ligger i umiddelbar nærhed af Odder by. Varetagelsen af dette sidstnævnte hensyn findes at måtte tillægges større vægt end hensynet til netop ved en vejforlægning som ønsket af amtsrådet at opnå forbedrede forhold i trafiksikkerhedsmæssig henseende. Fredningsnævnets tilladelse til den omhandlede vejforlægning ophæves derfor.

Fredningsbestemmelserne iøvrigt findes at burde ændres til imødekommelse i det væsentlige af godsejer Tesdorpf's ønsker herom af hensyn til den landbrugsmæssige drift af godset. Fredningsnævnets beslutning om ikke at tillade tilplantning af ca. 25 ha syd og øst for arealet betegnet Norske Anlæg findes dog under hensyn til fredningens formål at måtte tiltrædes.

Det tiltrædes endvidere, at der ikke er foreskrevet den af Danmarks Naturfredningsforening henstillede løv- og bøgetræsbinding for godsets skove, men alene foreskrevet genplantning med løvtræer efter normal afdrift af en bræmme langs landevejene. Det findes dog tilstrækkeligt til at tilgodese fredningsformålet, at bræmmens dybde bliver 20 m som ønsket af godset.

Bestemmelsen om, at godsets have skal bevares som sådan, findes efter ejerens ønske at kunne udgå, bl.a. fordi haven ikke længere er knyttet til nogen hovedbygning på godset, og den udlagte sti langs Odder å findes på strækningen langs haven at burde fjernes noget fra haven og bygningerne.

Bestemmelserne om bevaring af forskellige kulturhistoriske minder på godset findes at burde ændres navnlig således, at ejeren kun pålægges pligt til at bevare stensætningerne langs Odder å og kanalen, bjørnegrotten og karpedammene, hvis fredningsstyrelsen vil påtage sig en reablerings- og vedligeholdelsespligt.

Deklarationen af 5. september 1949 om fredning af lindealléen ophæves, idet deklarationens bestemmelser indføjes i nedenstående fredningsbestemmelser.

Fredningsbestemmelserne for det på fredningskortet viste område er herefter:

§ 1. Fredningens formål.

På baggrund af de til området knyttede naturvidenskabelige interesser og betydelige rekreative interesser har frednin-

gen til hovedformål at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn mod brede sammenhængende marker og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal.

§ 2. Bevaring af områdets tilstand.

Arealerne nuværende tilstand må ikke ændres.

§ 3. Arealerne drift og pleje m.v.

a. Landbrugsdrift.

Det følger af § 2, at almindelig landbrugsdrift på jord, der allerede anvendes til landbrug, kan fortsættes. Fredningen er ikke til hinder for, at der foretages sædvanlige driftsoplægninger. Til sædvanlige driftsoplægninger henregnes ikke tilplantning, pelsdyravl eller oprettelse af fjerkræfarme.

b. Skovdrift.

Skovdrift på de eksisterende skovarealer kan ligeledes fortsættes, og der kan foretages sædvanlige driftsoplægninger.

De på fredningskortet med særlig signatur viste 20 m brede skovbræmmer må efter normal afdrift dog kun genplantes med løvtræer.

Endvidere skal det ca. 0,7 ha store areal ved "Skægs-mølle" mellem Rathlousdal allé og Odder å, som i dag er beplantet med hovedsagelig hvidel, efter opnået hugstmodenhed holdes uden træbeplantning, således at bevoksningsgrænsen nord for alléen bliver som vist på fredningskortet.

c. Tilplantning.

Det følger endvidere af § 2, at arealer uden for eksisterende skov ikke må tilplantes.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der foretages en vis åben tilplantning i området ved karpedammene og øst for disse i overensstemmelse med en beplantningsplan, som kan godkendes af fredningsnævnet efter indhentet udtalelse fra fredningsstyrelsen.

Fredningen er heller ikke til hinder for tilplantning på det areal, der på fredningskortet er betegnet "have".

d. Allétræer, levende hegn m.v.

Allétræer langs vejene må ikke fjernes. Fredningsmyndighederne kan foretage genplantning for udgåede allétræer. Glatføreforanstaltninger må kun udføres med midler, som ikke kan skade allétræerne.

Særligt for allétræerne langs den strækning af Rathlousdal allé, der er vist med særlig signatur på fredningskortet, gælder yderligere, at der ikke må kappes friske rødder eller grene, som ikke er til ulempe for færdslen på vejen eller for driften af de tilstødende marker, ligesom træernes rodnet, bark og grene ikke må beskadiges ved afgravning, påfyldning af jord eller afflåning. I tilfælde af vejudvidelse, f.eks. ved oprettelse af cyklestier, eller ved ny vejbelægning skal arbejdet foretages med størst mulig hensyntagen til allétræerne i overensstemmelse med fredningsnævnets anvisninger efter indhentet udtalelse fra naturfredningsrådet.

Der må ikke etableres andre levende hegn end dem, der er nødvendige for landbrugsdriften, og eksisterende levende hegn må ikke fjernes, men træerne kan udskiftes.

Stendiger og jordgærder må ikke fjernes.

e. Udyrkede arealer.

På udyrkede arealer har fredningsmyndighederne ret til - efter forudgående drøftelse med og uden udgift for vedkommende ejer - at fjerne selvsåede buske og træer og foretage anden form for plejeforanstaltninger med henblik på opretholdelsen af naturtilstanden. Fredningsmyndighederne har endvidere ret til at foretage nødvendig pleje af allétræerne.

f. Affald.

Forurening af naturen ved henkastning af affald o. lign. må ikke finde sted.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der på Rathlousdal gods indrettes en affaldsplads for godsets egne spildprodukter, efter at fredningsnævnet har godkendt pladsens beliggenhed.

§ 4.Vandløb m.v.

Det følger af § 2, at der ikke må foretages foranstalt-

ninger, som kan medføre en ændring af areal, form eller tilstand af søer, damme og vandløb, eller som kan aflede eller hæmme vandtilførslen til Helligkilde og kilden ved obelisk i Dyrehave.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der udføres arbejder i henhold til gældende vandløbsregulativer, eller at Odder å og Rævs å reguleres efter indhentet tilladelse i henhold til naturfredningslovens § 43. Stensætningerne langs begge bredder af Odder å og kanalen (fra øens spids mod vest langs syd- og østsiden af øen til brovangerne ved dens nordøstre hjørne) må dog kun fjernes af ejeren, efter at der er forløbet 1 år fra fredningsstyrelsens modtagelse af skriftlig meddelelse fra ejeren herom, uden at fredningsstyrelsen forinden har erklæret sig villig til at retablere og fremtidig vedligeholde stensætningerne.

Fredningen er dernæst ikke til hinder for, at der etableres kunstige søer og damme, eller at der med fredningsnævnets godkendelse foretages restaurering af tilgroede eller opfyldte damme og mosehuller.

Fredningen er heller ikke til hinder for, at ejeren opfylder de på fredningskortet viste karpedamme syd for landevejen. Det er dog en betingelse herfor, at ejeren skriftligt meddeler fredningsstyrelsen sit ønske om opfyldning af dammene, og at fredningsstyrelsen ikke inden et år efter modtagelsen af denne meddelelse erklærer sig villig til at retablere og fremtidig vedligeholde dammene.

§ 5. Terrænændringer.

Det følger af § 2, at der ikke må foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning eller planering.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at forekomster i jorden udnyttes af vedkommende ejer til eget brug, såfremt en sådan udnyttelse er lovlig efter råstofloven, eller at der foretages nødvendige terrænændringer i forbindelse med lovlige foranstaltninger inden for området.

§ 6. Bebyggelse m.v. og andre anlæg.

Det følger af § 2, at der ikke må opføres nye bygninger,

herunder skure og boder samt tilbygninger til eksisterende bygninger. Der må heller ikke foretages ombygning af en eksisterende bygning, hvis bygningens ydre fremtræden derved ændres.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der opføres erhvervsmæssigt nødvendig bebyggelse i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens ydre fremtræden, eller at der anbringes læskure for kreaturer eller arbejdsskure o. lign. til brug for skovdrift.

Fredningen er heller ikke til hinder for, at der i øvrigt opføres nye bygninger, som er erhvervsmæssigt nødvendige for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugs-ejendom (herunder også en vindmølle), såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens beliggenhed og ydre fremtræden.

§ 7.

Andre faste konstruktioner og anlæg.

Det følger ligeledes af § 2, at der heller ikke må etableres andre faste konstruktioner og anlæg end bygninger. Eksempelvis må der således ikke anbringes faste hegn, mure, tårne o. lign. eller master, herunder master for luftledninger til strømforsyning, og der må ikke anlægges sportspladser, motorbaner eller skydebaner eller etableres oplags- eller lossepladser bortset fra den i § 3, f, tilladte affaldsplads.

Fredningen er dog ikke til hinder for etablering af konstruktioner og anlæg som nævnt i stk. 1, hvis de er erhvervsmæssigt nødvendige for ejendommens land- eller skovbrugsmæssige drift.

§ 8.

Campering og teltning m.v.

Der må ikke anbringes campingvogne o. lign., og teltslagning må ikke finde sted. Privatbesøgende må dog campere eller slå telt op i umiddelbar nærhed af beboelsesbygninger.

§ 9.

Veje.

Det følger også af § 2, at der ikke må anlægges nye veje gennem området.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der efter fredningsnævnets godkendelse anlægges mindre, private veje, som følger det naturlige terræn, eller foretages mindre ændringer

ved de eksisterende veje. Fredningen er heller ikke til hinder for en forlægning af landevejen Horsens-Odder, hvis fredningsnævnet kan godkende projektet.

§ 10. Udstykning.

Der må ikke foretages udstykning med henblik på oprettelse af et nyt selvstændigt landbrug.

§ 11. Offentlighedens adgang.

De på fredningskortet viste skovarealer skal holdes tilgængelige for offentlighedens færdsel og ophold i overensstemmelse med de almindelige regler i naturfredningslovens § 55, stk. 3-8, om almenhedens færdsel og ophold i skove. De med pil viste indgange til skovene må ikke nedlægges.

Fredningsmyndighederne og/eller Odder kommune har ret til at anlægge den på fredningskortet viste nye sti langs Odder å. Stiens bredde må ikke overstige 3 m. Eventuel uenighed mellem ejeren og anlægsmyndigheden om stiens nærmere beliggenhed på strækningen nord om Rathlousdals have afgøres af fredningsnævnet. Når stien er anlagt, har offentligheden ret til gående færdsel ad denne i overensstemmelse med de i stk. 1 nævnte almindelige regler. Det pålægges Odder kommune at holde stien i forsvarlig stand.

Fredningen er ikke til hinder for, at Århus amtsråd eller Odder kommune med fredningsnævnets godkendelse tilvejebringer yderligere parkeringsmuligheder inden for området eller etablerer indretninger, herunder toiletbygninger, til brug for områdets rekreative udnyttelse.

§ 12. Kulturhistoriske minder.

Følgende kulturhistoriske minder på Rathlousdal gods skal opretholdes med deres nuværende beliggenhed og i deres nuværende stand, medmindre fredningsstyrelsen tillader en sløjfning, flytning eller ændring: Gravkapellet i den nordvestlige del af Dyrehave, mindestenen for V. von Holstein-Rathlou, obelisk med 4 omgivende mindesten, den dobbelte trappe til det tidligere "tempel", bjørnegrotten, stenbornen nord for bjørnegrotten, Helligkilde og kilden ved obelisk, de kunstige

søer ("issøerne") ved Helligkilde-svinget, karpedammene syd for landevejen, stensætningerne langs Odder å og kanalen, broerne over åen og broen over grøften nær bjørnegrotten, døbefontene i haven og på gårdspladsen samt de øvrige på kortet viste tildannede sten på gårdspladsen, herunder brolægningen. De nævnte kulturhistoriske minder er - bortset fra stensætningerne langs Odder å og kanalen - vist på fredningskortet (særkortet).

Pligten for ejeren til at opretholde gravkapellet er ikke til hinder for, at det nedlægges som begravelsesplads. I så fald kan kapellets indre opfyldes med grus eller jord, efter at frontmuren er afstivet i fornødent omfang, og indgangen kan tilmures. Bortset fra tilmuringen skal anlæggets ydre bevarer uændret. Partiet foran frontmuren indtil fortsættelsen af højningens fod skal i alt væsentligt friholdes for træ- og buskbevoksning, og der skal opretholdes en sti til dette parti.

Pligten for ejeren til at opretholde bjørnegrotten er betinget af, at fredningsstyrelsen inden den 1. juli 1980 har foretaget en sådan istandsættelse af grotten, at den ikke frembyder fare, og at fredningsstyrelsen fremtidig foretager nødvendig vedligeholdelse af grotten.

Pligten for ejeren til at opretholde karpedammene og stensætningerne langs åen og kanalen er begrænset som anført i § 4, stk. 2 og 4.

Fredningsstyrelsen har ret til at foretage restaurering og pleje af de i stk. 1 nævnte kulturminder.

§ 13.

Dispensationer.

En dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-9 kan meddeles efter reglerne i naturfredningslovens § 34, hvis det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål.

P. O. V.

Bendt Andersen
overfredningsnævnets formand

6/12-79

År 1979, den 6. december, afsagde overfredningsnævnet følgende

a f g ø r e l s e

om erstatning i anledning af fredningen af arealer ved Rathlousdal i Odder kommune, Århus amt (sag nr. 2361/77).

Fredningsnævnet for Århus amts sydlige fredningskreds afsagde den 9. december 1977 kendelse om fredning af ca. 368 ha umiddelbart sydvest for Odder by. Ved kendelsen blev der tilkendt de af fredningen berørte 4 private ejere erstatning med ialt 160.884 kr.

Fredningsnævnets kendelse er forelagt overfredningsnævnet til efterprøvelse efter den dagældende naturfredningslovs § 25 og er tilige for så vidt angår erstatningsfastsættelsen påklaget til overfredningsnævnet af en af ejerne, godsejer Iver Tesdorpf, Rathlousdal gods.

Ved anden afgørelse af dags dato har overfredningsnævnet tiltrådt fredningen med nærmere angivne ændringer af såvel dens geografiske udstrækning som fredningsbestemmelsernes indhold. Som det fremgår af denne afgørelse, omfatter fredningen nu ca. 474 ha, heraf ca. 464 ha under Rathlousdal gods.

Fredningsnævnet har tilkendt godsejer Tesdorpf erstatning med 800 kr pr. ha ikke-fredskovpligtig jord under fredningen, ialt 104.984 kr., med et tillæg på 35.000 kr. for løvtræsbinding på 40 m brede skovbræmmer og for pligt til at undlade genplantning på et nærmere angivet areal samt et tillæg på 12.000 kr. for den færdselsret, der blev tillagt almenheden.

I sagens behandling har deltaget 6 medlemmer af overfredningsnævnet.

Overfredningsnævnet skal enstemmigt udtale:

Fredningen findes i hvert fald efter de foretagne ændringer af fredningsbestemmelserne ikke at påføre godsejer Tesdorpf et tab,

der overstiger ca. 800 kr. pr. ha ikke-fredskovpligtig jord under fredningen med tillæg for løvtræsbindingen, genplantningsforbudet og almenhedens færdselsret ad den nyudlagte sti. Disse tillæg findes at kunne fastsættes til 13.000 kr. for løvtræsbindingen, 5.000 kr. for forbudet mod genplantning på ca. 0,7 ha og - som af fredningsnævnet ubestridt tilkendt - 12.000 kr. for almenhedens færdselsret. Det bemærkes herved, at løvtræsbindingen nu kun angår 20 m brede skovbræmmer, som må antages også uden den foreskrevne løvtræsbinding at ville blive i det væsentlige opretholdt med løvtræer, og at det 0,7 ha store areal først skal holdes ubevokset, når den nuværende beplantning fjernes efter opnået hugstmodenhed. Den samlede erstatning til godsejer Tesdorpf vil herefter være at fastsætte til 220.000 kr.

De øvrige af fredningsnævnet tilkendte erstatninger tiltrædes.

Erstatningsbeløbene på ialt 228.900 kr. forrentes efter naturfredningslovens § 19, stk. 4, med 10% p.a. fra den 9. december 1977 (datoen for fredningsnævnets kendelse) til den 31. december 1978 og derefter med en årlig rente, der er 1% højere end Danmarks Nationalbanks til enhver tid fastsatte diskonto.

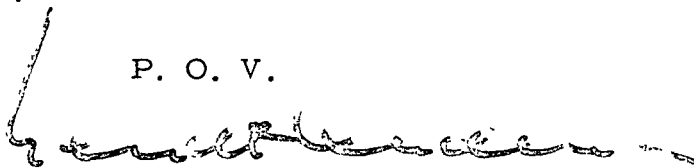
I omkostninger for sagens behandling for fredningsnævnet og overfredningsnævnet tillægges der godsejer Tesdorpf 20.000 kr.

Den samlede erstatning med renter og omkostninger udredes efter naturfredningslovens § 24, stk. 1, af staten med 75% og af Århus amtsråd med 25%.

Overfredningsnævnets afgørelse af erstatningsspørgsmålet vedrørende Rathlousdal gods kan påklages til taksationskommissionen vedrørende naturfredning (adresse: Amaliegade 13, 1256 København K.) af godsejer Iver Tesdorpf samt af miljøministeren og Århus amtsråd. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den klageberettigede. Afgørelsen vedrørende omkostningsbeløbet kan dog ikke påklages til taksationskommissionen.

Overfredningsnævnets tiltrædelse af de erstatningsbeløb, der er tilkendt de øvrige ejere under fredningen, kan ikke påklages til taksationskommissionen.

P. O. V.

Bendt Andersen
overfredningsnævnets formand

FREDNINGSNÆVNET>

9/12-1977

U D S K R I F T

af

Kendelsesprotokol

for

Fredningsnævnet for Århus amts sydlige fredningskreds.

År 1977, den 9. december, afsagde Fredningsnævnet for Århus
amts sydlige fredningskreds

i

F.S. nr. 338/1974

vedrørende fredning af arealer
ved Rathlousdal, dele af Rath-
lousdal Hovedgård, Fillerup og
Odder byer, Odder sogn, Odder
kommune, Århus amt,

følgende

K E N D E L S E :

Ved skrivelse af 10. december 1974 har Danmarks Naturfredningsforening, Rigsantikvarens Fortidsmindeforvaltning og Fredningsplanudvalget for Århus amt i henhold til §§ 10 og 11 i lov om naturfredning, lovebekendtgørelse nr. 445 af 1. oktober 1972, rejst fredningssag vedrørende matr. nr.e 19, 46 og 32 b Fillerup by, Odder sogn, 1 a og 2 Rathlousdal Hovedgård, Odder sogn, 31 at og 31 d Odder by og sogn, 4 a 10 a, 1 a, 16 c, 17 c, 35 d, 17 d, 16 g og 6 c Fillerup by, Odder sogn.

Området, der ønskes fredet, ligger sydvest for Odder by samlende sig omkring dalstrøget langs Odder å. Gennem området er der en del veje, parallelt med Odder å amtsvejen fra Odder mod Skanderborg, og parallelt med Rævså amtsvejen fra Odder mod Horsens. Endvidere er der biveje fra Rathlousdal til Morsholt og til Ondrup.

Store områder er skovbevoksede, medens resten i det væsentlige er landbrugsjord. I området er lindealleen fra Odder til Rathlousdal fredet ved deklaration i 1949, og i mindelunden ved Rathlousdal er en obelisk og 4 mindetavler fredet ved deklaration lyst den 13. november 1948 og 18. februar 1949.

Alle i fredningspåstanden omhandlede arealer ligger i landzone.

Bekendtgørelse om sagens rejsning er af Fredningsnævnet indrykket i Statstidende, Aarhus Stiftstidende og Horsens Folkeblad den 15. januar 1976, hvorhos de enkelte lodsejere har været indkaldt til møde ved anbefalede skrivelser afsendt den 14. januar 1976. De respektive panthavere har været tilvarslet ved anbefalede skrivelser, ligeledes afsendt den 14. og 16. januar 1976. Der har ikke været fremsat krav fra panthavernes side.

Som begrundelse for fredningspåstanden har sagsrejserne blandt andet anført, at der knytter sig betydelige kulturhistoriske interesser til herregårdsmiljøet omkring Rathlousdal, hvis hovedbygning og ladegårdsbygning dog ikke eksisterer mere. I naturvidenskabelig henseende knytter interessen sig navnlig til insektlivet i Rathlousdals skove. Det anføres, at det storslåede landskab med de udstrakte marker,

de store skove og alleerne indeholder så store værdier, at det fremover bør sikres for befolkningen.

Den af sagsrejserne nedlagte fredningspåstand, der omfatter et areal på ca. 490 ha, hvoraf ca. 227 ha er fredskovpligtig, går i det væsentlige ud på, at de omhandlede arealer skal bevares i deres nuværende tilstand, at den nuværende driftsform skal opretholdes, at løvtræs- og bøgetræsprocenten i skovene ikke må nedsættes, at allétræer og levende hegn skal bevares, og at der gives almenheden adgang ad foreslåede stier. Herudover er der nedlagt påstand om bevaring af forskellige kulturhistoriske minder.

I forbindelse med fredningssagens behandling har Århus amtskommune anmodet om godkendelse af en forlægning af landevejen Skanderborg - Odder gennem det af fredningspåstanden omfattede område.

Der har været drøftet forskellige muligheder for en sådan vejforlægning. Amtsvejvæsenet har ved skrivelse af 12. juli 1977 fremsendt et foreløbigt detailprojekt, som ønskes godkendt.

Fredningsplanudvalget og Fortidsmindeforvaltningen har ikke villet udtale sig imod amtsvejvæsenets projekt på en række nærmere anførte vilkår, men Fortidsmindeforvaltningen har yderligere henstillet, at der etableres en tilslutning mellem Rathlousdals alle i den vestlige del og den forlagte landevej, således at alleen kan opretholdes som en offentlig, eventuelt ensrettet vej.

Danmarks Naturfredningsforening har frarådet, at der godkendes nogen forlægning af landevejen, og har foreslået, at eventuelle færdselsmæssige problemer i forbindelse med kørsel gennem alleen løses gennem hastighedsbegrænsning og lignende vejtekniske foranstaltninger.

Fonden for Bygnings og Landskabskultur har frarådet, at der gives adgang til den af amtsvejinspektoratet projekterede vejforlægning.

1. Fredningsnævnets almindelige stillingtagen.

For så vidt angår matr. nr.e 16 c, 16 g, 32 b, 4 a, 17 d og en del af 17 c Fillerup er baggrunden for fredningsbegæringen navnlig, at man af kulturhistoriske grunde ønsker at bevare resterne af Fillerup Over mølle og Fillerup Neder mølle.

Der er i Fredningsnævnet enighed om, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at dekretere en fredning af de anførte matr. nr.e, og fredningspåstanden kan herefter ikke tages til følge for så vidt angår nævnte område. Fredningsnævnet har herved lagt vægt på, at der omkring resterne af nævnte vandmøller gennem tiderne er opført en bebyggelse, der i væsentlig grad dominerer resterne af vandmøllerne, hvortil kommer, at en fredning af området, uden at der samtidig sker en gennemgribende restaurering af møllerne og dammene, skønnes at være uden større betydning.

For så vidt angår det øvrige i fredningspåstanden omhandlede område finder Fredningsnævnet, at dette på grund af dets landskabelige værdi og nære beliggenhed ved Odder by er fredningsværdigt, dog således, at der sker en reduktion af det i fredningspåstanden omhandlede område, hvorved en del af matr. nr.e 10 a og 19 Fillerup by og 1 a Rathlousdal Hovedgaard holdes uden for fredningen, da der ikke skønnes tilstrækkelig anledning til at frede disse arealer. Om fredningens territoriale afgrænsning henvises i øvrigt til vedhæftede kort.

2. De almindelige fredningsbestemmelser.

§ 1. De fredede arealer skal bevares i deres nuværende tilstand. Landbrugsarealer i det fredede område må ikke udstykkes og frasælges til selvstændig landbrug, men kan udstykkes og frasælges til sammenlægning med anden landbrugsejendom.

§ 2. På de fredede arealer er ændringer i terrænet eller terrænformerne, herunder mergel- grus- og lergravning, opfyldning eller planering ikke tilladt uden Fredningsnævnets godkendelse.

Uanset foranstående er fredningen ikke til hinder for

- a) gravning til ejendommens eget brug efter Fredningsnævnets forudgående godkendelse,
- b) regulering af Odder å og Rævs å i henhold til projekt godkendt af Fredningsnævnet,
- c) restaurering af tilgroede eller opfyldte damme og mosehuller og etablering af kunstige damme og søer under forudsætning af Fredningsnævnets godkendelse.

§ 3 Byggeri m.v.

a) Bygninger til bestående landbrug.

Nye beboelsesbygninger må ikke opføres og tilbygninger til eksisterende beboelsesbygninger ikke foretages uden Fredningsnævnets godkendelse.

Nye driftsbygninger, tilbygninger til eksisterende driftsbygninger og ombygning af beboelsesbygninger og driftsbygninger, hvorved disses ydre ændres, må ikke iværksættes, før tegninger udvisende placering og udseende er godkendt af Fredningsnævnet.

Foranstående bestemmelser indfører alene en af hensyn til fredningens formål nødvendig censur med hensyn til bygningernes placering og udformning, men medfører ikke, at byggeri, der må anses at tjene en reel landbrugsmæssig udnyttelse af de pågældende ejendomme, kan hindres af Fredningsnævnet uden særlig fredningssag.

b) Eksisterende helårshuse.

Om- og tilbygninger vedrørende eksisterende, lovligt opførte helårshuse må ikke finde sted uden forud indhentet godkendelse fra Fredningsnævnet, der kan meddele afslag, såfremt bygningen herved skønnes at ville få en uheldig indvirkning på landskabet. Beboelses- og driftsbygninger til landbrug, som overgår til anden anvendelse, henhører under denne bestemmelse.

c) Bebyggelse i øvrigt, anlæg og benyttelse.

Herudover er det ikke tilladt at opføre nogen art af bygninger, dog

kan fornyelse (genopførelse) af eksisterende bygninger finde sted med Fredningsnævnets godkendelse.

Det er ikke tilladt at anbringe eller opsætte beboelsesvogne og campingvogne, boder, skure, master, tårne eller lignende. Sædvanlige læskure til kreaturer kan anbringes efter Fredningsnævnets forudgående godkendelse, ligesom transportable læskure kan benyttes i forbindelse med arbejde i skove. Teltning må ikke finde sted.

Arealerne må ikke benyttes til losse- eller oplagspladser, motorbaner, lufthavn eller lignende.

Etablering af pelsdyr- og fjerkræfarme er ikke tilladt.

Uanset foranstående kan master til lokal el-forsyning tillades af Fredningsnævnet. Endvidere tillades camping og teltning af ejernes privatbesøgende i umiddelbar nærhed af de respektive ejendommers beboelsesbygninger.

d) Forurening af naturen ved henlæggelse af affald eller andet må ikke finde sted. Bilkirkegårde må ikke indrettes, og udrangerede biler eller maskiner må ikke henstilles.

§ 4. Arealernes drift.

Arealer, som ikke hidtil har været udlagt som skov eller plantage må ikke uden tilladelse fra Fredningsnævnet indtages til sådan anvendelse.

Fredningen skal ikke være til hinder for, at de eksisterende skovarealer drives efter sædvanlige forstmæssige principper.

§ 5. Hegn, Alleer m.m.

Med undtagelse af driftsmæssigt nødvendige hegn må hegn ikke opsættes eller plantes uden Fredningsnævnets godkendelse.

Udskiftning af levende hegn kan finde sted.

Allétræer langs vejene og bestående levende hegn må ikke fjernes uden Fredningsnævnets tilladelse. Udgåede allétræer skal kunne genplantes ved det offentliges foranstaltning og på det offentliges regning.

Stendiger og jordgårder må ikke fjernes.

Ved glatføreforanstaltninger må der ikke benyttes midler, som kan skade allétræerne.

§ 6. Veje.

Vejanlæg og vejreguleringer, bortset fra anlæg af mindre, private veje, som følger det naturlige terræn, kan kun ske efter Fredningsnævnets godkendelse.

Fredningen skal ikke være til hinder for, at landevejen Odder - Skanderborg forlægges med en linieføring med tilhørende vejtilslutninger m.v. som angivet på vedhæftede kortbilag.

Den nærmere udformning af vejforlægningen, herunder de nødvendige underføringer, beplantning af vejdamninger og oprettelse af rastepladser på det nedlagte vejareal, må ske i samråd mellem amtsvejinспекtoratet i Århus amt, Fredningsplanudvalget og Fredningsnævnet, der har den endelige afgørelse.

Fredningen skal heller ikke være til hinder for en forlægning af Odder - Horsens landevej sydøst om Odder by efter Fredningsnævnets nærmere godkendelse.

§ 7. Landskabspleje.

Fredningsmyndighederne har ret til på de udyrkede arealer uden udgift for ejerne og efter forudgående forhandling med vedkommende ejer at fjerne selvsåede buske og træer samt til at foretage anden form for pleje, også af allétræer, med henblik på at bevare den oprindelige tilstand.

§ 8. Offentlig adgang.

Udover den adgang, der måtte bestå i henhold til andet grundlag end nærværende kendelse, gives der offentligheden adgang til gående færdsel ad de stier og veje, som ved særlig signatur er angivet på det kendelsen vedhæftede kort.

§ 9. Anlæg i forbindelse med fredningen.

Kendelsen skal ikke være til hinder for, at der senere i det om-

fang, der måtte være behov derfor, tilvejebringes yderligere parkeringsmulighed på det fredede område og etableres de til områdets rekreative udnyttelse fornødne indretninger, herunder toiletbygninger m.v. efter aftale med Fredningsnævnet.

§ 10. Der kan af Fredningsnævnet i samarbejde med Fredningsplanudvalget udfærdiges er ordensreglement for det fredede område.

Påtaleberettiget er Fredningsnævnet efter indhentet udtalelse fra Rigsantikvarens Fortidsmindeforvaltning for så vidt angår kulturhistoriske forhold og Danmarks Naturfredningsforening og Fredningsplanudvalget for Århus amt for så vidt angår landskabsbestemmelser.

De enkelte ejendomme og Fredningsnævnets afgørelse vedr. disse.

- 1) Iver Tesdorpf, Kongshusvej 68, Rathlousdal, 8300 Odder.

matr. nr.	Areal i ha	fredskov ha	ha under natur- fredningslovens kapitel VI - byggelinier.
del af 19 Fillerup	38,21	0	37,08
del af 46 Fillerup	83,61	83,61	
del af 1 a Rathlousdal Hovedgård	93,02		92,20
2 smsts.	140,46	140,46	
31 at Odder	0,10	0,10	
31 d smsts.	1,86	1,86	
i alt	357,26	226,03	129,28

Ejeren har protesteret mod fredningen og har påstået sig tilkendt erstatning, herunder 3.000 kr. pr. ha for arealer, der ikke er undergivet bestående fredningsbestemmelser, og 1.500 kr. pr. ha. for øvrige arealer. Endvidere er der påstået en særlig erstatning i tilfælde af, at der fastsættes bestemmelser med hensyn til pligt til genplantning med løvtræer.

Det skal være det offentlige ved Odder kommune og/eller fredningsmyndighederne tilladt på det offentliges bekostning at anlægge

en sti for gående langs Odder a på strækningen Rathlousdal - Odder efter forudgående forhandling med ejeren om stiens endelige placering, udformning og afmærkning. Den nævnte sti kan anlægges i en bredde af 2-3 meter. Såfremt der ikke opnås enighed om stiens placering, afgør Fredningsnævnet dens forløb. Der henvises til vedhæftede kort om stiens omtrentlige forløb.

Sagsrejserne har nedlagt påstand om, at der gives det offentlige adgang til på matr. nr. 1 a og 2 Rathlousdal Hovedgård at lade foretage opstemning og retablering af den tilgroede mølledam ved "Skægsmølle". Der foreligger ikke noget konkret projekt.

Fredningsnævnet har ikke fundet anledning til på nuværende tidspunkt at tage stilling til denne påstand, men Fredningsnævnet vil senere, såfremt der fra sagsrejsernes side måtte fremkomme et nærmere udarbejdet projekt, tage stilling til dette og herunder, såfremt andragendet da kan imødekommes helt eller delvis, fastsætte erstatningen til ejeren for denne udvidelse af fredningen.

Ejeren af Rathlousdal har anmodet om, at der gives ham adgang til at tilplante ca. 25 ha af matr. nr. 1 a Rathlousdal Hovedgård med skov. Det areal, der ønskes tilplantet, støder op til det såkaldte "Norske Anlæg" og er i øvrigt beliggende syd og øst herfor og omkring de nedlagte "karpedamme". Som begrundelse for sit ønske har ejeren navnlig anført, at arealerne ved "Norske Anlæg" har en uhen-sigtsmæssig afgrænsning til skoven, der gør dyrkning besværlig, og at arealerne omkring "karpedammene" er så skrånende, at det også her er vanskeligt at køre med maskiner. Der foreligger dog ikke konkrete tilplantningsplaner.

Fredningsnævnet har ikke kunnet imødekomme ejerens ønske om adgang til at tilplante nævnte arealer med træer, men Fredningsnævnet vil være sindet at godkende, at der foretages en vis tilplantning med træer ved karpedammene og øst for disse, såfremt ejeren fremkommer

med et nærmere defineret projekt herom.

I forbindelse med en eventuel godkendelse af et sådant projekt vil Fredningsnævnet tage stilling til, hvorvidt en del af den erstatning for fredningen, der er tillagt ejeren, skal tilbagebetales det offentlige.

Det fredskovspligtige areal på matr. nr. 46 Fillerup og 2 Rathlousdal Hovedgård beliggende mellem Odder - Horsens landevejen og Rævså må ikke tilplantes med træer. Skovstyrelsen har i skrivelse af 17. juni 1977 erklæret sig indforstået hermed.

Der gives det offentlige adgang til at lade foretage istandsættelse af stensætningerne langs Odder å ved Rathlousdal. Såfremt det offentlige ikke ønsker at foretage en påkrævet istandsættelse af nævnte stensætninger, kan ejeren forelægge spørgsmålet for Fredningsnævnet, der herefter kan bestemme, at ejeren selv kan foretage de nødvendige foranstaltninger, herunder eventuelt fjerne stensætningerne.

De på matr. nr. 2 Rathlousdal Hovedgård værende kunstige søer (issøerne) må ikke sløjfes og opfyldes helt eller delvis uden Fredningsnævnets tilladelse. Den på samme matr. nr. værende Helligkilde og kilden ved siden af obeliskken må ikke afledes uden Fredningsnævnets tilladelse.

I tilfælde af en vejforlægning af landevejen fra Torrild til Odder (landevej 644) skal Rathlousdal Allé fortsat være tilgængelig for almenheden til umotoriseret færdsel.

En påstand om, at der ved den vestlige ende af denne allé skal være tilslutning til den eventuelt forlagte landevej til almindelig trafik, kan ikke tages til følge.

Den på matr. nr. 2 Rathlousdal Hovedgård værende have skal bevares som sådan i det omfang, det med særlig signatur er angivet på vedhæftede kort.

Den træbeplantning (hovedsagelig hvidel), der ved "Skægs mølle" står mellem Rathlousdal Allé og Odder å må ikke genplantes, når den er fældet efter den fornødne hugstmodenhed, og det pågældende areal skal herefter fremover være uden beplantning med træer. Skovstyrelsen har i ovennævnte skrivelse af 17. juni 1977 erklæret sig indforstået med dette og ligeledes med foran nævnte bestemmelse vedrørende Rathlousdals have.

Det er ikke tilladt at beskadige, ændre eller sløjfe samt uden Rigsantikvarens samtykke at flytte følgende kulturhistoriske minder: mindestenen for V. von Holstein-Rathlou, obelisk og de 4 mindetavler, stensætningerne omkring Helligkilden og kilden ved siden af obelisk og langs ågrenene, gårdpladsens og indkørselens brolægninger, de på gårdspladsen opstillede stenmonumenter, døbefonten i haven, broerne og den dobbelte trappe til det tidligere "Tempel".

Det offentlige har ret til uden udgift for ejeren at foretage restaurering og pleje af ovennævnte mindesmærker.

Det er tilladt ejeren af Rathlousdal at opføre en ny hovedbygning, men tegninger udvisende udformning og placering skal forinden godkendes af Fredningsnævnet.

Der gives endvidere ejeren af Rathlousdal ret til at opføre drivhuse, vækstbænke og lignende, herunder til fremavling af træer til eget brug. Tegninger udvisende udformning og placering skal forelægges Fredningsnævnet til forudgående godkendelse. Fredningsnævnet kan foreskrive ændret placering og udformning.

På den del af skoven på matr. nr. 46, der ligger langs Odder-Horsens landevej (landevej nr. 608) og den del af skoven på matr. nr. 2 Rathlousdal Hovedgård, der ligger syd for landevejen fra Torrild til Odder (landevej nr. 644) og langs med denne, må der i en dybde af 40 meter fra skovbrynet og væk fra nævnte respektive veje efter normal afdrift kun genplantes med løvskov. Denne bestemmelse gælder

også, selv om nævnte veje måtte blive forlagte. Der henvises i øvrigt til det med særlig signatur anførte på vedhæftede kort.

Fredningsnævnet har under fredningssagens behandling godkendt en på matr. nr. 1 a Rathlousdal Hovedgård opført ladebygning.

En af sagsrejserne fremsat påstand om, at ^{og bøgetræsprocenten} løvtræsprocenten/i skovene ikke må nedsættes, kan ikke tages til følge. En påstand om, at et nærmere angivet areal mellem Odder å og Dyrehaven (højskoven), som er tilplantet med bl.a. hvidel, skal afdrives, når den er hugst-moden, kan heller ikke tages til følge. Ej heller kan en påstand om, at karpedammene på matr. nr. 1 a Rathlousdal Hovedgård ikke må sløj-fes, men at der skal være adgang for det offentlige til at retablere dem, tages til følge. Endelig kan en påstand om, at bjørnegrotten skal bevares, og at der sikres adgang for almenheden til denne og obeliskken, ikke tages til følge.

For den på nærværende ejendom etablerede fredning ydes en er-statning på i alt 151.984 kr.,
der fordeler sig således på følgende poster:

- 1) for fredning af 131,23 ha. 104.984 kr.
- 2) for pligten til at genplante med løvtræ i yder-kanten af skoven, anslået til ca. 13,2 ha og
afdrivning af areal med hvidel ca. 4000 m². 35.000 kr.
- 3) for nyanlæg af stier 1200 m og færdsel ad
disse og ad eksisterende veje 12.000 kr.

For den etablerede fredning af fredskoven i øvrigt ydes in-gen erstatning.

2) A/S Rodstenseje Hovedgård v/landsretssagfører Carlo Larsen, Ama-liegade 4, 1256 København K,
matr. nr. 6 c Fillerup af areal 1,08 ha, der er fredskov.

Det pågældende areal må ikke tilplantes med træer. Skovstyrel-sen har i skrivelse af 17. juni 1977 erklæret sig indforstået hermed.

Der ydes en erstatning på 1.000 kr. i anledning af den etable-rede fredning.

3) Troels Vorgaard, Fillerupvej 5, Fillerup, 8300 Odder,
del af matr. nr. 10 a Fillerup af areal 1,79 ha, hvoraf 1,43 ha er
under naturfredningslovens kapitel VI, byggelinier,
del af matr. nr. 1 a Fillerup af areal 3,51 ha, hvoraf 3,06 ha er un-
der nævnte byggelinier.

Der ydes en erstatning på 4.250 kr. for den iværksatte fredning.

4) Ove Thomsen, Kongshusvej 151, Fillerup, 8300 Odder,
del af matr. nr. 17 c Fillerup af areal 4,42 ha
matr. nr. 35 d Fillerup af areal 0,13 "

i alt 4,55 ha,

der alt er under naturfredningslovens kapitel VI, byggelinier.

Der ydes en erstatning på 3.650 kr.

-o-o-o-o-o-

Hvor der i nærværende kendelse er meddelt tilladelse til byg-
geri m.v., er det under forbehold af andre myndigheders eventuelle
nødvendige godkendelse.

Da der ikke skønnes at finde forringelse sted af panthaveres
eller servituthaveres retsstilling gennem den skete fredning, vil er-
statningerne i det hele være at udbetale til ejerne.

Kendelsen vil være at tinglyse som servitutstiftende på de
fredede ejendomme med fortrin forud for pantegæld.

Erstatningerne vil i medfør af lovbekendtgørelse nr. 520 af
1. oktober 1975 af lov om naturfredning § 33 være at udrede med $\frac{3}{4}$ af
statskassen og $\frac{1}{4}$ af Århus amtsfond.

Kendelsen vil i medfør af nævnte lovs § 25 være at forelægge
for Overfredningsnævnet. Dette fritager dog ikke den, der selv ønsker
eventuelle indsigelser behandlet, fra selv selv at indanke kendelsen
for Overfredningsnævnet, hvilket skal ske inden 4 uger fra den dag,
da Fredningsnævnets afgørelse er meddelt den pågældende, jfr. lovens
§ 24.

T h i b e s t e m m e s :

De i foranstående kendelse anførte ejendomme i Odder sogn fredes i overensstemmelse med det foran anførte og således som vist på medfølgende kort.

Erstatningerne udgør følgende beløb:

1) Iver Tesdorpf	151.984 kr.
2) A/S Rodstenseje Hovedgaard	1.000 "
3) Troels Vorgaard	4.250 "
4) Ove Thomsen	<u>3.650 "</u>

De tilkendte erstatninger, der i alt andrager 160.884 kr., forrentes fra kendelsens dato og indtil beløbene kan hæves med en årlig rente, der er 1 % højere end den af Danmarks Nationalbank fastsatte diskonto, der er gældende på nævnte dato.

G. Gravesen
(sign.)

L. Thorup
(sign.)

Henry Jensen
(sign.)

/IC.

DEKLARATIONER>

af
forhandlingsbogen
for
NATURFREDNINGSNÆVNET
for
Aarhus amt.

OPHÆVET VED
OFN AFG. AF
6/12 1979

År 1949, den 5. september holdt nævnet møde på administrationsbygningen i Odder.

Mødt var i formandens forfald suppleanten, dommerfuldmægtig Hillerup, samt landsretssagfører G. Waage og bankdirektør Muchitsch.

Der foretoges:

Sag nr. 23/1948: Fredning af Rathlousdals allé.

For sognerådet mødte næstformanden, guldsmed Christensen og kommuneingeniør Mejlbjerg.

Der fremlagdes forslag til overenskomst, der ifølge brev af 28. juni 1948 fra Odder sogneråd er godkendt af dette. Brevet fremlægges.

- Mellem sognerådet på den ene side og naturfredningsnævnet bekræftedes sålydende

overenskomst.

Den i Odder kommune værende såkaldte Rathlousdals alle underkastes efter sognerådets ønske og med fredningsnævnets billigelse fuldstændig fredning i dens nuværende tilstand på strækningen fra alléens nuværende begyndelse mod øst og vestover til Rathlousdals avlsgård. Det skal derfor herefter være forbudt at fælde noget af træerne, kappe friske rødder eller grene, der ikke er til gene for færdslen på vejen eller de tilstødende markers drift, eller på anden måde, såsom ved afgravning af eller påfyldning af jord, afflåning eller anden beskadigelse af barken, at beskadige træernes rodnet, bark eller grene. Dog forbeholdes det sognerådet efter aftale med naturfredningsnævnet i tilfælde af vejens forlægning at fælde de

nødvendige træer i alléens østlige ende. I tilfælde af en udvidelse eller anden belægning af den nuværende vejbane, såvel som i tilfælde af vejbanens forlægning ud til en af siderne, forpligter sognerådet sig til gennem naturfredningsnævnet at indhente sagkyndigt skøn, for derved så vidt muligt at undgå beskadigelse af træerne, og til ikke uden naturfredningsnævnets tilladelse at handle mod et sådant skøn. Omkostninger ved et sådant skøn afholdes af kommunen.

For fredningen ydes ingen erstatning.

Påtaleretten tilkommer naturfredningsnævnet for Aarhus amtsråds-kreds.

For naturfredningsnævnet:

A. Hillerup.

Muchitsch.

Georg Waage.

For sognerådet:

Viggo Christensen/

A. Mejlbjerg.

Mødet hævet.

A. Hillerup.

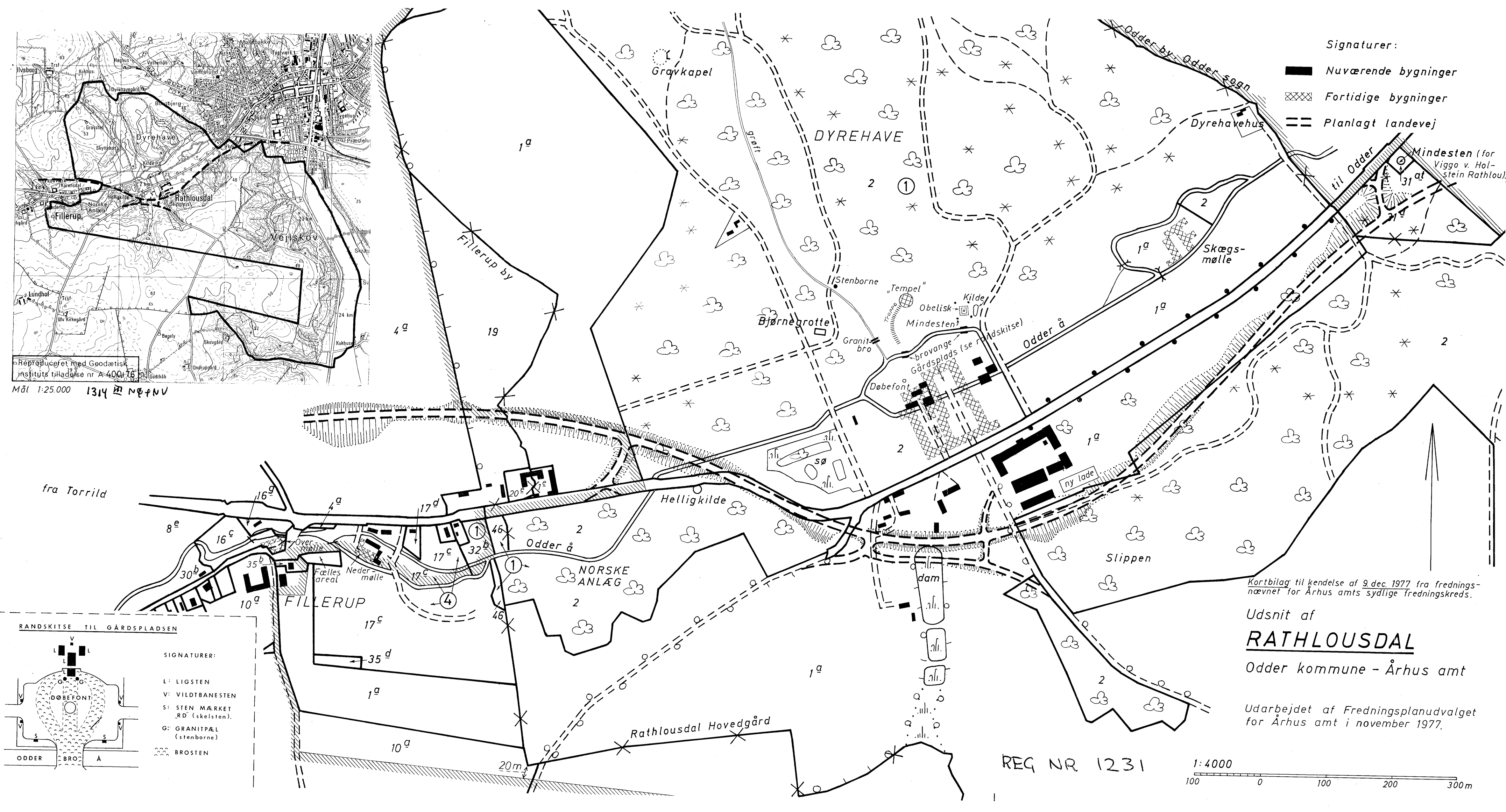
Afskriftens rigtighed bekræftes.

Naturfredningsnævnet for Aarhus amt,

Aarhus, den 14. juli 1950.

Johannes Stenmose

KORT>

Signaturer:

- Nuværende bygninger
- Fortidige bygninger
- Planlagt landevej

Kortbilag til kendelse af 9. dec. 1977 fra fredningsnævnet for Århus amts sydlige Fredningskreds.

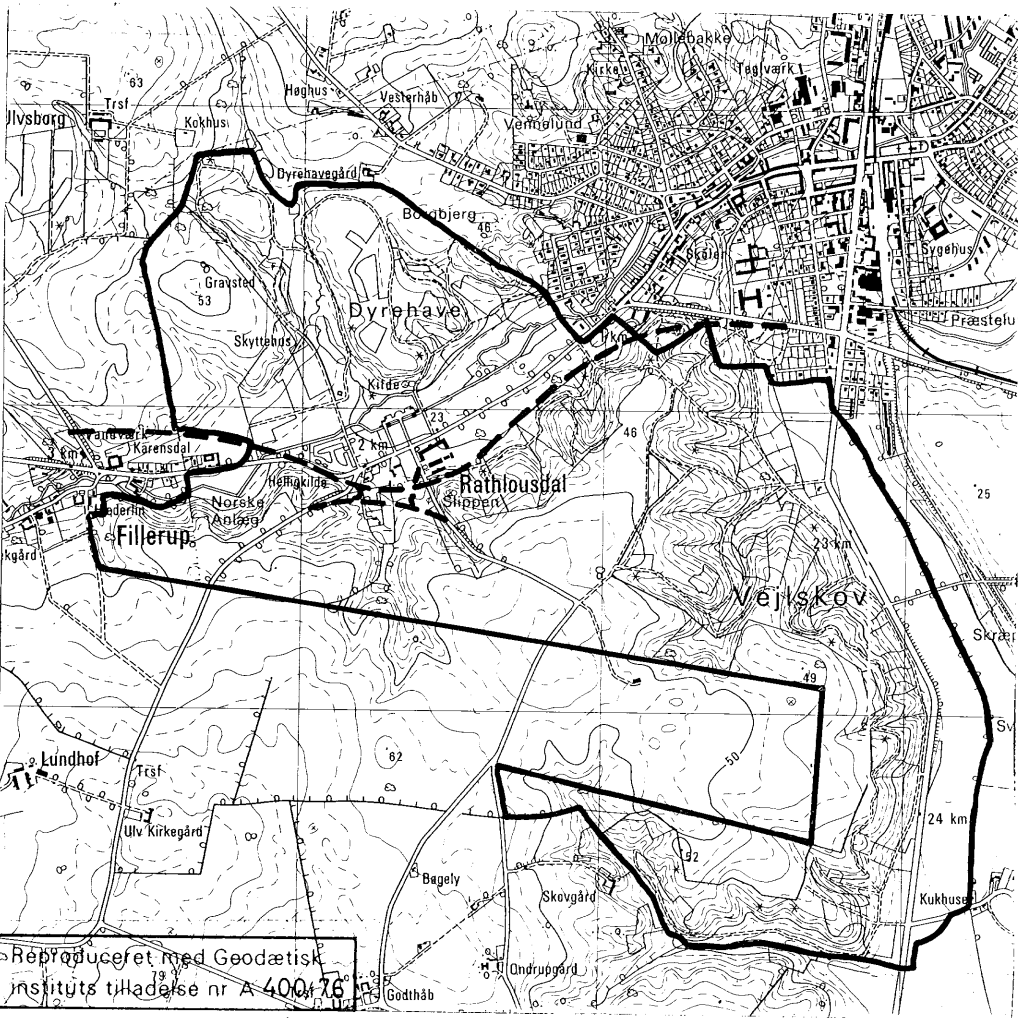
Udsnit af
RATHLOUSDAL
Odder kommune - Århus amt

Udarbejdet af Fredningsplanudvalget
for Århus amt i november 1977.

REG NR 1231

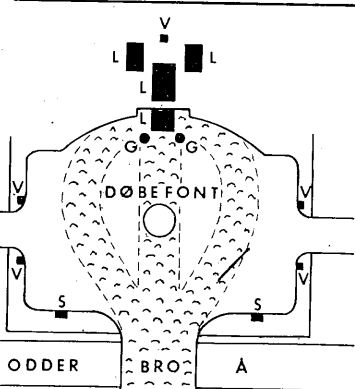
1:4000

100 0 100 200 300m

Mål 1:25.000 1314 NØTNV

RANDSKITSE TIL GÅRDSPLADSEN

SIGNATURER:

- L: LIGSTEN
- V: VILDTBANESTEN
- S: STEN MÆRKET "RD" (skelsten).
- G: GRANITPÆL (stenborne)
- BROSTEN

RATHLOUSDAL

Udarbejdet af Fredningsplanudvalget for Århus
amt i november 1977

Kortbilag hørende til
OVERFREDNINGSNÆVNETS

kendelse i sag nr.: 2361/77

Grundkort udarbejdet den: OKT. 1974

Sted: FREDNINGSPLANUDVALGET FOR
ÅRHUS AMT

Rettelser, tilføjelser m.v.

af/dato NOV. 1977 OG OKT. 1979

FREDNINGSKORT

Arealer ved

RATHLOUSDAL

Odder kommune - Århus amt

Dele af
Rathlousdal Hovedgård - Odder
Fillerup by - Odder
Odder by - Odder

Udfærdiget på grundlag af matrikelkort ajourført
okt. 1979 og G.I.'s målebordsblad M 2814.

Udarbejdet i oktober 1979 af:
ÅRHUS AMTSKOMMUNE - Amtsfredningskontoret

1:10.000

0 200 400 600 800 m

Se kort over udsnit

fra Torrild
landevej nr. 644

FILLERUP 17c
35d

Lundhof, Følling

Fillerup by, Odder
Ondrup by, Odder

19

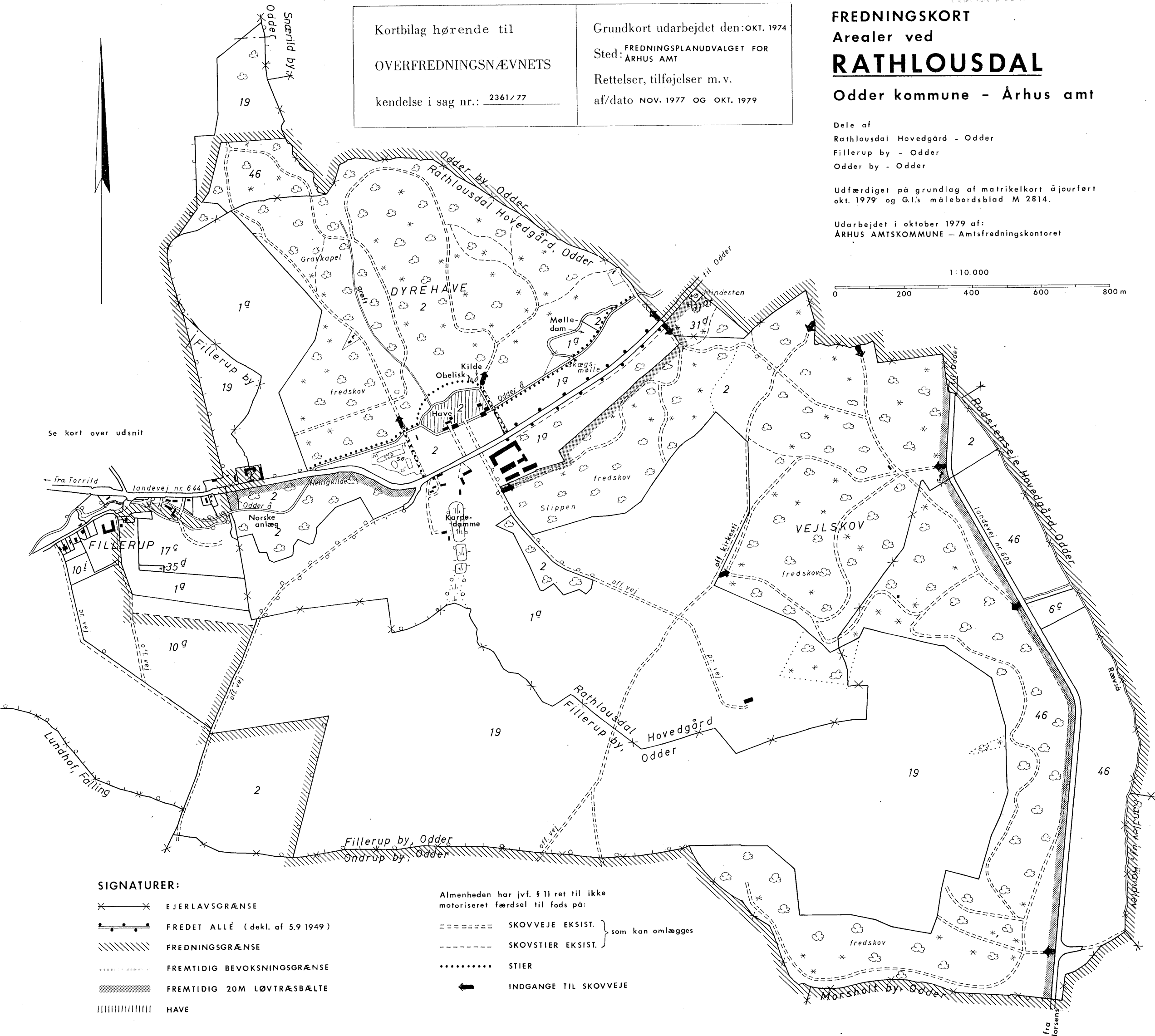
2

Almenheden har jvf. § 11 ret til ikke
motoriseret færdsel til fods på:

===== SKOVVEJE EKSIST. } som kan omlægges
----- SKOVSTIER EKSIST. }
..... STIER
← INDGANGE TIL SKOVVEJE

SIGNATURER:

✕-----✕ EJERLAVSGRÆNSE
●-----● FREDT ALLÉ (dekl. af 5.9.1949)
//// FREDNINGSGRÆNSE
- - - - - FREMTIDIG BEVOKSNINGSGRÆNSE
■■■■■ FREMTIDIG 20M LØVTRÆSBÆLTE
||||| HAVE

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 01231.00

Dispensationer i perioden: 05-11-1974 - 10-10-2006

5/11-74

NATURFREDNINGSNÆVNET FOR
ÅRHUS AMTS SYDLIGE FREDNINGSKREDS
Adr.: Århus by- og herredsrets 1. afdeling,
Tinghuset, Vester Alle 10, 2. sal tv.,
8000 Århus C, tlf. 06-12.20.77. lok. 46

Århus, den 5. november 1974.

Sag nr. 5/1974.

Den 5. september 1949 blev der mellem det daværende
Odder sogneråd og Naturfredningsnævnet for det daværende Århus
amt indgået sålydende overenskomst:

Odder sogner

"Den i Odder kommune værende såkaldte Rathloudals Allé
underkastes efter sognerådets ønske og med fredningsnævnets bil-
ligelse fuldstændig fredning i dens nuværende tilstand på stræk-
ningen fra alleens nuværende begyndelse mod øst og vestover til
Rathloudals avlsgård. Det skal derfor herefter være forbudt
at fælde noget af træerne, kappe friske rødder eller grene, der ikke
er til gene for færdslen på vejen eller de tilstødende markers drift,
eller på anden måde, såsom ved afgravning af eller påfyldning af
jord, afflåning eller anden beskadigelse af barken, at beskadige
træernes rodnet, bark eller grene. Dog forbeholdes det sognerådet
efter aftale med naturfredningsnævnet i tilfælde af vejens for-
lægning at fælde de nødvendige træer i alléens østlige ende. I
tilfælde af en udvidelse eller anden belægning af den nuværende
vejbane, såvel som i tilfælde af vejbanens forlægning ud til en
af siderne, forpligter sognerådet sig til gennem naturfrednings-
nævnet at indhente sagkyndigt skøn, for derved såvidt muligt at
undgå beskadigelse af træerne, og til ikke uden naturfrednings-
nævnets tilladelse at handle mod et sådant skøn. Omkostningerne
ved et sådant skøn afholdes af kommunen.

Før fredningen ydes ingen erstatning.

Påtaleretten tilkommer Naturfredningsnævnet for Århus amtsrådsreds."

Den 26. november 1971 henstillede Fredningsplanudvalget for Århus amt, at fredningsnævnet anmodede amtsvejvæsenet om ikke at benytte vejsalt gennem den omhandlede allé af hensyn til risikoen for træernes beståen. Den 30. december 1971 videresendte fredningsnævnet fredningsplanudvalgets henstilling til Amtsvejvæsenet. I den forløbne tid har der derefter mellem Århus amtskommunes tekniske udvalg og fredningsnævnet været ført en korrespondance angående anvendelse af salt i nævnte allé.

Århus amtskommunes tekniske udvalg har senest i skrivelse af 25. marts 1974 og 14. juli 1974 meddelt, at man fortsat vil anvende salt som glatførebekæmpelsesmiddel gennem alléen, og at man ikke i stedet for at anvende salt vil gå over til grusning.

Fredningsnævnet har herefter den 4. november 1974 afholdt et møde med repræsentanter for Århus Amtskommunes tekniske udvalg, Odder kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Fredningsplanudvalget for Århus Amt, Rigsantikvarens Fortidsmindeforvaltning, Naturfredningsrådet, Akademiet for de skønne kunster (Akademirådet), Fonden for bygnings-og landskabskultur og Borgerudvalget vedrørende Rathlousdals Allé.

På dette møde opnåedes ikke nogen løsning af spørgsmålet, hvorfor fredningsnævnet herefter har måttet tage stilling til om en fortsat saltning af vejstrækningen gennem Rathlousdals Allé er forenelig med den gennem ovennævnte overenskomst etablerede fredning.

To af fredningsnævnets medlemmer er af den opfattelse, at det forbud, der i overenskomsten er nedfældet mod at beskadige træernes rodnet, indebærer, at en fortsat saltning af vejstrækningen gennem alleen er i strid med overenskomsten, da anvendelse af salt som glatførebekæmpelsesmiddel med de nu indhøstede erfaringer

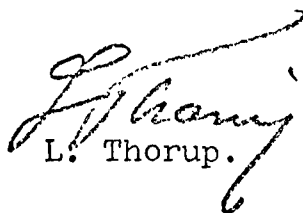
må antages at indebære en nærliggende fare for allétræernes fortsatte beståen.

De pågældende har i denne forbindelse ikke fundet det afgørende at der ikke i overenskomsten foreligger et direkte forbud mod saltning, da en sådan fremgangsmåde ikke var gængs i 1949.

Et af nævnets medlemmer finder ikke, at der gennem de hidtil indhøstede erfaringer foreligger tilstrækkelig dokumentation for, at anvendelse af salt i rimeligt omfang indebærer en fare for allétræernes beståen, og det pågældende nævnsmedlem vil herefter ikke mene, at anvendelse af vejsalt i alléen er stridende mod overenskomsten.

Der er herefter i fredningsnævnet flertal for den opfattelse, at en fortsat anvendelse af salt som glatførebekæmpelsesmiddel i Rathlousdals allé er i strid med ovennævnte overenskomst.

Fredningsnævnets afgørelse kan inden 4 uger fra modtagelsen af meddelelsen indankes for Overfredningsnævnet, Nyropsgade 22, København V, af de i naturfredningslovens § 58 anførte.

L. Thorup.

/hs

UDSKRIFT
af
forhandlingsprotokollen
for
NATURFREDNINGSNÆVNET FOR
ÅRHUS AMTS SYDLIGE FREDNINGSKREDS

REG. NR. 1231

År 1985, den 11. oktober, behandlede nævnet

sag nr. 149/85

angående opførelse af tilbygning
til eksisterende ladebygning på matr.
nr. 1 a Rathlousdal hovedgård, Odder
kommune, hvilket areal er pålagt fred-
ning ved Overfredningsnævnets kendel-
se af 6. december 1979.

Mødt var fredningsnævnets formand, dommer L. Thorup, supple-
anten for det amtsvalgte medlem, kriminalassistent Max Johansen,
og gårdejer Henry Jensen.

For amtsfredningskontoret mødte skovtekniker Brøndum Petersen.

Ejeren, godsejer I. Tesdorpf, var til stede.

Arealet blev besigtiget.

Godsejer I. Tesdorpf oplyste, at den eksisterende lade ønskes
forlænget med ca. 22 meter. Tilbygningen udføres således, at den
får samme udseende som den eksisterende lade og samme tagbeklædning.
Tilbygningen er nødvendig for at skaffe plads til gårdens halm.

På amtsfredningskontorets vegne vil skovtekniker Brøndum Peter-
sen ikke modsætte sig projektet.

Der er i fredningsnævnet enighed om at godkende den projekte-
rede tilbygning, idet det forudsættes, at tilbygningen udføres i sam-
me materialer og får samme farve som den eksisterende lade.

L. Thorup.

/lv

... tilføje i betragtning af, at § 33 og § 47 kan freddes af
... af Overfredningsnævnet (adr. Amtsgade 7)
... af bl.a. ensretten, amtseråd, kommunestyrelsen,
... og institutioner samt af skovejeren ved den
... fra skovbygningen.
... klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den
... klageudvalget.
En tilladelse eller dispensation må ikke udnyttes for udløb
af klagefristen. Er klage indgivet, må tilladelsen eller dispensationen
ikke udnyttes, medmindre den opretholdes af Overfredningsnævnet.
Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år
dens meddelelse.

... klagenævnet for Århus amts sydlige fredningskreds, den **23 OKT. 1985**
L. Thorup.

UDSKRIFT
af
forhandlingsprotokollen
for
NATURFREDNINGSNÆVNET FOR
ÅRHUS AMTIS SYDLIGE FREDNINGSKREDS

1231

Til fredningsregisteret
til orientering

26/11-85
ml.

År 1985, den 19. november, behandlede nævnet
sag nr. 87/1985

angående regulering af stianlæg
i Rathlousdal, landevejen 644,
Skanderborg - Odder, km. 15,8 -
19,3, hvilken strækning delvis er
pålagt fredning ifølge Overfred-
ningsnævnets kendelse af 6. decem-
ber 1979.

Nævnnsformanden, dommer L. Thorup, fremlagde skrivelse af
13. november 1985 fra Naturfredningsrådet samt sagens øvrige bilag.

Af det fremlagte fremgår, at Naturfredningsrådet finder,
at det forelagte projekt ikke er i strid med hovedintentionerne i
ovennævnte fredningsbestemmelser.

Amtsfredningskontoret ved skovtekniker Brøndum Petersen og
Danmarks Naturfredningsforening ved dens lokalkomité samt Odder kom-
mune har ikke udtalt sig mod projektet.

Idet der i fredningsnævnet er enighed om i princippet at
godkende projektet, meddeles der herefter i medfør af naturfrednings-
lovens § 34 dispensation fra ovennævnte fredningskendelse. Det for-
udsættes herved, at der ved anlægsarbejdet udvises størst muligt
hensyn til allétræerne, således at disses rodnet, bark og grene ik-
ke beskadiges unødigt ved afgravning, jordfyldning eller andet vej-
arbejde, og at de enkelte projekter forelægges fredningsnævnet til
godkendelse før arbejdet påbegyndes.

L. Thorup.

/lv

UDSKRIFT
af
forhandlingsprotokollen
for
NATURFREDNINGSNÆVNET FOR
ÅRHUS AMTIS SYDLIGE FREDNINGSKREDS

REG. NR. 1231

Til fredningsregisteret
til orientering

27/5-86 *mk*

Den 24. april 1986 behandlede nævnet

Sag nr. 28/1986

Modtaget i fredningsstyrelsen

7 MAJ 1986

angående dispensation fra overfredningsnævnets kendelse af 6. december 1979 til etablering af naturgasledning på ejendommen matr. nr. 19 Fillerup og matr. nr. 1 a og 2 Rathlousdal hovedgård.

Mødt var fredningsnævnets formand, dommer Jørgen Jensen, det amtsvalgte medlem, lærer Viggo Thing, det kommunevalgte medlem, lærer Sven Gunnensen, og sekretæren, retsassessor O. Bisgaard.

For amtsfredningskontoret mødte skovtekniker Brøndum Petersen.

Sagens bilag var til stede.

Nævnet gennemgik sagen.

Amtsfredningskontoret har intet haft at indvende mod det ansøgte.

Der var i fredningsnævnet enighed om at meddele tilladelse til det ansøgte. Det er dog en forudsætning, at der foretages en fuldstændig retablering, og at indgrebet i såvel skoven som skellet mellem matr. nr. 2 og 19 begge Fillerup, begrænses til et absolut minimum, jfr. kendelsens § 4, d, hvorefter levende hegn, stendiger og jordgårder ikke må fjernes.

Jørgen Jensen.

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Efter naturfredningslovens § 63 og § 47 kan fredningsnævnets afgørelser indbringes for Overfredningsnævnet (adr. Amaliegade 7 1236 København K.) af bl. a. ansøgeren, amtsrådet, kommunalbestyrelsen og anerkendte foreninger og institutioner samt af skovejeren ved dispensation fra skovbyggelinien.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den pågældende klageberettigede.

En tilladelse eller dispensation må ikke udnyttes før udløbet af klagefristen. Er klage indgivet, må tilladelsen eller dispensationen ikke udnyttes, medmindre den opretholdes af Overfredningsnævnet.

Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år fra dens meddelelse.

Fredningsnævnet for Århus amts sydlige fredningskreds, den

6 MAJ 1986

1303/12-39.

Jørgen Jensen

UDSKRIFT
af
forhandlingsprotokollen
for
NATURFREDNINGSNÆVNET FOR
ÅRHUS AMTS SYDLIGE FREDNINGSKREDS

REG. NR.

1231

Til fredningsregisteret
til orientering

5/12-86
20/11

Den 20. november 1986 behandlede nævnet
Sag nr. 172/1986 angående ansøgning om godkendelse af affalds-
plads på matr. nr. 2 Rathlousdal, der er om-
fattet af Overfredningsnævnets kendelse af
6. december 1979.

Mødt var fredningsnævnets formand, dommer Jørgen Jensen,
det amtsvalgte medlem, lærer Viggo Thing, det kommunevalgte med-
lem, lærer Sven Gunnersen, og sekretæren, retsassessor O. Bisgaard.

For amtsfredningskontoret mødte landinspektør P.H. Knuhtsen.
Ejeren, Iver Tesdorf, var mødt.

For Dansk Naturfredningsforenings lokalkomite mødte Hans
Møller.

Endvidere mødte afdelingsingeniør Hans Smed, Odder kommu-
ne.

Iver Tesdorf oplyste, at affaldspladsen har ligget på det
pågældende sted fra før 1965. Den bruges nu kun til halmafabriering,
og han ønsker fortsat kun at benytte pladsen hertil.

Sagens bilag var til stede.

Nævnet gennemgik sagen og foretog besigtigelse.

Amtsfredningskontoret har kunnet henholde sig til Overfred-
ningsnævnets kendelse.

Der var i fredningsnævnet enighed om ikke at kunne godkende
den pågældende plads som affaldsplads og afbrændingsplads. Nævnet
vil dog efter omstændighederne være indstillet på at tillade den
af ejeren ønskede anvendelse (halmafabriering) indtil 1. august
1987. Nævnet skal samtidig tilkendegive, at en fremtidig affalds-
plads ikke kan forventes godkendt, såfremt pladsen er beliggende i
tilknytning til skov- eller vådområder.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Efter naturfredningslovens § 58 og § 47 kan fredningsnævnets afgørelser
indbringes for Overfredningsnævnet (adr. Amaliegade 7, 1256 Køben-
havn K) af bl. a. ansøgeren, amtsrådet, kommunalbestyrelsen og aner-
kendte foreninger og institutioner samt af skovvejeren ved dispensation
fra skovbyggelinien.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den
pågældende klageberettigede.

En tilladelse eller dispensation må ikke udnyttes før udløbet af
klagefristen. Er klage indgivet, må tilladelsen eller dispensationen ikke
udnyttes, medmindre den oprætholdes af Overfredningsnævnet.

Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år fra
dens meddelelse.

Fredningsnævnet for Århus amts sydlige fredningskreds, den

Jørgen Jensen

Jørgen Jensen.

Miljøministeriet

J. nr. F. 1303/12-39 Bil.

26 NOV. 1986

L.V.S.

UDSKRIFT
af
forhandlingsprotokollen
for
NATURFREDNINGSNÆVNET FOR
ÅRHUS AMTS SYDLIGE FREDNINGSKREDS

Den 29. januar 1987 behandlede nævnet

Sag nr. 172/1987

angående godkendelse af affaldsplads
på ejendommen matr.nr. 2 Rathlousdal,
der er omfattet af Overfredningsnævnets
kendelse af 6. december 1979.

Mødt var fredningsnævnets formand, dommer Jørgen Jensen, det
amtsvalgte medlem, lærer Viggo Thing, det kommunevalgte medlem, lærer
Sven Gunnensen, og sekretæren, retsassessor Otto Bisgaard.

For Amtsfredningskontoret mødte landinspektør P.H. Knuhtsen.
Ejeren, Ivar Tesdorph, var mødt.

For Dansk Naturfredningsforenings lokalkomite mødte Hans Møller.
Ejeren har forevist nævnet andre placeringer til en affaldsplads.
Sagens bilag var til stede.

Nævnet gennemgik sagen og foretog besigtigelse.

Der var i fredningsnævnet enighed om at anse den eksisterende
affaldsplads for bedst egnet til formålet i sammenligning med de i øv-
rigt påviste placeringer.

Nævnet ændrede herefter sin afgørelse af 20. november 1985 og
godkendte den pågældende plads som affaldsplads og afbrændingsplads.
Godkendelsen meddeles under forudsætning af, at der kun tilføres plad-
sen organisk materiale samt jord og marksted, og at afbrænding foreta-
ges under hensyntagen til den eksisterende bevoksning.

Jørgen Jensen.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

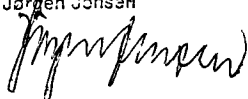
Etter naturfredningslovens § 43 og § 47 kan fredningsnævnets afgørelser
indsigges over Overfredningsnævnet (adr. Am. Høgskole 7, 8000 Århus C) af bl.a. ansøgeren, amtsrådet, kommuner, beboere og af fr-
købte grundejere og institutioner samt af skovjægeren ved distriktskon-
feren fra Øst- og Vestjylland.

Sagen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt.
paget af sekretæren
Er klage indgivet, med til
meddelelse af afgørelsen
Jørgen bortfalder, sekretæ-
dens meddelelse

2 FEB. 1987

Fredningsnævnet for Århus amts sydlige fredningskreds, den

Jørgen Jensen

UDSKRIFT
af
forhandlingsprotokollen
for
NATURFREDNINGSNÆVNET FOR
ÅRHUS AMTS SYDLIGE FREDNINGSKREDS.

REG. NR. 1231

Den 13. oktober 1988 behandlede Nævnet

Sag nr. 95/1988

angående ansøgning om godkendelse
af oplagsplads på ejendommen matr.
nr. 1 a m.fl. Fillerup by, Odder,
der er omfattet af Rathlousdal-fred-
ningen og åbeskyttelseslinien.

Mødt var Fredningsnævnets formand, dommer Jørgen Jensen, det amts-
valgte medlem, lærer Viggo Thing, det kommunevalgte medlem, lærer
Sven Gunnensen, og sekretæren, retsassessor Otto Bisgaard.

For By- og Landskabskontoret mødte skovtekniker Ole Brøndum.

Ejeren, Uffe Hansen var indvarslet, men blev ikke antruffet.

For Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité mødte Hans
Møller.

Sagens bilag var til stede.

Nævnet gennemgik sagen og foretog besigtigelse.

By- og Landskabskontoret har intet haft at indvende mod en godkendel-
se af oplagspladsen på vilkår, at der foretages en slørende beplant-
ning.

Der var i Fredningsnævnet enighed om at meddele dispensation efter
naturfredningslovens § 34 og § 47 a til den etablerede oplagsplads
på vilkår, at der langs syd- og østkanten af oplagspladsen foretages
slørende beplantning med et askehegn som den eksisterende vegetation
i de tilstødende hegn.

Jørgen Jensen.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Efter naturfredningsloven kan Fredningsnævnets afgørelser indbringes
for Overfredningsnævnet (adr. Sløtmarken 15, 2970 Hørsholm) af bl.a.
ansøgeren, amtsrådet, kommunalbestyrelsen og anerkendte foreninger
og institutioner.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den klage-
berettigede.

En tilladelse eller dispensation må ikke udnyttes før klagefristens
udløb. Er klage indgivet, må tilladelsen eller dispensationen ikke
udnyttes, medmindre den opretholdes af Overfredningsnævnet. Tilla-
delsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år fra dens
meddelelse.

Fredningsnævnet for Århus amts sydlige fredningskreds, den

25 OKT. 1988

Jørgen Jensen

~~Foto venter~~

1303/12-39

03 JAN. 1988

UDSKRIFT
af
forhandlingsprotokollen
for
NATURFØDNINGSRÅDET FOR
ARBEJDS OG SYDLIGE FØDNINGSRÅDET

LOS
12-07-89
26

Den 2. januar 1989 traf Nævnet afgørelse i
Sag nr. 158/1988 angående ansøgning
om tilladelse til at etablere 2 stk. gyllebeholdere på
ejendommen matr. nr. 1 a m.fl. Rathlousdal hgd., Odder,
der er omfattet af Rathlousdal-fredningen.

I sagen, der har været behandlet skriftligt, har deltaget dommer Jørgen Jensen, det amtsvalgte medlem, lærer Viggo Thing, og det kommunevalgte medlem, lærer Sven Gunnersen. By- og Landskabskontoret har intet haft at indvende mod det ansøgte.

Der var i Fredningsnævnet enighed om at meddele dispensation til det ansøgte i medfør af naturfredningslovens § 34.

Jørgen Jensen.

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Efter Naturfredningsloven kan Fredningsnævnets afgørelser indbringes for Overfredningsnævnet (adr. Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm) af bl.a. ansøgeren, amtsrådet, kommunalbestyrelsen og anerkendte foreninger og institutioner.
Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den klageberettigede.
En tilfældelse eller dispensation må ikke udnyttes før klagefristens udløb. Er klage indgivet, må tilfældelsen eller dispensationen ikke udnyttes, medmindre den opretholdes af Overfredningsnævnet. Tilfældelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år fra dens meddelelse.

Fredningsnævnet for Århus amts sydlige fredningskreds, den

Jørgen Jensen

Thymopisina

2 JAN. 1989

Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen

j.nr. F. 1303 / 12.39 Bit.

~~Foto venter~~

U d s k r i f t
af
forhandlingsprotokollen for
Naturfredningsnævnet for
Århus Amts sydlige Fredningskreds.

Den 15. marts 1990 traf Nævnet afgørelse i
Sag nr. 27/1990 angående ansøgning om tilladelse til at
nedgrave elkabler i fredet område -
Rathlousdalfredningen.

Mødt var Fredningsnævnets formand, dommer Jørgen Jensen, det
amtsvalgte medlem, lærer Viggo Thing, suppleanten for det
kommunevalgte medlem, John Sørensen og sekretæren, retsassessor
Otto Bisgaard.

For Landskabskontoret mødte skovtekniker Ole Brøndum.

Sagens bilag var til stede.

Nævnet gennemgik sagen.

Landskabskontoret har intet haft at indvende mod det ansøgte.

Der var i Fredningsnævnet enighed om at meddele dispensation fra
naturfredningslovens § 34 til det ansøgte.

Jørgen Jensen.

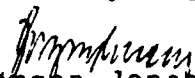
Udskriftens rigtighed bekræftes.

Efter naturfredningsloven kan Fredningsnævnets afgørelser
indbringes for Overfredningsnævnet (adr. Slotsmarken 15, 2970
Hørsholm) af bl.a. ansøgeren, amtsrådet, kommunalbestyrelsen og
anerkendte foreninger og institutioner.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den
klageberettigede.

En tilladelse eller dispensation må ikke udnyttes før
klagefristens udløb. Er klage indgivet, må tilladelsen eller
dispensationen ikke udnyttes, medmindre den opretholdes af
Overfredningsnævnet. Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er
udnyttet inden 5 år fra dens meddelelse.

Fredningsnævnet for Århus amts sydlige Fredningskreds, den 16.
marts 1990.

Jørgen Jensen.

Udskrift er sendt til: ansøger, kommune, amt, Danmarks
Naturfredningsforening samt Skov- og Naturstyrelsen.

LUS

5.04.90
Jah

Miljøministeriet

Skov- og Naturstyrelsen

J.nr. SN 1211/12-0024

Akt. nr. 1.

BH.

U d s k r i f t
af
forhandlingsprotokollen for
Naturfredningsnævnet for
Århus Amts sydlige Fredningskreds.

Den 28. juni 1990 traf Nævnet afgørelse i
Sag nr. 63/1990 angående ansøgning om tilladelse til at
opføre en 12,2 meter høj stålsilo på e-
jendommen matr. nr. 1 a Rathlousdal hgd.
Odder, der er omfattet af
Rathlousdalfredningen.

Mødt var Fredningsnævnets formand, dommer Jørgen Jensen, det
amtsvalgte medlem, lærer Viggo Thing, og det kommunevalgte
medlem, fhv. købmand Hauge Johansen, og sekretæren, retsassessor
Otto Bisgaard.

Sagens bilag var til stede.

Nævnet gennemgik sagen.

Landskabskontoret har intet haft at indvende mod det ansøgte.

Der var i Fredningsnævnet enighed om at meddele dispensation fra
naturfredningslovens § 34 til at opføre siloen som ansøgt.

Jørgen Jensen.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Efter naturfredningslovens kan Fredningsnævnets afgørelser
indbringes for Overfredningsnævnet (adr. Slotsmarken 15, 2970
Hørsholm) af bl.a. ansøgeren, amtsrådet, kommunalbestyrelsen og
anerkendte foreninger og institutioner.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den
klageberettigede.

En tilladelse eller dispensation må ikke udnyttes før
klagefristens udløb. Er klage indgivet, må tilladelsen eller
dispensationen ikke udnyttes, medmindre den opretholdes af
Overfredningsnævnet. Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er
udnyttet inden 5 år fra dens meddelelse.

Fredningsnævnet for Århus amts sydlige Fredningskreds, den 3.
juli 1990.

Jørgen Jensen
Jørgen Jensen.

Udskrift er sendt til: ansøger, kommune, amt, Danmarks
Naturfredningsforening samt Skov- og Naturstyrelsen.

LVS
1/7/90
Jac

U d s k r i f t

af

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

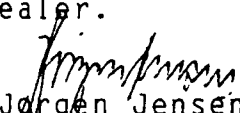
6 Juni 1991

forhandlingsprotokollen for
Naturfredningsnævnet for
Århus Amts sydlige Fredningskreds.

Den 31. maj 1991 traf Nævnet afgørelse i
Sag nr. 51/1991 angående ansøgning om tilladelse til at
 etablere et telekabel fra Odder til Hunds-
 lund gennem Rathlousdalfredningen.

I sagen, der har været behandlet skriftligt, har deltaget
Fredningsnævnets formand, dommer Jørgen Jensen, det amtsvalgte
medlem, lærer Viggo Thing, og det kommunevalgte medlem, fhv.
købmand Hauge Johansen.

Der var i Fredningsnævnet enighed om at udtale, at det ansøgte
ikke kræver Fredningsnævnets godkendelse, da kablet nedpløjes
fortrinsvis på markarealer.

Jørgen Jensen.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Efter naturfredningsloven kan Fredningsnævnets afgørelser
indbringes for Overfredningsnævnet (adr. Slotsmarken 15, 2970
Hørsholm) af bl.a. ansøgeren, amtsrådet, kommunalbestyrelsen og
anerkendte foreninger og institutioner.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den
klageberettigede.

En tilladelse eller dispensation må ikke udnyttes før
klagefristens udløb. Er klage indgivet, må tilladelsen eller
dispensationen ikke udnyttes, medmindre den opretholdes af
Overfredningsnævnet. Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er
udnyttet inden 5 år fra dens meddelelse.

Fredningsnævnet for Århus amts sydlige Fredningskreds, den 31.
maj 1991

Jørgen Jensen.

Udskrift er sendt til: ansøger, kommune, amt, Danmarks
Naturfredningsforening samt Skov- og Naturstyrelsen.

ad

Miljøministeriet

Skov- og Naturstyrelsen

N 1211/12-0024

" 3

Bk. ✓

JVS
JH

U d s k r i f t
af
forhandlingsprotokollen for
Naturfredningsnævnet for
Århus Amts sydlige Fredningskreds.

Den 3. september 1992 traf Fredningsnævnet afgørelse i
Sag nr. 55/1992 angående ansøgning om tilladelse til
at genopføre driftsbygninger efter
brand på Rathlousdal Gods, der er
omfattet af Overfredningsnævnets
kendelse om fredning.

I sagen, der har været behandlet skriftligt, har deltaget
Fredningsnævnets formand, dommer Jørgen Jensen, det amtsvalg-
te medlem, lærer Viggo Thing, og det kommunevalgte medlem
byrådsmedlem Hauge Johansen.

Der foreligger projekt, udarbejdet af konsulent Kurt
Søndergaard. Det er tanken, at byggeriet skal opføres i to
etaper.

Landskabskontoret har anbefalet, at Fredningsnævnet
principgodkender etape I og II på vilkår, at
bygningstegninger forelægges til godkendelse. Der bør lægges
afgørende vægt på, at det nye byggeri (etape I og II
tilpasses godslandskabet og de tilgrænsende driftsbygninger
mest muligt.

Fredningsnævnet meddelte efter naturfredningslovens § 34
principgodkendelse til det ansøgte i overensstemmelse med det
forelagte projekt på de af Landskabskontoret anførte vilkår.

J. Jensen
Jørgen Jensen.

Afgørelsen kan efter lov om naturbeskyttelse påklages til
Overfredningsnævnet af bl.a. adressaten for afgørelsen og
forskellige myndigheder.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt de
pågældende klageberettigede.

Klage indgives skriftligt til Fredningsnævnet, der

1211/12-0054
4

1211/12-0054

videresender klagen til Overfredningsnævnet.

En tilladelse kan ikke udnyttes før udløbet af klagefristen.

Er klage iværksat, kan tilladelsen ikke udnyttes, medmindre Overfredningsnævnet bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 5 år.

Udskrift er sendt til: ansøger, kommune, amt, Danmarks Naturfredningsforening samt Skov- og Naturstyrelsen.

U d s k r i f t
af
forhandlingsprotokollen for
Naturfredningsnævnet for
Århus Amts sydlige Fredningskreds.

Den 9. oktober 1992 behandlede Fredningsnævnet

Sag nr. 55/1992

angående ansøgning om tilladelse til
at genopføre en avlsbygning på Rath-
lousdal Gods, der er omfattet af O-
verfredningsnævnets kendelse om
fredning.

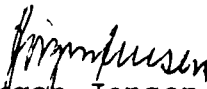
I sagen, der har været behandlet skriftligt, har deltaget
Fredningsnævnets formand, dommer Jørgen Jensen, det amtsvalg-
te medlem, lærer Viggo Thing, og det kommunevalgte medlem,
byrådsmedlem Hauge Johansen.

Nævnet har den 3. september 1992 meddelt principgodkendelse
af en genopførelse af avlsbygningerne.

Der foreligger et detailprojekt af 16. september 1992 og
meddelelse af 29. september 1992 fra ejeren om bygningernes
opførelse i røde mursten og røde stålplader. Taget udføres i
sort eller gråt eternit.

Landskabskontoret har ikke haft bemærkninger til de
foreliggende bygningstegninger.

Fredningsnævnet meddelte efter naturfredningslovens § 50
dispensation til opførelse af avlsbygningerne i
overensstemmelse med det foreliggende projekt og de
foreliggende oplysninger om materialevalg.

Jørgen Jensen.

Afgørelsen kan efter lov om naturbeskyttelse påklages til
Overfredningsnævnet af bl.a. adressaten for afgørelsen og
forskellige myndigheder.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den
pågældende klageberettigede.

Klage indgives skriftligt til Fredningsnævnet, der
videresender klagen til Overfredningsnævnet.

En tilladelse kan ikke udnyttes før udløbet af klagefristen.
Er klage iværksat, kan tilladelsen ikke udnyttes, medmindre
Overfredningsnævnet bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 5 år.

Udskrift er sendt til: ansøger, kommune, amt, Danmarks Natur-
fredningsforening samt Skov- og Naturstyrelsen.

U D S K R I F T

AF

forhandlingsprotokollen for
Fredningsnævnet for Århus Amt.

Den 24/5 1993
Sag nr. 60/1993

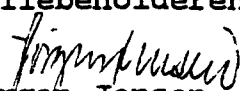
traf Fredningsnævnet afgørelse i
angående ansøgning om tilladelse til
opførelse af en 1200 m³ stor gylle-
beholder på ejendommen matr. nr. 1 a
m.fl. Rathlousdal Hgd., Odder, der
er omfattet af Rathlousdalfrednin-
gen.

I sagen, der har været behandlet skriftligt, har deltaget
Fredningsnævnets formand, dommer Jørgen Jensen, det
amtsvalgte medlem, amtsrådsmedlem Frede Bakkær, og det
kommunevalgte medlem, Hauge Johansen.

Der foreligger ansøgningsmateriale af 2. marts 1993.

Århus Amt, Landskabskontoret har ikke haft indvendinger mod
det ansøgte.

Fredningsnævnet meddelte efter naturbeskyttelseslovens § 50
dispensation til det ansøgte på vilkår, at gyllebeholderen
nedgraves til 2 meter over terræn ved stakladen, og at der
etableres et 3-rækket beplantningsbælte omkring
gyllebeholderen.

Jørgen Jensen.

Afgørelsen kan efter lov om naturbeskyttelse påklages til
Naturklagenævnet af bl.a. adressaten for afgørelsen og
forskellige myndigheder.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den
pågældende klageberettigede.

Klage indgives skriftligt til Fredningsnævnet, der
videresender klagen til Naturklagenævnet.

En tilladelse kan ikke udnyttes før udløbet af klagefristen.

Er klage iværksat, kan tilladelsen ikke udnyttes, medmindre
Naturklagenævnet bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år.

Udskrift er sendt til: ansøger, kommune, amt, Danmarks Natur-
fredningsforening samt Skov- og Naturstyrelsen.

U D S K R I F T
AF
forhandlingsprotokollen for
Fredningsnævnet for Århus Amt.

29 MAR. 1994

Den 23. marts 1994
Sag nr. 9/1994

traf Fredningsnævnet afgørelse i
angående ansøgning om tilladelse til
fældning og genplantning af to lin-
detræder på Rathlousdal allé i
Odder, der er omfattet af Overfred-
ningsnævnets kendelse af 6. december
1979 om fredning af arealer ved
Rathlousdal.

I sagen, der har været behandlet skriftligt, har deltaget
Fredningsnævnets formand, dommer Jørgen Jensen, det
amtsvalgte medlem, amtsrådsmedlem Frede Bakkær, og det
kommunevalgte medlem, Hans Midtgaard.

Sagens bilag - herunder ansøgning af 27. januar 1994 - var
til stede.

Århus Amt, Natur og Miljø, har anbefalet det ansøgte.

Fredningsnævnet meddelte efter naturbeskyttelseslovens § 50
dispensation til det ansøgte.

Jørgen Jensen.

Afgørelsen kan efter lov om naturbeskyttelse påklages til
Naturklagenævnet af bl.a. adressaten for afgørelsen og
forskellige myndigheder.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den
pågældende klageberettigede.

Klage indgives skriftligt til Fredningsnævnet, der
videresender klagen til Naturklagenævnet.

En tilladelse kan ikke udnyttes før udløbet af klagefristen.

Er klage iværksat, kan tilladelsen ikke udnyttes, medmindre
Naturklagenævnet bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år.

Udskrift er sendt til: ansøger, kommune, amt, Danmarks Natur-
fredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening i Århus Amt
samt Skov- og Naturstyrelsen.

Miljøministeriet

Skov- og Naturstyrelsen

J.nr. SN 124/12 - 0024
Akt. nr. 7

Bll.

Den 16. december 1994
Sag nr. 118/1994

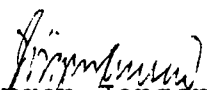
traf Fredningsnævnet afgørelse i
angående ansøgning om tilladelse til
fjernelse af skadet træ nr. 130 og
umiddelbart efter fældningen
plantning af et nyt træ. Træet er
omfattet af Rathlousdal-fredningen.

I sagen, der har været behandlet skriftligt, har deltaget
Fredningsnævnets formand, dommer Jørgen Jensen, det
amtsvalgte medlem, amtsrådsmedlem Frede Bakkær, og det
kommunevalgte medlem, Hans Midtgaard.

Sagens bilag - herunder ansøgning af 25. november 1994 - var
til stede.

Århus Amt, Natur og Miljø, har ikke haft indvendinger mod det
ansøgte.

Fredningsnævnet meddelte efter naturbeskyttelseslovens § 50
dispensation til det ansøgte.

Jørgen Jensen.

Afgørelsen kan efter lov om naturbeskyttelse påklages til
Naturklagenævnet af bl.a. adressaten for afgørelsen og
forskellige myndigheder.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den
pågældende klageberettigede.

Klage indgives skriftligt til Fredningsnævnet, der
videresender klagen til Naturklagenævnet.

En tilladelse kan ikke udnyttes før udløbet af klagefristen.

Er klage iværksat, kan tilladelsen ikke udnyttes, medmindre
Naturklagenævnet bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år.

Udskrift er sendt til: ansøger, kommune, amt, Danmarks Natur-
fredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening i Århus Amt
samt Skov- og Naturstyrelsen.

FREDNINGSNÆVNET FOR ÅRHUS AMT

Retten i Randers, Sandgade 12,
8900 Randers - tlf. 86 43 70 00.

Skov- og Naturstyrelsen
14. marts 1995

13. marts 1995

Århus Amt

Vej- og Trafikområdet

Lyseng Allé 1

8270 Højbjerg

Vedr. j.nr. 16/95 - Amtets j.nr. 9-04-1-644102-1-95

Den 2. februar 1995 ansøgte Vej- og Trafikområdet om dispensation fra Overfredningsnævnets kendelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal til et skitseprojekt for cykelstier langs landevej 644, Skanderborg-Odder på strækningen mellem Fillerup og Odder., jf. uudnyttet dispensation fra Fredningsnævnet for Århus Amts Sydelige Fredningskreds af 19. november 1985. Den på tegning nr. K 533-04 viste delstrækning I er udført.

Århus Amt, Natur og Miljø, har i skrielse af 13. februar 1995 fremsendt sagen til Nævnet med bemærkning, at man intet har imod, at der meddeles en fornyet dispensation. Nævnet skal herved i medfør af Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jfr. ovennævnte kendelse af 6. december 1979, meddele tilladelse til gennemførelse af det omhandlede skitseprojekt på vilkår, at der ved anlægsarbejdet udvises størst muligt hensyn til allétræerne, således at disses rodnet, bark og grene ikke beskadiges unødigt ved afgravning, jordfyldning eller andet vejarbejde, og at de enkelte projekter forelægges fredningsnævnet til godkendelse før arbejdet påbegyndes.

Klagevejledning.

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Naturklagenævnet over afgørelsen. Klageberettigede er:

AD 1211/12-0024

Ansøgeren, Kommunalbestyrelsen, Århus Amt, Skov- og Naturstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening samt lokale foreninger og lignende, der har en væsentlig interesse i afgørelsen.

En evt. klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derpå vil sørge for sagens videresendelse til Naturklagenævnet.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden tre år fra i dag, jfr. naturbeskyttelseslovens paragraf 66, stk. 2.

Med venlig hilsen

Mogens Beier

Kopi sendt til:

Århus Amt (j.nr.8-70-51-1-727-1-95) Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg.

Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.

Det centrale Fredningsregister, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.

Danmarks Naturfredningsforening, Nørregade 2, 1165 København K.

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité, v/Erik Borg, Enghaven 15, 8300 Odder.

Dansk Ornitologisk Forening i Århus Amt.

Gårdejer Frede Bakkær, Ålhøjvej 4, 8653 Them.

Hans Midtgaard, Søbyvej 52, 8300 Odder.

Odder Kommune, Rådhusgade 3, 8300 Odder.

14 MAR. 1996

FREDNINGSNÆVNET FOR ÅRHUS AMT

Retten i Randers, Sandgade 12

8900 Randers - tlf. 86 43 70 00

Den 13/03-96

Århus Amt
Vej- og Trafikområdet
Lyseng Allé 1
8270 Højbjerg

REG. NR. 1231.00

Vedr. j.nr. 5/96 - cykelstier gennem Rathlousdal-fredningen langs landevej 644,

Fillerup-Odder

Vej- og trafikområdets j.nr.9-04-1-644102-1-95

Den 13. marts 1995 meddelte Fredningsnævnet for Århus Amt dispensation fra Overfredningsnævnets kendelse af 6/12 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal, til et skitseprojekt til cykelstier langs landevej 644, Skanderborg-Odder, på strækningen mellem Fillerup og Odder.

Dispensationen var givet på vilkår, at der ved anlægsarbejdet blev udvist størst mulige hensyn til allétræerne, således at disses rodnet, bark og grene ikke blev beskadiget unødigt ved afgravning, jordfyldning eller andet vejarbejde, og at de enkelte projekter blev forelagt fredningsnævnet til godkendelse, før arbejdet påbegyndtes.

Ved skrivelse af 3/1 1996 har Århus Amt, Natur & Miljø på vegne Århus Amt, Vej- og Trafikområdet, fremsendt endeligt projekt med anmodning om fredningsnævnets stillingtagen.

Fredningsnævnet har den 9/2 1996 foretaget besigtigelse.

I forbindelse med besigtigelsen blev der fra Århus Amt, Natur & Miljø, fremsat ønske om, at der i forbindelse med cykelstiprojektet, plantes nye allétræer uden for de nye cykelstier, på strækningen langs den gamle allé.

Da det af Århus Amt, Vej- og Trafikområdet, fremsatte skitseprojekt findes nødvendigt af hensyn til de trafikale forhold i området, og da projektet ikke findes at stride mod fredningen, skal fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation, på vilkår, at der ved anlægsarbejdet bliver udvist størst mulige hensyn til allétræerne og bevoksningen iøvrigt, således at rodnet, bark og grene ikke bliver beskadiget unødigt ved afgravning, jordfyldning eller andet vejarbejde.

For så vidt angår ansøgningen fra Århus Amt, Natur & Miljø, om tilladelse til plantning af nye allétræer uden for de nye cykelstier på strækningen langs den gamle allé, finder fredningsnævnet ikke for tiden grundlag for at meddele tilladelse i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Fredningsnævnet har ved afgørelsen lagt vægt på, at alléen i en lang årrække fortsat kan bevares ved genplantning, samt at plantning af nye allétræer uden for cykelstierne vil medføre, at alléen mister sit karakteristiske allépræg.

ad av 12/11/20024

Klagevejledning

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Naturklagenævnet over afgørelsen.

Klageberettigede er:

Ansøgeren, Kommunalbestyrelsen, Århus Amt, Skov- og Naturstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening samt lokale foreninger og lignende, der har en væsentlig interesse i afgørelsen.

En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derpå vil sørge for sagens videresendelse til Naturklagenævnet.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden tre år fra i dag, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 1.

Med venlig hilsen

Mogens Beier

Kopi er sendt til:

Århus Amt, Natur & Miljø, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg (j.nr. 8-70-51-2-725-1-95)
Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø
Det centrale Fredningsregister, Haraldsgade 53, 2100 København Ø
Danmarks Naturfredningsforening, Nørregade 2, 1165 København K
Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite v/ Erik Borg, Enghaven 15, 8300 Od-
der
Dansk Ornitologisk Forening i Århus Amt, Sølyst, Kjellerupvej 111, 8220 Brabrand
Per Blendstrup, Mosedraget 16, Bjerregår, 8900 Randers
Hans Midtgaard, Søbyvej 52, 8300 Odder
Odder Kommune, Rådhusgade 3, 8300 Odder
Godsejer Iver Tesdorpf, Kongshusevej 68, 8300 Odder

FREDNINGSNÆVNET FOR ÅRHUS AMT

Retten i Randers, Sandgade 12
8900 Randers - tlf. 86 43 70 00

09/07-96

Århus Amt
Vej- og Trafikområdet
Lyseng Allé 1
8270 Højbjerg

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

11 JULI 1996

REG. NR. 1231.00

Vedr. j.nr. 5/1996 (16/1995) - cykelstier gennem Rathlousdal-fredningen langs landevej 644 Fillerup-Odder -
Vej- og Trafikrådets j.nr. 9-04-1-644102-1-95.

I skrivelse af 13. marts 1996 meddelte Fredningsnævnet dispensation fra Overfredningsnævnets kendelse af 6/12-1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal til et projekt til cykelstier langs landevej 644.

Nævnets tilladelse omfattede bl.a. en kraftig beskæring af bøgehækken i vejens nordlige (venstre side) st. ca. 17,660 - 17,800. Under besigtigelsen udtrykte ejeren, godsejer Iver Tesdorff, betænkeligheder ved en beskæring af hækken, og i skrivelse af 26. juni 1996 har Amtet nu meddelt, at man er indstillet på at fjerne hækken og således at tværsnittet herefter bliver udformet ligesom på strækningen st. ca 17,500 til - 17,660, således at skillerabatten mellem kørebane og cykelsti udføres 1 m bred i stedet for 3 m.

Fredningsnævnet skal herved for sit vedkommende i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation til den ansøgte ændring af projektet.

Klagevejledning

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Naturklagenævnet over afgørelsen.

Klageberettigede er:

Ansøgeren, Kommunalbestyrelsen, Århus Amt, Skov- og Naturstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening samt lokale foreninger og lignende, der har en væsentlig interesse i afgørelsen.

En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derpå vil sørge for sagens videregivelse til Naturklagenævnet.

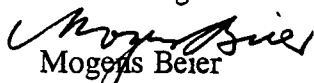
Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

AD 1996-1211/12-0022

AKT 1

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden tre år fra i dag, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 1.

Med venlig hilsen

Mogens Beier

Kopi er sendt til:

Århus Amt, Natur & Miljø, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg (j.nr. 8-70-51-1-727-1-95)
Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Det centrale Fredningsregister, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Danmarks Naturfredningsforening, Nørregade 2, 1165 København K

Danmarks Naturfredningssforenings lokalkomite v/Erik Borg, Enghaven 15, 8300
Odder

Dansk Ornitologisk Forening i Århus Amt, Sølyst, Kjellerupvej 111, 8220 Brabrand

Per Blendstrup, Mosedraget 16, Bjerregrav, 8900 Randers

Hans Midtgaard, Søbyvej 52, 8300 Odder

Godsejer Iver Tesdorph, Kongshusevej 68, 8300 Odder

Odder Kommune, Rådhusgade 3, 8300 Odder

FREDNINGSNÆVNET FOR ÅRHUS AMT

Retten i Randers, Sandgade 12
8900 Randers - tlf. 86 43 70 00

08/10-96

Østjysk Elforsyning
Knudsminde 10
8300 Odder

REG. NR. 1231. 00

Vedr. j.nr. 93/1996 - tilladelse til etablering af transformerstation indenfor
Rathlousdal-fredningen i Odder Kommune.

Den 24. september 1996 har Århus Amt fremsendt en fra elforsyningen modtaget sag vedrørende ombygning af eksisterende transformerstation ved Rathlousdal. Det fremgår af det fremsendte kort, at transformerstationen placeres i umiddelbar nærhed af avlsbygningerne på Rathlousdal.

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal.

Da placeringen af transformerstationen skønnes at være af underordnet betydning i forhold til fredningens formål, meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, tilladelse til det ansøgte på vilkår, at stationen placeres som vist på den fremsendte beliggenhedsplan.

Klagevejledning

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Naturklagenævnet over afgørelsen.

Klageberettigede er:

Ansøgeren, Kommunalbestyrelsen, Århus Amt, Skov- og Naturstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening samt lokale foreninger og lignende, der har en væsentlig interesse i afgørelsen.

En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derpå vil sørge for sagens videresendelse til Naturklagenævnet.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

ad SN 1996-1211 / 12-00 22
allr. 2.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden tre år fra i dag, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 1.

Med venlig hilsen

Mogens Beier

Kopi er sendt til:

Århus Amt, Natur & Miljø, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg (j.nr. 8-70-51-2-727-1-96)
Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø
Det centrale Fredningsregister, Haraldsgade 53, 2100 København Ø
Danmarks Naturfredningsforening, Nørregade 2, 1165 København K
Danmarks Naturfredningssforenings lokalkomiteé v/Erik Borg, Enghaven 15, 8300
Odder
Dansk Ornitologisk Forening i Århus Amt, Sølyst, Kjellerupvej 111, 8220 Brabrand
Gårdejer Frede Bakkær, Ålhøjvej 4, 8653 Them
Hans Midtgaard, Søbyvej 52, 8300 Odder
Odder Kommune, Rådhusgade 3, 8300 Odder

FREDNINGSNÆVNET FOR ÅRHUS AMT

Retten i Randers, Sandgade 12
8900 Randers - tlf. 86 43 70 00

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
25 MAJ 1999

21/05-99

Århus Amt Vejentrepreneur
Lyseng Allé 1
8270 Højbjerg

REG. NR. 1231.00

Vedr. j.nr. Rathlousdal Allé - Deres j.nr. 71-110.

Ved skrivelse af 15. marts 1999 har Amtet oplyst, at træ nr. 128 i Rathlousdal Allé er kraftigt forrådnat og kun har en tynd skal af frisk ved yderst i stammen. Træet vil derfor blive fældet.

Rathlousdal Allé er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal.

Århus Amt, Natur og Miljø, har anbefalet, at Fredningsnævnet godkender fældningen af træ nr. 128.

Fredningsnævnets bemærkninger.

Fredningsnævnets formand finder efter det oplyste om træ nr. 128's tilstand, at det ikke vil være i strid med fredningens formål, hvis dette træ fældes, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1. Tilladelsen til fældningen er betinget af, at der plantes et nyt træ på stedet.

Nævnet ønsker underretning om gennemgangen af træerne med karakteren DE, således at Nævnet kan tage stilling, inden der foretages nye fældninger/udskifninger af træerne langs Rathlousdal Allé.

Klagevejledning

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Naturklagenævnet over afgørelsen.

Klageberettigede er:

Ansøgeren, Kommunalbestyrelsen, Århus Amt, Skov- og Naturstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening samt lokale foreninger og lignende, der har en væsentlig interesse i afgørelsen.

En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derpå vil sørge for sagens videresendelse til Naturklagenævnet.

ad 1996-1211/12-0022

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden tre år fra i dag, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 1.

Med venlig hilsen

Mogens Beier

Kopi er sendt til:

Århus Amt, Natur & Miljø, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg (j.nr. 8-70-51-8-727-6-99)

Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Det centrale Fredningsregister, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø

Danmarks Naturfredningssforenings lokalkomiteé v/Viggo Thing Stjernholm,
Saloparken 227, 8300 Odder

Dansk Ornitologisk Forening i Århus Amt, Sølyst, Gjellerupvej 11, 8220 Brabrand

Børge Sundahl, Vinkelvej 5, 8870 Langå

Odder Kommune, Rådhusgade 3, 8300 Odder

FREDNINGSNÆVNET FOR ÅRHUS AMT

Retten i Randers, Sandgade 12

8900 Randers - tlf. 86 43 70 00

20/07-99

Århus Amt Vejentrepreneur

Lyseng Allé 1

8270 Højbjerg

REG. NR. 1231.00.

Vedr. j.nr. 38/1999 - Rathlousdal Alle - Deres j.nr. 9-06-7-1-98.

I skrivelse af 7. juli 1999 har Amtet oplyst, at træ nr. 180 er så svækket, at det bør fælles senest foråret år 2000. Det oplyses endvidere, at træerne nr. 39, 40 og 111 ikke er blevet synligt ringere, mens træ nr. 129 vil kunne klare lidt tid endnu, hvis det ikke bliver påkørt.

Amtet har endvidere anført, at man altid har ønsket at bevare træerne så længe som muligt af hensyn til fredningen.

Rathlousdal Allé er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal.

Fredningsnævnets bemærkninger:

Efter det oplyste om træerne nr. 39, 40, 111, 129 og 180's tilstand finder Fredningsnævnet ikke, at det vil være i strid med fredningens formål, at disse træer fældes, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1. Tilladelsen til fredningen er betinget af, at der skal plantes nye træer i stedet for de fældede træer. Nævnet ønsker således ikke fornyet underretning om ovennævnte fem træer, forinden der foretages fældning, idet Nævnet har noteret sig, at Amtet ønsker at bevare træerne så længe som muligt.

Klagevejledning

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Naturklagenævnet over afgørelsen.

Klageberettigede er:

Ansøgeren, Kommunalbestyrelsen, Århus Amt, Skov- og Naturstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening samt lokale foreninger og lignende, der har en væsentlig interesse i afgørelsen.

En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derpå vil sørge for

ad 1996-1211/12. 0022

sagens videresendelse til Naturklagenævnet.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden tre år fra i dag, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 1.

Med venlig hilsen

Mogens Beier

Kopi er sendt til:

Århus Amt, Natur & Miljø, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg (j.nr. 8-70-51-8-727-6-99)

Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Det centrale Fredningsregister, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø

Danmarks Naturfredningssforenings lokalkomite v/Viggo Thing Stjernholm,

Kløvermarksvej 5, 2.th., 8300 Odder

Dansk Ornitologisk Forening i Århus Amt, Sølyst, Gjellerupvej 11, 8220 Brabrand

Børge Sundahl, Vinkelvej 5, 8870 Langå

Odder Kommune, Rådhusgade 3, 8300 Odder

FREDNINGSNÆVNET FOR ÅRHUS AMT

Retten i Randers, Sandgade 12
8900 Randers - tlf. 86 43 70 00

26/10-99

Hedeselskabet v/Preben Lunding
Vroldvej 99
8660 Skanderborg

REG. NR. 1231 00.

Vedr. j.nr. 92/1999 - plantning af hegn på matr.nr. 19 Fillerup by, Odder.

Den 16. september 1999 har Århus Amt fremsendt en fra Hedeselskabet modtaget sag, hvor der søges om tilladelse til etablering af et læhegn på den sydligste del af Rathlousdal, tilhørende godsejer Iver Tesdorpf, Rathlousdal, 8300 Odder. Hegnet ønskes placeret som vist på **vedhæftede kort**. Hegnet er 150-160 meter langt.

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal.

Amtet har anført, at hegnen ønskes plantet i den sydligste udkant af Rathlousdals jorder fra det nordlige hjørne af en eksisterende løvskovplantning, og Amtet har intet at indvende mod, at der meddeles dispensation til det ansøgte hegn.

Fredningsnævnets bemærkninger:

Da det ansøgte hegn ikke griber væsentligt ind i herregårdslandskabet, som fredningen skal beskytte, meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, tilladelse til det ansøgte.

Klagevejledning

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Naturklagenævnet over afgørelsen.

Klageberettigede er:

Ansøgeren, Kommunalbestyrelsen, Århus Amt, Skov- og Naturstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening samt lokale foreninger og lignende, der har en væsentlig interesse i afgørelsen.

En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derpå vil sørge for sagens videresendelse til Naturklagenævnet.

10. okt 99 1996-1211/12-00 22

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden tre år fra i dag, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 1.

Med venlig hilsen

Mogens Beier

Kopi er sendt til:

Århus Amt, Natur & Miljø, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg (j.nr. 8-70-51-8-727-16-99)

Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Det centrale Fredningsregister, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø

Danmarks Naturfredningssforenings lokalkomiteé v/Hanne Dyrholm, Ballevej 142, 8300 Odder

Dansk Ornitologisk Forening i Århus Amt, Sølyst, Gjellerupvej 11, 8220 Brabrand

Det Amdsrådvalgte medlem af Nævnet, Børge Sundahl, Vinkelvej 5, 8870 Langå

Det kommunevalgte medlem af Nævnet, Erik Borg, Enghaven 15, 8300 Odder

Odder Kommune, Rådhusgade 3, 8300 Odder

FREDNINGSNÆVNET FOR ÅRHUS AMT

Retten i Randers, Sandgade 12
8900 Randers - tlf. 86 43 70 00

12/06-01

Århus Amt Vejentrepreneur
Over Hadstenvej 70
8370 Hadsten

Vedr. j.nr. 56/2001 (jf. j.nr. 38/1999) - Rathlousdal Alle - Deres j.nr. 9-06-7-1-98.

I skrivelse af 18. maj 2001 har De oplyst, at der i april 2001 er foretaget en ny bedømmelse af allé-træerne. Træ nr. 9, som er kraftigt forrådnat og kun har en tynd skal af frisk ved yderst i stammen, bør fældes inden en måned.

Rathlousdal Allé er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal.

Fredningsnævnets formand finder, efter det oplyste om træ nr. 9's tilstand, at det ikke vil være i strid med fredningens formål, hvis dette træ fældes, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1. Tilladelsen til fældningen er betinget af, at der plantes et nyt træ på stedet.

Klagevejledning

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Naturklagenævnet over afgørelsen.

Klageberettigede er:

Ansøgeren, Kommunalbestyrelsen, Århus Amt, Skov- og Naturstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening samt lokale foreninger og lignende, der har en væsentlig interesse i afgørelsen.

En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derpå vil sørge for sagens videresendelse til Naturklagenævnet.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden tre år fra i dag, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 1.

Med venlig hilsen

Mogens Beier

Ad: 2001-1211/12-0025

FREDNINGSNÆVNET FOR ÅRHUS AMT

Retten i Randers, Sandgade 12
8900 Randers - tlf. 86 43 70 00

24/10-02

Odder Kommune
Ejendomsservice
Rådhusgade 3
8300 Odder

Vedr. j.nr. 102/2002 - ansøgning om gyllebeholder på matr.nr. 1 a m.fl. Rathlousdal Hovedgård, Odder, beliggende Kongshusvej 68, 8300 Odder.

Den 8. oktober 2002 har Århus Amt, Natur og Miljø, fremsendt en fra kommunen modtaget sag, hvor Iver Tesdorpf, Rathlousdal, søger om tilladelse til at opføre en gyllebeholder på 1440 m³ på ovennævnte ejendom.

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal.

Gyllebeholderen ønskes placeret i tilknytning til den eksisterende staklade cirka 1 km sydøst for den eksisterende avlsgård.

Fredningsnævnet meddelte i 1993 tilladelse til en mindre gyllebeholder (1200 m³) med samme placering. Denne tilladelse er ikke blevet udnyttet.

Ved sagens fremsendelse har Amtet anbefalet, at der meddeles dispensation på samme vilkår som i 1993.

Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse:

Da der er tale om et anlæg, der er nødvendigt for ejendommens drift, meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, tilladelse til det ansøgte på vilkår, at gyllebeholderen nedgraves til 2 meter over terræn, og at der etableres et 3-rækket beplantningsbælte omkring gyllebeholderen.

Klagevejledning

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Naturklagenævnet over afgørelsen.

Klageberettigede er:

Ansøgeren, Kommunalbestyrelsen, Århus Amt, Skov- og Naturstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening samt lokale foreninger og lignende, der har en væsentlig interesse i afgørelsen.

En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derpå vil sørge for

sagens videresendelse til Naturklagenævnet.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden tre år fra i dag, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

Med venlig hilsen

Mogens Beier

Kopi er sendt til:

Iver Tesdorpf, Kongshusvej 68, 8300 Odder

Århus Amt, Natur & Miljø, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg (j.nr. 8-70-51-8-727-10-02)

Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Det centrale Fredningsregister, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite v/Lars Mogensen, Østergårdsvej 221, Astrup, 8355 Solbjerg

Dansk Ornitologisk Forening i Århus Amt, Sølyst, Gjellerupvej 11, 8220 Brabrand

Det amtsrådsvalgte medlem af Nævnet, Børge Sundahl, Vinkelvej 5, 8870 Langå

Det kommunevalgte medlem af Nævnet, Erik Borg, Enghaven 15, 8300 Odder

FREDNINGSNÆVNET FOR ÅRHUS AMT

Retten i Randers, Sandgade 12
8900 Randers - tlf. 86 43 70 00

03/01-03

Skov- og Landskabsingeniør
Hans Josephsen
Århus Amt Vejentreprenør
Over Hadstenvej 78
8370 Hadsten

Modtaget i
Skov- og Landskabsingeniøren
6 JAN. 2003

Vedr. j.nr. 56/2001 - ansøgning om en hurtigere procedure ved Fredningsnævnet, når der ansøges om fældning af træer i Rathlousdal Allé, Odder.

Den 4. oktober 2002 fremsendte De en ansøgning vedrørende fældning af træer i Rathlousdal Allé, der er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal.

Fredningsnævnet foretog besigtigelse den 4. december 2002.

Under besigtigelsen, hvor der i øvrigt blev givet tilladelse til fældning af 3 konkrete træer, anmodede De om en hurtigere procedure ved Fredningsnævnet, når der skal fældes træer.

De oplyste, at træerne i alléen er fra 1830-erne og normalt kan blive ca. 300 år. De træer der danner alléen har dog ingen beskyttelse og står ved en vej, hvorfor træernes levetid bliver kortere. Træernes rødder har generelt problemer. Rødderne går bl.a. ind under vejen, hvor de bliver trykket på grund af lastbilers brug af vejen. Denne ødelæggelse af roden giver basis for råd op igennem træet. Her ud over er træerne også udsat for råd oppefra på grund af beskæring. Det har været nødvendigt at beskære træerne, da træerne står alt for tæt til, at de kan danne en krone og derfor ødelægger hinanden. Når træerne bliver rådne, udgør de en sikkerhedsmæssig fare, idet de kan vælte ned over bilister/fodgængere. De oplyste i den forbindelse, at der i øjeblikket årligt fældes 3 - 4 træer. Antallet der skal fældes, forventes at stige fremover.

Årsagen til at der ønskes en hurtigere procedure ved Fredningsnævnet er, at træerne ofte har det så dårligt, at det er sikkerhedsmæssigt uforsvarligt at lade dem stå 1 - 2 måneder fra det opdages, at de skal fældes og inden tilladelse foreligger hertil.

Århus Amt, Natur og Miljø, kunne anbefale, at der bliver givet en sådan generel tilladelse.

De har efterfølgende ved brev af 5. december 2002 oplyst, at De er valgt som medlem af Præsidiet i Dansk Træplejeforening, der er en afdeling af ISA, International Society of Arboriculture. De stiller Dem herefter som garant for, at træerne i alléen bliver plejet efter anerkendte internationale principper. De vil kun fælde træer i alléen, når De bedømmer, at det er farligt at lade dem stå. Endvidere er De indforstået med at underrette Fredningsnævnet skriftligt, når fældning skal ske, hvilket normalt vil være et par dage før fældningen.

ads w 2001-1211/12-0025.

På baggrund af ovenstående meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, tilladelse til, at De løbende kan fælde træer i alléen. Træerne skal udgøre en sikkerhedsmæssig fare, og Fredningsnævnet skal underrettes skriftligt om fældningen i umiddelbar tilknytning hertil. Når der fældes et træ, skal der endvidere ske genplantning i overensstemmelse med fredningsbestemmelserne herom.

Vedrørende alléens fremtid:

Som drøftet på mødet den 4. december 2002 bemærker Fredningsnævnet, at dette bør drøftes med Amtets Natur og Miljøafdeling.

Klagevejledning

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Naturklagenævnet over afgørelsen.

Klageberettigede er:

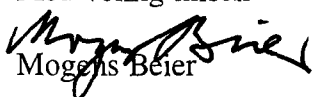
Ansøgeren, Kommunalbestyrelsen, Århus Amt, Skov- og Naturstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening samt lokale foreninger og lignende, der har en væsentlig interesse i afgørelsen.

En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derpå vil sørge for sagens videresendelse til Naturklagenævnet.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden tre år fra i dag, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

Med venlig hilsen

Mogens Beier

Kopi er sendt til:

Århus Amt, Natur & Miljø, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg

Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Det centrale Fredningsregister, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité v/Bjarne Carstensen, Snærildvej 21, 8300 Odder

Dansk Ornitologisk Forening i Århus Amt, Louisevej 100, 8220 Brabrand

Det amtsrådsvalgte medlem af Nævnet, Børge Sundahl, Vinkelvej 5, 8870 Langå

Det kommunevalgte medlem af Nævnet, Erik Borg, Enghaven 15, 8300 Odder

Odder Kommune, Rådhusgade 3, 8300 Odder.

Fredningsnævnet for Århus Amt

Uffe Larsen
Fillerupvej 5
8300 Odder

Retten i Århus
Præsidenten
Tinghuset, Vester Alle 10
8000 Århus C

Tlf. 86 12 20 77
Fax 86 19 71 91
E-mail:
post@aarhus.byret.dk
Direkte: 86125911 - 4000
CVR 11 98 62 93

16. november 2003

Vedr. Journal nr. 77/2003 - ansøgning om tilladelse til opførelse af halm-lade på ejendommen matr. nr. 1 a m.fl. Fillerup by, Odder, beliggende Fillerupvej 5, 8300 Odder.

Fredningsnævnet har den 18. september 2003 fra Århus Amt modtaget Deres ansøgning om tilladelse til opførelse af en halmlade på 650 m² på ovennævnte ejendom.

Ejendommen er en landbrugsejendom på ca. 24 ha. Hallen vil blive opført i en afstand af ca. 30 m fra en eksisterende hal på ejendommen, beliggende uden for det fredede område. Det fremgår af tegningsmaterialet forelagt nævnet af Odder Kommune, at hallen vil blive ca. 9,8 m høj, målt til tagryggen. Taget vil blive udført af grå eternittagplade og vil have en hældning på 20°. Sidebe-klædningen på hallen vil bestå af stålplader i en grøn farve.

Vedrørende den eksisterende hal på ejendommen er det oplyst, at Odder Kommune i 1987 meddelte miljøgodkendelse til anvendelse af hallen som maskinstation. Oplagspladsen omkring hallen ligger delvis inde på det fredede område, hvilket er godkendt af Fredningsnævnet den 1. november 1988 på vilkår om slørende beplantning i form af et 3 m bredt askehegn syd og øst for pladsen.

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal.

Fredningsnævnet foretog besigtigelse den 23. oktober 2003, hvor Deres ægtefælle, Lene Hansen, gav møde på Deres vegne.

Lene Hansen oplyste under besigtigelsen, at hallen skal benyttes til opbevaring af halm. Der er primært tale om halm, der bliver bjærget ind fra andre ejendomme med henblik på videresalg til halmvarmeværkerne i Harlev og Solbjerg. Lene Hansen oplyste, at bjærgningen af halm er en del af ejen-

dommens drift, hvorfor hallen er nødvendig for at sikre ejendommen indtægten fra denne drift. Det blev i øvrigt bekræftet, at den eksisterende hal på ejendommen benyttes til maskinstation.

Vedrørende hallens placering anførte Lene Hansen særligt, at den ønskede placering, som er i en slugt, skjuler hallen mest muligt, hvorfor det er et naturligt sted at placere hallen. Af arbejdsmæssige hensyn er placeringen også mest optimal, idet hallen kommer til at ligge umiddelbart tilknyttet til den eksisterende hal og oplagspladsen. Hun oplyste, at De er indforstået med at etablere sløret beplantning omkring hallen. Vedrørende Århus Amts forslag om placering uden for fredningen, eksempelvis umiddelbart syd for ejendommens gårdanlæg, oplyser Lene Hansen, at en anden placering vil forudsætte et stort gravearbejde, ligesom hallen vil komme til at ligge langt højere i landskabet og dermed være mere synlig udefra. På denne baggrund fastholdt hun den ønskede placering inden for det fredede område.

Århus Amt, Natur & Miljø, har oplyst, at det ikke kan anbefales, at der gives tilladelse til det ansøgte. Amtet lægger vægt på fredningsbestemmelserne, hvorefter der alene kan opføres nye bygninger på ejendommen, hvis disse er erhvervsmæssigt nødvendige for ejendommens drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom. Det er amtets vurdering, at den ønskede brug af hallen til opbevaring af halm, der bjærges fra andre ejendomme, ikke er omfattet af dispensationsmuligheden i fredningen. Yderligere har amtet ved vurderingen lagt vægt på, at der er mulighed for på ejendommen at placere hallen på en alternativ måde i et ikke-fredet område.

Odder Kommune har samstemmende med amtet vurderet, at den ønskede hal ikke er nødvendig for driften af ejendommen som landbrugsejendom. Endvidere har kommunen henvist til, at der i forvejen benyttes en hal til maskinstation på ejendommen, hvilket heller ikke er omfattet af ejendommens drift som landbrugsejendom. Vedrørende placeringen af hallen mener kommunen imidlertid, at en placering som foreslået af Dem landskabsmæssigt vil være mest hensigtsmæssig, idet en alternativ placering vil medføre, at hallen bliver meget synlig i området. Endvidere har kommunen henvist til, at hallen i givet fald vil blive placeret i et randområde af fredningen.

Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse:

Ifølge fredningskendelsens § 6 kan der opføres nye bygninger på ejendommen i det omfang, bygningen er erhvervsmæssig nødvendig for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom.

Den ansøgte hal skal i følge det oplyste benyttes til oplagring af halm, der primært bjærges fra andre landbrugsejendomme med henblik på videresalg.

Nævnet finder ikke, at en benyttelse af hallen som oplyst er en erhvervsmæssig nødvendighed for ejendommens drift som landbrugsejendom, således som dette må anses for forudsat i fredningskendelsens bestemmelser.

På denne baggrund meddeler Fredningsnævnet afslag på det ansøgte, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Klagevejledning:

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Naturklagenævnet over afgørelsen.

Klageberettigede er:

Ansøgeren, Kommunalbestyrelsen, Århus Amt, Skov- og Naturstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening samt lokale foreninger og lignende, der har en væsentlig interesse i afgørelsen.

En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derpå vil sørge for sagens videresendelse til Naturklagenævnet.

Med venlig hilsen

Per Holkmann Olsen

Kopi af denne afgørelse er sendt til:

Århus Amt, Natur & Miljø, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg (j.nr. 8-70-51-8-727-3-03).

Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.

Det centrale Fredningsregister, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø.

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite v/Bjarne Carstensen, Snærildvej 21, 8300 Odder.

Dansk Ornitologisk Forening i Århus Amt, Louisevej 100, 8220 Brabrand.

Det amtsrådsvalgte medlem af nævnet, Børge Sundahl, Vinkelvej 5, 8870 Langå.

Det kommunevalgte medlem af nævnet, Erik Borg, Enghaven 15, 8300 Odder.

Odder Kommune, Rådhusgade 3, 8300 Odder..

Fredningsnævnet for Århus Amt

1231.00

Naturklagenævnet
Frederiksborggade 15
1360 København K

Tinghuset, Vester Alle 10
8000 Århus C

Tlf. 86 12 20 77
Fax 86 19 71 91
E-mail:
post@aarhus.byret.dk
Direkte: 86125911 - 4000
CVR-nr. 11 98 62 93

25. januar 2004

Vedr. j.nr. 77/03- ansøgning om tilladelse til opførelse af halmlade på ejendommen matr.nr. 1 a m.fl. Fillerup by, Odder, beliggende Fillerupvej 5, 8300 Odder.

Til behandling i Naturklagenævnet fremsendes vedlagt klageskrivelse af 7. december 2003 fra ejeren af ejendommen, Uffe Hansen.

Klageskrivelsen er modtaget af Fredningsnævnet den 9. december 2003.

Der vedlægges endvidere sagens bilag, kopi af mødereferat af 23. oktober 2003, samt Fredningsnævnets afgørelse af 16. november 2003.

Med venlig hilsen

P. Holkmann Olsen

Kopi af dette brev og af klageskrivelsen er sendt til:

Uffe Hansen, Fillerupvej 5, 8300 Odder (- klageskrivelse).
Århus Amt, Natur & Miljø, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg (j.nr. 8-70-51-8-727-3-03).
Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.
Det centrale Fredningsregister, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø.
Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité v/Klaus Rommelhoff, Oldrupvej 100, 8350 Hundslund.
Dansk Ornitologisk Forening i Århus Amt, Louisevej 100, 8220 Brabrand.

Det amtsrådsvalgte medlem af Nævnet, Børge Sundahl, Vinkelvej 5, 8870
Langå.

Det kommunevalgte medlem af Nævnet, Erik Borg , Enghaven 15, 8300
Odder.

Odder Kommune, Rådhusgade 3, 8300 Odder.

Fredningsnævnet for Århus Amt
Tinghuset, Vester Alle 10
8000 Århus C

Fillerup D.7.12.2003

Uffe Hansen
Fillerupvej 5
8300 Odder
86542417 - 40825516

Vedr. Journal 77/2003 – ansøgning om tilladelse til opførelse af halmlade på ejendommen matr. Nr.1 a m.fl. Fillerup by, Odder, beliggende fillerupvej 5, 8300 Odder.

Jeg vil hermed klage over afgørelsen vedr. min ansøgning om opførelse af halmlade

Ifølge § 6 kan der opføres bygning på fredede arealer, der er nødvendig for gårdens drift. Da jeg har leveret halm til varmeværk siden 1986, og at den indtægt er nødvendig for at jeg kan blive på gården, mener jeg i høj grad at kunne opfylde disse krav. De 24 ha der hører til gården, er ikke nok til at opretholde driften, derfor supplerer jeg med halmlevering. Jeg mener det kan sammenlignes med landmænd der bygger til opfedning af indkøbte svin.

Jeg kan dokumentere via mine regnskaber at halmindtægten er en nødvendig indtægt.

På nu værende tidspunkt lejer jeg lader forskellige steder i kommunen, men de er efterhånden i en så dårlig stand, at de ikke egner sig til formålet.

Håber I vil se på sagen igen, og tage bevaring af små landbrug med i betragtningen.

Med venlig hilsen
Uffe Hansen

Fredningsnævnet for Århus Amt

Skov- og Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Retten i Århus
Præsidenten
Tinghuset, Vester Alle 10
8000 Århus C

Tlf. 86 12 20 77
Fax 86 19 71 91
E-mail:
post@aarhus.byret.dk
Direkte: 86125911 - 4000
CVR 11 98 62 93

16. november 2003

Vedlagt fremsendes Fredningsnævnets afgørelse af 16. november 2003 vedrørende ejendommen matr. nr. 1 a m.fl. Fillerup By, Odder.

Med venlig hilsen

Per Holkmann Olsen

Skov- og Naturstyrelsen

J.nr. SN 2001 - 1211/12 - 004
Akt. nr. 4

- 8 JUNI 2004
J.nr.: 03-121/700-0017
mam

Wes

Afgørelse

i sagen om opførelse af en halmlade inden for fredningen af arealer ved
Rathlousdal, Odder Kommune.

Fredningsnævnet for Århus Amt har den 16. november 2003 efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddelt afslag på en ansøgning om opførelse af en halmlade på ejendommen Fillerupvej 5, 8300 Odder (matr.nr. 1a m.fl. Fillerup by, Odder). Afgørelsen er påklaget til Naturklagenævnet af ansøger.

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal. Det samlede fredede areal udgør ca. 368 ha.

Ejendommen er en landbrugsejendom på ca. 24 ha. Der er ansøgt om dispensation til opførelse af en halmlade på 650 m² med en højde på ca. 9,8 meter ved tagryggen. Taget vil blive udført af grå eternittagplader, og vil have en hældning på 20°. Sidebeklædningen på hallen vil bestå af grønne stålplader. Hallen ønskes opført i en afstand af ca. 30 meter fra en eksisterende hal på ejendommen, som er beliggende uden for det fredede område. Den eksisterende hal anvendes som maskinstation.

Ved fredningsnævnets besigtigelse af området oplyste ansøger, at laden skal benyttes til opbevaring af halm. Der er primært tale om halm, der bliver bjærget ind fra andre ejendomme med henblik på videresalg til halmvarmeværkerne i Harlev og Solbjerg. Bjærgning af halm er en del af ejendommens drift, hvorfor laden er nødvendig for at sikre ejendommens indtægt fra denne drift. Efter ansøgers opfattelse er den ansøgte placering landskabeligt set den bedste. En anden placering, f.eks. syd for ejendommens gårdanlæg, vil forudsætte et stort gravearbejde, ligesom laden vil komme til at ligge højere i landskabet.

2001-1211/12-0025
6

Ifølge fredningskendelsens § 6 kan der opføres erhvervsmæssigt nødvendig bebyggelse i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens ydre fremtræden. Fredningen er heller ikke til hinder for, at der i øvrigt opføres nye bygninger, som er erhvervsmæssigt nødvendige for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom, såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens beliggenhed og ydre fremtræden.

Århus Amt har anbefalet, at der ikke gives tilladelse til det ansøgte, som efter amtets vurdering ikke er erhvervsmæssigt nødvendigt for ejendommens drift som landbrugsejendom, og dermed ikke omfattet af dispensationsmuligheden i fredningen. Amtet har endvidere lagt vægt på, at der er mulighed for at placere laden uden for det fredede område.

Odder Kommune har ligeledes vurderet, at halmladen ikke er nødvendig for ejendommens drift som landbrugsejendom. Endvidere har kommunen henvist til, at der i forvejen benyttes en hal til maskinstation på ejendommen, hvilket heller ikke er omfattet af ejendommens drift som landbrugsejendom. Vedrørende placering af laden finder kommunen imidlertid, at den af ansøger foreslåede placering landskabeligt set vil være den mest hensigtsmæssige, idet en alternativ placering vil medføre, at laden bliver meget synlig i området.

Jordbrugskommissionen har udtalt til sagen, at arealbehovet til opbevaring af halm fra ejendommens egen produktion kan beregnes til ca. 63 m². Dertil kommer plads til opbevaring af kornet, hvortil arealbehovet ikke på samme måde kan vurderes.

Fredningsnævnet har vurderet, at en benyttelse af laden til oplagring af halm, der primært bjærges fra andre landbrugsejendomme med henblik på videresalg, ikke er en erhvervsmæssig nødvendighed for ejendommens drift som landbrugsejendom, således som dette må anses for forudsat i fredningskendelsens bestemmelser. På denne baggrund har fredningsnævnet meddelt afslag på det ansøgte efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Klageren har anført, at ifølge fredningens § 6 kan der opføres bygninger, der er nødvendige for gårdens drift. Klageren har siden 1986 leveret halm til varmeværk, og den indtægt er nødvendig for at kunne blive på gården. De 24 ha, der hører til gården, er ikke nok til at opretholde driften. Derfor supplerer klageren med halmlevering, hvilket kan sammenlignes med landmænd, der bygger til opfedning af indkøbte svin.

På nuværende tidspunkt lejer klageren lader forskellige steder i kommunen, men de er efterhånden i så dårlig stand, at de ikke egner sig til formålet.

Afgørelse.

Naturklagenævnets formand har på nævnets vegne, jf. naturbeskyttelseslovens § 81, stk. 3, truffet følgende afgørelse.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan der meddeles dispensation fra en fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Ifølge fredningskendelsens § 1 er fredningens hovedformål - på baggrund af de til området knyttede naturvidenskabelige interesser og betydelige rekreative interesser - at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn mod brede sammenhængende marker og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal.

Efter § 2 må arealernes nuværende tilstand ikke ændres.

§ 6 har følgende ordlyd:

"Det følger af § 2, at der ikke må opføres nye bygninger, herunder skure og boder samt tilbygninger til eksisterende bygninger. Der må heller ikke foretages ombygning af en eksisterende bygning, hvis bygningens ydre fremtræden derved ændres.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der opføres erhvervsmæssigt nødvendig bebyggelse i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens ydre fremtræden, eller at der anbringes laskure for kreaturer eller arbejdsskure o.lign. til brug for skovdrift.

Fredningen er heller ikke til hinder for, at der i øvrigt opføres nye bygninger, som er erhvervsmæssigt nødvendige for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom (herunder også en vindmølle), såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens beliggenhed og ydre fremtræden."

Fredningsnævnet har ved afgørelsen lagt til grund, at halmladen skal være erhvervsmæssigt nødvendig for ejendommens drift som landbrugsejendom. Dette er ifølge fredningskendelsens ordlyd gældende for så vidt angår bygninger, som ikke opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger.

Naturklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte fredningsnævnets vurdering af, at halmproduktionen ikke er nødvendig for ejendommens drift som landbrugsejendom. Ligeledes finder Naturklagenævnet ikke grundlag for at tilsidesætte fredningsnævnets vurdering af, at den ansøgte placering ikke kan anses for at være "i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger".

Det ansøgte byggeri er således ikke omfattet af undtagelserne fra fredningens almindelige byggeforbud i § 6. Byggeriet vil derfor kræve en egentlig dispensation efter fredningens § 13, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1. Der ses ikke at være tilstrækkeligt tungtvejende grunde til at dispensere til byggeriet med den ansøgte placering.

På denne baggrund stadfæstes Fredningsnævnet for Århus Amts afgørelse af 16. november 2003.

Naturklagenævnet finder dog anledning til at bemærke, at såfremt ansøger måtte ønske at opføre halmladen i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, må fredningsbestemmelsen i § 6, stk. 2, efter Naturklagenævnets opfattelse forstås således, at der ikke er krav om, at byggeriet skal være erhvervsmæssigt nødvendigt "for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom". Det er ifølge ordlyden tilstrækkeligt, at byggeriet er erhvervsmæssigt nødvendigt som sådan. Fredningsnævnet skal i så fald godkende bebyggelsens ydre fremtræden.

Mikkel Schaldemose

Mikkel Schaldemose
viceformand

/

M. Mathiesen

Marianne Mathiesen
fuldmægtig

Fredningsnævnet for Århus Amt

Rodsteenseje Hovedgaard A/S
Rodstensejevej 10
8300 Odder

Retten i Århus
Tinghuset, Vester Alle 10
8000 Århus C

Tlf. 86 12 20 77
Fax 86 19 71 91
E-mail:
post@aarhus.byret.dk
Direkte: 86125911 – 4001
CVR 11 98 62 93
Den 22. juli 2005.

Vedrørende journal nr. 11.01.2005-78 Ansøgning om tilladelse til pålægning af jord langs allé på Rodsteenseje.

Århus Amt har igennem en klage fra Danmarks Naturfredningsforening og efterfølgende redegørelser den 25. april 2005 og telefonisk henvendelse den 12. maj 2005 modtaget en ansøgning fra Rodsteenseje Hovedgaard A/S, Rodstensejevej 10, 8300 Odder, om tilladelse til at lægge ½ meter jord på begge sider af alleen langs hele dennes forløb på begge sider af Rævs å på ejendommen matr. nr. 1a Rodsteenseje Hdg., Odder m.fl.

Hovedparten af arealerne tilhører Rodsteenseje Hovedgaard A/S, Rodstensejevej 10, 8300 Odder. Den del af alleen der forløber på den vestlige side af Rævs å (matr.nr. 46e Fillerup By, Odder) ejes imidlertid af Iver Edward Tesdorpf, Kongshusvej 68, 8300 Odder. Ifølge ansøger (Rodsteenseje Hovedgaard A/S) ønskes jorden lagt på alléen for at sikre, at træerne har jord nok til deres rødder.

Ejendommen ligger inden for Rathlousdalfredningen, Overfredningsnævnets kendelse af 6. december 1979.

Fredningens hovedformål er på baggrund af de til området tilknyttede naturvidenskabelige interesser og betydelige rekreative interesser at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alleer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn med brede sammenhængende marker, og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rahtlousdal.

Fredningen indeholder således et generelt forbud mod ændring af arealernes tilstand.

Det fremgår af fredningskendelsens § 3d, at allé-træer langs vejen ikke må fjernes.

Af kendelsens § 5 fremgår det, at der ikke må foretages terrænændringer, herunder udnyttelse af forekomster i jorden eller opfyldning eller planering.

Den omtalte allé fremgår af fredningskortet fra 1979, hvorfor denne må antages at være omfattet af fredningens beskyttelse af alleer i området.

Amtet har den 23. april på baggrund af en henvendelse fra Danmarks Naturfredningsforening besigtiget området.

På baggrund af en vurdering af forholdene er det ikke amtets opfattelse, at træerne i alleen under normale omstændigheder rent volumenmæssigt mangler jord til rødderne.

Alleen er imidlertid hævet over det omgivende ådalslandskab, hvor jorden må forventes i hvert fald i perioder at være vandlidende. Det er derfor sandsynligt, at allé-træerne vil have svært ved at udvikle et normalt rodnet i dybden, men er begrænset til at udvikle rødder i den højere beliggende jord, der udgør vejdamningen. Denne jord er i forhold til træernes behov for jord begrænset, og en udvikling af rødderne må derfor forventes at være ret ensidig. Dette kan tilsammen medføre mindre stabile og mindre vitale træer. Da træerne er plantet ganske tæt på den omkringliggende landbrugsjord, er det ligeledes amtets opfattelse, at en påfyldning af jord vil være med til at mindske risikoen for påkørsel af træerne i forbindelse med den driftsmæssige kørsel på disse arealer.

Ud fra ovenstående betragtning er det således amtets opfattelse, at den ansøgte påfyldning af jord er en fornuftig disposition i forhold til at sikre så stabile og vitale allé-træer som muligt under de givne forhold.

Der er tale om mindre terrænændringer, som må vurderes at have underordnet betydning i forhold til de landskabelige interesser, der skal varetages med fredningen. Der er tale om en sikring af alleens træer, hvis beskyttelse skal varetages med fredningen. Det er derfor amtets opfattelse, at det ansøgte er i overensstemmelse med fredningens formål.

Amtet har derfor overfor Fredningsnævnet i indstilling af 20. juli 2005 anbefalet, at der meddeles dispensation til det ansøgte.

Århus Amt har den 20. juli meddelt tilladelse efter naturbeskyttelseslovens § 16 (åbeskyttelseslinie) til det ansøgte.

Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse:

Fredningsnævnets afgørelse træffes af formanden alene.

På baggrund af amtets vurdering finder Fredningsnævnet, at den påtænkte jordpåfyldning må anses for at være medvirkende til sikring af alléens træer, hvis beskyttelse er en del af fredningens formål.

En mindre terrænregulering findes under disse omstændigheder ikke at stride mod fredningens øvrige formål, hvorfor Fredningsnævnet herved i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddeler tilladelse til jordpåfyldning som ansøgt.

Klagevejledning, jf. naturbeskyttelseslovens § 86 og § 87:

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Naturklagenævnet over afgørelsen. En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derefter vil fremsende sagen til Naturklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at klageren indbetaler et gebyr på 500,- kr. til Naturklagenævnet.

Naturklagenævnet vil sende klageren en opkrævning på gebyret, når nævnet har modtaget sagen fra Fredningsnævnet.

Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget.

Klageberettigede er:

Adressaten for afgørelsen,

ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,

offentlige myndigheder,

lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,

landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og

landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet uden at der er indgivet klage.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden tre år fra dato, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

Med venlig hilsen

Per Holkmann Olsen

Kopi er tilsendt:

Iver Edward Tesdorpf, Kongshusvej 68, 8300 Odder

Århus Amt, Natur & Miljø, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg (journalnr. 8-70-51-4-727-12-05)

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø

Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Det Centrale Fredningsregister, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Dansk Ornitologisk Forening i Århus Amt, Louisevej 100, 8220 Brabrand

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite v/ Klaus Rommelhoff, Oldrupvej 100, 8350 Hundslund

Det amtsrådsvalgte medlem af nævnet, Børge Sundahl, Vinkelvej 5, 8870 Långå

Det kommunevalgte medlem af nævnet, Erik Borg, Enghaven 15, 8300 Odder

Odder Kommune, Rådhusgade 3, 8300 Odder

SCANNET

Skov- og Naturstyrelsen
og Det Centrale Fredningsregister
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Hovedmodtager
Århus Amt
Driftsafdelingen, Vej- og
Trafik
Lyseng Alle 1
8270 Højbjerg

Retten i Århus
Tinghuset
Vester Allé 10
8000 Århus C
Direkte 8612 5911 - 4001
E-mail: post@aarhus.byret.dk

GAV11150/Sagsbeh. GAV
J.nr. 11.01.2006-24.4

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

28 JULI 2006

27. juli 2006

**Vedrørende journal nr. 11.01.2006-24, - ansøgning om tilladelse til
fældning af træer og undladelse af gentilplantning, Rathlousdal Allé,
Odder.**

Fredningsnævnet for Århus Amt har den 6. marts 2006 fra Århus Amt, Natur & Miljø, modtaget ansøgningen fra Driftsafdelingen vedr. fældning og gentilplantning i Rathlousdals Allé. Alléen ligger ved amtsvejen vest for Odder på matr. nr. 7000a, Rathlousdal Hgd., Odder.

Driftsafdelingen ønsker ifølge brev af 31. januar 2006 tilladelse til at fælde 17 træer, der er under observation, idet træerne efter afdelingens vurdering er til fare for trafikanterne på vejen og på cykelstierne.

Herudover ønsker Driftsafdelingen tilladelse til at undlade at gentilplante de 17 træer samt 18 allerede fældede træer fra 2005, som ikke er blevet gentilplantet på nuværende tidspunkt. Afdelingen har anført, at det er formålsløst at gentilplante, så længe der ikke er fundet en langsigtet løsning vedr. alléens bevarelse.

Det er oplyst, at Århus Amts vejentreprenører, som indtil nu har stået for plejen, ikke længere, at de kan tage ansvaret for alléen. Driftsafdelingen for Århus Amt - Vej- og Trafik - har derfor overtaget ansvaret for alléen og ønsker at finde en løsning, således at risikoen for ulykker minimeres, og således, at der i videst muligt omfang tages hensyn til eventuel fremtidig ændring i forvaltningen af alléen.

Rathlousdals Allé er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal i Odder Kommune, Århus Amt.

Fredningsnævnet foretog besigtigelse den 12. juli 2006.

SNs-121-00242
1

Under besigtigelsen redegjorde Århus Amt, Natur & Miljø v/Henrik Müller for alléens tilstand, herunder de undersøgelser, som er foretaget af amtet, og som har været forelagt Fredningsnævnet.

Henrik Müller henviste særligt til, at alle alléens træer er inficeret med svampe, som har medført råd i træernes stammebasis og i rødderne. Der er derfor en betydeligt øget risiko for, at træerne kan vælte med fare for trafikken til følge. Der er behov for en afklaring af alléens fremtid, da det må forventes, at alle alléens træer inden for 10-20 år vil være fældet. Hidtil er de fældede træer blevet gentilplantet. Amtet har konstateret, at de nye træer - uanset, at de gentilplantes en smule længere væk fra vejen - også påkøres og dermed inficeres med svampe. Der dannes derfor også råd i de nye træer, og dette sammenholdt med de store omkostninger ved gentilplantning - efter det oplyste ca. 10.000 kr. pr. træ - har medført, at amtet nu ønsker tilladelse til at undlade gentilplantning, da gentilplantning er uhensigtsmæssig, når alléens fremtid ikke er fastlagt.

Odder Kommune erklærede sig på mødet enig i, at der bør findes en løsning for alléens fremtid. Kommunen anførte, at der bør gentilplantes, men med en ny allé. På denne baggrund kunne kommunen anbefale, at gentilplantning undlades på nuværende tidspunkt.

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité henviste under mødet til lokalkomitéens brev af 14. marts 2006, hvorefter det ikke kan anbefales, at ansøgningen om undladelse af gentilplantning imødekommes. Lokalkomitéen har henvist til, at det er vigtigt at bevare alléens nuværende linie i landskabet.

Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse:

Ifølge ansøgningen er 17 træer i alléen under observation, idet de udgør en umiddelbar sikkerhedsmæssig fare for trafikken gennem alléen. På denne baggrund meddeler Fredningsnævnet i medfør af Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, tilladelse til, at disse 17 træer fældes (jf. oversigtsplan med nummering af træerne).

Fredningsnævnet skal underrettes skriftligt om fældningen i umiddelbar tilknytning hertil, herunder med oplysning om, hvilke træer der fældes.

Ifølge fredningskendelsens § 3 d kan Fredningsnævnet beslutte at foretage gentilplantning for udgåede allétræer. Fredningsnævnet har hidtil - for at forsøge at bevare alléen med dens nuværende udseende - krævet gentilplantning af fældede træer. Det er nu oplyst for Fredningsnævnet, at alle alléens træer udgør en umiddelbar risiko for trafikken langs vejen, idet alle træerne er stærkt angrebet af svampe i stammebasis og rødder. Med den nuværende udvikling vil alle alléens gamle træer inden for de næste 10-20 år være væk. Omkostningerne ved gentilplantning er ca. 10.000 kr. pr. træ. I det omfang,

der allerede er sket gentilplantning, har denne vist sig uhensigtsmæssig, idet de nye træer - uanset, at de er blevet placeret længere væk fra vejen end de gamle træer - bliver påkørt og svampeinficeret. På baggrund af de meddelte oplysninger finder Fredningsnævnet det ikke hensigtsmæssigt at opretholde kravet om gentilplantning af fældede træer i den nuværende allé. Dette gælder både for så vidt angår de allerede fældede træer i 2005 og de træer, som er omfattet af denne afgørelse. Når alléens fremtid er afklaret, vil spørgsmålet om gentilplantning kunne forelægges Fredningsnævnet på ny.

Klagevejledning, jf. naturbeskyttelseslovens § 86 og § 87:

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Naturklagenævnet over afgørelsen.

En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derefter vil fremsende sagen til Naturklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at klageren indbetaler et gebyr på 500,- kr. til Naturklagenævnet.

Naturklagenævnet vil sende klageren en opkrævning på gebyret, når nævnet har modtaget sagen fra Fredningsnævnet.

Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget.

Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet uden at klage er modtaget.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden tre år fra i dag, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

Klageberettigede er:

Adressaten for afgørelsen,

ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,

offentlige myndigheder,

lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,

landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og

landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Med venlig hilsen

Per Holkmann Olsen

Kopi er tilsendt:

Århus Amt, Natur & Miljø, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg (journalnr. 8-70-51-8-727-14-04)

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø

Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Det Centrale Fredningsregister, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Dansk Ornitologisk Forening i Århus Amt, Louisevej 100, 8220 Brabrand

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite v/ Klaus Rommelhoff, Oldrupvej 100, 8350 Hundslund

Det amtsrådsvalgte medlem af nævnet, Børge Sundahl, Vinkelvej 5, 8870 Langå

Det kommunevalgte medlem af nævnet, Rita Kjær, Nørreskovvej 145, 8300 Odder

Odder Kommune, Rådhusgade 3, 8300 Odder

Genpart til : Skov- og Naturstyrelsen og Det Centrale Fredningsregister

NATURKLAGENÆVNET

Formanden

REG. NR. 1231.00
Frederiksborggade 15, 1360 København K

Tlf: 3395 5700

Fax: 3395 5769

X.400: S=nkn; P=sdn; A=dk400; C=dk

Internet: nkn@nkn.dk

10 OKT. 2006

J.nr.: NKN-121-00037

Jkw

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

13 NOV. 2006

Afgørelse

i sagen om fældning og gentilplantning af allétræer indenfor
Rathlousdalsfredning i Odder Kommune, Århus Amt.

Fredningsnævnet for Århus Amt har den 27. juli 2006 efter naturbeskyttelseslovens § 50 truffet afgørelse i en sag om fældning og gentilplantning af træer langs Rathlousdals Allé i Odder Kommune. Fredningsnævnet fandt det ikke hensigtsmæssigt at opretholde fredningens krav om gentilplantning af fældede træer i den nuværende allé. Afgørelsen er påklaget til Naturklagenævnet af Danmarks Naturfredningsforenings Lokalfælleskab i Odder.

Alléen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 6. december 1979 om fredningen af arealer ved Rathlousdal. Efter fredningens § 3d må allétræer langs vejene ikke fjernes, dog således at fredningsmyndighederne kan foretage gentilplantning for udgåede allétræer.

Særligt for Rathlousdals Allé anføres i § 3d, at træernes rodnet mv. særligt skal beskyttes. I tilfælde af vejudvidelse, f.eks. ved anlæg af cykelstier eller ved ny vejbelægning skal arbejdet foretages med størst mulig hensyntagen til allétræerne i overensstemmelse med fredningsnævnets anvisninger.

Århus Amt har i forbindelse med tidligere gentilplantninger af beskadede træer foretaget en undersøgelse af alléens træer. Mange er angrebet af svamp bl.a. som følge af høje køretøjers (lastbiler) påkørsel af udhængende grene, hvilket har medført beskadigelser som har givet basis for svampeangreb. Gentilplantede træer påkøres og beskadiges også uanset de er plantet ca. 30cm længere fra vejen.

SNS-121-00242

3

Amtet finder ikke, at situationen er holdbar og forventer at alle de ældre træer indenfor en periode på 10-20 år må fældes, idet de efter svampeangreb bliver til fare for trafikanter på vejen og på cykelstierne.

En fortsat gentilplantning findes derfor omsonst indtil man har fundet en holdbar løsning på forholdene. Der er allerede fældet 18 træer som ikke er gentilplantede og der er planer om yderligere at fælde 17 andre træer.

Odder Kommune har under fredningsnævnets behandling af sagen anført, at der bør findes en løsning for alléens fremtid. Kommunen finder at der bør gentilplantes men med en ny allé, hvorfor kommunen er enig med amtet i, at der ikke bør gentilplantes på nuværende tidspunkt.

Fredningsnævnet har i afgørelsen efterkommet amtets ønske om ikke umiddelbart at kræve gentilplantning for de allerede 18 fældede træer samt de yderligere 17, der skal fældes. Når alléens fremtid er afklaret vil spørgsmålet kunne forelægges fredningsnævnet på ny.

Danmarks naturfredningsforening finder, at man ved en trafikregulering kan undgå påkørsel af udhængende grene, særligt når der gentilplantes på begge sider i en 30cm større afstand fra vejen. Foreningen er ikke enig med amtets påstand i, at gentilplantede træer påkøres. Foreningen anfører endvidere, at Odder Kommune ønsker en gentilplantning som muliggør en udvidelse af vejen til dobbelt bredde.

Afgørelse

Naturklagenævnets formand har på nævnets vegne jf. naturbeskyttelseslovens § 81, stk. 3, truffet følgende afgørelse.

Efter naturbeskyttelseslovens § 50 kan et fredningsnævn meddele dispensation fra fastsatte fredningsbestemmelser, såfremt det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det er Naturklagenævnets vurdering - på baggrund af det i sagen oplyste - at det ikke vil være hensigtsmæssig at gentilplante for indeværende, før man har fundet en afklaring på, hvorledes gentilplantning af allétræer kan ske, uden at de nyplantede træer skades.

Nævnet skal samtidig anføre at opretholdelsen af alléen er en del af fredningens formål. Alléen kan derfor ikke sløjfes ved en dispensation.

Hvorvidt alléen kan opretholdes helt eller delvist i sin nuværende udformning eller om der kan ske udvidelse af vejen og nyplantning eller en anden løsning må nærmere afklares af amtet og forelægges fredningsnævnet til godkendelse.

Det er Naturklagenævnet vurdering, at der indtil da ikke bør opretholdes et krav om gentilplantning ved nødvendige fældninger af beskadigede træer. Det er dog samtidig Naturklagenævnets vurdering, at der bør fastsættes en nærmere frist herfor.

På denne baggrund stadfæstes Fredningsnævnet for Århus Amts afgørelse af 27. juli 2006. Tilladelsen til ikke at genplante tidsbegrænses endvidere, således at den alene er gældende i 2 år fra datoen for denne afgørelse, idet Naturklagenævnet forudsætter, at der inden da udarbejdes et forslag til en langsigtet løsning for alléen til forelæggelse for Fredningsnævnet for Århus Amt.

Bent Jacobsen
Viceformand

Jan Kofod Winther
Fuldmægtig

Afgørelsen er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. naturbeskyttelseslovens § 82. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. lovens § 88, stk. 1.

10 OKT. 2006

J.nr.: NKN-121-00037
Jkw

Afgørelse

i sagen om fældning og gentilplantning af allétræer indenfor
Rathlousdalsfredning i Odder Kommune, Århus Amt.

Fredningsnævnet for Århus Amt har den 27. juli 2006 efter naturbeskyttelseslovens § 50 truffet afgørelse i en sag om fældning og gentilplantning af træer langs Rathlousdals Allé i Odder Kommune. Fredningsnævnet fandt det ikke hensigtsmæssigt at opretholde fredningens krav om gentilplantning af fældede træer i den nuværende allé. Afgørelsen er påklaget til Naturklagenævnet af Danmarks Naturfredningsforenings Lokalafdelingen i Odder.

Alléen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 6. december 1979 om fredningen af arealer ved Rathlousdal. Efter fredningens § 3d må allétræer langs vejene ikke fjernes, dog således at fredningsmyndighederne kan foretage gentilplantning for udgåede allétræer.

Særligt for Rathlousdals Allé anføres i § 3d, at træernes rodnet mv. særligt skal beskyttes. I tilfælde af vejudvidelse, f.eks. ved anlæg af cykelstier eller ved ny vejbelægning skal arbejdet foretages med størst mulig hensyntagen til allétræerne i overensstemmelse med fredningsnævnets anvisninger.

Århus Amt har i forbindelse med tidligere gentilplantninger af beskadede træer foretaget en undersøgelse af alléens træer. Mange er angrebet af svamp bl.a. som følge af høje køretøjers (lastbiler) påkørsel af udhængende grene, hvilket har medført beskadigelser som har givet basis for svampeangreb. Gentilplantede træer påkøres og beskadiges også uanset de er plantet ca. 30cm længere fra vejen.

SNS-121.00242

Amtet finder ikke, at situationen er holdbar og forventer at alle de ældre træer indenfor en periode på 10-20 år må fældes, idet de efter svampeangreb bliver til fare for trafikanter på vejen og på cykelstierne.

En fortsat gentilplantning findes derfor omsonst indtil man har fundet en holdbar løsning på forholdene. Der er allerede fældet 18 træer som ikke er gentilplantede og der er planer om yderligere at fælde 17 andre træer.

Odder Kommune har under fredningsnævnets behandling af sagen anført, at der bør findes en løsning for alléens fremtid. Kommunen finder at der bør gentilplantes men med en ny allé, hvorfor kommunen er enig med amtet i, at der ikke bør gentilplantes på nuværende tidspunkt.

Fredningsnævnet har i afgørelsen efterkommet amtets ønske om ikke umiddelbart at kræve gentilplantning for de allerede 18 fældede træer samt de yderligere 17, der skal fældes. Når alléens fremtid er afklaret vil spørgsmålet kunne forelægges fredningsnævnet på ny.

Danmarks naturfredningsforening finder, at man ved en trafikregulering kan undgå påkørsel af udhængende grene, særligt når der gentilplantes på begge sider i en 30cm større afstand fra vejen. Foreningen er ikke enig med amtets påstand i, at gentilplantede træer påkøres. Foreningen anfører endvidere, at Odder Kommune ønsker en gentilplantning som muliggør en udvidelse af vejen til dobbelt bredde.

Afgørelse

Naturklagenævnets formand har på nævnets vegne jf. naturbeskyttelseslovens § 81, stk. 3, truffet følgende afgørelse.

Efter naturbeskyttelseslovens § 50 kan et fredningsnævn meddele dispensation fra fastsatte fredningsbestemmelser, såfremt det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det er Naturklagenævnets vurdering - på baggrund af det i sagen oplyste - at det ikke vil være hensigtsmæssig at gentilplante for indeværende, før man har fundet en afklaring på, hvorledes gentilplantning af allétræer kan ske, uden at de nyplantede træer skades.

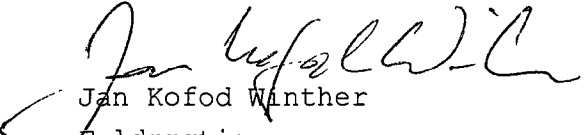
Nævnet skal samtidig anføre at opretholdelsen af alléen er en del af fredningens formål. Alléen kan derfor ikke sløjfes ved en dispensation.

Hvorvidt alléen kan opretholdes helt eller delvist i sin nuværende udformning eller om der kan ske udvidelse af vejen og nyplantning eller en anden løsning må nærmere afklares af amtet og forelægges fredningsnævnet til godkendelse.

Det er Naturklagenævnet vurdering, at der indtil da ikke bør opretholdes et krav om gentilplantning ved nødvendige fældninger af beskadigede træer. Det er dog samtidig Naturklagenævnets vurdering, at der bør fastsættes en nærmere frist herfor.

På denne baggrund stadfæstes Fredningsnævnet for Århus Amts afgørelse af 27. juli 2006. Tilladelsen til ikke at genplante tidsbegrænses endvidere, således at den alene er gældende i 2 år fra datoen for denne afgørelse, idet Naturklagenævnet forudsætter, at der inden da udarbejdes et forslag til en langsigtet løsning for alléen til forelæggelse for Fredningsnævnet for Århus Amt.

Bent Jacobsen
Viceformand

Jan Kofod Winther
Fuldmægtig

Afgørelsen er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. naturbeskyttelseslovens § 82. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. lovens § 88, stk. 1.

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

20. januar 2010
J.nr. NKN-121-00217
Jkw

27 JAN. 2010

Afgørelse

i sagen om genplantning af træer indenfor Rathlousdal
fredningen i Odder Kommune.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del har den 28. september 2009 efter naturbeskyttelseslovens § 50 truffet afgørelse i en sag om genplantning af træer i Rathlousdal Allé. Afgørelsen er påklaget til Naturklagenævnet af Odder Kommune.

Rathlousdal Allé er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal.

Fredningens formål er bl.a. at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer.

Efter fredningens § 3, pkt. d, må allétræer langs vejen ikke fjernes. Dog kan fredningsmyndighederne foretage gentilplantning af udgåede allétræer. I fredningens § 9 anføres, at der ikke må anlægges nye veje gennem området.

Spørgsmålet om genplantning af allétræerne har tidligere været behandlet. Naturklagenævnet har ved afgørelse af 10. oktober 2006 besluttet, at der ikke skulle ske gentilplantning før der var sket en nærmere afklaring af hvorledes man kunne plante uden at der skete skade på de genplantede træer. Naturklagenævnet fastsatte samtidig en frist på 2 år til at frembringe en mere langsigtet løsning til forelæggelse for fredningsnævnet.

Den 18. marts 2008 fremsendte kommunen en række løsningsforslag til fredningsnævnet med kommunens indstilling om, at man fældede samtlige træer, udvidede vejen med 0,9 m, genplantning af alleen i en afstand af 1,2 m fra kørebane kant samt ændring af cykelstien på vejens nordside.

Fredningsnævnet meddelte ved mail af 18. august 2008, at man fandt at forslaget var så vidtrækkende i forhold til fredningens formål, at det ikke kunne realiseres uden et nyt fredningsforslag, og at nævnet ville afvente at kommunen fremsendte et sådant fredningsforslag.

Kommunen har ved mail af 3. oktober 2008 meddelt nævnet, at man ønskede en principgodkendelse af kommunens plan før man gik videre med den egentlige udarbejdelse af et nyt fredningsforslag, idet et sådant arbejde var ganske omfattende og ressourcekrævende. Man ønskede derfor fredningsnævnets overordnede stillingtagen til projektet.

På denne baggrund har fredningsnævnet herefter den 28. september 2009 truffet afgørelse om, at Odder Kommune inden 1. år efter afgørelsen skal gentilplante de fældede træer i alleen i overensstemmelse med de gældende fredningsbestemmelser.

Fredningsnævnet har i afgørelsen anført, at der ikke kan tages stilling til kommunens projekt på det foreliggende grundlag, idet dette er så vidtgående, at det vil være i strid med fredningens formål. En stillingtagen til projektet kræver forelæggelse af et nyt fredningsforslag for fredningsnævnet.

I Naturklagenævnets afgørelse af 10. oktober 2006 blev fastsat en 2 års frist for ikke at genplante, idet det forudsattes, at man i denne periode fik afklaret de langsigtede spørgsmål vedr. alleen. Da der ikke er forelagt et nyt fredningsforslag finder fredningsnævnet, at gentilplantning af fældede allétræer skal iværksættes.

Odder Kommune har i klagen anført, at man ønsker en længere tidsfrist på minimum 3 år, idet man finder at fristen på ét år er for kort til både at forberede fredningssagen og til at få gennemført fredningen. Herudover har kommunen anført, at man finder at fredningsnævnets afgørelse bør ophæves, idet kommunen under sagens behandling ikke har foretaget partshøring af kommunen i forhold til en henvendelse under sagsforløbet fra Alléens Venner.

Afgørelse

Naturklagenævnets formand har på nævnets vegne jf. naturbeskyttelseslovens § 81, stk. 3, truffet følgende afgørelse.

Efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan et fredningsnævn meddele dispensation fra fastsatte fredningsbestemmelser, såfremt det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Efter § 50, stk. 5, kan videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1 samt hel eller delvis ophævelse af en fredning kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredningssager.

Det er Naturklagenævnets vurdering, at en fjernelse af hele alléen med henblik på en samlet genplantning samt vejændringer, kræver gennemførelse af en ny fredningssag.

Det er samtidig nævnets vurdering, at det vil være uhensigtsmæssigt at gentilplante, førend der gennem den nye fredningssag er truffet endelig afgørelse om den fremtidige udformning af alléen.

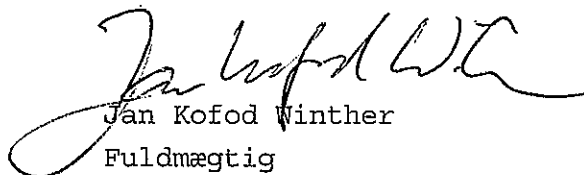
Naturklagenævnet lægger til grund, at Odder Kommune vil fremsende et nyt fredningsforslag til Fredningsnævnet om Rathlousdal Allé.

På denne baggrund træffer Naturklagenævnet hermed afgørelse om, at der meddeles dispensation til ikke at gentilplante Rathlousdals Allé i en periode på et år fra dags dato. Såfremt Odder Kommune fremsender et fredningsforslag til fredningsnævnet inden étårs-dispensationens udløb, forlænges dispensationen til ikke at gentilplante til også at gælde så længe fredningssagen verserer og indtil der er truffet endelig afgørelse om det forudsatte fredningsforslag.

Naturklagenævnet skal bemærke, at såfremt der i fredningssagen træffes endelig afgørelse om ikke at gennemføre en ny fredning, skal der umiddelbart herefter ske genplantning efter den eksisterende frednings bestemmelser.

Naturklagenævnet skal endvidere bemærke, at nævnet på denne baggrund ikke har fundet det nødvendigt nærmere at behandle spørgsmålet om afgørelsens ugyldighed.

Bent Jacobsen
Viceformand

Jan Kofod Winther
Fuldmægtig

Afgørelsen er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. naturbeskyttelseslovens § 82. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. lovens § 88, stk. 1.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del

Retten i Århus
Tinghuset, Vester Alle 10
8000 Århus C

Iver Tesdorpf
Rathlousdal
Kongshusvej 68
8300 Odder

Tlf. 86 12 20 77
Fax 86 19 71 91
E-mail:
pho@domstol.dk

CVR 11 98 62 93

Den 3. november 2010.

Vedrørende j.nr. 8901-01.2010-98, ansøgning om tilladelse til terrænregulering på matr. nr. 1a Rathlousdal Hgd. Odder, beliggende indenfor ”Fredning af arealer ved Rathlousdal”.

Odder Kommune har den 19. juli 2010 anført følgende:

Sagens baggrund

Ansøger Godsejer Iver Tesdorpf har iforbindelse med en Miljøgodkendelse efter husdyrbrugslovens § 11, modtaget et vilkår om etablering af en barriere nordøst for en eksisterende fritliggende gyllebeholder, så det sikres, at gylle ikke flyder til vandløb i forbindelse med evt. læk eller uheld. Forinden skal der udarbejdes en plan for anlægsarbejdet, som skal godkendes af Odder Kommune.

Odder Kommune har den 15. juli 2010 modtaget en ansøgning om etablering af jordvold på matr. nr 1a Rathlousdal Hgd, Odder (ansøgning med bilag vedlagt). Jordvolden ønskes anlagt langs et skovbryn på tværs af en lavning i terrænet. Volden vil ifølge ansøgningen blive 51 m lang og 1,6 m på det højeste sted. Jordvolden vil blive tilsået med græs og anlægges så den flader naturligt ind i terrænet.

Odder Kommune Miljø har i forhold til miljøgodkendelsens vilkår godkendt det indsendte projekt.

Fredningsbestemmelser

Området er beliggende indenfor ”Fredning af arealer ved Rathlousdal, Odder Kommune - Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979”.

Fredningshovedformål er at sikre en opretholdelse af landskabet karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn mod brede sammenhængende marker og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal.

Jf. fredningens § 5 må der ikke foretages terrænændringer. Fredningen er dog ikke til hinder for, at der foretages nødvendige terrænændringer i forbindelse med lovlige foranstaltninger inden for området.

Jf. fredningens § 6 er fredningen ikke til hinder for at der opføres erhvervsmæssigt nødvendigt bebyggelse, såfremt fredningsnævnet kan godkende beliggenhed og ydre fremtræden.

§ 3-status

Jordvolden ønskes placeret ca. 11 meter syd for et § 3 beskyttet vandhul. Odder Kommune vurderer, at jordvolden ikke vil have negativ betydning for vandhullets værdi som levested for dyre- og planteliv. Jordvolden skal netop beskytte vandhul og et nærtliggende vandløb mod risiko for gylleforurening.

Der er ikke udpeget habitatområde på ejendommen.

Odder Kommunes vurdering i forhold til fredningsbestemmelserne

Terrænregulering som beskrevet i ansøgningen, hvor det lægges som en naturlig linje i skovbrynet, vurderes at være et beskeden indgreb i det overordnede terrænform og de landskabelige skønhedsværdier i området vurderes således ikke at påvirkes negativt.

Det vurderes, at det ansøgte projekt er omfattet af undtagelserne i fredningens §§ 5 og 6.

Det er endvidere kommunens vurdering, at det ansøgte ikke påvirker områdets rekreative værdi eller arealets værdi som levested for dyre- og planteliv, men udgør en beskyttelse mod en forureningsrisiko.

Foto: Rød streg angiver, hvor den ansøgte jordvold øverste kant vil gå.

Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse:

Nævnet finder i det hele at kunne tiltræde indstillingen fra Odder Kommune, hvorfor der i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddeles tilladelse til det ansøgte.

Klagevejledning, jf. naturbeskyttelseslovens § 86 og § 87:

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Naturklagenævnet over afgørelsen.

En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derefter vil fremsende sagen til Naturklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at klageren indbetaler et gebyr på 500,- kr. til Naturklagenævnet.

Naturklagenævnet vil sende klageren en opkrævning på gebyret, når nævnet har modtaget sagen fra Fredningsnævnet.

Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget.

Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet uden at klage er modtaget.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden tre år fra i dag, jf naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

Klageberettigede er:

Adressaten for afgørelsen,
ejer af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
offentlige myndigheder,
lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Med venlig hilsen

Per Holkmann Olsen

Denne afgørelse sendes pr. mail til:

Iver Tesdorpf, iver@tesdorpf.dk

By- og Landskabsstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø, blst@blst.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforenings lokalafdeling, odder@dn.dk

Det ministerudpegede medlem af nævnet, Jytte Heslop, Katterhøjvej 4, 8270 Højbjerg, jytte.heslop@gmail.com

Det kommunalt udpegede medlem af nævnet, Hanne Tychsen Rasmussen, Saloparken 317, 8300 Odder, hansen.rasmussen@gmail.com

Odder Kommune, Rådhusgade 3, 8300 Odder, odder.kommune@odder.dk og

Christian Petersen, Odder Kommune, Rådhusgade 3, 8300 Odder christian.petersen@odder.dk

Lisbeth Drasbech Hansen, Miljøcenter Århus, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg, lidha@aar.mim.dk

Den 29. november 2013

FN 2013.47: Nedrivning af bygninger på ejendommen matr. nr. 1a Rathlousdal Hgd., Odder beliggende Kongshusvej 71A, 8300 Odder

Sagens baggrund

Fredningsnævnet har den 10. maj 2013 modtaget en henvendelse fra Odder Kommune i anledning af en ansøgning om nedrivning af 3 bygninger på ejendommen matr. nr. 1a Rathlousdal Hgd., Odder beliggende Kongshusvej 71A, 8300 Odder. Der er herom anført følgende:

”Odder Kommune – Byggeri – har den 3. maj 2013 modtaget ansøgning om nedrivning af 3 bygninger fra Iver Tesdorpf.

Ejendommen er omfattet af ”Rathlousdal-fredningen” – tinglyst 27.12.1979 med fredningsnævnet som påtaleberettiget.

Ansøger oplyser, at det længe har været meningen at nedrive huset. En del af stråtaget er lige blæst af og nu dækket med en presenning. Huset skulle angiveligt være i meget dårlig stand og en renovering vil ikke økonomisk hænge sammen. Det er tanken senere at genopføre et nyt hus.

Der er på nuværende tidspunkt ikke fremsendt oplysninger til Odder Kommune angående et konkret projekt til opførelse af et nyt hus. Når et sådant projekt bliver fremsendt til Odder Kommune; vil dette blive forelagt Fredningsnævnet iht. fredningsbestemmelserne.

Odder Kommune skal som bygningsmyndighed meddele en eventuel nedrivningstilladelse iht. Bygningsreglement 2010, kap. 1.7 og skal forinden undersøge, om byggearbejdet er i strid med anden lovgivning; herunder aktuelt i denne sag: Lov om naturbeskyttelse og Lov om bygningsfredning.

I forlængelse heraf, har vi konstateret, at bygningerne der ønskes nedrevet; er beliggende inden for ”Rathlousdal-fredningen” – tinglyst 27.12.1979 med fredningsnævnet som påtaleberettiget.

Det er vores tolkning af fredningsbestemmelserne; at disse *ikke* hindrer en nedrivning af bygninger og at kun nye huse eller om- og tilbygninger af eksisterende huse; er betinget af forud indhentet godkendelse fra fredningsnævnet.

Vi skal dog anmode om Fredningsnævnets bekræftelse af vores tolkning af de aktuelle fredningsbestemmelser, samt Nævnets eventuelle udtalelse til sagen, hvis dette er ønskeligt fra jeres side.

Vi skal orienterende oplyse, at dele af området omkring Rathlousdal er udpeget i et oplæg om "40 kulturmiljøer i Odder Kommune – bilag til forslag til kommuneplan 2013 – 2025 for Odder Kommune".

Odder Museum er herfra orienteret om, at kommunen har en ansøgning om nedrivning under behandling og vi har i den forbindelse anmodet om deres vurdering af betydningen af en nedrivning i forhold til det udpegede kulturmiljø.

Da det fremgår af henvendelsen og ansøgningen, at der senere påtænkes opført nye bygninger, har fredningsnævnet indhentet en udtalelse fra Naturstyrelsen og foretaget besigtigelse af bygningerne.

I Naturstyrelsens udtalelse af 24. september 2013 er anført følgende:

"Fredningsnævnet har i mail af 13. september 2013 anmodet Naturstyrelsen om teknisk bistand vedrørende ovennævnte ansøgning om dispensation, jf. naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 4.

Nedenstående oplysninger og bemærkninger skal alene ses som svar på anmodningen om teknisk bistand og kan hverken tages som udtryk for, at Naturstyrelsen anbefaler en dispensation til det ansøgte eller det modsatte.

Ansøgningen

Sagen vedrører fredningsnævnets stillingtagen til en fremtidig genopførelse af bygninger efter nedrivning af 3 eksisterende bygninger. Fredningsnævnet har meddelt, at det er uhensigtsmæssigt at nedrive bygningerne med henblik på at genopføre bygningerne, før fredningsnævnet har besigtiget de eksisterende bygninger.

Fredningen

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal i Odder Kommune.

Fredningens formål er:

§ 1.

På baggrund af de til området knyttede naturvidenskabelige interesser og betydelige rekreative interesser har fredningen til hovedformål at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn mod brede sammenhængende marker og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal.

I fredningens bestemmelser står:

§ 2. Bevaring af områdets tilstand.

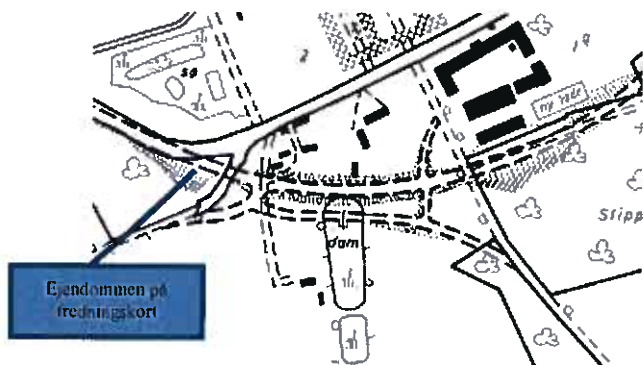
Arealernes nuværende tilstand må ikke ændres.

§ 6. Bebyggelse m.v. og andre anlæg.

Det følger af § 2, at der ikke må opføres nye bygninger, herunder skure og boder samt tilbygninger til eksisterende bygninger. Der må heller ikke foretages ombygning af en eksisterende bygning, hvis bygningens ydre fremtræden derved ændres.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der opføres erhvervsmæssigt nødvendig bebyggelse i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens ydre fremtræden, eller at der anbringes læskure for kreaturer eller arbejds-skure o. lign. til brug for skovdrift.

Fredningen er heller ikke til hinder for, at der i øvrigt opføres nye bygninger, som er erhvervsmæssigt nødvendige for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugs-ejendom (herunder også en vindmølle), såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens beliggenhed og ydre fremtræden.

Ejendommen

Ejendommen matr.nr. 1a Rathlousdal har et areal på ca. 82,5 ha og udgør 1 matrikel ud af en samlet ejendom bestående af 8 matrikler med et samlet areal på ca. 242 ha. Ejendommen er noteret som en landbrugsejendom. Ejendommen ejes af Johan Peter-Henrik Tesdorpf og Iver Edward Tesdorpf.

Det samlede bebyggede areal på matriklerne er på 7.810 m².

På adressen er registreret et stuehus med et bebygget areal på 53 m², og med et beboelsesareal på 78 m² (opført i 1880), et udhus på 18 m² (opført i 1999) og en garage på 21 m².

Øvrig regulering/planlægning på arealet

Det bebyggede areal på ejendommen er beliggende indenfor skovbyggelinjen.

Tidligere afgørelser på ejendommen

Sag 55/1992 - ansøgning om tilladelse til at genopføre en avlsbygning på Rathlousdal Gods, der er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse om Fredning – dispensation givet.

J.nr. 102/2002 - ansøgning om gyllebeholder på matr.nr. 1a m.fl. Rathlousdal Hovedgård, Odder, beliggende Kongshusvej 68, 8300 Odder – dispensation givet.

J.nr. 8901-01.2010-98 - ansøgning om tilladelse til terrænregulering på matr. nr. 1a Rathlousdal Hgd. Odder – dispensation givet.

Øvrige bemærkninger

Naturstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.”

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde den 1. oktober 2013, hvor ejendommen blev besøgt. I besøget deltog foruden fredningsnævnet ejerne Iver Tesdorpf og Johan Tesdorpf, Odder Kommune ved Jesper Stegmann, Danmarks Naturfredningsforening ved Ib Salomon og Naturstyrelsen ved Pia Vels Hansen.

Det kunne under besøget konstateres, at de 3 besøgte bygninger i form af to bygninger og et brændeskur var egnet til nedrivning. Det blev oplyst, at det endnu ikke er fastlagt, om der skal ske genopførelse og i bekræftende fald, hvorledes de kommende bygninger påtænkes udført.

Jesper Stegmann oplyste under besøget, at der er givet tilladelse til nedrivning, men at det ikke er sket uden betænkeligheder.

Ib Salomon oplyste under besigtigelsen, at Danmarks Naturfredningsforening ikke har indvendinger imod genopførelse, hvis der bygges i en stil, som passer ind i fredningen.

Fredningsnævnets bemærkninger

Fredningsnævnet konstaterede under besigtigelsen, at de besigtigede bygninger var egnet til nedrivning, og fredningsnævnet kan derfor acceptere, at der i tilknytning til en nedrivning opføres nye bygninger på ejendommen.

Fredningsnævnet vil ved en konkret anmodning om dispensation forholde sig til de vilkår, der kan stilles som betingelse for dispensation, herunder om at bygningerne skal opføres i en stil, der passer ind i det eksisterende kulturmiljø.

Martin Møller-Heuer

Denne udtalelse sendes til

Iver Tesdorpf, iver@tesdorpf.dk

Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening, odder@dn.dk

Odder Kommune, jesper.stegmann@odder.dk

Naturstyrelsen, nst@nst.dk

Friluftsrådet, aarhus@friluftstraadet.dk

Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening, odder@dof.dk

Odderforeningens forening for bygnings- og landskabskultur, lmsottosen@gmail.com

Den 27. december 2013

FN 2013.111: Opførelse af maskinhus, udtagning af markareal til naturareal og have samt sikring mod oversvømmelser ved åbning af vandløb og etablering af dæmning

Fredningsnævnet har den 13. september 2013 modtaget en udtalelse fra Odder Kommune i anledning af en ansøgning fra Anders Hansen om opførelse af maskinhus, udtagning af markareal til naturareal og have samt sikring mod oversvømmelser ved åbning af vandløb og etablering af dæmning på ejendommen matr. nr. 1a Fillerup By, Fillerup beliggende Fillerupvej 5, 8300 Odder.

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal i Odder Kommune, og fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, hvis projektet skal gennemføres. Om det nærmere indhold af fredningsbestemmelserne henvises til Naturstyrelsens udtalelse i sagen gengivet senere i denne afgørelse.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde den 1. oktober 2013 og har efter modtagelsen af yderligere oplysninger besluttet at meddele dispensation i sagen. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens omstændigheder

Den 13. september 2013 modtog fredningsnævnet en udtalelse fra Odder Kommune med bl.a. følgende indhold:

"Fra ejendommen drives virksomheden "Maskinstation Anders Hansen ApS"

...

En del af ejendommen ligger i området, der er omfattet af "Rathlousdal-fredningen".

Ifølge EjendomsStamRegistret (ESR) er der på ejendommen følgende:

- et stuehus til landbrugsejendom fra 1880 i 1 plan og med et bebygget areal på 200 m² (bygning 1),
- en stald på 670 m² fra 1912 (bygning 2),
- et maskinhus på 50 m² fra 1912 (bygning 4),
- en lade på 567 m² fra 1984 (bygning 6)

Ejendommen, der er beliggende i landzone og har landbrugspligt, består af tre matrikler på i alt 190.102 m² - matr. nr. 1a, 10a og 16m Fillerup By, Fillerup.

Ansøgers oplysninger

Ansøger skriver bl.a. følgende i brevet til kommunen:

"Det er aftegnet/beskrevet på tegningen i grove træk hvorledes der ønskes udlagt arealer til natur/parkområder. Samt hvorledes den påtænkte hal skal placeres.

Det er også vist hvorledes vi har fjernet den grimme plads der var ifm savværket, samt vejen der hen til.

Vi er bekendt med at hallen ønskes lagt i fredet zone, men føler den kommer til at lægge meget pænt skjult i det lave område hvor der er P-Plads i dag.

Det skal bemærkes at der "kun" bebygges på arealer der i dag anvendes som P-Plads for maskinerne

Og med de omkringliggende tiltag med åben bæk – nåletræer mm så kommer det i fint sammenfald.

Der har igennem længere tid været problemer med smeltevand på vores plads, og i vores maskinhus. Disse problemer løses ved at opbygge en væg mod syd og lave en pæn afrette jordvold op mod den. Således kan vandet ledes til den nyligt etablerede overløbsledning som Kommunen bidrog til i 2012

Med etablering af en åben bæk, vil sandflytningen ved tøbrud/skybrud mm minimeres til gavn for alle, i særdeleshed Kommunen der står for oprensning af fillerup Å/mølleå

Området vest for markvejen, der ikke er i fredet zone, ligger meget højt og vil være til stor gene for de huse der ligger langs Fillerupvej (nr. 5 n.r 15 nr. 17 nr. 19 nr. 21), derfor vil en hal her være udelukket.

Dette vil være meget tydeligt at se hvis relevante myndigheder ønsker at komme herud og kigge på området.

Det skal bemærkes, at ejendommen ikke drives som en landbrugsejendom men som maskinstation, der udfører arbejde for egnens landmænd

Vi beskæftiger 4 mand fuldtid og ønsker at få vores maskiner indenfor at stå, og den eksist. hal er ikke længere stor nok. Vi har i forvejen omdannet de gamle staldbygninger til værksted, så den eksist. bygningsmasse er fuldt udnyttet"

...

Fredning

Området er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal i Odder Kommune, Århus Amt (sag nr. 2361/77).

Fredningens hovedformål er "at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn mod brede sammenhængende marker og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal."

Anden lovgivning

Området og grunden er ikke omfattet af en lokalplan eller byplanvedtægt.

Ejendommen ligger i landsbyen Fillerup, der er beliggende i landzone. Da den søgte maskinhal ikke er relateret til landbrugsproduktionen på ejendommen, kræver opførelsen af bygningen landzonetilladelse jf. Lov om planlægning, § 35. Der skal ansøges om byggetilladelse i medfør af regler i byggeloven, gældende bygningsreglement, BR10 kap. 1.3.2.

Terrænændringer i forbindelse med etablering af regnvandsbassinet kræver landzonetilladelse samt tilladelse efter vandløbsloven. Åbningen af det rørlagte vandløb kræver ligeledes tilladelse efter vandløbsloven.

Odder Kommunes indstilling til Fredningsnævnet

Odder Kommune kan i den konkrete sag anbefale det søgte med visse ændringer.

Der henvises til det af Odder Kommune, Miljø udarbejdede notat af 19. juni 2013 – Notat vedr. besigtigelse af Fillerupvej 5 den 18. juni 2013. Til notatet hører bilag af samme dato udarbejdet af Miljø v/ Christian Petersen."

I Odder Kommunes omtalte notat af 19. juni 2013 er anført følgende:

”Anders Hansen har fremsendt en oversigtsplan for Maskinstationen ved Fillerupvej 5.

Planen indeholder en række tænkte tiltag bla.

- Opførelsen af et nyt maskinhus på ca 20x32m
- Sikring mod oversvømmelser ved åbning af vandløb og etablering af dæmning
- Udtagning markareal til naturareal og have

Da flere af de ønskede tiltag vedr. Rathlousdal landskabsfredning, blev der lavet en fælles besigtigelse med Anders Hansen og Lars Harritsø fra Odder Kommune, byggeri og Christian Petersen, Odder Kommune Miljø.

Placering af maskinhus.

Den ønskede placering er beliggende indenfor fredningen (se kortbilag) AH har fremført at den ønskede placering er den mest optimale både landskabeligt og i forhold til driften.

...

Det er Odder Kommunes vurdering at et nyt maskinhus placeres landskabeligt mest hensigtsmæssigt på den eksisterende oplagsplads, som skitseret i AH's oversigtskort. Ved denne placering vil maskinhuset ligge i en naturlig tilknytning til den eksisterende maskinhal og størstedelen af det nye maskinhus vil ligge naturligt skjult i terrænet. Det er således kommunens vurdering, at de kulturhistoriske interesser omkring Rathlousdals herregårdsmiljø påvirkes mindst ved denne placering end frem for en alternativ placering på den anden side af grusvejen, som ligger udenfor fredningen. Her vil et maskinhus stå højt og solitært i landskabet, og det vil kunne betragtes fra det meste af hele Fillerup.

Odder Kommune vil derfor indstille til Fredningsnævnet at meddele dispensation til den ønskede placering af maskinhuset.

Åbning af rørlagt vandløb, etablering af forsinkelsesbassin og udlægning af et naturareal
I dag løber der et rørlagt vandløb/hoveddrænen under den eksisterende maskinhal og oplandsplads. Ledningen har et opland på ca. xx ha

Ved skybrud og tøbrud er der regelmæssigt oversvømmelse på arealet på det sted, hvor den nye maskinhus ønskes opført. AH ønsker derfor at åbne vandløbet ned gennem slugten og etablere et forsinkelsesbassin ved at lægge en mindre jordvold på tværs af slugten.

Odder Kommune Miljø foreslog etablering af et vådt forsinkelsesbassin efter de samme forskrifter, som kommune benytter ved anlæggelse af regnvandsbassiner, således, at der er et permanent vådvolumen, der anlægges som en naturlig sø. I denne sker der en naturlig rensning af drænvandet for stoftransport samt omsætning af næringsstoffer. Bassinet anlægges med et passende stuvningsvolumen, der vil medføre en væsentlig minimering af risikoen for oversvømmelser.

AH var meget positiv over for denne ide. Odder Kommune har tegnet et kortbilag, hvor der angives et forslag til ”dæmning” permanent vandspejl og højeste vandspejl ved maksimalt afstrømning.

Det er Odder Kommunes vurdering, at denne løsning med åbning af rørlagt vandløb og etablering af jordvold og regnvandsbassin vil kunne passes naturligt ind i landskabet og ikke være i konflikt med fredningens interesser. Odder Kommune anbefaler fredningsnævnet at meddele dispensation til dette.

Ca. ½ ha landbrugsjord omkring det rørlagte vandløb har AH forslået udlagt med juletræer. Odder Kommune har oplyst til AH, at han ikke skal forvente at der meddeles tilladelse til juletræer indenfor fredningen. AH oplyste at arealet kan udlægges til det formål fredningsnævnet måtte ønske, løvtræer, lysåben natur etc.

I forhold til fredningens interesser anbefaler Odder Kommune, at arealer udlægges til lysåben natur.”

Fredningsnævnet besigtigede ejendommen på et møde den 1. oktober 2013. I besigtigelsen deltog foruden fredningsnævnet ejeren Anders Hansen, Odder Kommune ved Lars Harritsø, Danmarks Naturfredningsforening ved Ib Salomon og Naturstyrelsen ved Pia Vels Hansen.

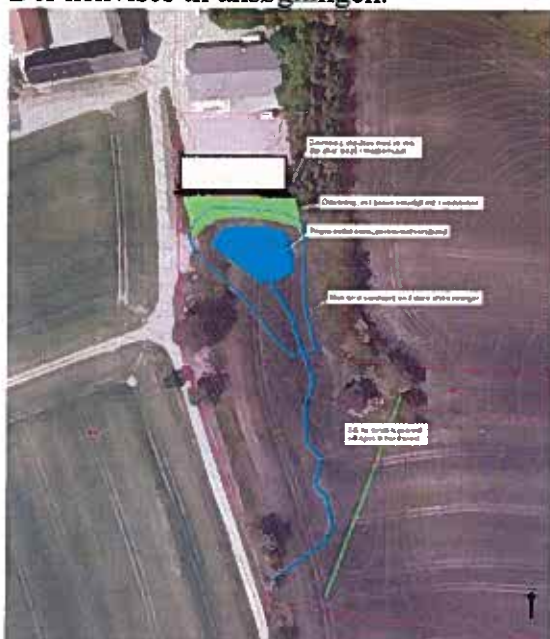
Ved besigtigelsen redegjorde Anders Hansen og Lars Harritsø for projektet. Arealet vil, som også anbefalet i udtalelsen fra Odder Kommune, blive udlagt til lysåben natur. Det vil ske i samarbejde med en biolog fra kommunen. Ib Salomon oplyste, at det er Danmarks Naturfredningsforenings opfattelse, at der er tale om et projekt, der vil betyde en naturmæssig forbedring.

Fredningsnævnet har i medfør af naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 4 anmodet Naturstyrelsen om teknisk bistand i sagen. Naturstyrelsen har herefter den 6. november 2013 udtalt følgende:

Nedenstående oplysninger og bemærkninger skal alene ses som svar på anmodningen om teknisk bistand og kan hverken tages som udtryk for, at Naturstyrelsen anbefaler en dispensation til det ansøgte eller det modsatte.

Ansøgningen

Der henvises til ansøgningen.

Følgende er uklart for styrelsen:

- Størrelse og dybde på regnvandsbassinet?
- Højde og længde på dæmning?

Fredningen

Ejendommen er omfattet af fredningen af arealer ved Rathlousdal i Odder Kommune, Overfredningsnævnets kendelse af den 6. december 1979.

Fredningens formål:

§ 1. Fredningens formål.

På baggrund af de til området knyttede naturvidenskabelige interesser og betydelige rekreative interesser har fredning

5.

gen til hovedformål at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn mod brede sammenhængende marker og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal.

Andre relevante bestemmelser i fredningen:

§ 2. Bevaring af områdets tilstand.

Arealernes nuværende tilstand må ikke ændres.

§ 3. Arealernes drift og pleje m.v.

a. Landbrugsdrift.

Det følger af § 2, at almindelig landbrugsdrift på jord, der allerede anvendes til landbrug, kan fortsættes. Fredningen er ikke til hinder for, at der foretages sædvanlige driftsomlægninger. Til sædvanlige driftsomlægninger henregnes ikke tilplantning, pelsdyravl eller oprettelse af fjerkræfarme.

c. Tilplantning.

Det følger endvidere af § 2, at arealer uden for eksisterende skov ikke må tilplantes.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der foretages en vis åben tilplantning i området ved karpedammene og øst for disse i overensstemmelse med en beplantningsplan, som kan godkendes af fredningsnævnet efter indhentet udtalelse fra fredningsstyrelsen.

Fredningen er heller ikke til hinder for tilplantning på det areal, der på fredningskortet er betegnet "have".

§ 4. Vandløb m.v.

...

Fredningen er dernæst ikke til hinder for, at der etableres kunstige søer og damme, eller at der med fredningsnævnets godkendelse foretages restaurering af tilgroede eller opfyldte damme og mosehuller.

§ 5. Terrænændringer.

Det følger af § 2, at der ikke må foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning eller planering.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at forekomster i jorden udnyttes af vedkommende ejer til eget brug, såfremt en sådan udnyttelse er lovlig efter råstofloven, eller at der foretages nødvendige terrænændringer i forbindelse med lovlige foranstaltninger inden for området.

§ 6. Bebyggelse m.v. og andre anlæg.

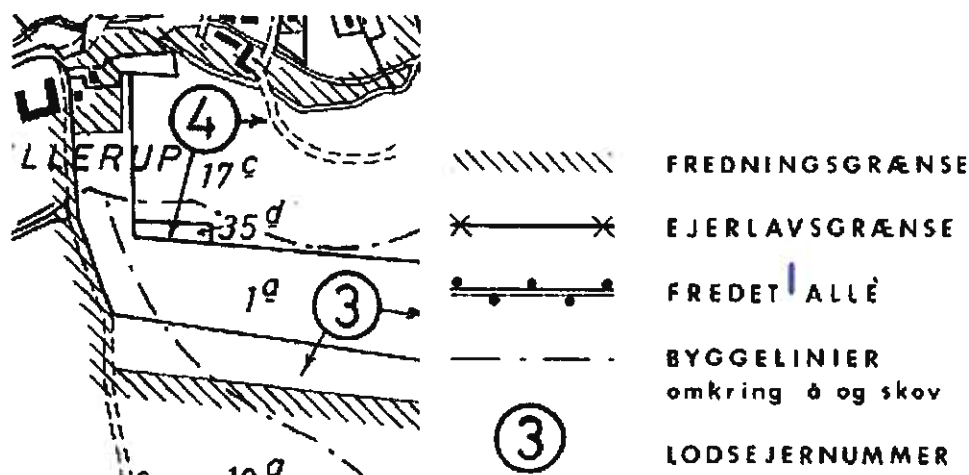
Det følger af § 2, at der ikke må opføres nye bygninger, herunder skure og boder samt tilbygninger til eksisterende bygninger. Der må heller ikke foretages ombygning af en eksisterende bygning, hvis bygningens ydre fremtræden derved ændres.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der opføres erhvervsmæssigt nødvendig bebyggelse i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens ydre fremtræden, eller at der anbringes læskure for kreaturer eller arbejdsskure o. lign. til brug for skovdrift.

Fredningen er heller ikke til hinder for, at der i øvrigt opføres nye bygninger, som er erhvervsmæssigt nødvendige for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugs-ejendom (herunder også en vindmølle), såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens beliggenhed og ydre fremtræden.

§ 13. Dispensationer.

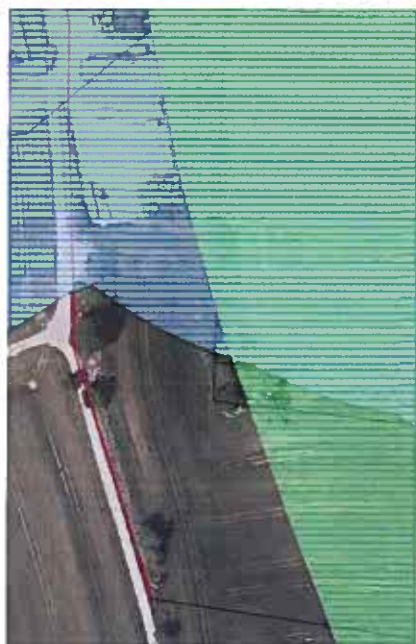
En dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-9 kan meddeles efter reglerne i naturfredningslovens § 34, hvis det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål.

Ejendommen

Ejendommen ejes Uffe Hansen, og er i BBR noteret som landbrugsejendom med et samlet areal på ca. 19ha. For yderligere oplysninger se kommunens udtalelse.

Øvrig regulering/planlægning på arealet

På ovenstående luftkort markerer blåt sø- og åbeskyttelseslinjen mens grøn markerer skovbyggelinjen.

Inden for skovbyggelinjen må der ikke placeres bebyggelse som for eksempel bygninger, skure, campingvogne og master. Driftsbygninger, der er nødvendige for jordbrugs- og fiskerierhvervet, er ikke omfattet af forbuddet. Kommunen træffer afgørelse om dispensation fra skovbyggelinjen.

Inden for sø- og åbeskyttelseszonen er der forbud mod at placere bebyggelse, f.eks. bygninger, skure, campingvogne og master. Der må heller ikke foretages tilplantning eller ændringer i terrænet. Landbrugsmæssig drift er tilladt, dog bortset fra tilplantning med juletræer, frugttræer og lignende. Opførelse af driftsbygninger, der er nødvendige for jordbrugs- og fiskerierhvervet, er ligeledes tilladt. Skovarealer kan gentilplantes. Beplantning i eksisterende haver berøres ikke af beskyttelseslinen. Kommunen træffer afgørelse om dispensation. Der skal foreligge særlige omstændigheder, for at der kan dispenseres

Øvrige bemærkninger

Naturstyrelsen kan gøre opmærksom på følgende afgørelser inden for fredningen:

- Fredningsnævnet har den 16. november 2003 meddelt afslag på til opførelse af halmlade på samme ejendom (matr.nr. 1a m.fl. Fillerup By, Odder beliggende Fillerupvej 5, 8300 Odder).

Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse:

Ifølge fredningskendelsens § 6 kan der opføres nye bygninger på ejendommen i det omfang, bygningen er erhvervmæssig nødvendig for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom.

Den ansøgte hal skal i følge det oplyste benyttes til oplagring af halm, der primært bjærges fra andre landbrugsejendomme med henblik på videresalg.

Nævnet finder ikke, at en benyttelse af hallen som oplyst er en erhvervmæssig nødvendighed for ejendommens drift som landbrugsejendom, således som dette må anses for forudsat i fredningskendelsens bestemmelser.

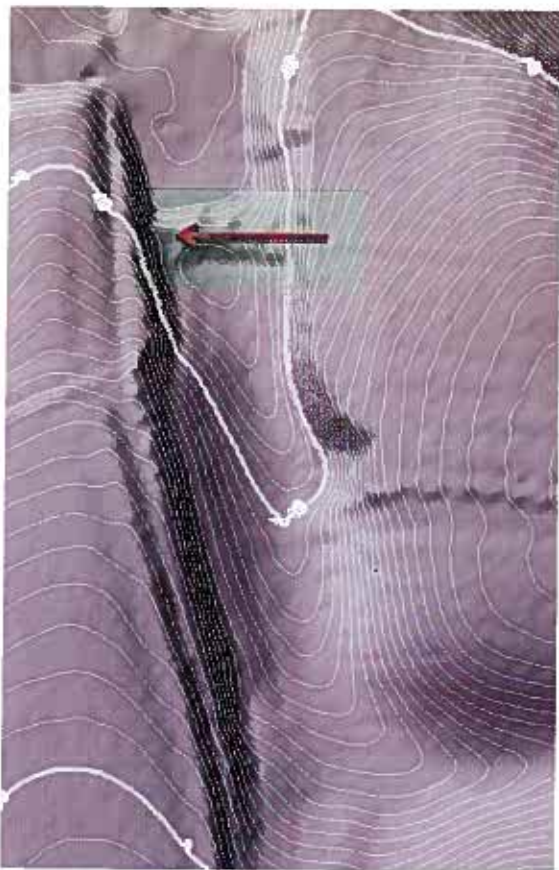
På denne baggrund meddeler Fredningsnævnet afslag på det ansøgte, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Ved stadfæstelsen af sagen hos Natur- og miljøklagenævnet den 8. juni 2004 havde nævnet følgende bemærkninger:

Naturklagenævnet finder dog anledning til at bemærke, at såfremt ansøger måtte ønske at opføre halmladen i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, må fredningsbestemmelsen i § 6, stk. 2, efter Naturklagenævnets opfattelse forstås således, at der ikke er krav om, at byggeriet skal være erhvervmæssigt nødvendigt "for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom". Det er ifølge ordlyden tilstrækkeligt, at byggeriet er erhvervmæssigt nødvendigt som sådan. Fredningsnævnet skal i så fald godkende bebyggelsens ydre fremtræden.

- Fredningsnævnet meddelte den 3. november 2010 tilladelse til terrænregulering til etablering af en jordvold på matr.nr. 1a Rathlousdal Hgd, Odder. Volden er 51m lang og 1,6m høj på det højeste sted – anlægges i et skovbryn. Volden skal bruges til at sikre at gylle ikke flyder til et nærtliggende vandløb i tilfælde af læk fra en gyllebeholder.

Naturstyrelsen skal i forhold til etableringen af dæmningen henlede opmærksomheden på fredningsbestemmelse 5. Nedenstående kort viser terrænet på arealerne. Styrelsen er ikke bekendt med dæmningsens specifikke mål.

Placering af dæmning er markeret.

I forhold til etablering af regnvandsbassinet vil styrelsen anbefale følgende (for at øge naturværdien):

1. Bassinet anlægges, så det passer naturligt ind i det omgivende landskab.
2. Bassinet udgraves med jævnt skrånende bredder med en hældning ikke stejlere end 1:5.
3. Der udsættes eller fodres ikke fisk, krebs eller andefugle i tilknytning til bassinet.
4. Der foretages ikke sprøjtning eller gødskning indenfor en afstand af 10 meter fra bassinet."

Odder Kommune har den 15. november 2013 oplyst bl.a. følgende i anledning af Naturstyrelsens udtalelse:

- Størrelse og dybde på regnvandsbassinet:

Som Odder Kommune tidligere har skrevet, foreslog kommunen etablering af et vådt forsinkelsesbassin efter de retningslinjer, som kommune benytter ved anlæggelse af regnvandsbassiner således, at der er et permanent vådvolumen, **der anlægges som en naturlig sø**. I denne sø sker der en naturlig rensning af drænvandet for stoftransport samt omsætning af næringsstoffer. Bassinet anlægges med et passende stuvningsvolumen, der vil medføre en væsentlig minimering af risikoen for oversvømmelser.

Der på nuværende tidspunkt ikke er lavet et detailprojekt med opmåling af oplandets størrelse og dermed hydrauliske data. Dermed kan det ikke siges præcist, hvor stort arealet bliver, for at bassinet kan overholde de krav, der er i kommune retningslinjer for etablering af regnvandsbassiner. Efter bedste vurdering vil projektet stemme overens med den, skitse der har været sendt med rundt. Areal på permanent vandspejl 250-300 m² og areal på max vandspejl ca. 1000-1200m².

Jf. kommunes retningslinjer: Dybden på det permanente vådvolummen må ikke bliver mere end 1½ for at undgå ilt frie forhold ved bunden. Den maksimale dybde ved høj vandstand må aldrig blive mere end 3 m.

Højde og længde på dæmning:

Den nødvendige højde vurderes til ca. 1½ meter, men kendes først når der er lavet et detailprojekt. Længde er den, som er angivet på kortbilaget – ca. 25-30 m.

I forhold til Styrelsens anbefalinger for etableringen af regnvandsbassiner, vil kommune gøre opmærksom på, at det er helt normale vilkår iht. til både gældende lovgivning og kommunal administration.”

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealer ved Rathlousdal i Odder Kommune medfører, at det ansøgte forudsætter fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Fredningsnævnet finder efter en samlet vurdering af sagens oplysninger og den skete besigtigelse, at der kan meddeles tilladelse til opførelse af et maskinhus som erhvervsmæssig nødvendig for virksomheden og til de ansøgte tiltag til forbedring af vandforholdene og den naturmæssige oplevelse ved ejendommen.

Fredningsnævnet meddeler herefter dispensation i sagen som anbefalet af Odder Kommune og på de vilkår, der er anført af Naturstyrelsen. Dispensationen omfatter dog ikke maskinhuset, da der ikke er oplysninger om maskinhusets ydre fremtræden. Fredningsnævnet vil tage stilling til, om der kan meddeles dispensation til et konkret byggeprojekt, når dette via Odder Kommune foreligger for fredningsnævnet.

Klagevejledning

Denne afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 86 er følgende klageberettigede:

- Adressaten for afgørelsen
- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen

- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klage skal indsendes til fredningsnævnet (Nørregade 1, 8900 Randers eller marh@domstol.dk), som videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med afgørelsen og det materiale, der er indgået i sagens behandling.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Natur- og Miljøklagenævnet. Natur- og Miljøklagenævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når sagen er modtaget fra fredningsnævnet. Denne opkrævning skal anvendes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Såfremt en klage indgives, må fredningsnævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og i givet fald stadfæstet af Natur- og Miljøklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til

Anders Hansen, anders@ah-fillerup.dk
 Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk og odder@dn.dk
 Odder Kommune, lars.harritsoe@odder.dk
 Naturstyrelsen, nst@nst.dk
 Friluftsrådet, aarhus@friluftsradet.dk
 Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk og odder@dof.dk

Den 14. januar 2014

FN 2013.111: Opførelse af maskinhus, udtagning af markareal til naturareal og have samt sikring mod oversvømmelser ved åbning af vandløb og etablering af dæmning

Fredningsnævnet traf den 27. december 2013 følgende afgørelse:

"Fredningen af arealer ved Rathlousdal i Odder Kommune medfører, at det ansøgte forudsætter fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Fredningsnævnet finder efter en samlet vurdering af sagens oplysninger og den skete besigtigelse, at der kan meddeles tilladelse til opførelse af et maskinhus som erhvervsmæssig nødvendig for virksomheden og til de ansøgte tiltag til forbedring af vandforholdene og den naturmæssige oplevelse ved ejendommen.

Fredningsnævnet meddeler herefter dispensation i sagen som anbefalet af Odder Kommune og på de vilkår, der er anført af Naturstyrelsen. Dispensationen omfatter dog ikke maskinhuset, da der ikke er oplysninger om maskinhusets ydre fremtræden. Fredningsnævnet vil tage stilling til, om der kan meddeles dispensation til et konkret byggeprojekt, når dette via Odder Kommune foreligger for fredningsnævnet."

Odder Kommune har den 7. januar 2014 gjort fredningsnævnet opmærksom på, at der i en e-mail af 16. september 2013 til fredningsnævnet blev anført følgende:

"I forlængelse af den redegørelse og det besigtigelsesnotat, som jeg mailede til Nævnet i fre-dags, er jeg blevet opmærksom på, at forhold vedr. den søgte maskinhal ikke tydeligt nok fremgår af materialet.

Den søgte maskinhal / maskinhus bliver på ca. 640 m² (længde x bredde = 32 x 20 m), en ben-højde / facadehøjde på 5 m og en total højde til kip på ca. 9 m. Da bygningen placeres på eksis-terende materielplads, der er gravet ind i terræn, vil bygningen mod vest og til dels mod syd syne mindre høj (oplyst i mail fra ejer til at syne som værende ca. 7 m).

Taghældningen bliver 20° som eksisterende hal. Ejer oplyser, at den opføres i materialer, der falder ind med omgivelserne med mørke, ikke skinnende, tagflader, mørkegrønne stålplader mod syd og øst samt muret gavl mod vest.

Hallen skal rumme de maskiner og redskaber, der i dag står på den åbne plads. Den søgte byg-ning placeres mellem 20 og 25 m fra eksisterende.

Naturfredningsnævnet meddelte i 1988 (sag nr. 95) dispensation til oplagspladsen, hvorpå den søgte hal placeres.

Ved en ansøgning i 2003, hvor ejer af ejendommen søgte om opstilling af en tilsvarende byg-ning, dog roteret 90° i forhold til nuværende ansøgning og placeret 30 m fra nuværende byg-ninger, meddelte Naturfredningsnævnet afslag (sag nr. 77/2003). Naturklagenævnet stadfæste-de denne afgørelse men bemærkede dog sidst i afgørelsen følgende:

”Naturklagenævnet finder dog anledning til at bemærke, at såfremt ansøger måtte ønske at opføre halmladen i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, må fredningsbestemmelsen i § 6, stk. 2, efter Naturklagenævnets opfattelse forstås således, at der ikke er krav om, at byggeriet skal være erhvervsmæssigt nødvendigt ”for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- ejendom”. Det er ifølge ordlyden tilstrækkeligt, at byggeriet er erhvervsmæssigt nødvendigt som sådan. Fredningsnævnet skal i så fald godkende byggelsens ydre fremtræden.””

Fredningsnævnets afgørelse

På baggrund af oplysningerne om maskinhusets udseende udvides dispensationen til også at omfatte maskinhuset.

Klagevejledning

Denne afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 86 er følgende klageberettigede:

- Adressaten for afgørelsen
- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klage skal indsendes til fredningsnævnet (Nørregade 1, 8900 Randers eller marh@domstol.dk), som videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med afgørelsen og det materiale, der er indgået i sagens behandling.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Natur- og Miljøklagenævnet. Natur- og Miljøklagenævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når sagen er modtaget fra fredningsnævnet. Denne opkrævning skal anvendes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Såfremt en klage indgives, må fredningsnævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og i givet fald stadfæstet af Natur- og Miljøklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til

Anders Hansen, anders@ah-fillerup.dk

Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk og odder@dn.dk

Odder Kommune, lars.harritsoe@odder.dk

Naturstyrelsen, nst@nst.dk

Friluftsrådet, aarhus@friluftsradet.dk

Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk og odder@dof.dk

Den 24. april 2014

FN 2014.7: Søjler ved alléen ved Rodsteenseje

Fredningsnævnet har den 20. januar 2014 modtaget en udtalelse fra Odder Kommune og en ansøgning fra Aakær Gods om dispensation til opsætning af søjler ved alléen ved Rodsteenseje på ejendommene matr. nr. 46e og 6c Fillerup By, Fillerup beliggende Rodsteensejevej, 8300 Odder.

Ejendommene er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal i Odder Kommune, og fredningsnævnet skal meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, hvis projektet skal gennemføres.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde den 1. april 2014 og har herefter besluttet ikke at meddele dispensation i sagen. Begrundelsen for afgørelsen, der ikke er enstemmig, er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens omstændigheder

Ved afgørelse af 6. december 1979 fredede Overfredningsnævnet arealer ved Rathlousdal i Odder Kommune.

Fredningens hovedformål er at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn mod brede sammenhængende marker og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal.

Det er anført i fredningsbestemmelserne, at arealernes nuværende tilstand ikke må ændres. Der må ikke opføres nye bygninger, herunder skure og boder. Fredningen er ikke til hinder for, at der opføres nye bygninger, som er nødvendige for ejendommens drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom, såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens beliggenhed og ydre fremtræden. Der må heller ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg end bygninger, herunder faste hegn, mure, tårne o. lign. eller master, medmindre de er erhvervsmæssigt nødvendige for ejendommens land- eller skovbrugsmæssige drift.

Den 20. januar 2014 modtog fredningsnævnet følgende udtalelse fra Odder Kommune:

”Odder Kommune har fra Åkær Gods modtaget vedlagte ansøgning om opførelse af 2 x 4 søjler på alléerne til Rodsteenseje hovedgaard.

De ansøgte søjlerne måler 90*90*260cm og opføres i røde teglsten. Det er Odder Kommunes vurdering, at det ansøgte kræver byggetilladelse efter byggeloven.

Det ene sæt søjler (2 stk.) ønskes placeret ud til Horsensvej inden for Rathlousdal Landskabsfredning af 9/12 1977

Ifølge fredningens § 6 må der ikke opføres nye bygninger, skure, boder.

I 2009 behandlede fredningsnævnet en liggende sag vedr. søjler på indgangsvejene til Åkær Gods. Sagen blev den gang rejst på baggrund af en naboklage.

Fredningsnævnet fandt dengang, at søjlerne var omfattet af fredningens bestemmelser om, at der ikke må opføres bygninger, skure, tårne eller lignende. Nævnet meddelte en lovliggørende dispensation til bevarelse af de hvide søjler på Åkær Gods. Der blev bl.a. lagt vægt på, at søjlerne havde stået upåtaget i en længere årrække, og fandt i øvrigt ikke, at søjlerne i det store åbne godslandskab i afgørende grad strider mod fredningens formål.

På den baggrund fremsendes ansøgningen om opsætning af søjler ved Rodsteenseje til videre behandling i fredningsnævnet.

Odder Kommunes udtalelse til det ansøgte

Det sæt søjler ud til Horsensvej, som kræver dispensation fra fredningen kræver tillige dispensation fra skovbyggelinje og Å-beskyttelseslinje.

Det er Odder Kommunes vurdering, at søjlerne ikke strider væsentligt imod de hensyn der varetages af hverken landskabsfredningen eller bygge- og beskyttelseslinjer.

Ansøger oplyser at søjlerne ønskes opført for at leverandører og besøgende til ejendommen lettere kan identificere adgangsvejene.

Kommune har som vejmyndighed ingen bemærkninger til det ansøgte.”

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde den 1. april 2014, hvor ejendommen blev besøgt. I besøget deltog foruden fredningsnævnet Aakær Gods ved godsforvalter Rune Bukkehave, ejeren af de omkringliggende marker Johan Peter Henrik Tesdorpf, Odder Kommune ved Christian Petersen, Naturstyrelsen ved Anette Pia Jensen og Danmarks Naturfredningsforening ved Ib Salomon, Dorthe Birkmose og Mogens Gissel Nielsen.

Rune Bukkehave redegjorde for projektet. Der skal opsættes otte søjler, heraf to søjler indenfor fredningen. Den præcise placering af de to søjler er endnu ikke fastlagt. Søjlerne skal markere indkørslen til Rodsteenseje. Det er væsentligt for driften af Rodsteenseje, at indkørslen er markeret på den måde, så der ikke er nogen tvivl om adgangsvejen. Søjlerne skal opføres i naturfarver og skæmmer ikke oplevelsen af naturen. Der er tværtimod tale om en markering af et sammenhængende herregårdsmiljø.

Danmarks Naturfredningsforening anførte, at sådanne søjler ikke hører hjemme i naturen, og at en konsekvens af en dispensation vil være, at hver gård i området kan forvente at kunne opføre meget markante søjler. Der er ikke tale om, at søjlerne er historisk betinget, da der ikke tidligere har været sådanne søjler på stedet.

Johan Peter Henrik Tesdorpf anførte, at han ikke har bemærkninger til søjlernes opsætning under forudsætning af, at deres placering ikke hindrer adgangen for landbrugsmaskiner til markerne.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealer ved Rathlousdal i Odder Kommune medfører, at det ansøgte forudsætter fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

To medlemmer af fredningsnævnet finder, at der er tale om meget markante og for den naturmæssige oplevelse meget fremmedartede bygningsværker, som vil virke dominerende i en sådan grad, at der uanset et af fredningens hovedformål om at opretholde landskabets karakter af godslandskab med bl.a. store alléer ikke er grundlag for at meddele dispensation. Disse medlemmer lægger endvidere vægt på en for den naturmæssige oplevelse uheldig præcedensvirkning i relation til andre grundejeres mulighed for opførelse af søjler.

Et medlem af fredningsnævnet finder, at søjlerne ikke virker skæmmende ved den naturmæssige oplevelse, og at de bidrager til et af fredningens hovedformål som en markering af herregården og dens beliggenhed i naturen i form af et samlet herregårdsmiljø.

Fredningsnævnet meddeler herefter ikke dispensation i sagen.

Klagevejledning

Denne afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 86 er følgende klageberettigede:

- Adressaten for afgørelsen
- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klage skal indsendes til fredningsnævnet (Nørregade 1, 8900 Randers eller marh@domstol.dk), som videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med afgørelsen og det materiale, der er indgået i sagens behandling.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Natur- og Miljøklagenævnet. Natur- og Miljøklagenævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når sagen er modtaget fra fredningsnævnet. Denne opkrævning skal anvendes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til

Aakær Gods, aakaergods@mail.dk

Johan Peter Henrik Tesdorpf, iver@tesdorpf.dk

Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk og odder@dn.dk

Odder Kommune, christian.pedersen@odder.dk

Naturstyrelsen, nst@nst.dk

Friluftsrådet, aarhus@friluftsradet.dk

Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk og odder@dof.dk

Odder Museum, klaus.markmann@moesmus.dk og eva.schmidt@moesmus.dk

Fredningsnævnet for Midtjylland østlig del

(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 25. februar 2015

FN 2015.1. Lovliggørelse af mellemdepot

Fredningsnævnet har den 6. januar 2015 modtaget en henvendelse fra Odder Kommune om lovliggørelse af et mellemdepot i forbindelse med renovering af kloakledninger på matr.nr. 1a Rathlousdal Hgd., Odder, der tilhører godset Rathlousdal.

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal i Odder Kommune, og fredningsnævnet skal meddele dispensation, hvis der skal ske retlig lovliggørelse af mellemdepotet.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde med besigtigelse den 17. februar 2015 og har besluttet at meddele en tidsbegrænset dispensation i sagen. Begrundelsen for fredningsnævnets afgørelse er anført neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Fredningen af arealerne omkring Rathlousdal er en tilstandsfredning, hvor der ikke må foretages terrænændringer, herunder opfyldning og planering. Der må endvidere ikke etableres oplags- eller lossepladser.

Det er anført, at der på arealet er anlagt ca. 1.200 m² fibertex med ca. 25 cm. beton som kørelag. Det deponerede materiale er sand, stabilgrus og ren jord i bunker på ca. 20-150 m³. Det forventes, at depotet er fjernet senest 1. april 2015.

Odder Kommune har anført ikke at have bemærkninger i sagen, andet end at mellemdepotet ikke er i konflikt med anden lovgivning.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde med besigtigelse den 17. februar 2015. I besigtigelsen deltog foruden fredningsnævnet Johan Tesdorpf, Danmarks Naturfredningsforening ved Ib Salomon og Odder Kommune ved Stine Bach. Det ministerudpegede medlem af fredningsnævnet havde forfald, men har i øvrigt deltaget i fredningsnævnets afgørelse med sit kendskab til området og ejendommen, herunder fra andre sager.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen ved Rathlousdal er en tilstandsfredning med forbud mod terrænændringer og oplag, og mellemdepotet forudsætter derfor fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens

§ 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation fra en fredningsbestemmelse, såfremt det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Fredningsnævnet meddeler efter besigtigelsen og baggrunden for projektet lovliggørende dispensation til mellemdetotet på vilkår om, at det er fjernet, og der er sket retablering senest den 15. april 2015.

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelsesloven:

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalpark oprettet efter lov om nationalparker,
- lokale foreninger og organisationer, som har væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Natur- og Miljøklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Klagen sendes gennem Klageportalen til fredningsnævnet. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for fredningsnævnet i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på 500 kr. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til fredningsnævnet, der videresender anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Såfremt en klage indgives, må en dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og i givet fald stadfæstet af Natur- og Miljøklagenævnet.

En dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt.

Fristen for eventuelt søgsmål ved domstolene er 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Martin Møller-Heuer

Afgørelsen sendes til:

1. Jytte Heslop,
2. Bjarne Pedersen,
3. Oder Kommune, sagsnr. 717-2014-23190,
4. Naturstyrelsen, København,
5. Danmarks naturfredningsforening, København,
6. Danmarks Naturfredningsforening, Odder,
7. Dansk Ornitologisk Forening, København,
8. Dansk Ornitologisk Forening, Odder,
9. Friluftsrådet, Odder,
10. Godset Rathlousdal,
11. Odder Museum,
12. HM Entreprenørfirma A/S,
13. Kulturstyrelsen,
14. Region Midtjylland.

NATUR- OG MILJØKLAGENÆVNET

Rentemestervej 8
2400 København NV
Telefon: 72 54 10 00
nmkn@nmkn.dk
www.nmkn.dk

16. juni 2015 • J.nr.: NMK-522-00214 • Ref.: MEH

AFGØRELSE

i sag om opførelse af søjler i Odder Kommune

Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.¹

Natur- og Miljøklagenævnet stadfæster Fredningsnævnet for Midtjylland, Østlig dels afgørelse af 24. april 2014 om afslag til opførelse af to søjler ved alleen til Rodstenseje Hovedgård på matr.nr. 46e og 6c Fillerup By, Fillerup, beliggende Rodsteensejevej i Odder Kommune.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet². Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 5, stk. 1, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 951 af 3. juli 2013 om naturbeskyttelse

² Lovbekendtgørelse nr. 736 af 14. juni 2013 om Natur- og Miljøklagenævnet med senere ændringer

Klagen til Natur- og Miljøklagenævnet

Afgørelsen er påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet af ansøger, Aakær Gods.

Klager finder navnlig ikke, at de ansøgte søjler er i strid med fredningen, men at søjlerne derimod er med til at sikre og styrke godslandskabet, der er en del af fredningens formål.

Sagens oplysninger

På ejendommen ligger Rodsteenseje Hovedgård, der er en herregård, der hører under Aakær Gods sydøst for Odder.

Tilkørselsvejene til ejendommens hovedbygninger består bl.a. af en allé, der løber fra Horsensvej og en allé, der løber fra Houvej.

Fredningsnævnet for Midtjylland, Østlig del, har ved afgørelse af 24. april 2014 meddelt afslag til opførelse af to søjler ved indkørslen til alléen fra Horsensvej.

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal i Odder Kommune. Fredningen omfatter ca. 474 ha, i det væsentlige arealer tilhørende godset Rathlousdal, men også arealer tilhørende andre ejendomme, herunder Rodsteenseje Hovedgård.

Fredningens formål er at sikre opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn mod brede sammenhængende marker, samt at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal (bl.a. gravkammer, mindesten, stensætninger og grotte).

Det følger af fredningsbestemmelserne, at arealernes nuværende tilstand ikke må ændres. Der må ikke opføres nye bygninger, herunder skure og boder. Fredningen er ikke til hinder for, at der opføres nye bygninger, som er nødvendige for ejendommens drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom, såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens beliggenhed og ydre fremtræden. Der må heller ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg end bygninger, herunder faste hegn, mure, tårne o.lign. eller master, medmindre de er erhvervsmæssigt nødvendige for ejendommens land- eller skovbrugsmæssige drift.

Ansøgning

Der er ansøgt om opsætning af i alt otte søjler, hvoraf to søjler ønskes opført ved indkørslen til alléen fra Horsensvej ca. 10 meter fra kant af cykelsti og ca. 600 meter fra selve gårdanlægget. Det er alene disse to søjler, der er omfattet af fredningen. Søjlerne ønskes bl.a. opført for, at leverandører og besøgende til ejendommen lettere kan identificere adgangsvejene.

Søjlerne måler 90x90x260 cm og opføres i røde teglsten.

I ansøgningen er der henvist til, at fredningsnævnet i 2011 behandlede en lignende sag vedrørende søjler ved indgangsvejene til Aakær Gods, der dog er omfattet af en anden fredning (Aakær-Sondrup fredningen). Nævnet fandt i den sag, at søjlerne var omfattet af fredningens bestemmelser om, at der ikke må opføres bygninger, skure, tårne eller lignende, men at der kunne meddeles en lovliggende dispensation til bibeholdelse af søjlerne. Nævnet lagde bl.a. vægt på, at søjlerne havde stået

upåttalt i en længere årrække, og at søjlerne i det store åbne godslandskab ikke var i strid med fredningens formål.

Odder Kommunes bemærkninger til ansøgningen

Kommunen har vurderet, at søjlerne ikke strider væsentligt imod de hensyn, der varetages af hverken landskabsfredningen eller bygge- og beskyttelseslinjer, og kommunen har heller ikke som vejmyndighed nogen bemærkninger til det ansøgte.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har den 1. april 2014 besigtiget ejendommen med deltagelse af ansøger Aakær Gods, ejeren af de omkringliggende marker, Odder Kommune, Naturstyrelsen og Danmarks Naturfredningsforening.

Aakær Gods redegjorde for det ansøgte og henviste bl.a. til, at søjlerne opføres i naturfarver, og at de, efter godsets opfattelse, ikke skæmmer oplevelsen af naturen, men at der tværtimod er tale om en markering af et sammenhængende herregårdsmiljø.

Danmarks Naturfredningsforening anførte, at sådanne søjler ikke hører hjemme i naturen, og at søjlerne ikke er historisk betinget, da der ikke tidligere har været sådanne søjler på stedet. Endvidere fandt foreningen, at en dispensation vil have den konsekvens, at enhver gård i området kan forvente at kunne opføre søjler.

Ejeren af de omkringliggende marker anførte, at han ikke har bemærkninger til søjlerne, forudsat at deres placering ikke hindrer adgangen for landbrugsmaskiner til markerne.

Fredningsnævnets flertal fandt, at der er tale om meget markante og for den naturmæssige oplevelse meget fremmedartede bygningsværker, som vil virke dominerende i en sådan grad, at der uanset fredningens hovedformål om at opretholde landskabets karakter af godslandskab med bl.a. store alléer ikke er grundlag for at meddele dispensation. Fredningsnævnet lagde endvidere vægt på en for den naturmæssige oplevelse uheldig præcedensvirkning i relation til andre grundejeres mulighed for opførelse af søjler.

Klagen

Klager har navnlig anført, at søjlerne har en vigtig funktion for godset, da de dels markerer indkørslen, og dels skaber en markering af grænsen til herregården Rodsteenseje og dermed herregårdens placering i godslandskabet. Der kommer dagligt mange besøgende i form af bl.a. trafik til lejeboliger og leverandører. I øjeblikket står der som markering af indkørslen alene en lille granitsten, hvor navnet Rodsteenseje er indhugget, og der er dermed intet vejnavn eller henvisning til, hvilke husnumre, der findes på vejen. Endvidere anføres det, at søjlerne skal opføres med samme dimensioner, som de søjler ved Aakær Gods, som fredningsnævnet tidligere har dispenseret til. Dette er valgt for at skabe genkendelse mellem Aakær Gods og Rodsteenseje Hovedgård. Klager finder det helt naturligt, at der er søjler ved indkørslen til et gods/herregård, hvilket forekommer ved hoveparten af sådanne ejendomme i Danmark, og at det dermed må betragtes som almindeligt i et gods- og herregårdsskab. Endelig finder klager ikke, som anført af fredningsnævnet, at en dispensation vil have en uheldig præcedensvirkning. Der har således været søjler på Aakær Gods i over tyve år, hvilket endnu ikke har givet anledning til søjler hos naboer i området.

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

I sagens behandling har deltaget Natur- og Miljøklagenævnets 10 medlemmer: Mikkel Schaldemose (formand), Ole Pilgaard Andersen, Pelle Andersen-Harild, Jeppe Vejlbj Brogård, Torben Hansen, Henrik Høegh, Iver Pedersen, Marianne Højgaard Pedersen, Peter Thyssen og Henrik Waaben.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1, og hel eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Fredningens formål er bl.a. at sikre opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab.

Det følger af fredningsbestemmelserne, at der ikke må opføres nye bygninger, herunder skure og boder, og der må heller ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg end bygninger, herunder faste hegn, mure, tårne o.lign. eller master, medmindre de er erhvervsmæssigt nødvendige for ejendommens land- eller skovbrugsmæssige drift.

Der er - indenfor fredningen - ansøgt om opførelse af to søjler ved indkørslen fra Horsensvej til Rodsteenseje Hovedgård. De øvrige ansøgte søjler ligger udenfor fredningen.

Fredningsnævnet har efter besigtigelse vurderet, at der er tale om meget markante og for den naturmæssige oplevelse meget fremmedartede bygningsværker, som vil virke dominerende i en sådan grad, at der uanset fredningens hovedformål om at opretholde landskabets karakter af godslandskab med bl.a. store alléer ikke er grundlag for at meddele dispensation.

Natur- og Miljøklagenævnet finder ikke, at det ansøgte kan betegnes som en del af fredningens formål eller, som anført af klager, understøttende for fredningens formål.

Nævnet finder, at søjlerne vil virke dominerende og vil kunne forstyrre og ændre oplevelsen af landskabet i strid med de fredningsmæssige interesser. De af klager anførte driftsmæssige forhold ændrer ikke herved og udgør ikke sådanne særlig forhold, der kan begrunde en dispensation. Hertil kommer hensynet til fremtidige lignende sager.

På den baggrund stadfæster Natur- og Miljøklagenævnet hermed Fredningsnævnet for Midtjylland, Østlig dels afslag til opførelse af to søjler ved Horsensvej.

På Natur- og Miljøklagenævnets vegne

Mette Hemmingsen

Afgørelsen er sendt pr. e-mail til:

- Fredningsnævnet for Midtjylland, Østlig del, J.nr.: FN 2014.7, marh@domstol.dk, midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk
- Aakær Gods, Att.: Rune Bukkehave, post@aakaergods.dk
- Naturstyrelsen, Att.: Fredningsregistret, nst@nst.dk
- Odder Kommune, Sagsnr.: 727-2013-33490, christian.petersen@odder.dk, odder.kommune@odder.dk
- DN Odder, odder@dn.dk
- Johan Peter Henrik Tesdorpf, iver@tesdorpf.dk

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 29. maj 2017

FN-MJØ-28-2017. Opførelse af maskinhus

Fredningsnævnet har den 6. marts 2017 fra Odder Kommune modtaget en ansøgning om at opføre et maskinhus på matr.nr. 1a Fillerup By, Fillerup, beliggende Fillerupvej 5, Fillerup, 8300 Odder. Ansøgningen er indsendt af Byggeri & Teknik I/S ved Steen Lundgaard for ejendommens ejer Uffe Herluf Hansen og dennes søn Anders Hansen, der driver virksomheden fra ejendommen.

Fredningsnævnet har efter besigtigelse af ejendommen besluttet at meddele dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal. Fredningen skal sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn mod brede sammenhængende marker. Fredningen skal endvidere bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal. Der må som udgangspunkt ikke opføres ny bebyggelse. Fredningen er dog ikke til hinder for, at der opføres erhvervsmæssig nødvendig bebyggelse i umiddelbar tilknytning til eksisterende bebyggelse, hvis fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens ydre fremtræden. Fredningen er heller ikke til hinder for, at der i øvrigt opføres bygninger, der er erhvervsmæssigt nødvendige for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom, hvis fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens beliggenhed og ydre fremtræden.

Odder Kommune har oplyst, at der søges om dispensation til at opføre en 912 m² bygning i form af et maskinhus med en placering 21 m fra det eksisterende maskinhus. Bygningen har en bredde på 24 meter og en længde på 38 meter. Den opføres i hvide stålplader på facader over terræn for at få sammenhæng med ejendommens øvrige bygninger, der har hvide facader. Det eksisterende maskinhus har grønne stålplader på facaderne, men disse udskiftes inden for de kommende år. Tagpladerne bliver sorte cementbølgeplader.

Odder Kommune har videre oplyst, at der i følge EjendomsStamRegistret (ESR) på ejendommen er et stuehus til landbrugsejendom fra 1880 i 1 plan og med et bebygget areal på 200 m² (bygning 1), en stald på 670 m² fra 1912 (bygning 2), et maskinhus på 50 m² fra 1912 (bygning 4), og en lade på 567 m² fra 1984 (bygning 6).

Det er Odder Kommunes indstilling, at der kan meddeles dispensation. Kommunen har ikke taget stilling til farvevalget på bygningen (hvide facader og sort tag), men anbefaler at fredningsnævnet godkender afdæmpede farver, der naturligt falder ind i området, og således at tagfladen ikke bliver skinnende og/eller reflekterende.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde med besigtigelse den 24. maj 2017. I besigtigelsen deltog fredningsnævnet, Odder Kommune ved Lars Harritsø og Danmarks Naturfredningsforening ved Ib Salomon. Ansøgeren var inviteret til at deltage i besigtigelsen, men deltog ikke. Lars Harritsø redegjorde for projektet. Fredningsnævnet tilkendegav, at der vil blive meddelt dispensation.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealer ved Rathlousdal betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Fredningsnævnet meddeler i overensstemmelse med en tidligere afgørelse fra 2013 dispensation til det erhvervsmæssigt nødvendige byggeri, der ikke vil være væsentligt synlig fra omgivelserne, idet fredningsnævnet kan godkende dets placering og ydre fremtræden på de vilkår om farvevalg, der er fremhævet af Odder Kommune.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklage-

nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Vilhelm Brage Michelsen,
2. Bjarne Pedersen,
3. Byggeri & Teknik I/S ved Steen Lundgaard,
4. Miljøstyrelsen, København,
5. Odder Kommune, sagsnr. 727-2016-9517,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Odder,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Odder,
10. Dansk Botanisk Forening,
11. Friluftsrådet, Odder,
12. Region Midtjylland,
13. Kulturstyrelsen,
14. Odder Museum.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 25. juni 2017

FN-MJØ-50-2017. Realisering af vandplansindsats ved Rathlousdal – Skægs Mølle

Fredningsnævnet har den 4. maj 2017 fra Odder Kommune modtaget en udtalelse og en ansøgning om tilladelse til som led i realiseringen af statslige vandplaner at gennemføre et projekt med regulering af vandløbet, terrænændringer og etablering af en sø på matr.nr. 2a og 1g Rathlousdal Hgd., Odder, Rathlousdal Gods.

Fredningsnævnet har efter besigtigelse af arealerne besluttet at meddele dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Arealerne er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal, der er en tilstandsfredning, som har til formål at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn med brede sammenhængende marker, og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal. Der må ikke foretages terrænændringer. Fredningen er ikke til hinder for, at der udføres arbejder i henhold til gældende vandløbsregulativer, eller at Odder å reguleres. Der kan ske fældning af ellebeplantning ved Skægs Mølle.

Projektet omfatter ændring af fald ved Skægs Mølle og Rathlousdal. Projektet omkring Skægs Mølle, der omfatter et delvist ændret forløb af vandløbet og ikke ubetydelige terrænændringer og således kræver fredningsnævnets dispensation, er bl.a. beskrevet således, at der ved Skægs Mølle i dag er et gennemsnitligt fald fra st. 1780 til 2400 på 7,2 promille og en opstemning med en faldhøjde på 2,5 meter. Opstemningen udgør en totalspærring for fisk og smådyr. I projektet nedlægges opstemningen, og faldet afvikles delvist ved sænkning af vandløbsbunden over en 256 meter lang strækning opstrøms og dels gennem etablering af et 71 meter langt serpentinerstryg. Hele den nye strækning får et fald på 5-9 promille, og brinkerne anlægges med anlæg, der varierer fra 1:1 til 1:3, hvilket vil skabe gode passageforhold og byde på levesteder for både fisk og smådyr. Projektet forventes ikke at føre til hyppigere eller større oversvømmelser omkring Rathlousdal. Passageforholdene i Odder å vil blive betragteligt forbedret, og der skabes forbedrede forhold for fisk og smådyr.

Projektet omfatter endvidere nedlæggelse af et vandhul, fældning af ca. 0,4 ha skov, udbringning af overskudsjord på et samlet areal på ca. 0,78 ha og etablering af et vandhul på ca. 1.200 m². Denne del af projektet er nærmere beskrevet således, at det eksisterende vandhul som følge af ændringerne omkring Skægs Mølle vil blive tørt, hvorfor det ønskes nedlagt. I umiddelbar tilknytning til området for vandløbsprojektet inddrages 0,4 ha. eksisterende skov, der fældes, hvorefter arealet bruges til udbringning af overskudsjord. Det samlede område for udbringning af overskudsjord bliver på omkring 0,62 ha. Det er tiltænkt, at højden mod sydvest ved den tidligere møllesø ud mod vandløbet maksimalt hæves med én meter og ellers med en hældning mod nordvest og det nye vandhul, som kommer til på det lavest liggende område i skovslugten. Det nye areal tilsås ikke, men får lov til at etablere sig i henhold til de naturligt indvandrende plantearter. Arealet, herunder arealet rundt om det nye vandhul, holdes dog lysåbent ved slåning. I den vestlige del af det fældede skovareal etableres et naturligt vandhul med et vandspejl på ca. 1.200 m² med en vanddybde på op til 1,5 meter på det dybeste sted og med fladt anlæg på bund og brinker på 1:5. På projektskitsen ses, at der er en slugt i skoven, og dette område er mere eller mindre permanent vandlidende. Idet træerne mod syd og sydøst fældes, vil det nye vandhul komme til at ligge lysåbent. Der etableres en bræmme omkring vandhullet, som friholdes fra træer, så der undgås nedfaldene grene og blade. Der bliver ingen afløb til vandløbet.

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 16. juni 2017. I besigtigelsen deltog endvidere godsejer Johan Tesdorpf, Odder kommune ved Merete Johannsen og Danmarks Naturfredningsforening ved Ib Salomon og Keld Jørgensen. Projektet blev gennemgået. Det blev oplyst, at der vil blive tale om måske op til 3.000 m³ jord til placering på et areal på omkring 6.500 m², så den gennemsnitlige terrænnændring bliver på omkring ½ meter. Der vil dog ikke blive tale om en plan terrænnændring. Der blev blandt de fremmødte udtrykt støtte til projektet, dog for Johan Tesdorpf's vedkommende under forudsætning af at der opnås enighed om det konkrete projekts udførelse.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealer ved Rathlousdal betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det er fredningsnævnets opfattelse, at projektet vil medvirke til at fremme naturen, og at det efter sit indhold ikke er i strid med fredningen. På den baggrund og efter oplysningerne om projektet meddeles der dispensation til dette under forudsætning af Johan Tesdorpf's endelige godkendelse af projektet som grundejer.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for

efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Vilhelm Brage Michelsen,
2. Bjarne Pedersen,
3. Godsejer Johan Tesdorpf,
4. Forvalter Jens Kejser,
5. Miljøstyrelsen, København,
6. Odder Kommune, sagsnr. 727-2017-9195,
7. Danmarks Naturfredningsforening, København,
8. Danmarks Naturfredningsforening, Odder,
9. Dansk Ornitologisk Forening, København,
10. Dansk Ornitologisk Forening, Odder,
11. Dansk Botanisk Forening,
12. Friluftsrådet, Odder,
13. Region Midtjylland,
14. Kulturstyrelsen,
15. Odder Museum.

Den 8. oktober 2018

FN-MJØ-114-2018. Nedrivning af bygning

Fredningsnævnet har den 31. august 2018 fra Odder Kommune modtaget en udtalelse om en ansøgning om at nedrive en bygning på matr.nr. 1a Rathlousdal Hgd., Odder, Kongshusvej 69a og 69b, 8300 Odder. Ansøgningen er indsendt af ejeren af Rathlousdal Gods Johan Tesdorpf.

Fredningsnævnet har efter besigtigelse truffet afgørelse om, at projektet ikke kræver fredningsnævnets dispensation. Begrundelsen er anført neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Fredningen

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal.

Fredningsnævnet traf den 9. december 1977 afgørelse om at frede arealer ved Rathlousdal. Sagsrejsjerne anførte som begrundelse for fredningspåstanden, at der knyttede sig betydelige kulturhistoriske interesser til herregårdsmiljøet omkring Rathlousdal, hvis hovedbygning og ladegårdsbygning dog ikke mere eksisterede. Ved fredningsnævnets afgørelse blev en del af matr.nr. 1a Rathlousdal Hgd., Odder undtaget fra det område, som blev fredet. Fredningsnævnet begrundede fredningen med områdets landskabelige værdi og nære beliggenhed ved Odder by. Det fremgår af fredningsbestemmelserne, at arealerne skulle bevares i deres "nuværende tilstand". Allétræerne langs vejene og bestående levende hegn må ikke fjernes, og udgåede allétræer skal kunne genplantes af det offentlige. I øvrigt blev anført følgende om kulturhistoriske minder:

"Det er ikke tilladt at beskadige, ændre eller sløjfe samt uden Rigsantikvarens samtykke at flytte følgende kulturhistoriske minder: mindestenen for V. von Holstein-Rathlou, obelisk og 4 mindetavler, stensætningerne omkring Helligkilden og kilden ved siden af obelisk og langs ågrenene, gårdspladsen og indkørselens brolægninger, de på gårdspladsen opstillede stenmonumenter, døbefonten i haven, broerne og den dobbelte trappe til det tidligere "Tempel"."

I Overfredningsnævnets afgørelse blev det indledningsvis anført, at den skete fredning navnlig tilsigtede at bevare områdets landskabelige og kulturhistoriske værdier. Godsejer Tesdorpf havde modsat sig en fredning og havde subsidiært ønsket forskellige ændringer af fredningsbestemmelserne til formindskelse af de ulemper for en rationel land- og skovbrugsdrift, en fredning ville medføre, og til lettelse og tydeliggørelse af hans forpligtelser til at opretholde de kulturhistoriske minder på godset. Fredningsstyrelsen havde henstillet forskellige ændringer i fredningsbestemmelserne om de kulturhistoriske minder. Overfredningsnævnet tiltrådte herefter fredningsnævnets begrundelse for at gennemføre en fredning, men udvidede fredningen til at omfatte hele Rathlousdal Gods. Det blev i øvrigt anført, at fredningsbestemmelserne blev ændret til imødekomme i det væsentlige af ejerens ønsker herom af hensyn til den landbrugsmæssige drift af godset, og at bestemmelserne om bevaring af forskellige kulturhistoriske minder på godset blev ændret navnlig således, at ejeren kun blev pålagt en pligt til at bevare stensætningerne langs Odder å og kanalen, bjørnegrotten og karpedammene, hvis fredningsstyrelsen ville påtage sig en retablerings- og vedligeholdelsespligt.

I fredningsbestemmelserne blev det herefter bl.a. bestemt, at fredningen på baggrund af de til området knyttede naturvidenskabelige interesser og betydelige rekreative interesser har til hovedformål at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn med sammenhængende marker og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal. Arealernes "nuværende tilstand" må ikke ændres. Allétræer langs vejene må ikke fjernes, og fredningsmyndighederne kan foretage genplantning for udgåede allétræer. Stendiger og jordgærder

må ikke fjernes. Der må ikke foretages foranstaltninger, som kan aflede eller hæmme vandtilførslen til Helligkilde og kilden ved obelisk i Dyrehave. Stensætningerne langs begge bredder af Odder å og kanalen må kun fjernes, efter at der er forløbet 1 år fra fredningsstyrelsens modtagelse af skriftlig meddelelse fra ejeren herom, uden at fredningsstyrelsen forinden har erklæret sig villig til at retablere og fremtidig vedligeholde stensætningerne.

Fredningsbestemmelserne om bebyggelse mv. og andre anlæg har følgende indhold:

”Det følger af § 2, at der ikke må opføres nye bygninger, herunder skure og boder samt tilbygninger til eksisterende bygninger. Der må heller ikke foretages ombygning af en eksisterende bygning, hvis bygningens ydre fremtræden derved ændres.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der opføres erhvervsmæssigt nødvendig bebyggelse i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens ydre fremtræden, eller at der anbringes læskure for kreaturer eller arbejdsskure o. lign. til brug for skovdrift.

Fredningen er heller ikke til hinder for, at der i øvrigt opføres nye bygninger, som er erhvervsmæssigt nødvendige for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom (herunder også en vindmølle), såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens beliggenhed og ydre fremtræden.”

Fredningsbestemmelserne om kulturhistoriske minder har følgende indhold:

”Følgende kulturhistoriske minder på Rathlousdal gods skal opretholdes med deres nuværende beliggenhed og i deres nuværende stand, medmindre fredningsstyrelsen tillader en sløjfning, flytning eller ændring: Gravkapellet i den nordvestlige del af Dyrehave, mindestenen for V. von Holstein-Rathlou, obelisk med 4 omgivende mindesten, den dobbelte trappe til det tidligere ”tempel”, bjørnegrotten, stenbornen nord for bjørnegrotten, Helligkilde og kilden ved obelisk, de kunstige søer (”issøerne”) ved Helligkilde-svinget, karpedammene syd for landevejen, stensætningerne langs Odder å og kanalen, broerne over åen og broen over grøften nær bjørnegrotten, døbefontene i haven og på gårdspladsen, herunder brolægningen. De nævnte kulturhistoriske minder er – bortset fra stensætningerne langs Odder å og kanalen – vist på fredningskortet (særkortet).

Pligten for ejeren til at opretholde gravkapellet er ikke til hinder for, at det nedlægges som begravelsesplads. I så fald kan kapellets indre opfyldes med grus eller jord, efter at frontmuren er afstivet i fornødent omfang, og indgangen kan tilmures. Bortset fra tilmuringen skal anlæggets ydre bevares uændret. Partiet foran frontmuren indtil fortsættelsen af højningens fod skal i alt væsentligt friholdes for træ- og buskbevoksning, og der skal opretholdes en sti til dette parti.

Pligten for ejeren til at opretholde bjørnegrotten er betinget af, at fredningsstyrelsen inden den 1. juli 1980 har foretaget en sådan istandsættelse af grotten, at den ikke frembyder fare, og at fredningsstyrelsen fremtidig foretager nødvendig vedligeholdelse af grotten.

Pligten for ejeren til at opretholde karpedammene og stensætningerne langs åen og kanalen er begrænset som anført i § 4, stk. 2 og 4.

Fredningsstyrelsen har ret til at foretage restaurering og pleje af de i stk. 1 nævnte kulturminder.”

Bygningen og kulturmiljøet

Odder Kommune har anført, at der er tale om et enfamilie-/dobbeltthus på 130 m² med udnyttet tagetage. Ydervægge og tag er beklædt med henholdsvis pudset mursten og tegltag. Det er opført i år 1800. Dele af området omkring Rathlousdal er udpeget i et oplæg om 40 kulturmiljøer i kommunen. Rathlousdal Gods har indsendt en rapport fra en bygningssagkyndig, som dokumenterer, at det fra et økonomisk synspunkt ikke ville kunne betale sig at renovere bygningen. Kommunen vurderer derfor, at bygningen er egnet til nedriv-

ning. Det er derfor kommunens anbefaling, at der sker nedrivning, og det vurderes, at godslandskabet og kulturmiljøet ikke forringes, da området som helhed ikke ændrer karakter, og da ejeren har givet tilsagn om eventuel genopførsel.

Om bygningens stand fremgår det af en registreringsrapport fra arkitekt og bygningssagkyndig Michael Køhrsen sammenfattende, at bygningen er opført med datidens materialer og byggeskikke. Bygningen fremstår i dårlig vedligeholdelsesstand og med udpræget ælde og slidtage. De i rapporten nævnte skader er almindeligt forekommende for bygninger af denne alder og type. Udbedring er vurderet til at have et betydeligt omfang for denne ejendomstype. Derudover må påregnes udskiftning af mange eksisterende bygningsdele kombineret med etablering af nye og tidssvarende bygningsdele og konstruktioner. Det fremgår videre af en vurdering fra tømrer og snedker Morten Aagaard, at det vurderes, at et nyt hus på samme størrelse og med samme æstetiske udtryk vil koste omkring 3,4 mio. kr. inkl. moms at genopføre, hvortil skal lægges nedrivningsomkostninger. De samlede renoveringsomkostninger ved renovering af bygningen forventes at udgøre 4,4 mio. kr. inkl. moms.

Landsforeningen for Bygnings- og landskabskultur har i forbindelse med en tidligere sag ved fredningsnævnet, som blev tilbagekaldt, den 19. juli 2018 udtalt, at en nedrivning af den bevaringsværdige bygning og genopførelse af samme trukket længere tilbage fra vejlinjen ikke har meget med bevaring at gøre. Man har at gøre med en bygning, som formentlig er opført omkring år 1800 som smedebolig under Rathlousdal Gods, der i dag er udpeget som kulturmiljøområde, selvom den gamle hovedbygning er forsvundet. Men netop derfor er det af afgørende betydning, at godsets omgivelser og resterende bygninger bevares. I det ydre fremtræder bygningen fortsat på ganske oprindelig vis, men foreningen kan ikke udtale sig sikkert om bygningens indre, da foreningen ikke har haft lejlighed til at besigtige den. Der foreligger en erklæring om bygningens fysiske tilstand ved en lokal håndværksmester, men det ville være ligeså relevant, at en kyndig restaureringsarkitekt fik mulighed for at udtale sig i sagen, så sagen blev belyst bedst muligt. Økonomi vil altid spille en vigtig rolle i en sådan situation, med bygningen rummer i høj grad kulturhistoriske værdier, som ikke kan gøres op i penge, og det er netop er det, udpegningen af området som kulturmiljø skulle være en garant for fortsat eksistens af. Der er i forvejen revet to mindre bygninger ned på stedet, og ved genopførelse af den lange længe vil der uvægerligt blive gjort endnu et skridt i retning af tab af oprindelige værdier.

Odder Museum har i en udtalelse af 12. oktober 2017 anført følgende:

”Odder Museum har som afdeling ved det statsanerkendte Moesgård Museum, ansvar for nyere tids historie i Odder Kommune. Derfor skal museet høres i byggesager, jf. museumsloven. Museet kan således udtale sig i sager, hvor det er vores opfattelse at kulturhistoriske værdier er truede, og dette er baggrunden for nedenstående udtalelse.

Det skal bemærkes, at vi har givet en lignende udtalelse i 2013 om en anden af godsets bygninger i samme område.

Herregårdsmiljøet Rathlousdal

Godset Rathlousdal i Odders sydvestlige hjørne har haft stor betydning for byen og egnens historie. Kort kan det siges, at i slutningen af 1700-tallet blev den oprindelige bindingsværksgård genopført som et klassicistisk anlæg, muligvis tegnet af den kongelige bygningsinspektør Zuber. I samme periode blev den første park anlagt bag hovedbygningen. Omkring hundrede år senere var det samlede haveanlæg udformet som en romantisk have samt lystskov med mange forskellige anlæg. Den smukke lindealle er plantet i den periode (1830'erne). Selve hovedbygningen blev efter en længere periode med forfald affredet og nedrevet i 1950. Tilbage står kun de såkaldte sidepavilloner, der fra 1910 flankerede hovedbygningen.

På mange måder er herregårdsmiljøet Rathlousdal således ikke intakt og velbevaret. Til gengæld rummer området mange interessante historiske anlæg, kunstige søer, bjørnegrotte, mindesmærker m.v. Desuden en række større og mindre bygninger knyttet til godset som arbejderbeboelser og værksteder. Disse er alle en række synlige og vigtige historiske spor fra godsets forskellige perioder.

Smedeboligen

Et af disse historiske spor er den lille klynge huse, der ligger syd for Kongshusvej umiddelbart overfor selve godset. Disse bygninger var og er alle ejet af godset og har alle en historie, som er knyttet til godsets drift. Her ligger godsforvalterens bolig, den tidligere smedje og smedens bolig. Indtil for et par år siden lå der også to små beboelseshuse mere.

Selve smedjen og smedeboligen hænger tæt sammen, og de to bygninger må betragtes som én enhed i godslandskabet. Det er et synligt og historisk vidnesbyrd om en af de mange funktioner, der var på en herregård.

Kongshusvej 69 A og B har gennem mange, mange år tjent som bolig for smedefamilien, der var ansat på godset. I flg. BBR er huset opført omkring år 1800. En gennemgang af brandtaksationer fra denne periode giver dog ingen nærmere afklaring om huset, og bygningens alder har det således ikke været muligt at verificere i de ældre brandforsikringspolicer.

Der eksisterer flere beretninger, der fortæller om livet i smedefamilien. I 1887 blev smede Jørgen Laursen ansat som smed på Rathlousdal. Han forpagtede både smedjen og beboelseshuset, og flyttede ind i smedeboligen med sin familie. Det fortælles af et barnebarn, at smedens kone var forfærdet over boligens indretning. Det var allerede på dette tidspunkt et ældre hus med blandt andet lerstam-pet gulv og åbent ildsted. Beboelsen blev dog i de efterfølgende år løbende moderniseret.

Smeden havde en vigtig funktion på godset. Han skoede hestene, reparerede landbrugsredskaber og lavede også selv landbrugsmaskiner som harver og plove samt vogne.

Smedeboligens historisk værdi

Smedeboligen har først og fremmest værdi som en del af det samlede bygningsmiljø på sydsiden af Kongshusvej overfor Rathlousdal. Alle huse var ejet af godset og havde funktioner knyttet til godsets drift og medarbejdere. En herregård var et samfund i sig selv med mange store og små produktionsbygninger, anlæg og beboelseshuse. Disse bygninger var en vital del af det liv, der udspillede sig på et stort landbrug som dette i 1800-tallet og første halvdel af 1900-tallet. Denne historie er meget synlig i lige præcis dette område af Rathlousdal. Huset er sammen med de øvrige bygninger med deres markante placering her med til at fortælle historien om storlandbruget på denne tid.

En del af kommunens udpegede kulturmiljøer

Smedeboligen er en del af det samlede kulturmiljø *Rathlousdal Gods med bygninger, park, dyrehave og allé*, der er udpeget som bevaringsværdigt i den seneste kommuneplan. I udpegningen hedder det at *"Kulturmiljøet er sårbart over for væsentlige ændringer af arkitektur og omgivelser samt forfald. Da hovedbygningen ikke længere eksisterer, er det meget vigtigt, at godsets omgivelser og resterende bygninger bevares."*

Samtidig indgår de kulturhistoriske interesser også i hele Rathlousdal-fredningen, der blev gennemført i 1979. Selv om det først og fremmest er en naturfredning, står der i fredningsafgørelsen, at *"fredningen har til hensigt at bevare områdets landskabelige og kulturhistoriske værdier."*

Konklusion

På denne baggrund finder Odder Museum, at det vil være i modstrid med intentionerne med at udpege Rathlousdal-området som et bevaringsværdigt kulturmiljø at nedrive denne bygning.

I overensstemmelse med dette er det museets opfattelse, at huset bør bevares, hvilket dog ikke udelukker en modernisering, som dog bør respektere husets ydre og byggestil samt proportioner og et materialevalg, der tager hensyn til det bygningsmiljø og de omgivelser, huset er en del af.

Bygningens tilstand

I forhold til den museumsfaglige bedømmelse af en bygningens historiske værdi tager vi ikke bygningens aktuelle bevaringstilstand i betragtning. Det skyldes, at en bygningens bevaringsmæssige tilstand er en dynamisk og helt afhængig af den løbende vedligeholdelse. Vi skal derfor understrege, at den aktuelle

tilstand ikke kan blandes sammen den museumsfaglige vurdering af bygningens historiske betydning og værdi. Vi forholder os til den kulturhistoriske baggrund for bygningen.”

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde med besigtigelse den 2. oktober 2018. I mødet og besigtigelsen deltog endvidere godsejer Johan Tesdorpf med forvalter Jens Kejser, Odder Kommune ved Anders Houmann Blok, Danmarks Naturfredningsforening ved Ib Salomon og Landsforeningen for Bygnings- og landskabskulturs lokalafdeling i Odder ved Nikolaj Hyllestad og Sigmundur Hyllestad.

Fredningsnævnets formand redegjorde for fredningsnævnets kompetence, herunder i relation til nedrivning af bygninger og efterfølgende opførelse af nye bygninger og det særlige i relation til på den ene side fredningens formål om bevarelse af de kulturhistoriske værdier og på den anden side opremsningen i fredningsbestemmelserne af kulturhistoriske værdier, som skal bevares.

Johan Tesdorpf anførte, at det kun er det gule hus ved vejen, der ønskes nedrevet. Huset indeholder to lejligheder, og det er baggrunden for, at der er angivet to adresser. Det røde hus ved vejen skal således ikke nedrives. Det er hensigten, at det skal bruges som garage for et eventuelt nyt hus. Det er hans opfattelse, at det gule hus er nedrivningsmodent, og det er bekræftet ved en sagkyndig erklæring. Han er enig i, at det er ærgerligt med en nedrivning. Han vil meget gerne opføre et nyt hus, som passer ind i landskabet og kulturmiljøet, og som er en passende indgang til Odder by, og han er i dialog med Odder Kommune om det. Han er ikke interesseret i at bruge de anslåede 3 mio. kr. på renovering, hvis det er det rette beløb, og han tvivler på, at det vil kunne finansieres. Alternativet til en nedrivning vil derfor være, at huset forfalder, hvilket hverken vil betyde en bevarelse af de kulturhistoriske værdier eller en passende indgang til Odder by. Det bør indgå i vurderingen, at det er fredningens ånd, at fredningen ikke skal hindre driften af en moderne landbrugsvirksomhed, og at der som led heri skal være mulighed for at nedrive nedrivningsmodne bygninger.

Anders Houmann Blok anførte med henvisning til Odder Kommunes udtalelse, at det er muligt at genopføre en ny bebyggelse i forhold til landzonereglerne. Kommunens teknik- og miljøudvalg har enstemmigt godkendt en nedrivning på betingelse af opførelse af en ny bygning.

Ib Salomon anførte, at der er tale om en særlig fredning, som skal sikre kulturværdierne omkring godset. Der er tale om et ikonisk byggeri, som med sit helt særlige kulturmiljø signalerer et velkommen til Odder. Huset er i ringe stand, men der mangler en second opinion for en vurdering af, om bygningen ikke kan reddes. Der bør også lægges vægt på, at Odder Museum meget nødtigt ser en nedrivning. Hvis der måtte ske nedrivning, vil Danmarks Naturfredningsforening meget gerne høres om et nyt projekt og herunder blive forelagt tegninger.

Nikolaj Hyllestad anførte, at han er meget uenig i vurderingen af, at bygningen skulle være nedrivningsmoden. Han er arkitekt med speciale i fredede og bevaringsværdige bygninger, og det er åbenbart, at der ikke er grundlag for at nedrive bygningen. Den er bevaringsværdig. Der er ikke skimmelsvamp. Bindingsværket er sundt. Der er ingen sætningsrevner. Tagværket og undertaget er sundt. Vinduerne er gode nok til at kunne sættes i stand. Han vil anslå håndværkeromkostningerne ved en restaurering til 3 mio. kr. inkl. moms.

Der blev i tilknytning til drøftelsen om nedrivning drøftet et projekt med opførsel af en ny ejendom parallelt med og med samme størrelse og udseende som nabohuset/forvalterboligen ”Kejsers hus” med tilbagerykket cykelsti, allétræer og græs som på den anden side af vejen for det tilfælde, at bygningen måtte blive nedrevet. Fredningsnævnets formand redegjorde for udgangspunktet for praksis ved nedrivning og opførelse af bygninger med en anden beliggenhed og størrelse. Fredningsnævnet og Danmarks Naturfredningsforening udtrykte i øvrigt, at der kunne være grundlag for i givet fald at arbejde videre med et sådant projekt til forelæggelse for fredningsnævnet.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealer ved Rathlousdal indeholder ikke i sine bestemmelser om bebyggelse et forbud mod at nedrive bygninger. Der er imidlertid fastsat bestemmelser om ombygning og nybygning, som betyder, at en

nedrivning ikke automatisk giver adgang til genopførelse af en anden og ikke tilsvarende bygning, idet dette må sidestilles med en ombygning eller nybygning. Det er baggrunden for, at fredningsnævnet generelt er af den opfattelse, at det er hensigtsmæssigt at inddrage fredningsnævnet ved projekter med nedrivning og genopførelse allerede inden nedrivningen.

Fredningsnævnet bemærker i den henseende, at bygningen er i en sådan dårlig stand, som fredningsnævnet normalt finder kan danne grundlag for at erstatte den med en ny bygning under forudsætning af, at fredningsnævnet kan godkende placering, størrelse og udseende, herunder konkret som tilpasset det kulturhistoriske miljø omkring Rathlousdal som en passende adgang til Odder by. Fredningsnævnet har ikke herved forholdt sig til, om bygningen i øvrigt er bevaringsværdig eller nedrivningsmoden i relation til de beskyttelses hensyn og termer, som anvendes af Odder Museum og Landsforeningen for Bygnings- og landskabskultur.

Fredningen af arealer ved Rathlousdal blev imidlertid gennemført bl.a. med det formål at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal, og det må i den henseende lægges til grund, at smedeboligen er en del af godsets kulturhistorie. Det taler isoleret for en fortolkning af fredningen gående på, at det vil være i strid med fredningens formål at nedrive den, og at det derfor ikke kan ske.

Det fremgår imidlertid af Overfredningsnævnets behandling af fredningssagen, at godsejeren havde klaget over fredningsnævnets afgørelse bl.a. for at få tydeliggjort sine forpligtelser til at opretholde de kulturhistoriske minder på godset. Det blev imødekommet af Overfredningsnævnet, der – i øvrigt som fredningsnævnet havde gjort det – i fredningsbestemmelserne konkret opremsede de kulturhistoriske minder, som skulle opretholdes.

Det er på den baggrund fredningsnævnets opfattelse, at Overfredningsnævnet ved fredningens gennemførelse udtømmende gjorde op med, hvilke kulturhistoriske minder der i lyset af fredningens formål skulle opretholdes, og således ikke kan fjernes.

Smedeboligen er ikke nævnt i opremsningen af de kulturhistoriske minder, der skal bevares, og det er derfor fredningsnævnets opfattelse, at fredningen ikke hindrer en nedrivning af den.

Fredningsnævnet træffer derfor afgørelse om, at den ansøgte nedrivning af smedeboligen ikke kræver fredningsnævnets dispensation fra fredningen af arealer ved Rathlousdal i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation til forhold, som ikke er i strid med fredningen.

Klagevejledning

Der kan klages over fredningsnævnets afgørelser i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1. Klage skal ske til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Det er Miljø- og Fødevareklagenævnet, som bestemmer, om der kan klages over denne konkrete afgørelse.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,

- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Vilhelm Brage Michelsen,
2. Bjarne Pedersen,
3. Godset Rathlousdal ved Iver og Johan Tesdorpf,
4. Miljøstyrelsen, København,
5. Odder Kommune, sagsnr. 727-2018-9056,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Odder,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Odder,
10. Dansk Botanisk Forening, København,
11. Friluftsrådet, centralt,

12. Friluftsrådet, kreds Århus Bugt,
13. Region Midtjylland,
14. Slots- og Kulturstyrelsen,
15. Odder Museum,
16. Landsforeningen for Bygnings- og landskabskultur.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 15. juli 2019

FN-MJØ-067-2019. Nyt smedehus på Rathlousdal

Fredningsnævnet har den 26. juni 2019 fra Odder Kommune modtaget en udtalelse om en ansøgning om at opføre et nyt smedehus på matr.nr. 1a Rathlousdal Hgd., Odder, Kongshusvej 69, 8300 Odder. Ansøgningen er indsendt af ejeren af Rathlousdal Gods Johan Tesdorpf.

Fredningsnævnet har efter besigtigelse besluttet at meddele dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Fredningen

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal. Der er tale om en tilstandsfredning. Der må ikke opføres nye bygninger, herunder skure og boder samt tilbygninger til eksisterende bygninger. Der må heller ikke foretages ombygning af en eksisterende bygning, hvis bygningens ydre fremtræden derved ændres. Fredningen er dog ikke til hinder for, at der opføres erhvervsmæssigt nødvendig bebyggelse i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens ydre fremtræden, eller at der anbringes læskure for kreaturer eller arbejdsskure o. lign. til brug for skovdrift. Fredningen er heller ikke til hinder for, at der i øvrigt opføres nye bygninger, som er erhvervsmæssigt nødvendige for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom (herunder også en vindmølle), såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens beliggenhed og ydre fremtræden.

Baggrunden for fredningssagen var de betydelige kulturhistoriske interesser, som knyttede sig til herregårdsmiljøet omkring Rathlousdal.

Fredningsnævnet traf den 7. oktober 2018 afgørelse om, at nedrivning af en bygning på samme ejendom i umiddelbar nærhed af projektområdet ikke krævede fredningsnævnets dispensation (FN-MJØ-114-2018). Afgørelsen blev truffet efter en besigtigelse, og der er i afgørelsen anført følgende om drøftelserne på besigtigelsen:

”Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde med besigtigelse den 2. oktober 2018. I mødet og besigtigelsen deltog endvidere godsejer Johan Tesdorpf med forvalter Jens Kejser, Odder Kommune ved Anders Houmann Blok, Danmarks Naturfredningsforening ved Ib Salomon og Landsforeningen for Bygnings- og landskabskulturs lokalafdeling i Odder ved Nikolaj Hyllestad og Sigmundur Hyllestad.

Fredningsnævnets formand redegjorde for fredningsnævnets kompetence, herunder i relation til nedrivning af bygninger og efterfølgende opførelse af nye bygninger og det særlige i relation til på den ene side fredningens formål om bevarelse af de kulturhistoriske værdier og på den anden side opremsningen i fredningsbestemmelserne af kulturhistoriske værdier, som skal bevares.

Johan Tesdorpf anførte, at det kun er det gule hus ved vejen, der ønskes nedrevet. Huset indeholder to lejligheder, og det er baggrunden for, at der er angivet to adresser. Det røde hus ved vejen skal således ikke nedrives. Det er hensigten, at det skal bruges som garage for et eventuelt nyt hus. Det er hans opfattelse, at det gule hus er nedrivningsmodent, og det er bekræftet ved en sagkyndig erklæring. Han er enig i, at det er ærgerligt med en nedrivning. Han vil meget gerne opføre et nyt hus, som passer ind i landskabet og kulturmiljøet, og som er en passende indgang til Odder by, og han er i dialog med Odder Kommune om det. Han er ikke interesseret i at bruge de anslåede 3 mio. kr. på renovering, hvis det er det rette beløb, og han tvivler på, at det vil kunne finansieres. Alternativet til en nedrivning vil derfor være, at huset forfalder, hvilket hverken vil betyde en bevarelse af de kulturhistoriske værdier eller en passende indgang til Odder by. Det bør indgå i vurderingen, at det er frednin-

gens ånd, at fredningen ikke skal hindre driften af en moderne landbrugsvirksomhed, og at der som led heri skal være mulighed for at nedrive nedrivningsmodne bygninger.

Anders Houmann Blok anførte med henvisning til Odder Kommunes udtalelse, at det er muligt at genopføre en ny bebyggelse i forhold til landzonereglerne. Kommunens teknik- og miljøudvalg har enstemmigt godkendt en nedrivning på betingelse af opførelse af en ny bygning.

Ib Salomon anførte, at der er tale om en særlig fredning, som skal sikre kulturværdierne omkring godset. Der er tale om et ikonisk byggeri, som med sit helt særlige kulturmiljø signalerer et velkommen til Odder. Huset er i ringe stand, men der mangler en second opinion for en vurdering af, om bygningen ikke kan reddes. Der bør også lægges vægt på, at Odder Museum meget nødtigt ser en nedrivning. Hvis der måtte ske nedrivning, vil Danmarks Naturfredningsforening meget gerne høres om et nyt projekt og herunder blive forelagt tegninger.

Nikolaj Hyllestad anførte, at han er meget uenig i vurderingen af, at bygningen skulle være nedrivningsmoden. Han er arkitekt med speciale i fredede og bevaringsværdier bygninger, og det er åbenbart, at der ikke er grundlag for at nedrive bygningen. Den er bevaringsværdig. Der er ikke skimmelsvamp. Bindingsværket er sundt. Der er ingen sætningsrevner. Tagværket og undertaget er sundt. Vinduerne er gode nok til at kunne sættes i stand. Han vil anslå håndværkeromkostningerne ved en restaurering til 3 mio. kr. inkl. moms.

Der blev i tilknytning til drøftelsen om nedrivning drøftet et projekt med opførsel af en ny ejendom parallelt med og med samme størrelse og udseende som nabohuset/forvalterboligen "Kejsers hus" med tilbagerykket cykelsti, allétræer og græs som på den anden side af vejen for det tilfælde, at bygningen måtte blive nedrevet. Fredningsnævnets formand redegjorde for udgangspunktet for praksis ved nedrivning og opførelse af bygninger med en anden beliggenhed og størrelse. Fredningsnævnet og Danmarks Naturfredningsforening udtrykte i øvrigt, at der kunne være grundlag for i givet fald at arbejde videre med et sådant projekt til forelæggelse for fredningsnævnet."

Odder Kommune har oplyst, at det tidligere smedjehus er nedrevet. Der ønskes genopført et nyt dobbelt/rækkehus med to eller tre boligenheder i samme stil og omfang som forvalterboligen. Det flyttes ca. 10 meter mod syd og således længere væk fra vejen end det tidligere smedjehus. Materialevalget er pudset murværk i gul og rødt tegltag. Der placeres parkeringspladser og haveareal både foran og bagved bygningen. Det er på situationsplanen vist, at cykelstien flyttes mod syd, men det skal nærmere afklares, om kommunen kan tilslutte sig det. Kommunen har i øvrigt henvist til ansøgningen, som har følgende indhold:

"Det ønskes at genopføre det nye smedehus som en umiddelbar kopi af forvalterboligen udvendigt. Det er vurderingen, at det vil passe naturligt ind i landskabet og være med til at forstærke godsmiljøet omkring Rathlousdal. Således vil udvendige mål på forvalterboligen og det nye smedehus være nærmest identiske. Det bemærkes, at der på forvalterboligen er et lille knæk på taghældningen. Det vil også blive tilfældet på det nye smedehus. Den detalje fremgår dog ikke af vedlagte skitsetegninger. Facaden (mod landevejen) på det nye smedehus vil i meget høj grad komme til at ligne forvalterboligen, hvor mindre murerdetaljer bl.a. kopieres. Det nye smedehus' tre øvrige ydervægge vil ligne forvalterboligen, men der vil komme lidt flere døre og vinduer. Desuden kommer der ingen kvist på det nye smedehus mod haven som tilfældet er på forvalterboligen.

Det nye smedehus males i samme farver som forvalterboligen med hvide vinduer og gul væg. Det nye smedehus vil få rødt tegltag.

I forbindelse med en eventuel genopførelse af smedehuset planlægges det ligeledes at ligge nyt rødt tegltag på Smedjen, således at Smedjen og det nye smedehus vil have identisk tag.

Det nye smedehus planlægges placeret parallelt med landevejen og Smedjen. Det nye smedehuse planlægges placeret i samme afstand fra landevejen som forvalterboligen. Forvalterboligen ligger dog ikke helt parrallet med landevejen, hvorfor det hjørne på forvalterboligen mod det eventuelle nye smedehus bruges som udgangspunkt. Beplantning mod landevejen:

Det er lodsejers ønske, at kommunen vil medvirke til at rykke cykelsti væk fra vejbanen på den sydlige side af landevejen og plante lindeallé træer, således at man vil få en symmetrisk indkørsel til Odder by. Odder Kommune har dog ikke haft lejlighed til at vurdere dette projekt endnu, hvorfor det er uklart om det kan lade sig gøre.

Det ønskes, at Fredningsnævnet tager stilling til om cykelstien kan rykkes ca. 3 meter mod syd og at der plantes lindeallé træer i en græsstribe mellem vejbanen og cykelstien fra Smedjen til Rathlousdalsvej, således at den nye cykelsti og allé træer vi løbe foran både forvalterboligen og det nye smedehus?
Såfremt det ikke er muligt at flytte cykelsti og plante allé træer er det planen, at den eksisterende hæk foran forvalterboligen forlænges til smedjen med en indkørsel midt for det nye smedehus.”

Projektet er nærmere illustreret i ansøgningsmaterialet.

Odder Kommune har videre oplyst, at ejendommen er ca. 6 km fra Natura 2000 området Kysing Fjord og ca. 13 km fra Natura 2000 område Horsens Fjord og havet øst for Endelave. Det vurderes, at projektet ikke vil skade arter eller naturtyper, som indgår i udpegningsgrundlaget for Natura 2000 områderne, eller vil indskrænke eller forringe egnede yngle- eller rastesteder for områdets bilag IV-arter.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde med besigtigelse den 27. juni 2019. I besigtigelsen deltog endvidere Johan Tesdorph med HusCompagniet ved Morten Holm, Odder Kommune ved Casper Grønberg og Anders Blok og Danmarks Naturfredningsforening ved Ib Salomon og Else Jørgensen. Projektet blev gennemgået. De mødte tilsluttede sig projektet, herunder en ny cykelsti og beplantning. Odder Kommune anførte dog, at projektets økonomi betyder, at det politisk skal beslutes, om cykelstien kan få opbakning. Fredningsnævnet tilkendegav, at der vil blive meddelt dispensation.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealer ved Rathlousdal betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Den ansøgte bygning ønskes opført som erstatning for en anden bygning, som er nedrevet, og den nye bygning udseende og placering vil støtte oplevelsen af fredningens kulturmiljø. På den baggrund meddeler fredningsnævnet dispensation.

Dispensationen omfatter også de beskrevne ændringer omkring beplantningen og cykelstien mod Kongshusvej.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Bjarne Pedersen,
2. Godset Rathlousdal ved Johan Tesdorpf,
3. Miljøstyrelsen, København,
4. Odder Kommune, sagsnr. 727-2019-7176,
5. Danmarks Naturfredningsforening, København,
6. Danmarks Naturfredningsforening, Odder,

7. Dansk Ornitologisk Forening, København,
8. Dansk Ornitologisk Forening, Odder,
9. Dansk Botanisk Forening, København,
10. Friluftsrådet, centralt,
11. Friluftsrådet, kreds Århus Bugt,
12. Region Midtjylland,
13. Slots- og Kulturstyrelsen.

Den 17. marts 2020

FN-MJØ-018-2020. Klimatilpasning langs Odder å

Fredningsnævnet modtog den 24. april 2019 Odder Kommunes forespørgsel om en forhåndsvurdering i relation til muligheden for at gennemføre et klimatilpasningsprojekt langs Odder å med en mindre dæmning langs kanten af landskabsfredningen på matr.nr. 2a og 1g Rathlousdal Hgd, som tilhører Johan Tesdorph, Rathlousdal Gods.

Odder Kommunes forespørgsel indeholdt en overordnet projektbeskrivelse, men kommunen præciserede, at der endnu ikke forelå et detailprojekt.

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 27. juni 2019. I besigtigelsen deltog endvidere Johan Tesdorph, Odder Kommune ved Casper Grønborg, Lene Andersen, Morten Rud og Anders Blok, Orbicon ved Thomas Stampe og Danmarks Naturfredningsforening ved Else Jørgensen. Projektet blev gennemgået. Det blev på forespørgsel oplyst, at projektet er nødvendigt således at forstå, at den nødvendige klimasikring ellers skal foregå i bl.a. Odder by, hvilket vil betyde store gener. Johan Peter-Henrik Tesdorph anførte, at han vil være positivt indstillet overfor et projekt, hvis det har den ønskede effekt, og hvis det udformes på en måde, så det passer ind i landskabet. Projektet bør udarbejdes af en landskabsarkitekt, som kan tænke projektet indbygget pænt i terrænet. Danmarks Naturfredningsforening tilsluttede sig dette.

Fredningsnævnet tilkendegav herefter i en udtalelse af 22. juli 2019 (FN-MJØ-044-2019) at ville være positivt indstillet på at godkende et projekt, hvis dets udformning i øvrigt konkret kan godkendes. Fredningsnævnet anførte, at der skal indsendes en ansøgning herom til fredningsnævnet, herunder gerne med den uddybende redegørelse for projektet, som Thomas Stampe fremkom med ved besigtigelsen. Et konkret projekt bør være udarbejdet i samarbejde med Johan Tesdorph og gerne også Danmarks Naturfredningsforening, hvis der kan opnås enighed om et projekt.

Fredningsnævnet har herefter den 3. februar 2020 fra Odder Kommune modtaget et skitseforslag til et sådant projekt. Projektet er illustreret på forskellige måder, og er det er beskrevet således, at forslaget er inspireret af jorddigerne fra skovkanterne, men skaleret op i dæmningsdimensioner. Den modellerer jord til en dæmning på hver side af åen. Mellem de to volde spændes en skærm, hvori højvandslukken indbygges. Den eksisterende sti og bro bevares i samme trace som nu. Langs dæmningen anlægges grøfter for hurtigt at lede vandet væk mod åen, når det regner. På indersiden af den ny vold etableres et skovbryn bestående af en række træer nederst, f.eks. fuglekirsebær, og på skråningen en beplantning af buske og små træer som hassel, hveisel, dunet gedeblad, slåen, hylde og sargents æble. Indhugget i skovarealet er maksimalt 20 meter ind i skoven, hvilket omfatter den første par række træer. Langs boldbanerne løses opstemningen ved, at vejen hæves ca. ½ meter, og der anlægges grøfter på begge sider af vejen. Ændringen af forholdene set fra Kongshusvej ind mod Odder by vurderes at være lille og ikke at skæmme kulturlandskabet.

Odder Kommune har oplyst, at skitseforslaget er forelagt grundejeren og Danmarks Naturfredningsforening, som begge har accepteret det. Der er dog stillet spørgsmål til udformningen af vandbremsen. Grundejeren, Danmarks Naturfredningsforening og sportsfiskerforeningerne vil derfor blive inviteret til at kommentere på vandbremsetyperne. Grundejeren har endvidere udtrykt bekymring for, hvordan dæmningen skal spille sammen med haven på Rathlousdal Allé 50, som i dag afgrænses af et stakit. Den endelige udformning aftales derfor i samarbejde med grundejeren, idet der er lagt op til, at jordvoldens højde falder jævnt til naturlig terræn.

Odder Kommune har endelig oplyst, at projektet er 5,8 km fra nærmeste Natura 2000 område og ikke vil kunne påvirke udpegningsgrundlaget i områderne.

Fredningsnævnets afgørelse

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal. Baggrunden for fredningssagen var de betydelige kulturhistoriske interesser, som knyttede sig til herregårdsmiljøet omkring Rathlousdal. Fredningen har på baggrund af de til området knyttede naturvidenskabelige interesser og betydelige rekreative interesser til hovedformål at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn mod brede sammenhængende marker og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal. Der er tale om en tilstandsfredning med forbud mod terrænændringer. Skovdrift på de eksisterende skovarealer kan fortsætte. Allétræer langs vejene må ikke fjernes. Arealerne må som udgangspunkt ikke beplantes.

Projektet kræver derfor fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet meddeler efter baggrunden for og karakteren af projektet og dets udformning dispensation til dette, selv om det indebærer terrænændringer og mindre beplantninger, idet disse efter deres udformning og placering ikke findes at påvirke oplevelsen af fredningen væsentligt.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle

pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Bjarne Pedersen,
2. Godset Rathlousdal ved Johan Tesdorpf,
3. Miljøstyrelsen, København,
4. Odder Kommune,
5. Danmarks Naturfredningsforening, København,
6. Danmarks Naturfredningsforening, Odder,
7. Dansk Ornitologisk Forening, København,
8. Dansk Ornitologisk Forening, Odder,
9. Dansk Botanisk Forening, København,
10. Friluftsrådet, centralt,
11. Friluftsrådet, kreds Århus Bugt,
12. Region Midtjylland,
13. Slots- og Kulturstyrelsen.

Den 28. august 2020

FN-MJØ-096-2020. Nedrivning af tilbygning

Fredningsnævnet modtog den 25. august 2020 Odder Kommunes udtalelse om en ansøgning om at nedrive en tilbygning på matr.nr. 1a Rathlousdal Hgd., Odder, Kongshusvej 61, 8300 Odder. Ansøgningen er indsendt af ejeren af Rathlousdal Gods Johan Tesdorpf.

Fredningsnævnet træffer på skriftligt grundlag afgørelse om, at projektet ikke kræver fredningsnævnets dispensation. Begrundelsen er anført neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Fredningen

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal.

Fredningsnævnet traf den 9. december 1977 afgørelse om at frede arealer ved Rathlousdal. Sagsrejserne anførte som begrundelse for fredningspåstanden, at der knyttede sig betydelige kulturhistoriske interesser til herregårdsmiljøet omkring Rathlousdal, hvis hovedbygning og ladegårdsbygning dog ikke mere eksisterede. Ved fredningsnævnets afgørelse blev en del af matr.nr. 1a Rathlousdal Hgd., Odder undtaget fra det område, som blev fredet. Fredningsnævnet begrundede fredningen med områdets landskabelige værdi og nære beliggenhed ved Odder by. Det fremgår af fredningsbestemmelserne, at arealerne skulle bevares i deres "nuværende tilstand". Allétræerne langs vejene og bestående levende hegn må ikke fjernes, og udgåede allétræer skal kunne genplantes af det offentlige. I øvrigt blev anført følgende om kulturhistoriske minder:

"Det er ikke tilladt at beskadige, ændre eller sløjfe samt uden Rigsantikvarens samtykke at flytte følgende kulturhistoriske minder: mindestenen for V. von Holstein-Rathlou, obelisk og 4 mindetavler, stensætningerne omkring Helligkilden og kilden ved siden af obelisk og langs ågrenene, gårdspladsen og indkørselens brolægninger, de på gårdspladsen opstillede stenmonument, døbefonten i haven, broerne og den dobbelte trappe til det tidligere "Tempel"."

I Overfredningsnævnets afgørelse blev det indledningsvis anført, at den skete fredning navnlig tilsigtede at bevare områdets landskabelige og kulturhistoriske værdier. Godsejer Tesdorpf havde modsat sig en fredning og havde subsidiært ønsket forskellige ændringer af fredningsbestemmelserne til formindskelse af de ulemper for en rationel land- og skovbrugsdrift, en fredning ville medføre, og til lettelse og tydeliggørelse af hans forpligtelser til at opretholde de kulturhistoriske minder på godset. Fredningsstyrelsen havde henstillet forskellige ændringer i fredningsbestemmelserne om de kulturhistoriske minder. Overfredningsnævnet tiltrådte herefter fredningsnævnets begrundelse for at gennemføre en fredning, men udvidede fredningen til at omfatte hele Rathlousdal Gods. Det blev i øvrigt anført, at fredningsbestemmelserne blev ændret til imødekomme i det væsentlige af ejerens ønsker herom af hensyn til den landbrugsmæssige drift af godset, og at bestemmelserne om bevaring af forskellige kulturhistoriske minder på godset blev ændret navnlig således, at ejeren kun blev pålagt en pligt til at bevare stensætningerne langs Odder å og kanalen, bjørnegrotten og karpedammene, hvis fredningsstyrelsen ville påtage sig en retablerings- og vedligeholdelsespligt.

I fredningsbestemmelserne blev det herefter bl.a. bestemt, at fredningen på baggrund af de til området knyttede naturvidenskabelige interesser og betydelige rekreative interesser har til hovedformål at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn med sammenhængende marker og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal. Arealernes "nuværende tilstand" må ikke ændres. Allétræer langs vejene må ikke fjernes, og fredningsmyndighederne kan foretage genplantning for udgåede allétræer. Stendiger og jordgærder

må ikke fjernes. Der må ikke foretages foranstaltninger, som kan aflede eller hæmme vandtilførslen til Helligkilde og kilden ved obelisk i Dyrehave. Stensætningerne langs begge bredder af Odder å og kanalen må kun fjernes, efter at der er forløbet 1 år fra fredningsstyrelsens modtagelse af skriftlig meddelelse fra ejeren herom, uden at fredningsstyrelsen forinden har erklæret sig villig til at retablere og fremtidig vedligeholde stensætningerne.

Fredningsbestemmelserne om bebyggelse mv. og andre anlæg har følgende indhold:

”Det følger af § 2, at der ikke må opføres nye bygninger, herunder skure og boder samt tilbygninger til eksisterende bygninger. Der må heller ikke foretages ombygning af en eksisterende bygning, hvis bygningens ydre fremtræden derved ændres.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der opføres erhvervsmæssigt nødvendig bebyggelse i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens ydre fremtræden, eller at der anbringes læskure for kreaturer eller arbejdsskure o. lign. til brug for skovdrift.

Fredningen er heller ikke til hinder for, at der i øvrigt opføres nye bygninger, som er erhvervsmæssigt nødvendige for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom (herunder også en vindmølle), såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens beliggenhed og ydre fremtræden.”

Fredningsbestemmelserne om kulturhistoriske minder har følgende indhold:

”Følgende kulturhistoriske minder på Rathlousdal gods skal opretholdes med deres nuværende beliggenhed og i deres nuværende stand, medmindre fredningsstyrelsen tillader en sløjfning, flytning eller ændring: Gravkapellet i den nordvestlige del af Dyrehave, mindestenen for V. von Holstein-Rathlou, obelisk med 4 omgivende mindesten, den dobbelte trappe til det tidligere ”tempel”, bjørnegrotten, stenbornen nord for bjørnegrotten, Helligkilde og kilden ved obelisk, de kunstige søer (”issøerne”) ved Helligkilde-svinget, karpedammene syd for landevejen, stensætningerne langs Odder å og kanalen, broerne over åen og broen over grøften nær bjørnegrotten, døbefontene i haven og på gårdspladsen, herunder brolægningen. De nævnte kulturhistoriske minder er – bortset fra stensætningerne langs Odder å og kanalen – vist på fredningskortet (særkortet).

Pligten for ejeren til at opretholde gravkapellet er ikke til hinder for, at det nedlægges som begravelsesplads. I så fald kan kapellets indre opfyldes med grus eller jord, efter at frontmuren er afstivet i fornødent omfang, og indgangen kan tilmures. Bortset fra tilmuringen skal anlæggets ydre bevares uændret. Partiet foran frontmuren indtil fortsættelsen af højningens fod skal i alt væsentligt friholdes for træ- og buskbevoksning, og der skal opretholdes en sti til dette parti.

Pligten for ejeren til at opretholde bjørnegrotten er betinget af, at fredningsstyrelsen inden den 1. juli 1980 har foretaget en sådan istandsættelse af grotten, at den ikke frembyder fare, og at fredningsstyrelsen fremtidig foretager nødvendig vedligeholdelse af grotten.

Pligten for ejeren til at opretholde karpedammene og stensætningerne langs åen og kanalen er begrænset som anført i § 4, stk. 2 og 4.

Fredningsstyrelsen har ret til at foretage restaurering og pleje af de i stk. 1 nævnte kulturminder.”

Sagens baggrund

Odder Kommune har anført, at ejendommen er omfattet af Kulturmiljø nr. 2, Rathlousdal Gods med bygninger, park, dyrehave og alléen. Af kulturmiljøets beskrivelse af værdifulde karaktertræk fremgår, at kulturmiljøet er sårbart over for væsentlige ændringer af arkitektur og omgivelser samt forfald. Da godsets hovedbygning ikke længere eksisterer, er det meget vigtigt, at godsets omgivelser og resterende bygninger bevares. De fortæller om det herskabelige liv, der tidligere foregik på stedet.

Odder Kommune har videre anført, at hovedbygningen på Kongshusvej 61 er opført i 1870'erne som godsejerbestyrerbolig. Den har et areal på 304 m². Den tilbygning, som ønskes nedrevet, fremgår ikke af BBR, og kommunen kender ikke opførelsesåret, ligesom der ikke findes en byggesag i kommunens arkiver. Ud fra luftfotos vurderes det, at den er opført før 1954. Den er opført i samme stil som hovedbygningen med sad-detag og krydssprossede vinduer, dog har taget en mindre taghældning end hovedhuset og er beklædt med tagpap. Tilbygningen vurderes af mindre værdi end hovedhuset, og nedrivning vurderes derfor at have en mindre betydning for herregårdsmiljøet og historien herom.

Odder Kommune har med henvisning til fredningsnævnets afgørelse af 7. oktober 2018 (FN-MJØ-114-2018) anført som sin vurdering, at sagen ikke kræver fredningsnævnets dispensation, men kommunen har dog anmodet om fredningsnævnets afgørelse af spørgsmålet.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealer ved Rathlousdal indeholder ikke i sine bestemmelser om bebyggelse et forbud mod at nedrive bygninger. Fredningen blev imidlertid gennemført bl.a. med det formål at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal, og det må i den henseende lægges til grund, at godsejerbestyrerboligen er en del af godsets kulturhistorie. Det taler isoleret for en fortolkning af fredningen gående på, at det vil være i strid med fredningens formål at nedrive en del af den, og at det derfor ikke kan ske.

Det fremgår imidlertid af Overfredningsnævnets behandling af fredningssagen, at godsejeren havde klaget over fredningsnævnets afgørelse bl.a. for at få tydeliggjort sine forpligtelser til at opretholde de kulturhistoriske minder på godset. Det blev imødekømt af Overfredningsnævnet, der – i øvrigt som fredningsnævnet havde gjort det – i fredningsbestemmelserne konkret opremsede de kulturhistoriske minder, som skulle opretholdes.

Det er på den baggrund fredningsnævnets opfattelse, at Overfredningsnævnet ved fredningens gennemførelse udtømmende gjorde op med, hvilke kulturhistoriske minder der i lyset af fredningens formål skulle opretholdes, og således ikke kan fjernes.

Godsejerbestyrerboligen er ikke nævnt i opremsningen af de kulturhistoriske minder, der skal bevares, og det er derfor fredningsnævnets opfattelse, at fredningen ikke hindrer en nedrivning af tilbygningen til den.

Fredningsnævnet træffer derfor afgørelse om, at den ansøgte nedrivning af tilbygningen til godsejerbestyrerboligen ikke kræver fredningsnævnets dispensation fra fredningen af arealer ved Rathlousdal i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation til forhold, som ikke er i strid med fredningen.

Afgørelsen er i overensstemmelse med fredningsnævnets afgørelse af 7. oktober 2018 (FN-MJØ-114-2018), der blev truffet af det samlede fredningsnævn.

Afgørelsen er herefter truffet af fredningsnævnets formand, jf. forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Klagevejledning

Der kan klages over fredningsnævnets afgørelser i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1. Klage skal ske til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Det er Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som bestemmer, om der kan klages over denne konkrete afgørelse.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevarerklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevarerklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Bjarne Golles,
2. Bjarne Pedersen,
3. Godset Rathlousdal ved Johan Tesdorpf,
4. Miljøstyrelsen,

5. Odder Kommune, sagsnr. S2020-29422,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Odder,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Odder,
10. Dansk Botanisk Forening, København,
11. Friluftsrådet, centralt,
12. Friluftsrådet, kreds Århus Bugt,
13. Region Midtjylland,
14. Slots- og Kulturstyrelsen,
15. Odder Museum,
16. Landsforeningen for Bygnings- og landskabskultur.

Den 28. september 2021

FN-MJØ-104-2021. Skovbegravelsesplads

Fredningsnævnet modtog den 5. juli 2021 Odder Kommunes udtalelse om en ansøgning om at etablere en skovbegravelsesplads på matr.nr. 2a Rathlousdal Hgd., Odder, Rathlousdal Gods. Ansøgningen er indsendt af ejendommens ejer Johan Tesdorpf.

Fredningsnævnet meddeler dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal. Fredningen har til formål at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn med brede sammenhængende marker og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at arealernes tilstand ikke må ændres. Der må ikke foretages terrænændringer. Der må ikke anlægges nye veje. Fredningen hindrer dog ikke, at der efter fredningsnævnets godkendelse anlægges mindre private veje, som følger det naturlige terræn, eller foretages mindre ændringer ved de eksisterende veje.

Odder Kommune har anført, at det fremgår af ansøgningen, at projektet med en skovbegravelsesplads kun drejer sig om urnenedsættelser med træerne som det primære gravminde. Urnegravpladsen skal efter skovloven fremstå som en naturlig del af skoven. Det er ikke tilladt at sætte blomster, lys eller anden dekoration ved urnegravstedet. Der er ingen løbende vedligehold eller pasning af skovgravstederne. Skovgravpladsen er beliggende i fredskov og er derfor underlagt regler. Vedligehold og pasning varetages af naturen selv, og det er derfor skovens naturlige flora og årstidernes gang, der sætter sit præg på skovbunden på gravpladsen. Man har som pårørende mulighed for at markere urnegravene med en lille mindeplade i A5 størrelse, som lægges helt fladt i skovbunden. I forbindelse med urnenedsættelser graves der ca. 80 cm i dybden og 25 cm i diameter. Der er ingen terrænregulering, og det er uden påvirkning af træernes trivsel. Træerne forventes at stå længere end under rationel skovdrift, optager dermed mere CO₂ og er forventeligt samtidig et plus for biodiversiteten. Hvis træer går ud eller vælter i en storm, og der er en urne nedsat ved træet, genplanter et nyt træ i umiddelbar nærhed. Hvis der ikke er nedsat urner, og der er reserverede/forhåndserhvervede gravsteder ved træet, flyttes gravstedet til et andet træ efter valg. Urnenedsættelser kan foregå alle dage. Der er offentlig adgang til skovbegravelsespladsen, hvor der er fri adgang fra kl. 6.00 til solnedgang alle dage for gående.

Odder Kommune har videre oplyst, at ansøgeren ikke har lagt sig fat på, hvordan der ønskes etableret stier i området. Der er aktuelt ved at ske en udtynding i bevoksningen, hvorfor det fremtidige skovbillede endnu ikke kendes præcist. Den bedste løsning for et stisystem er at afvente og se, hvor folk går. Erfaringer viser, at det kan være meget svært at forudse de mest naturlige ruter, og anbefalingerne er derfor at afvente og se. Der etableres ikke stier eller veje, som strider mod lovgivning eller kræver tilladelse. Der vil ikke blive lavet terrænændringer eller opsat nogen fysiske genstande i skoven til et stisystem. Princippet bag stien eller stisystemet er et ønske om at sikre, at gæster vil kunne komme rundt i området ved skovbegravelsespladsen. Således kan gæster eksempelvis besøge det træ, ens pårørende er begravet ved. Stisystemet vil nogle steder måske kun bestå af en trampesti, mens der andre steder kan være en mere etableret sti med stabilgrus eller flis som toplag.

Odder Kommune har yderligere oplyst, at projektet ikke er berørt af Natura 2000 og ikke vil få nogen indvirkning på et sådant område.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 3. september 2021 ved Martin Møller-Heuer og Bjarne Golles. Endvidere deltog Tine Nevermann Tesdorpf og Johan Tesdorpf, Odder Kommune ved Bent Mortensen og Merete Johannsen og fem repræsentanter fra Danmarks Naturfredningsforenings afdeling i Odder. Projektet blev gennemgået.

Fredningsnævnets afgørelse

Det er uafklaret, i hvilket omfang projektet medfører terrænændringer i relation til den bestående skovvej, men fredningsnævnet finder efter de foreliggende oplysninger, at fredningen af arealer ved Rathlousdal betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Da de beskrevne terrænændringer ikke vil blive markante eller have betydning for oplevelsen af fredningen, meddeler fredningsnævnet dispensation. Dispensationen omfatter også to mindre markeringssten ved indgangen til skovbegravelsespladsen.

Fredningsnævnets kommunalt valgte medlem Bjarne Pedersen deltog ikke i besigtigelsen, men har deltaget i afgørelsen.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Bjarne Pedersen,
2. Johan Tesdorpf,
3. Miljøstyrelsen,
4. Odder Kommune, sagsnr. 202101288,
5. Danmarks Naturfredningsforening, København,
6. Danmarks Naturfredningsforening, Odder,
7. Dansk Ornitologisk Forening, København,
8. Dansk Ornitologisk Forening, Odder,
9. Dansk Botanisk Forening,
10. Friluftsrådet, centralt,
11. Friluftsrådet, kreds Aarhus Bugt,
12. Region Midtjylland,
13. Slots- og Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Er behandlet i Miljø- og Fødevareklagenævnet med
sags nr. 23/09290. Klik her for at se afgørelsen.

Den 7. juli 2023

FN-MJØ-109-2021. Ny hovedbygning på Rathlousdal

Fredningsnævnet modtog den 12. juli 2021 en ansøgning om at opføre en ny hovedbygning på godset Rathlousdal på matr.nr. 2 Rathlousdal Hgd., Odder, 8300 Odder. Ansøgningen er indsendt af ejeren af Rathlousdal Gods Johan Tesdorpf.

Fredningsnævnet meddeler dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

1. Fredningen

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal.

Fredningsforslaget

Fredningssagen blev rejst af Danmarks Naturfredningsforening, rigsantikvarens fortidsmindeforvaltning og fredningsplanudvalget for Århus amt for at tilgodese området som et landskabeligt værdifuldt område og et rekreativt interesseområde med store kulturhistoriske interesser og ikke mindst det særdeles rige herregårdsmiljø omkring Rathlousdal.

I fredningsforslagets afsnit om kulturhistoriske interesser er bl.a. anført følgende:

”De kulturhistoriske interesser i området samler sig først og fremmest omkring herregårdsmiljøet ved Rathlousdal. Hvor herregården Rathlousdal ligger, var i middelalderen en lille landsby, Loverstrup, der sammen med sin mølle blev nedlagt i sidste halvdel af 1500-tallet, da Knud Mogensens Løvenbalk oprettede hovedgården Loverstrup. I 1580 mageskiftede han Loverstrup hovedgård til Frederik II, der ikke mindst for jagtens skyld samlede gods til kronen. Et af kongens foretrukne opholdssteder i Jylland var Skanderborg slot, og det var derfor naturligt, at han gennem mageskiftet erhvervede store sammenhængende jagtarealer i nærheden.

Efter de skelsættende udenrigspolitiske omvæltninger i midten af 1600-tallet, der bl.a. medførte tabet af Skåne, overdrog Frederik III Loverstrup hovedgård m.m. til rigshofmester Joachim Gersdorff som erstatning for det gods, denne havde haft i de mistede provinser, og som han havde afstået til kongen, der benyttede det sammen med andet skånsk adels gods som vederlag til Sverige for tilbagegivelsen af Bornholm. Gennem Joachim Gersdorffs datter, der var gift med Gregorius Rathlou, kom Loverstrup m.m. i slægten Rathlous besiddelse og fik i 1674 navnet Rathlousdal.

Der skulle imidlertid gå endnu et lille århundrede, inden det herregårdsmiljø, som i dag fremtræder så signifikant, blev skabt. Det skete først efter, at geheimeråd Christian Rathlou i 1749 havde oprettet stamhuset Rathlousdal. Foruden selve Rathlousdal omfattede godset hovedgården Gersdorffslund og flere bøndergårde, hvortil senere kom Sophienlund og Ulvsborg m.m.

I 1760'erne og 1770'erne påbegyndte Christian Rathlous da aldrende enke, Dorothea Sophie Schack, betydelige byggearbejder. Da hun døde i 1771, og da der i ægteskabet ikke var overlevende børn, tilfaldt Rathlousdal Joachim Otto Schack, der antog navnet Schack-Rathlou, og hans hustru Øllegård Charlotte Juul, der begge var fjerne slægtninge til det afdøde ægtepar. J.O. Schack-Rathlou, der blev statsminister

efter hofrevolutionen i 1772, hvorved Struense blev styrtet, fuldførte det påbegyndte byggeri og gav anlægget det præg, som det bevarede til 1910.

Rathlousdals bygninger opførtes i det lave engdrag ved en forgrening af Odder å. Den grundmurede hovedbygning (i nord) dannede med sine bindingsværkssidefløje og den ligeledes trefløjede stråttækte ladegård et lukket, langt og smalt firesidet anlæg, hvis længdeakse var vinkelret på såvel hovedalleen (en del af Odder-Skanderborg landevej) som på Odder å. På det vedhæftede kortbilag i 1:4.000 ses vest for det beskrevne bygningskompleks nogle senere tilføjede avlsbygninger. Åens ene gren løb nord om hovedbygningen gennem haven, medens den sydlige ågren løb gennem gårdspladsen og dannede skel mellem herskabshus og ladegård. I sin plan og udformning var det herregårdsanlæg et typisk eksempel på den særlige provinsielle herregårdsarkitektur, som er karakteristisk for de jyske herregårde langt op i 1770'erne, også efter at nyere arkitektoniske strømninger havde slået an i hovedstaden. En tradition vil da også vide, at J.O. Schack-Rathlou, der var fortrolig med de nye ideer inden for arkitektur og kunst, havde planer om at ændre byggeriet, men opgav dette, da hans ældste datter og eneste overlevende barn døde i 1778.

Det i 1770'erne fuldførte anlæg stod intakt til begyndelsen af dette århundrede, da ladegården brændte i 1910. I dens sted opførtes nye bygninger på den anden side af Fillerup-Odder-vejen. Samtidig blev hovedbygningens 2 sidefløje revet ned, og der opførtes de pavilloner, der står i dag. Selve hovedbygningen, der siden århundredets begyndelse havde stået ubeboet, blev efterhånden så præget af forfald og så stærkt angrebet af svamp, at fredningen i henhold til bygningsfredningsloven måtte ophæves i 1949, hvorefter bygningen blev revet ned.

I forbindelse med det anseelige herregårdskompleks anlagdes i 1770'erne en park, helt udformet i tidens smag. Det var et såkaldt engelsk, romantisk haveanlæg med de ingredienser, som efter datidens opfattelse hørte sig til. Haven med store plæner og spredt bevoksning af sjældne træer, specielt nåletræer, anlagdes nord for hovedbygningen. I pagt med tidens følsomhed var den mindelund, som Schack-Rathlou lod indrette ved havens nordøstlige hjørne. Midt i den lille lund står den af Johs. Wiedefelt udførte obelisk, rejst til minde om ejerens ældste datter, der døde som 20-årig. Rundt omkring opstilledes marmortavler – hvoraf 4 er bevaret – til erindring om begivenheder, der fandt sted i Schack-Rathlous tid som statsmand. En kilde og en pavillon, formet som et antikt tempel, var også væsentlige tilbehør til en romantisk have. Ved siden af mindelunden findes endnu en lille stenomsat kilde, hvorimod templet, der opførtes på skrænten nord for haven i forlængelse af hovedbygningens akse som en slags point de vue, forlængst er forsvundet. Kun nogle stentrapper, der førte op til templet, minder endnu om dette anlæg.

...

Er end den oprindelige hovedbygning og ladegårdsbygningerne nedrevet og dermed centrale dele af herregårdsanlægget forsvundet, så er dog konturerne af det store kompleks klare og giver sammen med de mange bevarede rester et fulgyldigt udtryk for et karakteristisk herregårdsmiljø med alle de dele, som er knyttet til dette begreb."

Der blev i fredningsforslaget bl.a. foreslået, at "det skal være muligt for ejeren af Rathlousdal at opføre en ny hovedbygning under fredningsnævnets censur med hensyn til beliggenhed og tilpasning til miljøet." Det blev endvidere foreslået, at "på de fredede arealer er ændringer i terrænformerne, herunder gravning af sand og grus, samt opfyldning og planering ikke tilladt. Udnyttelsen af de nævnte forekomster kan ske til privat forbrug inden for samme ejendom."

Det fremgår i øvrigt af fredningssagens akter, at ejeren af Rathlousdal ved fredningsnævnets behandling af sagen anførte, at den foreslåede sti ønskedes længere væk fra det areal, hvorpå en fremtidig hovedbygning for Rathlousdal forventedes at blive placeret. Baggrunden var, at stiforløbet ville blive meget generende for ejeren, navnlig hvis en ny hovedbygning skulle opføres i nærheden af det planlagte stianlæg. Sagsrejerne anførte herom, at den foreslåede stinet var principielle linjeføringer, og at den endelige linjeføring ville kunne

korrigeres ved afsætning i marken. Således ville en mindre parallelforskydning af stien nord om haveanlægget kunne accepteres.

Fredningsnævnets afgørelse om fredning

Fredningsnævnet traf den 9. december 1977 afgørelse om at frede arealer ved Rathlousdal. Fredningen har ikke en formålsbestemmelse, men sagsrejserne anførte som begrundelse for fredningspåstanden, at der knyttede sig betydelige kulturhistoriske interesser til herregårdsmiljøet omkring Rathlousdal, hvis hovedbygning og ladegårdsbygning dog ikke mere eksisterede. Fredningsnævnet begrundede fredningen med områdets landskabelige værdi og nære beliggenhed ved Odder by.

Det fremgik af fredningsbestemmelserne bl.a., at arealerne skal bevares i deres tilstand på fredningstidspunktet. Ændringer i terrænet eller terrænformerne er ikke tilladt uden fredningsnævnets godkendelse. Det er ikke tilladt at opføre nye beboelsesbygninger. Det er dog tilladt ejeren af Rathlousdal at opføre en ny hovedbygning, idet tegninger udvisende udformning og placering dog forudgående skal godkendes af fredningsnævnet. Vejanlæg og vejreguleringer bortset fra anlæg af mindre private veje, som følger det naturlige terræn, kan kun ske efter fredningsnævnets godkendelse. Udover den adgang, som måtte bestå i henhold til andet grundlag end fredningen, gives der offentligheden adgang til gående færdsel ad de stier og veje, som ved særlig signatur fremgår af fredningskortet. Det skal være det offentlige ved fredningsmyndighederne eller Odder Kommune tilladt på det offentliges bekostning at anlægge en sti for gående langs Odder å på strækningen Rathlousdal – Odder efter forudgående forhandling med ejeren om stiens endelige placering, udformning og afmærkning. Den nævnte sti kan anlægges i en bredde af 2-3 meter. Hvis der ikke opnås enighed om stiens placering, afgør fredningsnævnet dens forløb. Der henvises til fredningskortet for stiens omtrentlige forløb. Det er ikke tilladt at beskadige, ændre eller sløjfe samt uden Rigsantikvarens samtykke at flytte følgende kulturhistoriske minder: mindestenen for V. von Holstein-Rathlou, obelisk og 4 mindetavler, stensætningerne omkring Helligkilden og kilden ved siden af obelisk og langs ågrenene, gårdspladsen og indkørselens brolægninger, de på gårdspladsen opstillede stenmonumenter, døbefonten i haven, broerne og den dobbelte trappe til det tidligere "Tempel".

Overfredningsnævnets afgørelse

I Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 blev det indledningsvis anført, at den skete fredning navnlig tilsigtede at bevare områdets landskabelige og kulturhistoriske værdier. Overfredningsnævnet tiltrådte herefter fredningsnævnets begrundelse for at gennemføre en fredning.

I fredningsbestemmelserne blev det herefter bl.a. bestemt, at fredningen på baggrund af de til området knyttede naturvidenskabelige interesser og betydelige rekreative interesser har til hovedformål at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn med sammenhængende marker og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal. Arealernes tilstand på fredningstidspunktet må ikke ændres. Der må ikke foretages terræændringer. Fredningen hindrer dog ikke, at der foretages nødvendige terræændringer i forbindelse med lovlige foranstaltninger inden for området. Der må ikke opføres nye bygninger. Fredningen hindrer dog ikke, at der opføres erhvervsmæssig nødvendig bebyggelse i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, hvis fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens ydre fremtræden. Fredningen hindrer heller ikke, at der i øvrigt opføres nye bygninger, som er erhvervsmæssigt nødvendige for ejendommens drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom, hvis fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens beliggenhed og ydre fremtræden. Der må ikke anlægges nye veje gennem området. Fredningen hindrer dog ikke, at der efter fredningsnævnets godkendelse anlægges mindre private veje, som følger det naturlige terræn, eller foretages mindre ændringer ved de eksisterende veje. De på fredningskortet viste skovarealer skal holdes tilgængelige for offentlighedens færdsel og ophold i overensstemmelse med naturfredningslovens regler om almenhedens færdsel og ophold. De med pil viste indgange til skovene må ikke nedlægges. Fredningsmyndighederne og/eller Odder kommune har ret til at anlægge den på fredningskortet viste nye sti langs Odder å. Stiens bredde må ikke overstige 3 meter. Eventuel uenighed mellem ejeren og anlægsmyndigheden om stiens nærmere beliggenhed på strækningen nord for Rathlousdals have afgøres af fredningsnævnet. Når stien er anlagt, har offentligheden ret til gående

færdsel ad denne i overensstemmelse med naturfredningslovens almindelige regler. Det pålægges Odder kommune at holde stien i forsvarlig stand. Følgende kulturhistoriske minder på Rathlousdal gods skal oprettholdes med deres nuværende beliggenhed og i deres nuværende stand, medmindre fredningsstyrelsen tillader en sløjfning, flytning eller ændring: Gravkapellet i den nordvestlige del af Dyrehaven, mindestenen for V. von Holstein-Rathlou, obeliskens med 4 omgivende mindesten, den dobbelte trappe til det tidligere "tempel", bjørnegrotten, stenbornen nord for bjørnegrotten, Helligkilde og kilden ved obeliskens, de kunstige søer ("issøerne") ved Helligkilde-svinget, karpedammene syd for landevejen, stensætningerne langs Odder å og kanalen, broerne over åen og broen over grøften nær bjørnegrotten, døbefontene i haven og på gårdspladsen, herunder brølægningen.

Bestemmelsen om, at det var tilladt ejeren af Rathlousdal at opføre en ny hovedbygning, udgik således ved Overfredningsnævnets afgørelse om at gennemføre fredningen, uden at baggrunden herfor fremgår af afgørelsen.

Der er dog i Overfredningsnævnets sagsakter et referat af 2. april 1979 "vedrørende fredning af arealer ved Rathlousdal i Odder kommune", hvoraf det fremgår, at godsejeren overfor Overfredningsnævnet påstod en af fredningsnævnet fastsat bestemmelse om bevarelse af godsets have udeladt med den begrundelse, at der ikke var nogen hovedbygning. Det er i tilknytning hertil anført, at Overfredningsnævnet senere havde tilladt en ny "hovedbygning" ved sammenbygning af to pavilloner.

2. Ansøgningen

Det fremgår af ansøgningen, at der i en længere årrække er arbejdet med projektet med at genopføre hovedbygningen på Rathlousdal. Ønsket har været at genskabe nogle af de karakteristika, som tidligere har præget Rathlousdal, samtidig med, at der skabes en spændende bolig. Det ønskes at genskabe en hovedbygning i stil med den oprindelige, som blev revet ned i 1950.

Det er om hovedbygningens historie anført, at der siden 1400-tallet har været flere forskellige hovedbygninger på Rathlousdal. Den seneste hovedbygning blev færdigbygget i 1769. Den blev revet ned i 1950. Den var ubeboet fra ca. 1920, da ejerfamilien primært opholdt sig i Amerika. Under 2. verdenskrig brugte tyskerne hovedbygningen, og efter krigen blev den brugt til flygtninge. Den manglende tilstedeværelse af en ejer og stort slid i 1940'erne betød, at bygningen enten skulle renoveres for et meget stort beløb eller nedrives. Til trods for mange forsøg fra lokale og nationale foreninger lykkedes det desværre ikke at overbevise ejeren og administratoren om at bekoste en renovering. Derfor blev der i 1950 til trods for en b-fredning givet nedrivningstilladelse til stor ærgrelse for mange lokale i Odder. Anlægget er sidenhen af flere blevet omtalt som en krop uden torso. Templet, som dannede bagkanten af haveanlæggets akse, blev revet ned i 1960'erne, og i dag er kun trappetrinene, som forbandt templet med hovedbygningen, tilbage.

Den tidligere hovedbygningens udseende fremgår af følgende fotos:

Rathlousdal anno 1911 set fra indkørslen.

Rathlousdal anno 1915 set fra templet.

Rathlousdal anno 1935 set fra haveanlæggets skråning.

Det er om placeringen af en ny hovedbygning anført, at det umiddelbart ville være naturligt at genopføre den på samme sokkel som den nedrevne hovedbygning. Den placering er imidlertid meget lav og fugtig. Der er i de seneste år oplevet stigende klimaproblemer ved regnvejrshændelser, hvor området oversvømmes ved større regnvejrsmængder. Derfor anses det hverken for fremtidssikret eller bæredygtigt at opføre en bygning på den oprindelige lokation. Med de forventede klimamæssige forandringer, hvor der forventes mere ekstremt vejr og dermed flere kraftige regnvejr og oversvømmelser, er det desværre ikke fremtidssikret at placere den nye hovedbygning på den oprindelige sokkel. I samarbejde med landskabsarkitekter og ud fra studier af ældre optegninger fra området er det konkluderet, at hvis en ny hovedbygning trækkes ca. 120 meter tilbage og op i forhold til den oprindelige placering, vil det stadig give en symmetrisk oplevelse og fremme herregårdslandskabet samtidig med, at bygningen placeres med hensyn til potentielle større vandmængder i fremtiden. Det anses for vigtigt at bevare og respektere anlæggets akser, og således vil en ny hovedbygning placeres lige foran, hvor det tidligere tempel lå. Denne placering vil fastholde symmetrien i anlægget ved indkørslen og blot gøre indkørslen mere markant/beundringsværdig. Placeringen sikrer også gode og fremtidssikrede forhold for en ny bygning.

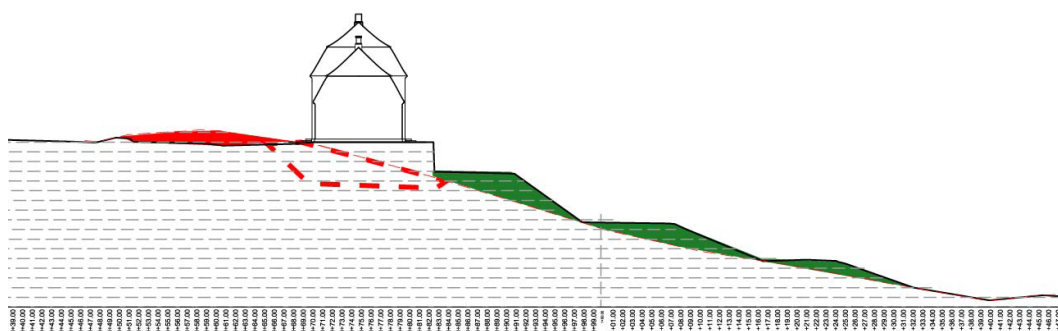
Oversvømmelserne og terrænforholdene ved den tidligere hovedbygning er illustreret ved fotos.

Placeringen af den nye hovedbygning er illustreret på følgende måde, hvor den tidligere hovedbygning er markeret med et stort prikket rektangel og den nye placering med et fuldt optrukket rektangel.

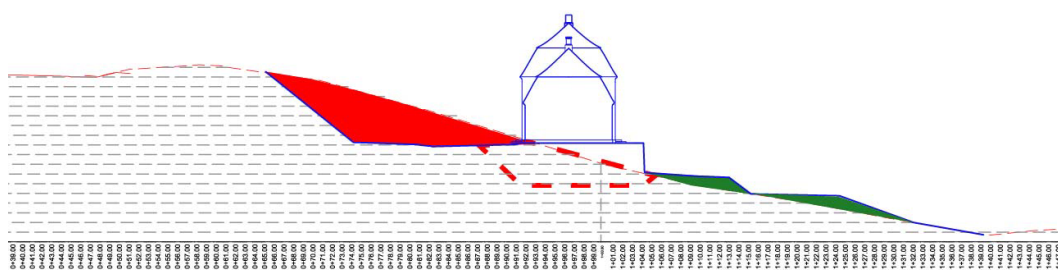

Det er om terrænforholdene anført, at terrænet skråner kraftigt fra gårdspladsen op til bakkens top. En placering i skråningsanlægget vil derfor medføre en meget stor terrænregulering. En placering midt i skråningen vil også komplicere adgangen til bygningen. Fra nord og syd skulle en adgangsvej slynge voldsomt for at opnå en kørevenlig vej. Alternativt skulle ankomsten til hovedbygningen ske sidelæns fra, og derved vil den aksialitet, anlægget har, sløres. Ved at placere en ny hovedbygning hvor terrænet flader ud oven for skråningen, skabes der mod nord helt naturligt en forplads på toppen af bakken, som giver gode adgangsforhold til bygningen. Samtidig kan der mod syd ned ad skråningen etableres et haveanlæg forholdsvis nænsomt, hvor overskudsjord i forbindelse med udgravning til fundamentet genbruges i formgivningningen af haveanlægget.

Terrænændringerne med den ansøgte placering er illustreret på følgende måde:

Terrænændringerne med en placering på skråningen er illustreret på følgende måde:

Det er om haveanlægget anført, at det samlede projekt drejer sig om at genskabe et fordums anlæg, hvor området siden nedrivningen af templet og den tidligere have har fået lov til at vokse vildt. Det nye hovedhus er 120 meter fra det tidligere hovedhus, men indenfor det oprindelig haveanlæg. I dag er dele af anlægget sprunget i skov, mens rester af anlægget findes rundt i landskabet. Ved en genopførelse af hovedhuset kan haveanlægget også genskabes om end i en lidt nyfortolket udgave, hvor bagved bliver foran, og hvor bygningen orienterer sig mod syd i stedet for mod nord. Dermed kan det formede herregårdslandskab og det nye haveanlæg nydes af alle forbipasserende på Kongshusvej, mens der samtidig er plads til privatliv i boligens nærmeste omgivelser.

Det er om den nye bygnings udseende anført, at det ønskes at genskabe en bygning i samme stil som den oprindelige hovedbygning, som umiddelbart vil matche de nuværende pavilloner som en naturlig del af det samlede anlæg. Den skal ikke bære præg af at være ny, men derimod falde ind i landskabet som om den altid har været en naturlig del af anlægget. Den vil derfor matche de nuværende pavilloner i farve, hvor vægge er mellemgule, vinduer hvide og taget mat sortglaseret tegl. Da den nye hovedbygning placeres oppe på en markant skråning, bygges den parterre. Således vil den syne markant med to etager mod indkørslen og det øvrige anlæg omkring døbefonten. Den vil derimod ikke fremstå helt så intens ind imod skoven, hvor kun en etage kan erkendes. Da dens kælder indrettes med garage, skur mv., vil der ikke skulle opføres andre bygninger i sammenhæng med den nye hovedbygning.

Den ansøgte bygning er illustreret på følgende måde:

Det fremgår af plantegningerne, at bygningens samlede mål for stueetagen er 39 x 9 meter og for kælderetagen ca. 47 x 11½ meter.

Stiflytningen er illustreret på følgende måde, hvor den eksisterende sti, som ønskes nedlagt, er markeret med rød, mens den nye sti er markeret med orange.

Det er om trappetrin fra det gamle tempel anført, at der stadig kan erkendes nogle trappetrin i terrænet, som har ført op til det gamle tempel. De vil ligge meget uhensigtsmæssigt i forhold til den nye hovedbygning. Det ønskes, at trappetrinene kan flyttes lidt ned af bakken således, at de kan genanvendes til at forbinde den nye hovedbygning med haven via en gangsti. I så fald vil trinene kunne komme til ære og værdighed i stil med deres oprindelige funktion.

8

Figur 18 Rathlousdal fremtidige herregårdslandskab.

K.1.15

Hovedbygningen på Rathlousdal

Tilrettelagt af: Urban Tindberg (Wad) Landskabsarkitektur og J. Jørgen Olsen (Jørgensen & Søn)

Det er sammenfattende anført, at der er tale om genskabelse af et fordums anlæg, hvorfor en ny hovedbygning bør ansues som en del af herregårdsanlægget og ikke som en ny boligenhed. En genopførelse af hovedbygningen vil være i fredningens ånd. Den vil givet styrke fredningens formål med at opretholde et godslandskab, ligesom der tilføjes et markant kulturhistorisk minde i form af en ny bygning. Rathlousdal har haft stor betydning for udviklingen af Odder og Odders omegn, hvorfor det anses som interessant og spændende for Odder, at der genskabes et markant bygningsværk, som anskueliggør og markerer godsets kulturhistoriske betydning.

3. Efterfølgende sagsoplysning

Odder Kommune har udtalt, at det er kommunens vurdering, at projektet ikke er i strid med fredningens formål om at opretholde landskabets karakter af godslandskab og bevare de kulturhistoriske minder. En genopførelse af hovedbygningen vil tværtimod styrke erkendelsen af godslandskabet, idet gods og landskab se som

uadskillelige. En styrkelse af delen er således en styrke af helheden. Kommunen ser således projektet som en styrkelse af godsets bygningsmæssige struktur og dermed oplevelsen af godslandskabet som helhed. Projektet vil ligeledes fremhæve og gentænke historiske minder, som i dag næsten er forsvundet og er svært erkendbare. Det er vurderingen, at en ny tilbagetrukket hovedbygning terrænæssigt placeres bedst på toppen af bakken, idet det terrænæssigt ses som den mest skånsomme løsning frem for en placering midt på bakken, idet det kræver det mindste indgreb. En genopførelse på den eksisterende beliggenhed vurderes umiddelbart ikke hensigtsmæssig grundet oversvømmelsesrisiko. En ny hovedbygning kan ikke anses som nødvendig for landbrugets drift. Derimod vil den lægge nye lag til den kulturhistoriske fortælling. Genopførelsen vil styrke og komplementere det eksisterende bygningsanlæg gennem hovedbygningens aksiale placering og terrænæssige beliggenhed i forhold til de sekundære tjenende sidebygninger. Arkitektonisk er forslaget tæt forbundet med det eksisterende anlæg, og terrænæssigt ses det som den rigtige og mest klare løsning at placere en ny hovedbygning på toppen af bakken fremfor midt på. Det er vurderingen, at etablering af en ny adgangsvej vest om en ny hovedbygning er at regne for en mindre privat vej. Projektet nedlægger en sti ved åen og erstatter denne med en ny sti langs åen nedstrøms denne. Det er derfor vurderingen, at offentlighedens adgang til fredningen ikke ændres væsentligt. Den dobbelte trappe til det tidligere tempel er i dag knap erkendbar, idet kun enkelte trin ses i skovbunden. Projektet vil genskabe og nyfortolke dette historiske minde, og det er derfor vurderingen, at projektet ikke er i strid med fredningen.

Odder Kommune har som sin konklusion anført, at kommunen ser projektet med en ny hovedbygning på Rathlousdal som et meget spændende og helstøbt projekt, der vil styrke hele oplevelsen af godset og det omkringliggende godslandskab. Kommunen støtter derfor projektet.

Odder Kommune har anført, at opførelsen af en ny hovedbygning skal VVM-screnes, da det er oplyst, at der skal ryddes mere end ½ ha skov. Denne er endnu ikke udført. Kommunen har udtalt, at nærmeste Natura 2000-område er Kysing Fjord, som er udpeget som fuglebeskyttelsesområde. Natura 2000-området er 5,7 km nordøst for projektarealet. Områdets udpegningsgrundlag er sangsvanen. Grundet projektets karakter og afstanden til Natura 2000-området vurderes projektet ikke at indebære forringelse af sangsvanens levesteder eller forstyrrelse af den. Projektarealet er delvist indenfor å-beskyttelseslinjen og vil formentlig være indenfor skovbyggelinjen. Stien, der skal nedlægges og erstattes med et andet stykke langs Odder Å, er indtegnet i fredningskendelsen og omfattet af naturbeskyttelseslovens adgangsbestemmelser. Nedlæggelse af stien kræver kommunens tilladelse efter naturbeskyttelseslovens § 23, stk. 10. Det samme gælder en anden skovsti på projektarealet.

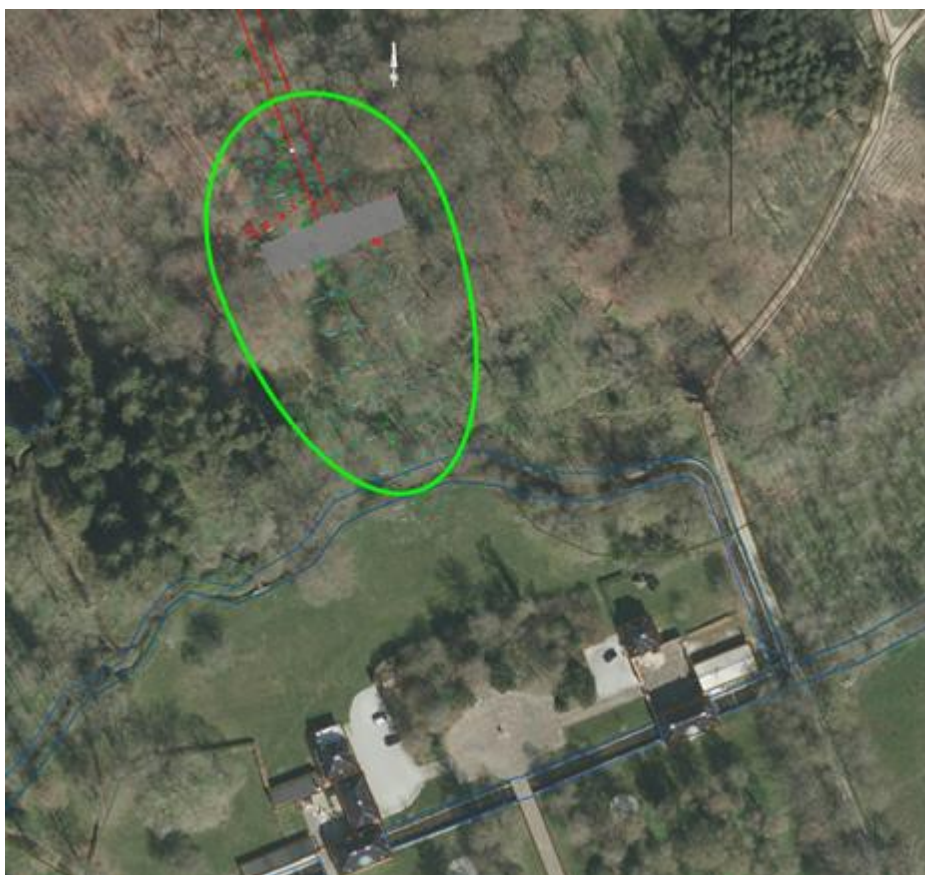
Tine og Johan Tesdorpf har supplerende anført, at ønsket med projektet er at styrke og udvikle natur- og kulturværdierne på Rathlousdal. Styrkende natur- og kulturværdier vil i fremtiden kunne danne grundlag for turismeindtægter på ejendommen. Fremtidige ejere vil endvidere med større sandsynlighed finde det interessant at engagere sig i ejendommen, hvis den har nogle unikke og "magiske" karakteristika. En meget stor del af ejendommens skov har på nuværende tidspunkt opnået en høj alder og bør afdrives ud fra et produktionsøkonomisk synspunkt. Et grundlag for turisme på ejendommen vil være med til at forlænge levetiden på træer, så driften ikke kun optimeres produktionsøkonomisk, men i stedet optimeres natur- og kulturøkonomisk. En bynær ejendom til både Odder og Aarhus vil kunne tilbyde attraktive oplevelser til borgere og samtidig sikre økonomisk bæredygtighed. En genopførelse af hovedbygningen som ansøgt vil kunne skabe opmærksomhed om ejendommen, der vil tiltrække turister, og samtidig vil hovedbygningens ca. 500 m² store kælder kunne fungere som lokale for aktiviteter, som kunne bestå i konferencer, foredrag, bryllupper mv. Desuden kunne parken f.eks. anvendes til koncerter. Der er lavet mange analyser af hovedbygningens placering. I de grundlæggende overvejelser er det ambitionen at genskabe en hovedbygning, som vil kunne tjene i flere hundrede år frem. Som følge af de klimaerfaringer, der er gjort på ejendommen de seneste 50 år, og som følge af videnskabelige forventninger til fremtidigt klima, anses det desværre ikke som bæredygtigt eller fornuftigt at genopbygge en ny hovedbygning på den gamle sokkel. Det anses af hverken økonomiske eller æstetiske grunde realistisk at bygge på søjler eller flytte jord til en forhøjning af bygge på. Endelig viser data fra Odder Kommune, at det ikke anses som værende bæredygtigt eller realistisk at etablere oversvømmelsesbassiner umiddelbart opstrøms for Rathlousdal. For at fremtidssikre en ny hovedbygning og for at undgå at skulle iværksætte markante beskyttende klimaforanstaltninger skal en ny hovedbygning derfor placeres højere i terrænet. Det anses

af flere årsager kun for realistisk at placere en hovedbygning næsten på toppen af bakken. En placering helt tilbage på soklen af templet vil få en hovedbygning til at "flyve" i vestlig retning og kræve massive jordflytninger. En placering midt på bakken vil dels betyde massive jordflytninger, ligesom adgangsvejen vil være stærkt udfordret som beskrevet i ansøgningen. Desuden vil en bygning midt på bakken desværre kun kunne bygges i en form, som begrænser anvendelsen af bygningen markant, og endelig anses det ikke økonomisk realistisk at bygge på denne beliggenhed.

Tine og Johan Tesdorpf har sammenfattende appelleret til, at fredningsnævnet i sin afgørelse har fokus på fredningens hovedformål, som er at sikre opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab. En genopførelse af hovedbygningen vil styrke godslandskabet. Det er i tråd med et godt godslandskab, at en hovedbygning er markant, som tilfældet vil blive med den ønskede placering på bakken. Det skaber en rigtig god balance at bygge parterre, så hovedbygningen passer størrelsesmæssigt godt til de eksisterende pavilloner og nuværende indkørselsmiljø. Hovedbygningens side mod skoven vil blive mindre fremtrædende, da man kun kan se stue- og tagetage. En genopførelse af hovedbygningen vil samtidig kunne være med til at skabe et forretningsgrundlag for at udvikle turistaktiviteter på ejendommen. Således vil fredningens andre formål også få naturlig fokus i fremtidig drift, hvor de rekreative interesser og de til området naturvidenskabelige interesser beskyttes og udvikles. Det kan frygtes, at en afvisning af ansøgningen vil resultere i en stagnerende udvikling af ejendommen, hvor driften udelukkende vil få fokus på produktion. Det er ikke i fredningens interesse, og en tilladelse til at genopføre hovedbygningen på Rathlousdal er derfor en nødvendighed for, at Rathlousdal kan udvikle sin drift med en turismedel. Turisme anses som en normal og vigtig del af driften på mange større og historiske ejendomme, f.eks. var der i 1930'erne op til 5-6.000 besøgende turister på Rathlousdal i weekender, hvor der bl.a. blev drevet restaurant i hovedbygningen.

Tine og Johan Tesdorpf har som svar på et spørgsmål fra fredningsnævnet om dokumentation for uhensigtsmæssigheden af at genopføre hovedbygningen på den oprindelige placering anført, at Miljøstyrelsen til brug for kommunernes håndtering af klimatilpasning og deres lokalplan-udvikling i relation til klimaudviklingen har udarbejdet en række oversvømmelseskort. Disse kort viser forskellige forhold omkring vandets bevægelse og risikoen for oversvømmelser og bekræfter deres erfaringer om, at området, hvor den gamle hovedbygning lå, generelt er vådt og udsat for oversvømmelser. Det fremgår således, at det er nødvendigt, at der skal ledes vand væk fra området, at grundvandsstanden er 0-1 meter i området, hvor den gamle hovedbygning var placeret, mens den er væsentlige lavere i området, hvor den nye hovedbygning ønskes opført, at der frem til 2050 forventes en uændret grundvandsstand eller en hævelse af grundvandsstanden på ½ meter, og at hele området mættes ved få millimeter nedbør pr. døgn. Det anførte bekræfter samlet uhensigtsmæssigheden i at opføre hovedbygningen på den gamle sokkel. Det understøttes også er de erfaringer, som løbende observeres på ejendommen. Bl.a. erklærer beboerne i den nordøstlige pavillon, som har en mindre kælder, at der flere gange hvert år er opstigende vand, som typisk fører til blankt vandspejl i kælderen. Beboerne har boet i ejendommen i mere end 20 år og oplyser, at der er en tendens til, at problemerne med vand i og omkring huset sker både hyppigere og kraftigere.

Tine og Johan Tesdorpf har som svar på fredningsnævnets spørgsmål om omfanget af skovrydning på det nedenfor anførte kort anvist det areal, hvor der skal fældes træer dels for at få plads til den nye hovedbygning, og dels for at gøre området i umiddelbar nærhed af hovedbygningen lidt mere lysåbent. Det samlede berørte areal er opgjort til 5.573 m² (0,58 ha). De ønsker at bevare den parklignende have omkring hovedbygningen og vil derfor i høj grad sikre at bibeholde de gamle havetræer (store platan, bøg og egetræer), som også tidligere fungerede som kanttræer i haven. Dog vil der skulle fældes nogle gamle træer på arealet, hvor selve bygningen skal ligge. Træer i umiddelbar nærhed til bygningen, som vil udgøre risikotræer, vil også skulle fældes. Det forventes, at ca. 10 store træer skal fældes. Der vil i den forbindelse særligt blive taget højde for, at der fortsat er træer i området, som kan fungere som leve- og rastepuds for eventuelle flagermus i området, så den økologiske funktionalitet for flagermus opretholdes. Det primære område, der ønskes lysåbent (fra hovedbygningen ned til den nuværende have), er tidligere græsplæne, som naturligt er sprunget i skov som følge af, at arealet ikke har været passet som have. Det er primært ask, som er ramt af sygdommen asketoptørre, og desuden bøg, som også er døende grundet vandlidelse. Endelig er der enkeltstående elletræer, ahorn og eg.

Tine og Johan Tesdorpf har som svar på fredningsnævnets spørgsmål om omfanget af terrænændringer anført, at der ved byggearbejdet tilstræbes jordbalance. Det opnås ved, at opgravet jord udlægges foran bygningen og skaber en terrassering med flade opholdsarealer mod syd. Jordflytningen er nøje illustreret i ansøgningsmaterialet. Det er meget få steder, at der vil være mere end 1 meters jordflytning. Det vurderes, at det vil være ca. 70 m², som bliver omfattet af jordpåfyldning på op til 1,5 meter, mens det vurderes, at ca. 30 m² vil være omfattet af jordpåfyldning på op til 2 meter, og disse 2 meters jordpåfyldning er alleryderst på nogle af terrassetrinene. Den samlede jordmængde, der skal flyttes, skønnes til ca. 1.500 m³, hvoraf de 1.000 m³ fremkommer ved udgravningen til selve bygningen.

Tine og Johan Tesdorpf har som svar på fredningsnævnets spørgsmål om oplysninger om tilbygningen af mellembygningen anført, at den tidligere godsejer i 1979 byggede en tilbygning til den nordvestlige pavillon. Den bygning omtales som mellembygningen. Den er på 157 m². Der er således nu sammenhæng og passage mellem nordvestlige og sydvestlige pavillon. De tre bygningers samlede areal er 411 m². Fredningsnævnet har nævnt, at det ikke fremgår tydeligt af overfredningsnævnets behandling af sagen, hvorfor ejerens mulighed for at opføre en ny hovedbygning udgik af den endelige afgørelse. Da den daværende ejer i forbindelse med det nævnte referat af 2. april 1979 ønskede bestemmelsen om bevarelse af godsets have slettet under henvisning til, at der jo ikke var en hovedbygning, indikerer det, at den daværende ejer ikke har set tilbygningen af mellembygningen som udtryk for en ny hovedbygning, men udelukkende en udvidelse af den på det tidspunkt eksisterende beboelsesbygning. Det bemærkes, at der i forbindelse med ansøgningen om genopførelse af hovedbygningen også er ansøgt om nedrivning af mellembygningen. Således vil de nordvestlige pavilloner igen blive separate bygninger, og symmetrien genskabes dermed i anlægget.

Danmarks Naturfredningsforening har anført, at det ansøgte byggeri ønskes opført på et areal, der både er omfattet af Rathlousdal-fredningen fra 1979 og fredskovsbeskyttelsen, og vil medføre fældning af ca. én ha skov. Danmarks Naturfredningsforening har derfor en del bekymringer knyttet til ansøgningen både i forhold til selve fredningen og til de landskabelige påvirkninger, som må forventes. Overfredningsnævnets afgørelse indeholder ingen bestemmelser, der giver mulighed for at opføre en hovedbygning som erstatning for den

hovedbygning, som blev nedrevet for ca. 70 år siden. Der vil være tale om en vidtgående afvigelse fra fredningen, uanset hvor på grunden bygningen placeres. Det er landskabeligt et problem at placere et nybyggeri med en så markant og fremhævet fremtræden som ønsket. Derudover vil stort set alt nybyggeri medføre terrænregulering, og selv om ejeren forventer, at der er tale om minimale terrænændringer, er det i strid med fredningen. Hvis der bygges med den ansøgte placering, vil det medføre omfattende ændringer, bl.a. fordi der vil ske en udvidelse af haven. Der vil desuden blive brug for en helt ny tilkørselsvej gennem skoven. Der er uden tvivl en kulturhistorisk vinkel med at få genopført en ny hovedbygning på ejendommen, men så bør den opføres på det sted, hvor den oprindeligt lå. Det anerkendes, at der i fremtiden vil komme mere nedbør, men selv i fremtiden vil alvorlige oversvømmelser være sjældne, og ejeren bør genoverveje en løsning, som muliggør byggeri på det oprindelige fundament. Der savnes derfor en faglig og uvildig vurdering af risikoen for oversvømmelse. Det blev på mødet med besigtigelse nævnt, at en placering på bakken vil være at betragte som en udvikling. Det er Danmarks Naturfredningsforening ikke enig i, for udvikling kan også ske, hvis byggeriet placeres et andet sted, som ikke kompromitterer fredningen, og Danmarks Naturfredningsforening udtaler sig ikke imod et byggeri med en placering, hvor den oprindelige hovedbygning lå. Men fredningen er udarbejdet længe efter, at bygningerne blev nedrevet, og det er derfor primært landskabet og de interesser, der knytter sig til det, som skal varetages, og som er indeholdt i fredningen.

Danmarks Naturfredningsforening har sammenfattende anbefalet, at hvis fredningsnævnet vurderer, at ejeren har en juridisk ret til at genopføre en hovedbygning, skal det være med den oprindelige placering. Skoven er et værdifuldt element i fredningen, og dens areal bør ikke mindskes. Dertil bør det også tages i betragtning, at praksis for ophævelse af fredskovspligt er restriktiv, især da der ikke er en særlig grund, der taler for det, herunder overordnede samfundsmæssigt formål.

4. Natura 2000 og bilag IV-arter

Skovfoged Hans Henrik Erhardi har den 15. september 2022 udarbejdet en rapport over en undersøgelse for bilag IV-arter for Rathlousdal. Hovedkonklusionen er, at der ikke er fundet forhold, som vil forringe flagermus og andre bilag IV-arters mulighed for at yngle, fouragere, raste eller overvinde ved det ansøgte projekt. Den økologiske funktionalitet findes opfyldt og forbedres sandsynligvis ved projektet, idet der skabes et sydvendt rum, som i sammenhæng med den nuværende have og bygninger giver flagermus forbedrede muligheder for fødesøgning mv. Der er ikke konstateret flagermus i træer indenfor projektområdet ved undersøgelsen, som fandt sted i dagtimerne og natten mellem den 1. og 2. september 2022.

Miljøstyrelsen har som teknisk bistand til fredningsnævnet udtalt umiddelbart at være enig i rapportens overordnede konklusion, men rapporten udelukker ikke, at der kan være flagermus i de store træer, der planlægges fældet. Der bør derfor foretages nye undersøgelser i foråret for at afgøre dette spørgsmål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 3. Hvis der viser sig at være flagermus i de pågældende træer, bør der redegøres for, hvordan kvantitet og kvalitet af levestedet opretholdes, herunder eventuel brug af forebyggende foranstaltninger. Der savnes i øvrigt en redegørelse af, hvordan levesteder for andre arter påvirkes under selve byggefasen, som formodes at strække sig over tid.

Skovfoged Hans Henrik Erhardi har herefter den 9. maj 2023 udarbejdet en supplerende rapport om en opfølgende undersøgelse af flagermus og øvrige bilag IV-arter foretaget den 3. maj om aftenen og den 4. maj sidst på natten. I rapporten er anført, at der ikke er konstateret udflyvning eller hjemkomst af flagermus til træer indenfor projektområdet. På kanten af projektområdet mod øst står et par værdifulde biodiversitetstræer i form af gamle bøge med hulheder og spættehuller. Såfremt det er praktisk muligt, bør disse bevares/indtænkes i projektet. Er de i vejen eller til risiko for den kommende bolig, kan de fjernes under forudsætning af, at der udpeges et par gamle løvtræer til naturlig forfald i nærområdet. Det sikrer, at den økologiske funktionalitet fortsat er opfyldt. Det anbefales, at der kunstigt etableres et par levesteder (hulrum) med motorsav i en eller flere af de eksisterende gamle bøge i samme afdeling. Det bør ske i god tid et par måneder før fældning af de gamle træer i projektområdet. Under alle omstændigheder skal fældning af alle gamle træer finde sted i vin-

duet september – oktober for at minimere forstyrrelse af eventuelle flagermus og andre arter. Når vegetationen indenfor projektområdet på denne måde er fjernet, vurderes det ikke at have nævneværdig indflydelse på andre arter, selvom projektet strækker sig over en længere periode.

5. Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 3. september 2021 ved Martin Møller-Heuer og det daværende ministerudpegede medlem Bjarne Golles. Fredningsnævnets daværende kommunalt valgte medlem Bjarne Pedersen havde forfald. I besigtigelsen deltog endvidere Tine Nevermann Tesdorpf og Johan Tesdorpf, Odder Kommune ved Bent Mortensen og fem repræsentanter fra Danmarks Naturfredningsforenings afdeling i Odder. Projektet blev gennemgået og drøftet. Det blev oplyst, at sagen er forelagt hovedafdelingen i Danmarks Naturfredningsforening, idet medlemmerne af den lokale afdeling ikke er enige om en indstilling til projektet, og at hovedafdelingen har fremsat en indsigelse mod projektet.

Fredningsnævnet behandlede igen sagen på et møde med besigtigelse den 28. oktober 2021 ved Martin Møller-Heuer og Bjarne Pedersen. I besigtigelsen deltog endvidere Tine Nevermann Tesdorpf og Johan Tesdorpf og repræsentanter for Danmarks Naturfredningsforenings hovedafdeling og afdeling i Odder. Projektet blev gennemgået og drøftet.

Fredningsnævnet behandlede yderligere sagen på et møde med besigtigelse den 10. maj 2023 ved Martin Møller-Heuer, Knud Erik Hesselbjerg og Henrik Opstrup. Endvidere deltog Tine Nevermann Tesdorpf og Johan Tesdorpf, Odder Kommune ved Lene Andersen, Danmarks Naturfredningsforening ved Ib Salomon og Henry Lind og Odder Museum ved Michael Frausing. Projektet blev gennemgået og drøftet. Johan Tesdorpf oplyste i den forbindelse bl.a., at der med de ansøgte adgangsforhold kan ske bevarelse af de træer, som fremhæves i rapporten af 9. maj 2023 til gavn for flagermus.

6. Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnets dispensationskompetence fremgår af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation til et projekt, hvis det ikke strider mod fredningens formål. Hvis projektet strider mod fredningens formål, følger det derimod af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 5, at der ikke kan meddeles dispensation til projektet, som i stedet må søges gennemført ved en ny fredningssag.

Fredningen af arealer ved Rathlousdal har ikke en formålsbestemmelse, men den tilsigter navnlig at bevare områdets landskabelige og kulturhistoriske værdier.

Det er fredningsnævnets opfattelse, at det er en naturlig del af et godslandskab eller et herregårdslandskab, at der er et gods eller en herregård med en hovedbygning.

Den tidligere hovedbygning var revet ned lang tid før fredningen, og fredningsnævnet besluttede således også ved fredningens gennemførelse, at det skulle være tilladt for ejeren af Rathlousdal at opføre en ny hovedbygning, idet tegninger udvisende udformning og placering dog forudgående skulle godkendes af fredningsnævnet.

Denne bestemmelse blev ikke gentaget ved Overfredningsnævnets beslutning om at gennemføre fredningen. Overfredningsnævnet bemærkede ikke noget om baggrunden herfor, idet bestemmelsen blot ikke blev gentaget i fredningsbestemmelserne, men det er nærliggende at gå ud fra, at det skyldtes, at Overfredningsnævnets under sagens behandling havde tilladt en ny "hovedbygning" ved sammenbygning af to pavilloner.

Det er ligeledes nærliggende at antage, at også Overfredningsnævnet ville have tilladt en ny hovedbygning i fredningen, hvis ikke det var oplyst, at der var opført en ny "hovedbygning" ved sammenbygning af to pavilloner.

Det er på denne anførte baggrund og med henvisning til fredningens formål og en hovedbygningens naturlige element i et godslandskab eller herregårdslandskab fredningsnævnets opfattelse, at det ikke er i strid med fredningen, men tværtimod er i overensstemmelse med fredningens formål at meddele dispensation til en ny hovedbygning. Det bemærkes herved også for fuldstændighedens skyld, at det er en del af projektet, at den omtalte sammenbygning fjernes.

Det er derfor fredningsnævnets vurdering, at fredningsnævnet har kompetence til at meddele dispensation til en ny hovedbygning i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter de foreliggende undersøgelser om bilag IV-arter og sagens øvrige oplysninger om Natura 2000-områder og bilag IV-arter til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet er på den anførte baggrund indstillet på at meddele dispensation til en ny hovedbygning til Rathlousdal.

Det afgørende spørgsmål bliver derfor placeringen af en ny hovedbygning.

Der har på Rathlousdal historisk set har været flere hovedbygninger, og den seneste af disse blev nedrevet omkring 1950 og således lang tid før gennemførelsen af fredningen. Disse forhold taler for, at der ikke nødvendigvis bør stilles krav om, at en ny hovedbygning skal have samme placering som den seneste hovedbygningens placering.

Fredningsnævnet bestemte heller ikke ved sin beslutning om at gennemføre fredningen, at en ny hovedbygning skulle have samme placering som den tidligere hovedbygning, idet det blev anført i fredningsbestemmelserne, at fredningsnævnet skulle godkende dens placering.

En ny hovedbygning vil uanset dens placering betyde en meget markant ændring i de eksisterende forhold, og selv om den ansøgte placering i sagens natur i de nære omgivelser i fredningen vil virke mere markant, er det fredningsnævnets opfattelse, at det ikke i sig selv betyder, at der ikke er grundlag for at opføre den højere i terrænet, heller ikke selvom det kræver ikke uvæsentlige terræændringer.

Det er således fredningsnævnets opfattelse, at det vigtigste i relation til at genskabe herregårdsmiljøet er, at der rent faktisk opføres en ny hovedbygning med en ydre fremtræden, som er tilpasset området og den øvrige bebyggelse, og at det i den forbindelse ikke er afgørende, hvor en hovedbygning historisk har været placeret, eller at placeringen skal ske ét bestemt sted.

Det er endvidere fredningsnævnets opfattelse, at det ikke i sig selv eller samlet gør projektet i strid med fredningen, at trappetrinene til det gamle tempel får en lidt anderledes placering, eller at den sti, der er udlagt i fredningen, får et andet forløb. Det bemærkes herved i relation til stien, at den netop fik det nuværende forløb i respekt for privatlivet i godsets have, hvor den vil være placeret, hvis projektet gennemføres, og at det efter drøftelserne på den seneste besigtigelse må lægges til grund, at der kan opnås enighed mellem godset og Danmarks Naturfredningsforening om et andet stiforløb, som også Odder Kommune kan godkende, hvis det ikke indebærer, at dæmningen ved Rathlousdal Allé skal passeres.

Fredningsnævnet meddeler derfor dispensation til det samlede ansøgte projekt, herunder med placeringen af et haveanlæg foran hovedbygningen, således at der også fremadrettet kan erkendes og opleves en hovedbygning med tilhørende haveanlæg.

Det bemærkes i relation til det ændrede stiforløb, at uenighed herom kan forelægges fredningsnævnet til afgørelse.

7. Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Knud Erik Hesselbjerg,
2. Henrik Opstrup,
3. Godset Rathlousdal ved Tine og Johan Tesdorpf,
4. Miljøstyrelsen,
5. Odder Kommune,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Odder,
8. Friluftsrådet, centralt,
9. Friluftsrådet, kreds Aarhus Bugt
10. Dansk Ornitologisk Forening, København,
11. Dansk Ornitologisk Forening, Odder,
12. Dansk Botanisk Forening, København,
13. Friluftsrådet, centralt,
14. Friluftsrådet, Aarhus Bugt,
15. Region Midtjylland,
16. Slots- og Kulturstyrelsen,
17. Odder Museum.

Denne afgørelse vedrører en dispensationsafgørelse fra
Fredningsnævnet med sags nr. FN-MJØ-109-2021.
[Klik her for at se afgørelsen.](#)

14. maj 2024
Sagsnr.: 23/09290
Klagenr.: 1050762
JSE

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

**MILJØ- OG
FØDEVAREKLAGENÆVNET**
Toldboden 2
8800 Viborg

ÆNDRING af dispensation til opførelse af ny hovedbygning m.m. inden for fredning i Odder Kommune

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37795526
EAN-nr. 5798000026070
nh@naevneneshus.dk
naevneneshus.dk

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 78, stk. 3.¹

Miljø- og Fødevareklagenævnet ændrer Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig dels afgørelse af 7. juli 2023 om dispensation til opførelse af ny hovedbygning, etablering af ny have og ny vej, flytning af trappe samt fældning af skovareal inden for fredning på matr.nr. 2a Rathlousdal Hgd., Odder, til et afslag.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet² og gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 6.³ Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 1 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, der i overensstemmelse med § 78, stk. 3, har behandlet sagen i nævnets læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 10, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 om naturbeskyttelse.

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet, som ændret ved lov nr. 900 af 21. juni 2022 om ændring af museumsloven, lov om miljø- og Fødevareklagenævnet og forskellige andre love.

³ Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 31. juli 2023 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af Danmarks Naturfredningsforening.

Klager har navnlig anført, at

- det ansøgte strider mod flere fredningsbestemmelser,
- det ansøgte er omfattende og vil ændre områdets udtryk i negativ retning,
- det ansøgte ikke er erhvervsmæssigt nødvendigt, og
- det ansøgte indebærer en forringelse af offentlighedens adgang.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.4.

2. Sagens oplysninger

2.1 Ejendommen/området

Ejendommen matr.nr. 2a Rathlousdal, Odder er på ca. 67 ha og består hovedsageligt af skov. Hele matriklen er registreret som fredskov.

På den sydlige del af ejendommen ligger en samlet bebyggelse på 594 m² ifølge BBR, bestående af beboelse og tiloversblevne landbrugsbygninger. Derudover ligger der et sommerhus, et stuehus og tilhørende udhuse på i alt 219 m² spredt på ejendommen. Den sydlige bygningsmasse af fire pavilloner, der ligger ved pladsen for enden af indkørslen fra Kongshusvej, to mod vest og to mod øst, samt en beboelsesbygning beliggende mellem pavillonerne mod vest. Beboelsesbygningen blev opført for ca. 40 år siden.

Området omkring ejendommen består hovedsageligt af skov, marker og lysåbne græsarealer. Umiddelbart nordøst for ejendommen ligger Odder by.

Nærmeste Natura 2000-område er nr. 59 Kysing Fjord (fuglebeskyttelsesområde F30), der ligger ca. 5,7 km nordøst for det ansøgtes placering. På udpegningsgrundlaget er sangsvane.

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal i Odder Kommune, Århus amt.⁴ Fredningen har til hovedformål at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn mod brede, sammenhængende marker, og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til Rathlousdal. Fredningen indeholder blandt andet forbud mod tilstandsændringer, terrænændringer og bebyggelse. Herudover indeholder fredningen en række bestemmelser til sikring og regulering af offentlighedens adgang.

⁴ Link til fredningen: <https://www2.blst.dk/nfr/01231.00.pdf>.

2.2 Fredningsnævnets afgørelse

2.2.1 Ansøgningen

Det fremgår af Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig dels afgørelse af 7. juli 2023, at der siden 1400-tallet har været forskellige hovedbygninger til godset Rathlousdal på ejendommen. Den seneste hovedbygning blev færdigbygget i 1769, men revet ned i 1950 grundet forfald. Hovedbygningen var placeret mellem de fire nuværende pavilloner og lå for enden af indkørslen fra Kongshusvej.

Ansøger er ejer af ejendommen.

Af ansøgningsmaterialet fremgår det, at der søges om dispensation til en bygning med et grundareal på 39 x 9 m og en delvist synlig kælderetage på 47 x 11,5 m. Inklusive kælder vil bygningen være ca. 15,3 m høj. Bygningen vil skulle opføres i samme stil som de eksisterende bygninger, med mellemgule vægge, hvide vinduer og mat, sortglaseret tegltag.

Bygningen skal opføres på toppen af en bakke 120 m nord for ejendommens eksisterende pavilloner, hvor den tidligere hovedbygning lå. Den nye placering er begrundet med, at den historiske placering i dag er plaget af hyppige oversvømmelser og derfor ikke er egnet til byggeri. Bygningen vil dog blive placeret således, at der stadig er symmetri med de eksisterende boligpavilloner og indkørslen til disse. Endvidere vil mellembygningen mellem de to vestlige pavilloner blive revet ned for yderligere at genskabe ejendommens symmetri.

Der er endvidere ansøgt om anlæggelse af et haveanlæg på arealerne syd for det nye hovedhus. Der vil til dels være tale om en genskabelse af en tidligere have, der har fået lov at vokse vildt siden nedrivningen i 1950 af den gamle hovedbygning, og med tiden er sprunget i skov.

Herudover skal der flyttes en række trappetrin, der forløber op ad bakken ved projektområdet til en tidligere (i dag nedrevet) pavillon kaldet "templet". Trappen vil ifølge ansøgningsmaterialet ligge uhensigtsmæssigt i forhold til den nye hovedbygning og ønskes derfor flyttet lidt ned ad bakken, således at den kan anvendes til at forbinde den nye hovedbygning med haven via en gangsti. Trinnene vil dermed kunne tjene et formål i stil med deres oprindelige funktion.

Der vil skulle fældes træer på et areal på ca. 0,58 ha ved en realisering af projektet, herunder hvor den nye hovedbygning skal ligge samt enkelte risikotræer omkring bygningen og på det genskabte haveareal.

Indkørslen til den nye bygning vil gå fra Skovvejen, der forløber øst for projektområdet, og i en bue sydvest gennem skoven. Der vil skulle anlægges en mindre bro umiddelbart nord for de eksisterende østlige pavilloner for at skabe forbindelse til vejen.

Derudover vil en eksisterende offentligt tilgængelig sti skulle flyttes. Stien forløber syd og vest for projektområdet, og vil dermed komme til at ligge i det ansøgte haveareal. Stien er ifølge ansøgningen mindre benyttet og ofte våd eller fugtig. Det foreslås, at der i stedet etableres en ny sti fra udkanten af Odder by og ind i området øst for den nye bygning.

Til støtte for ansøgningen er det anført, at projektet vil bidrage til fastholdelsen af områdets karakteristiske herregårdslandskab, herunder ved genetablering af et historisk haveanlæg mellem den nye bygning og de eksisterende bygninger, som vil kunne nydes af de forbipasserende samtidigt med, at der efterlades plads til privatliv i boligen. Opførelsen af en ny godsbygning vil efter ansøgers opfattelse bidrage med et markant kulturhistorisk minde til området og markere godsets kulturhistoriske betydning.

Ansøger har supplerende bemærket, at projektet vil kunne danne grundlag for øgede turismeindtægter på ejendommen, og at besøgende vil finde området mere interessant, hvis det besidder nogle unikke karakteristika. Bygningens kælderlokaler vil endvidere kunne huse arrangementer såsom konferencer, foredrag, bryllupper, mv. Desuden er det klagers opfattelse, at en stor del af ejendommens skov i dag har en alder, hvor den bør afdrives, både af produktionsøkonomiske og natur- og kulturmæssige hensyn.

2.3 Sagens behandling og den påklagede afgørelse

Odder Kommune har den 20. august og 2. september 2021 indgivet bemærkninger til ansøgningen. Kommunen har anført, at det ansøgte vil styrke oplevelsen af godslandskabet som helhed, idet gods og landskab ses som uadskillelige. Projektet vil fremhæve og gentænke historiske minder, som i dag næsten er forsvundet og er svært erkendelige. Placeringen på toppen af bakken er den mest skånsomme, da det kræver mindre indgreb i terrænet end midt på bakken. Genopførelse på den tidligere beliggenhed vurderes ikke hensigtsmæssigt på grund af oversvømmelsesrisiko. En ny hovedbygning kan ikke anses for nødvendig for ejendommens landbrugsmæssige drift, men vil lægge nye lag til den kulturhistoriske fortælling om ejendommen. Offentlighedens adgang vil ikke forringes væsentligt, da der oprettes en ny sti til erstatning for den sti, der nedlægges.

Det fremgår af fredningsnævnets afgørelse, at klager har indgivet bemærkninger til ansøgningen. Klager har anført, at det ansøgte både er omfattet af fredningen og af reglerne om fredskov, og at projektet indebærer fældning af ca. en ha skov. Fredningen indeholder ingen bestemmelser om, at der må opføres en ny hovedbygning til erstatning for den historiske hovedbygning, og byggeriet vil være markant og fremtrædende i området. Det samme gælder den nye adgangsvej og det nye haveareal. Ud fra et kulturhistorisk synspunkt bør bygningen placeres på stedet for den tidligere hovedbygning, og det er efter klagers opfattelse ikke tilstrækkeligt og uvildigt undersøgt, om der er mulighed for at bygge på den oprindelige placering trods øget nedbør. Skoven er efter klagers opfattelse værdifuld, og dens areal bør ikke mindskes.

Ansøger har i forbindelse med sagens behandling fremlagt en rapport fra en skovfoged, der konkluderer, at projektet ikke vil forringe flagermus eller andre bilag IV-arters mulighed for at yngle, fouragere, raste eller overvintrere, og at projektet med have og bygninger formentlig vil give flagermus forbedrede muligheder for fødesøgning mv.

Miljøstyrelsen har på forespørgsel fra fredningsnævnet erklæret sig overvejende enig i rapporten, men bemærket, at det bør undersøges, om der findes flagermus i nogle af de større træer, der søges fældet.

Ansøger har som svar herpå foretaget en yderligere undersøgelse, hvor den samme skovfoged den 3. maj 2023 om aftenen og den 4. maj 2023 om natten har undersøgt området og ikke har konstateret udflyvning eller hjemkomst af flagermus i projektområdet. Ifølge den yderligere undersøgelse er der et par biodiversitetsmæssigt værdifulde træer i projektområdets østlige kant. Hvis de skal fældes, bør de erstattes ved, at der udlægges et par gamle løvtræer til naturligt henfald andetsteds, hvorved områdets økologiske funktionalitet vil kunne opretholdes. Fældning af træer skal ifølge undersøgelsen ske i september-oktober for at minimere forstyrrelse af flagermus og andre arter.

Fredningsnævnet har den 3. september 2021, den 28. oktober 2021 og den 10. maj 2023 foretaget besigtigelse af ejendommen med deltagelse af ansøger, Odder Kommune, og klager. Ansøger oplyste, at de træer, der er nævnt som værende til gavn for flagermus, kan bevares.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del har den 7. juli 2023 meddelt dispensation til den ansøgte opførelse af en ny hovedbygning til godset.

Fredningsnævnet har ved sin afgørelse lagt vægt på, at fredningen navnlig har til formål at bevare områdets landskabelige og kulturhistoriske værdier. Efter fredningsnævnets opfattelse er det en naturlig del af et gods- eller herregårdslandskab, at der er et gods eller en herregård med en hovedbygning.

Fredningsnævnet har videre bemærket, at der i fredningsnævnets oprindelige afgørelse om fredning af området var en bestemmelse, der tillod opførelse af en ny hovedbygning. Denne bestemmelse blev ikke gentaget i Overfredningsnævnets afgørelse, hvilket efter fredningsnævnets vurdering beror på, at det i stedet var blevet tilladt at lave en ny "hovedbygning" ved sammenbygning af to pavilloner. Fredningsnævnet har hertil endvidere bemærket, at det er en del af projektet, at den omtalte sammenbygning fjernes.

Fredningsnævnet har endvidere fundet, at det ansøgte ikke vil stride mod naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3. Fredningsnævnet har lagt vægt

på de undersøgelser og øvrige oplysninger, der er fremlagt under sagens behandling.

Særligt for så vidt angår placeringen af den nye hovedbygning har fredningsnævnet bemærket, at der historisk set har været flere hovedbygninger på Rathlousdal, hvoraf den seneste er blevet nedrevet omkring 1950, lang tid før gennemførelsen af fredningen. Disse forhold taler efter fredningsnævnets vurdering for, at der ikke bør stilles krav om, at en ny hovedbygning placeres samme sted som den tidligere bygning, og fredningsnævnet bestemte heller ikke ved sin beslutning om at frede området, at en ny hovedbygning skulle have samme placering, idet fredningsnævnet blot skulle godkende placeringen. En ny hovedbygning vil uanset placering være en meget markant ændring af de eksisterende forhold, og det er ikke fredningsnævnets opfattelse, at den markante placering på bakken eller omfanget af de påkrævede terrænændringer i sig selv betyder, at der ikke kan meddeles dispensation. Det vigtigste i relation til genskabelsen af herregårdsmiljøet er således, at der rent faktisk opføres en ny hovedbygning med en ydre fremtræden, som er tilpasset området og den øvrige bebyggelse, og ikke hvor hovedbygningen historisk har været placeret.

Endelig er det fredningsnævnets opfattelse, at det ikke gør projektet i strid med fredningens formål, at trappetrinene til det gamle tempel får en lidt anderledes placering, eller at den sti, der er udlagt i fredningen, får et andet forløb. Fredningsnævnet har i den forbindelse bemærket, at stien netop fik det nuværende forløb af hensyn til privatlivet i godsets have, hvor den vil være placeret, hvis projektet gennemføres, og at det efter drøftelsen på den seneste besigtigelse må lægges til grund, at der kan opnås enighed om et nyt stiforløb. Fredningsnævnet har videre bemærket, at uenighed om det nye stiforløb vil kunne forelægges fredningsnævnet til afgørelse.

2.4 Klagens indhold

Klager har oplyst, at klager som udgangspunkt ikke er imod opførelsen af en ny hovedbygning i stil med den ansøgte på den oprindelige hovedbygningens placering. Det er dog klagers opfattelse, at det ansøgte strider mod fredningens formål om at opretholde landskabets karakter. Fredningen er foretaget på et tidspunkt, hvor der ikke var en hovedbygning, og fredningsnævnets bestemmelse om tilladelse til opførelse af en ny hovedbygning blev ikke gentaget i Overfredningsnævnets endelige afgørelse. Klager tolker dette som en stillingtagen til, at der ikke kan opføres en ny hovedbygning, eller at de sammenbyggede pavilloner må anses for ejendommens hovedbygning.

Videre har klager anført, at det ansøgte er i strid med flere af fredningens bestemmelser, herunder forbuddet mod tilstandsændringer. Placeringen på en bakketop 120 meter fra den oprindelige bebyggelse vil være en meget markant ændring af det landskabelige udtryk, hvortil kommer yderligere fældning af fredskov til placering af parkeringsplads, have, ny adgangsvej samt en vejsløjfe ned til kælderetagen. Der er tale om et stort projekt, som

efter klagers opfattelse vil ændre landskabets udtryk i en negativ retning. Det ansøgte er også i strid med fredningens forbud mod bebyggelse, og der er efter klagers opfattelse ikke tale om en erhvervsmæssigt nødvendig land- eller skovbrugsbygning. Desuden opføres hovedbygningen uden tilknytning til eksisterende byggeri.

Klager har endvidere bemærket, at der ikke var beboelse i den tidligere hovedbygning fra 1920 og frem til nedrivningen. Det har dermed været muligt at drive ejendommen uden hovedbygning i over 100 år. Økonomiske eller subjektive æstetiske forhold kan ikke begrunde en dispensation til et projekt, der er så markant i strid med fredningsbestemmelserne.

Herudover har klager anført, at nedlæggelsen af den eksisterende sti vil betyde en væsentlig forringelse af offentlighedens adgang til skoven.

Endelig har klager bestridt, at det forhold, at Overfredningsnævnet ikke har bemærket noget om muligheden for at opføre en ny hovedbygning i fredningen, skulle betyde, at Overfredningsnævnet ville have tilladt en ny hovedbygning. Efter klagers opfattelse har overfredningsnævnet aktivt taget stilling til og fravalgt muligheden for opførelse af en ny hovedbygning.

2.5 Fredningsnævnets bemærkninger til klagen

Fredningsnævnet har den 8. august 2023 oplyst, at fredningsnævnet ikke har meddelt dispensation til det ansøgte på baggrund af fredningens bestemmelser om erhvervsmæssigt byggeri.

2.6 Andre bemærkninger til klagen

Ansøger har den 29. august 2023 indgivet bemærkninger til klagen. Ansøger har fremhævet, at fredningen har til formål at bevare områdets karakter af godslandskab, og bemærket, at mange forbinder et godslandskab med en hovedbygning.

Ansøger har videre bemærket, at den omtalte sti ofte gror til, da den kun benyttes af meget få gæster. Det alternative stiforløb vil være længere, og vil have et forløb, som flere borgere har efterspurgt på grund af nærheden til byen og oplevelsesværdige omgivelser på stedet.

Ansøger har endvidere den 22. april 2024 efter Miljø- og Fødevareklagenævnets besigtigelse indgivet supplerende bemærkninger til sagen. Ansøger har anført, at der er stor ekstern opbakning til projektet fra bl.a. fagfolk, kommune og borgere. Ansøger har endvidere anført, at godset er meget besøgt, og at der bl.a. foretages honorarfri rundvisninger til gavn for foreninger mv.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

I sagens behandling har Miljø- og Fødevareklagenævnets medlemmer deltaget: Klaus Meinby Lund (formand), fhv. landsdommer Eva Staal og landsdommer Olaf Tingleff, og de læge medlemmer Lene Hansen, Maria Temponeras og Jens Vibjerg.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har den 22. april 2024 foretaget besigtigelse af ejendommen.

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet meddele dispensation fra en fastsat eller foreslået fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1 samt hel eller delvis ophævelse af en fredning kan efter stk. 5 kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal i Odder Kommune, Århus amt.

Om fredningens formål fremgår følgende af fredningens § 1:

”§ 1. Fredningens formål.

På baggrund af de til området knyttede naturvidenskabelige interesser og betydelige rekreative interesser har fredningen til hovedformål at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn mod brede sammenhængende marker og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal.”

Af fredningsbestemmelserne fremgår endvidere følgende:

”§ 2. Bevaring af områdets tilstand.

Arealernes nuværende tilstand må ikke ændres.

[...]

§ 5. Terrænændringer.

Det følger af § 2, at der ikke må foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning eller planering.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at forekomster i jorden udnyttes af vedkommende ejer til eget brug, såfremt en sådan udnyttelse er lovlig efter råstofloven, eller at der foretages nødvendige terrænændringer i forbindelse med lovlige foranstaltninger inden for området.

§ 6. Bebyggelse m.v. og andre anlæg

Det følger af § 2, at der ikke må opføres nye bygninger, herunder skure og boder samt tilbygninger til eksisterende bygninger. Der må heller ikke foretages ombygning af en eksisterende bygning, hvis bygningens ydre fremtræden derved ændres.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der opføres erhvervsmæssigt nødvendig bebyggelse i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens ydre fremtræden, eller at der anbringes læskure for kreaturer eller arbejdsskure o. lign. til brug for skovdrift.

Fredningen er heller ikke til hinder for, at der i øvrigt opføres nye bygninger, som er erhvervsmæssigt nødvendige for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom (herunder også en vindmølle), såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens beliggenhed og ydre fremtræden.

[...]

§ 9. Veje

Det følger også af § 2, at der ikke må anlægges nye veje gennem området.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der efter fredningsnævnets godkendelse anlægges mindre, private veje, som følger det naturlige terræn, eller foretages mindre ændringer ved de eksisterende veje. Fredningen er heller ikke til hinder for en forlægning af landevejen Horsens-Odder, hvis fredningsnævnet kan godkende projektet.

[...]

§ 11. Offentlighedens adgang

De på fredningskortet viste skovarealer skal holdes tilgængelige for offentlighedens færdsel og ophold i overensstemmelse med de almindelige regler i naturfredningslovens § 55, stk. 3-8, om almenhedens færdsel og ophold i skove. De med pil viste indgange til skovene må ikke nedlægges.

Fredningsmyndighederne/og eller Odder Kommune har ret til at anlægge den på fredningskortet viste nye sti langs Odder å. Stiens bredde må ikke overstige 3 m. Eventuel uenighed mellem ejeren og anlægsmyndigheden om stiens nærmere beliggenhed på strækningen nord om Rathlousdals have afgøres af fredningsnævnet. Når stien er anlagt, har offentligheden ret til gående færdsel ad denne i overensstemmelse med de i stk. 1 nævnte almindelige regler. Det pålægges Odder Kommune at holde stien i forsvarlig stand.

Fredningen er ikke til hinder for, at Århus amtsråd eller Odder kommune med fredningsnævnets godkendelse tilvejebringer yderligere parkeringsmuligheder inden for området eller etablerer indretninger, herunder toiletbygninger, til brug for områdets rekreative udnyttelse.”

§ 12. Kulturhistoriske minder.

Følgende kulturhistoriske minder på Rathlousdal gods skal oprettholdes med deres nuværende beliggenhed og i deres nuværende stand, medmindre fredningsstyrelsen tillader en sløjfning, flytning eller ændring: Gravkapellet i den nordvestlige del af Dyrehave, mindestenen for V. von Holstein-Rathlou, obeliskene med 4 omgivende mindesten, den dobbelte trappe til det tidligere ”tempel”, bjørnegrotten, stenbornen nord for bjørnegrotten, Helligkilde og kilden ved obeliskene, de kunstige søer (”issøerne”) ved Helligkilde-svinget, karpedammene syd for landevejen, stensætningerne langs Odder å og kanalen, broerne over åen og broen over grøften nær bjørnegrotten, døbefontene i haven og på gårdspladsen samt de øvrige på kortet viste tildannede sten på gårdspladsen, herunder brolægningen.

[...]

Fredningsstyrelsen har ret til at foretage restaurering og pleje af de i stk. 1 nævnte kulturminder.”

Et flertal i Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder, at det ansøgte er i strid med fredningens formål.

Flertallet har ved vurderingen lagt vægt på det ansøgte betydelige størrelse, dets høje og synlige placering på toppen af bakken samt det forhold, at der ikke tidligere har været en hovedbygning eller beboelsesbygning på den ansøgte placering. Flertallet har endvidere lagt vægt på, at det ansøgte med den synlige kælderetage vil fremstå væsentligt højere end den tidligere hovedbygning på ejendommen. Endelig har flertallet lagt vægt på, at det ansøgte er i strid med en række fredningsbestemmelser, herunder forbuddet mod tilstandsændringer, terrænændringer, bebyggelse og anlæg af veje.

Flertallet bemærker, at nævnet med afgørelsen ikke har forholdt sig til muligheden for at opnå dispensation til at opføre en ny hovedbygning på stedet, hvor den tidligere hovedbygning lå.

Mindretallet (Jens Vibjerg) finder, at det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Mindretallet har lagt vægt på, at det ansøgte vil bidrage til oplevelsen af det kulturhistoriske godslandskab, som det har været hensigten at frede.

Der træffes afgørelse i overensstemmelse med stemmeflertallet.

3.2 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales det indbetalte klagegebyr, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 2, nr. 1.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ændrer Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig dels afgørelse af 7. juli 2023 om dispensation til opførelse af ny hovedbygning, etablering af ny have og ny vej, flytning af trappe samt fældning af skovareal inden for fredning på matr.nr. 2a Rathlousdal Hgd., Odder, til et afslag.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Denne afgørelse gøres tilgængelig for Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del (sagsnr. FN-MJØ-109-2021) samt for klageren via Klageportalen. Afgørelsen sendes desuden til eventuelle andre parter i klagesagen.

Afgørelsen vil blive offentliggjort på mfkn.naevneneshus.dk. Personoplysninger vil blive anonymiseret.

Klaus Meinby Lund
Stedfortrædende formand

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 6. august 2024

FN-MJØ-055-2024. Retablering af dæmning ved Odder å

Fredningsnævnet meddelte den 17. marts 2020 efter en forudgående besigtigelse dispensation til at udføre et klimatilpasningsprojekt langs Odder å med en mindre dæmning langs kanten af landskabsfredningen på matr.nr. 2a og 1g Rathlousdal Hgd., som tilhører Johan Tesdorph, Rathlousdal Gods. Der blev i begrundelsen for afgørelsen henvist til baggrunden for og karakteren af projektet og dets udformning, som ikke fandtes at påvirke oplevelsen af fredningen væsentligt (FN-MJØ-018-2020).

Fredningsnævnet modtog den 17. april 2024 en henvendelse fra Odder Kommune om retablering af dæmningen efter et dæmningsbrud i oktober 2023. Fredningsnævnet har herefter løbende og senest den 5. august 2024 modtaget oplysninger, beskrivelser og vurderinger om projektet.

Odder Kommune har oplyst, at Johan Tesdorph har godkendt projektet.

Fredningsnævnet meddeler dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

1. Odder Kommunes oplysninger og udtalelser om projektet

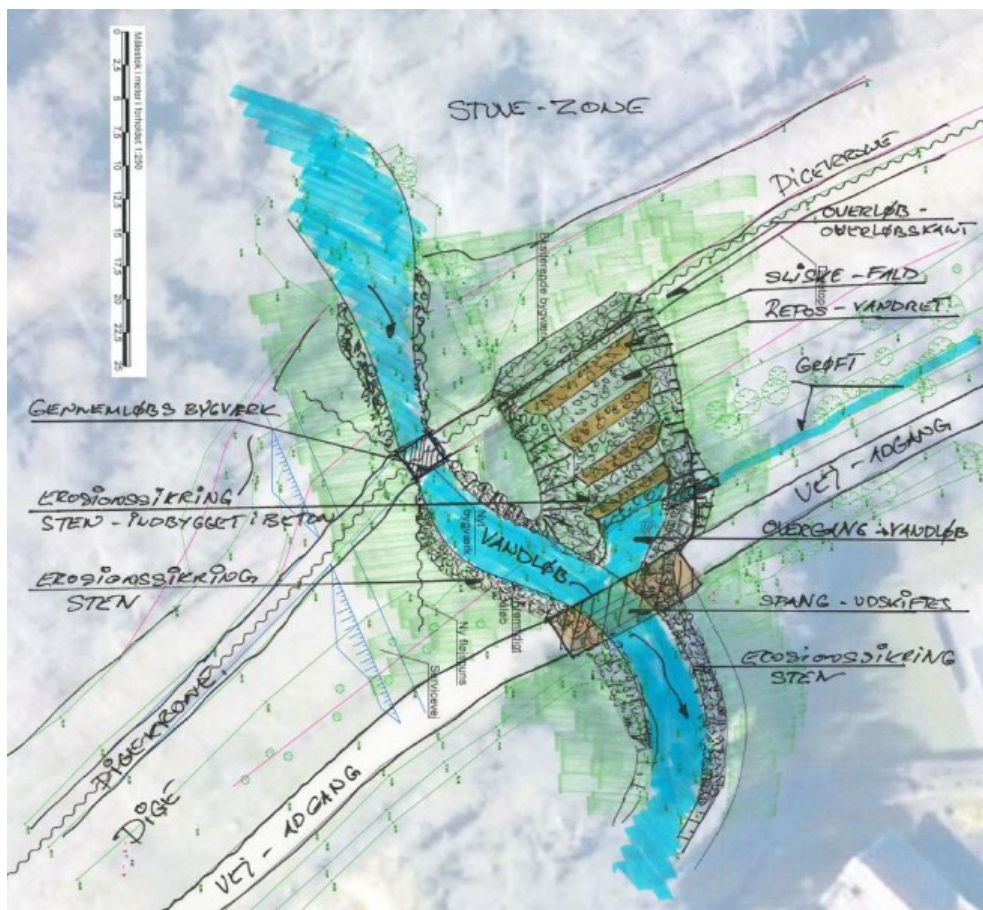
Odder Kommune har oplyst, at kommunen hurtigst muligt ønsker at retablere dæmningen opstrøms Odder by, så borgere og kommunale bygninger sikres mod oversvømmelse fra Odder å ved ekstrem vandføring.

Retableringen består i en spunsning af hele dæmningen og under bygningsværket. Spunsningen vil ikke efterfølgende være synlig, men sker ved brug af maskiner og plader på en måde, så det er nødvendigt efterfølgende at retablere dæmningen, når arbejdet er udført. Spunsningen vil således være synlig i anlægsfasen. Der etableres et nyt overløb nord for det tidligere bygværk. Overløbet udføres i beton med natursten trykket ned med en bredde på 10 meter og en uændret overløbskote. Det betyder, at overløbsfrekvensen og udbredelse af midlertidig oversvømmelse bag dæmningen er uændret i forhold til den tidligere dispensation. Åens forløb ændres permanent, så den følger det forløb, som er opstået ved dæmningsbruddet. Der etableres et nyt bygværk i beton med en topkote svarende til dæmningen. Fløjvæggene udføres i spuns, som med tiden farves rustrøde. De tidligere fløjvægge var udført i beton. Der etableres brinksikring omkring bygværk og overløb med natursten i varierende størrelse.

Eventuelle ændringer i området's beplantning vil senere blive forelagt fredningsnævnet, idet fredningsnævnet har oplyst, at en stillingtagen hertil forudsætter en forudgående besigtigelse.

Der ønskes endvidere etableret en byggeplads på ca. 2000 m² på den nuværende boldbane i perioden fra uge 33 og til ultimo oktober 2024. Boldbanen retableres efterfølgende. For at undgå trykskader på græsset lægges der køreplader på arealet. Arealet indhegnes, for at børn ikke kan komme ind på arealet, hvis de skal til sportsaktiviteter længere oppe på boldbanen. Odder Kommune har lavet en aftale herom med Rathlouskolen, som forpagter arealet.

Projektet med retableringen af dæmningen er illustreret ved følgende skitsetegning:

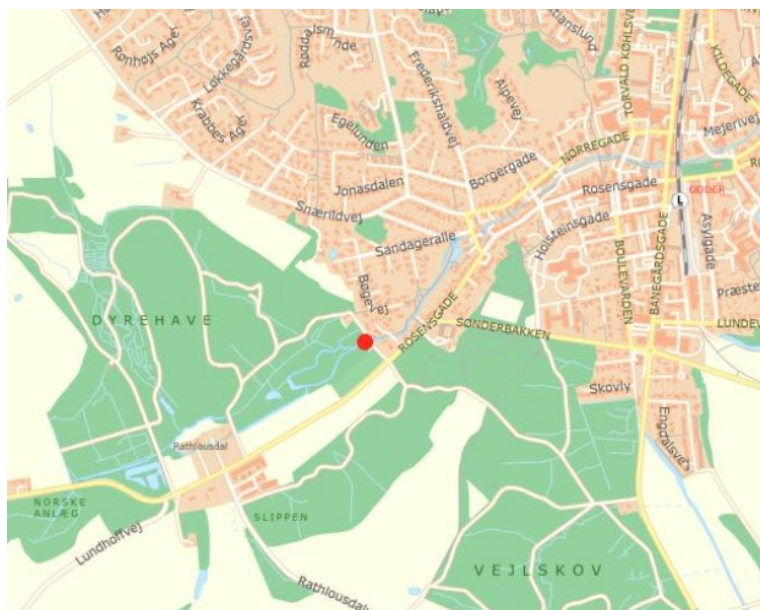
Projektet med byggepladsen er illustreret ved følgende oversigtsfoto:

Odder Kommune har den 5. august 2024 meddelt dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til ændring af dæmningen med en række fastsatte vilkår for dispensationen. Projektet er i dispensationen beskrevet således, at Odder å forlægges mod syd og får et nyt permanent forløb. Opstuvningsbygværket flyttes tilsvarende mod syd og placeres i et nyt forløb af Odder å gennem dæmningen. Overløbet ændres og flyttes til nord for opstuvningsbygværket. Overløbskanten bliver fast med et trappeformet forløb ned over dæmningen til Odder å. Dæmningen retableres ved tidligere placering af bygværk. Dæmningen forstærkes ved etablering af spuns

langs hele dæmningen, herunder i vandløbet under bygværket. Der etableres et midlertidigt rørlagt omløb af Odder å syd om dæmningsbruddet og overkørsel af vandløbet. Den midlertidige omlægning og overkørsel er nødvendig for at kunne udføre anlægsarbejdet.

Projektets placering i fredningen er i dispensationen vist på følgende måde med en rød prik:

Odder Kommune har i forbindelse med dispensationen foretaget en vurdering af Natura 2000 og bilag IV-arter.

Det nærmeste Natura 2000-område er nr. 59 Kysing Fjord, som udgøres af fuglebeskyttelsesområde F30, som er 5,16 km fra projektområdet i luftlinje og 6,6 km fra projektområdet afstrømsmæssigt. Det er Odder Kommunes vurdering, at projektet ikke påvirker det nedstrøms Natura 2000-område, som har arten sangsvane på udpegningsgrundlaget. Kommunen har foruden en henvisning til afstandene anført, at Natura 2000-området specielt er udpeget for at sikre fouragerings- og rastemuligheder for sangsvanen, der er en trækfugl. Målsætningen for Natura 2000-området, som består af et stort fjordområde og tilstødende strandenge, er, at det udgør et sammenhængende og velegnet raste- og overnatningsområde for en international vigtig forekomst af overvintrende sangsvaner. Områdets økologiske integritet sikres i form af en for levestederne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje og en lav næringsstofbelastning. Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer. Projektet strider ikke imod denne målsætning.

Der er ikke registreret bilag IV-arter i projektområdet, med de kan potentielt forefindes i området.

I forbindelse med realisering af det overordnede projekt med fremtidssikring af dæmningen sker der fældning af træer i et bælte på 8-10 meter mellem digefod og grusvejen på nordsiden af dæmningen. Der er foretaget tilsyn med beplantningen i forhold til træernes egnethed som opholdssteder for flagermus. Hvis der er tale om mindre løvtræer med en diameter på under 20-30 cm i brysthøjde, og hvor man ved grundig besigtigelse kan konstatere, at der ikke er huller, revner eller sprækker i stamme eller større grene, kan man undlade at undersøge dem for dagopholdssteder. Ved tilsyn med træerne blev der ikke konstateret træer med diameter over 30 cm. Projektet omfatter ikke fældning af større træer eller nedrivning af bygninger. Projektet vil derfor ikke påvirke raste- og ynglesteder for flagermus i området negativt.

Selve projektstrækningen af Odder å vurderes ikke at udgøre et egnet habitat for markfirben og grøn mosaikguldsmed, hvorfor disse heller ikke vurderes at blive påvirket negativt.

Den danske odderbestand er i fremgang, og det skyldes ikke mindst, at man i visse større områder har sikret dens levesteder og her tager særlige hensyn til odderne. Odder forekommer flere steder i Odder å, og der blev derfor i 2020 foretaget en gennemgang af vandløbsbrinkerne i åen for opstrøms for dæmningen at undersøge,

om der eventuelt var forekomst af odder på strækningen, der kunne blive påvirket negativt af klimatilpasningsprojektet. Ved større vandstrømninger vil vandet stuve op på strækningen og oversvømme odderhuler. Ved undersøgelsen blev der ikke fundet odderhuler på strækningen eller indikation på tilstedeværelsen af ynglende odder. Der blev fundet flere mulige spor efter odder, men det eneste håndgribelige bevis på tilstedeværelsen af odder på strækningen var fund af odderekskrementer på to lokaliteter. Konklusionen på undersøgelsen var, at der kun var strejfende oddere på strækningen, og at projektet ikke ville påvirke rastende eller strejfende oddere i området. Selve opstuvningsbygværket blev vurderet til at kunne hindre oddernes frie passage i vandløbet, men odderne vil nemt kunne passere over dæmningen til vandløbet på nedstrøms side. Der er stillet vilkår om, at hvis der skal ske frahegning af det nyplantede areal på dæmnings nordside, så skal det ske på en måde, der ikke hindrer passage for odder, og hegnet må ikke udgøre en risiko for, at oddere kan sidde fast og blive fanget i hegnet. Projektet ville derfor ikke hindre migration og spredning af odder langs Odder å. Det nuværende projekt, hvor opstuvningsbygværket genetableres med mindre ændringer, vurderes ikke at påvirke odder negativt. Opstuvningsbygværket flyttes lidt, men opbygningen er ellers tilsvarende dét, der blev godkendt i 2020. Arealet, der påvirkes af opstuvning, vil ligeledes være det samme som godkendt i 2020. I anlægsfasen vil der være aktiviteter, der potentielt kan forstyrre eventuelt forekommende odder. Anlægsperioden ligger delvist i en periode, hvor der er gode fourageringsmuligheder for odderne og gode muligheder for at holde sig skjult i den høje vegetation. Anlægsarbejdet vil foregå i dagtimerne, hvor odderen naturligt er mindre aktiv.

Der er foretaget en undersøgelse med fokus på padder for at undersøge, om projektet vil påvirke padder i området. Der blev indledningsvis foretaget en screening af databaser i forhold til, hvilke padder der er fundet i nærheden af det oversvømmede område ved Odder å. Der er foretaget vurdering af en zone med en radius på 3 km fra stedet for dæmningsbruddet. I den umiddelbare nærhed var der fundet stor vandsalamander (tætteste fund indenfor 100 meter fra skoven), butsnudet frø, lille vandsalamander og skrubtudse (indenfor 1 km fra skoven) og løvfrø med nærmeste fund ca. 1,5 km væk. Det blev vurderet, at der er stor sandsynlighed for, at der kunne være stor og lille vandsalamander og butsnudet frø i området ved Odder å, og at der burde være fokus på eventuel tilstedeværelse af løvfrø. I forbindelse med den fysiske retablering af diget forventes det ikke, at der sker en påvirkning af padderne i området, så længe anlægsarbejdet ikke direkte berører ynglehabitaterne, eller der forekommer opstuvninger af vandet. I driftsfasen vil en opstuvning kunne påvirke padderne, specielt i yngleperioden hvor haletudser og æg er udsatte, og det vil kunne medføre, at den økologiske funktionalitet af vandhullerne ikke kan opretholdes som funktionelle ynglelokaliteter. Klimatilpasningsprojektet blev oprindeligt godkendt i maj 2020. Der har siden etableringen af dæmningen og opstuvningsbygværket været flere hændelser, hvor fredskoven er blevet oversvømmet, bl.a. oversvømmelserne i efteråret 2023, der skyldtes de historiske nedbørsmængder, som førte til dæmningsbruddet. På trods af disse hændelser, hvor fredskoven flere gange har været sat under vand, blev der ved undersøgelsen i maj 2024 fundet et stort antal haletudser af både spidssnudet og butsnudet frø i vandsamlinger i fredskoven. Dette indikerer efter Odder Kommunes vurdering, at opstuvningerne ikke har påvirket padder i området negativt, da der trods flere og større opstuvninger fortsat er tilstedeværelse af masser af yngel fra padder.

I forhold til plantearter opført på habitatdirektivets bilag IV, litra b vurderer Odder Kommune, at der ikke sker påvirkning af disse som følge af projektet, da ingen af de syv plantearter er registreret i områderne eller vurderes at findes der.

2. Fredningsnævnets afgørelse

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal.

Fredningen har på baggrund af de til området knyttede naturvidenskabelige interesser og betydelige rekreative interesser til hovedformål at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn med sammenhængende marker og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal.

Det fremgår i øvrigt af fredningens bestemmelser bl.a., at arealernes tilstand på fredningstidspunktet ikke må ændres. Arealer uden for eksisterende skove må ikke tilplantes. Allétræer langs vejene må ikke fjernes. Eksisterende levende hegn må ikke fjernes, men træerne kan udskiftes. Der må ikke foretages foranstaltninger, som kan medføre en ændring af areal, form eller tilstand af søer, damme og vandløb. Fredningen er dog ikke til hinder for, at der udføres arbejder i henhold til gældende vandløbsregulativer, eller at Odder å reguleres i henhold til gældende vandløbsregulativer. Der må ikke foretages terrænændringer. Fredningen hindrer dog ikke, at der foretages nødvendige terrænændringer i forbindelse med lovlige foranstaltninger inden for området. Der må som udgangspunkt ikke opføres nye bygninger. Der må heller ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg end bygninger. Eksempelvis må der således ikke anbringes faste hegn, mure, tårne og lignende.

Fredningen af Rathlousdal med de fastsatte fredningsbestemmelser betyder, at projektet forudsætter fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation til et projekt, hvis det ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår videre af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Odder Kommune har i sin dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 foretaget en vurdering af projektets betydning for Natura 2000-områder og en omfattende vurdering af betydningen for bilag IV-arter.

Fredningsnævnet finder ikke anledning til at se bort fra disse vurderinger, og fredningsnævnet lægger på den baggrund og efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Odder Kommunes vurdering af projektets betydning for Natura 2000-områder og bilag IV-arter omfatter dog ikke den midlertidige byggeplads, men da den etableres på en boldbane, lægger fredningsnævnet til grund, at heller ikke en dispensation til denne del af projektet er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet har i 2020 meddelt dispensation til dæmningens etablering, og det nu ansøgte projekt består i retablering efter et dæmningsbrud og dertil hørende arbejder, som i forhold til de eksisterende forhold er uden betydning for oplevelsen af fredningen, og som i øvrigt sker for en fremtidig sikring af dæmningen for at beskytte Odder by mod oversvømmelse.

Fredningsnævnet meddeler derfor dispensation.

Med samme begrundelse, og da fredningsnævnets tidligere afgørelse om dispensation blev truffet af det samlede fredningsnævn efter en forudgående besigtigelse, er denne afgørelse truffet af fredningsnævnets formand, jf. forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk. 5.

3. Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevarerklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevarerklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Knud Erik Hesselbjerg,
2. Henrik Opstrup,

3. Godset Rathlousdal ved Tine og Johan Tesdorpf,
4. Rathlouskolen,
5. Miljøstyrelsen,
6. Odder Kommune, att.: Lene Andersen,
7. Danmarks Naturfredningsforening, København,
8. Danmarks Naturfredningsforening, Odder,
9. Friluftsrådet, centralt,
10. Friluftsrådet, kreds Aarhus Bugt
11. Dansk Ornitologisk Forening, København,
12. Dansk Ornitologisk Forening, Odder,
13. Dansk Botanisk Forening, København,
14. Friluftsrådet, centralt,
15. Friluftsrådet, Aarhus Bugt,
16. Region Midtjylland,
17. Slots- og Kulturstyrelsen,
18. Odder Museum.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 7. august 2024

FN-MJØ-055-2024. Retablering af dæmning ved Odder å

Fredningsnævnet meddelte den 6. august 2024 dispensation til et projekt med retablering af den dæmning, der tidligere den 17. marts 2020 blev meddelt dispensation til som led i et klimatilpasningsprojekt langs Odder å langs kanten af Rathlousdal landskabsfredning på matr.nr. 2a og 1g Rathlousdal Hgd., som tilhører Johan Tesdorpf, Rathlousdal Gods.

Fredningsnævnet bemærkede i afgørelsen på baggrund af oplysninger fra Odder Kommune, at Johan Tesdorpf havde godkendt projektet.

Johan Tesdorpf har efter sin modtagelse af afgørelsen meddelt fredningsnævnet, at han ikke har godkendt projektet.

Med bemærkning om at en offentlig myndighed ikke med en dispensation fra fredningsnævnet kan udføre arbejder eller gennemføre et projekt på en privat grundejers ejendom uden ejerens samtykke, at fredningsnævnet derfor ikke meddeler sådanne dispensationer uden grundejerens samtykke, og at det nu er oplyst, at et sådant samtykke ikke forelå, genoptager fredningsnævnet herefter sagens behandling.

Sagens videre behandling afventer således i første omgang en afklaring af, om der mellem Odder Kommune og Johan Tesdorpf kan opnås enighed om et projekt, der ønskes meddelt dispensation til.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse om genoptagelse sendes til:

1. Knud Erik Hesselbjerg,
2. Henrik Opstrup,
3. Godset Rathlousdal ved Tine og Johan Tesdorpf,
4. Rathlouskolen,
5. Miljøstyrelsen,
6. Odder Kommune, att.: Lene Andersen,
7. Danmarks Naturfredningsforening, København,
8. Danmarks Naturfredningsforening, Odder,
9. Friluftsrådet, centralt,
10. Friluftsrådet, kreds Aarhus Bugt
11. Dansk Ornitologisk Forening, København,
12. Dansk Ornitologisk Forening, Odder,
13. Dansk Botanisk Forening, København,
14. Friluftsrådet, centralt,
15. Friluftsrådet, Aarhus Bugt,
16. Region Midtjylland,

17. Slots- og Kulturstyrelsen,
18. Odder Museum.

Den 13. august 2024

FN-MJØ-114-2024. Retablering af dæmning ved Odder å

Fredningsnævnet meddelte den 17. marts 2020 efter en forudgående besigtigelse dispensation til at udføre et klimatilpasningsprojekt langs Odder å med en mindre dæmning langs kanten af landskabsfredningen på matr.nr. 2a og 1g Rathlousdal Hgd., som tilhører Johan Tesdorpf, Rathlousdal Gods. Der blev i begrundelsen for afgørelsen henvist til baggrunden for og karakteren af projektet og dets udformning, som ikke fandtes at påvirke oplevelsen af fredningen væsentligt (FN-MJØ-018-2020).

Fredningsnævnet modtog i april 2024 en henvendelse fra Odder Kommune om retablering af dæmningen efter et dæmningsbrud i oktober 2023. Fredningsnævnet meddelte efter yderligere sagsoplysning dispensation til projektet den 6. august 2024. Fredningsnævnet lagde herved på baggrund af oplysninger fra Odder Kommune til grund, at Johan Tesdorpf havde godkendt projektet, men det viste sig ikke at være tilfældet. Fredningsnævnet genoptog derfor sagen den 7. august 2024 (FN-MJØ-055-2024).

Odder Kommune genfremsendte den 9. august 2024 ansøgningen og anførte, at der ikke var ændringer i projektet i forhold til den tidligere ansøgning.

Johan Tesdorpf har efterfølgende bekræftet, at han har accepteret, at Odder Kommune kan foretage spunsning af dæmningen og herunder etablere arbejdsplads og udlægge køreplader mv., mens der endnu ikke er indgået aftaler om den øvrige del af det ansøgte projekt.

Odder Kommune har i øvrigt oplyst, at udførelse af spunsningen vil sikre området mod oversvømmelse.

Fredningsnævnet meddeler dispensation til den del af projektet, der er godkendt af Johan Tesdorpf, mens der ikke på nuværende tidspunkt træffes afgørelse om den øvrige del af projektet. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

1. Odder Kommunes oplysninger og udtalelser om projektet

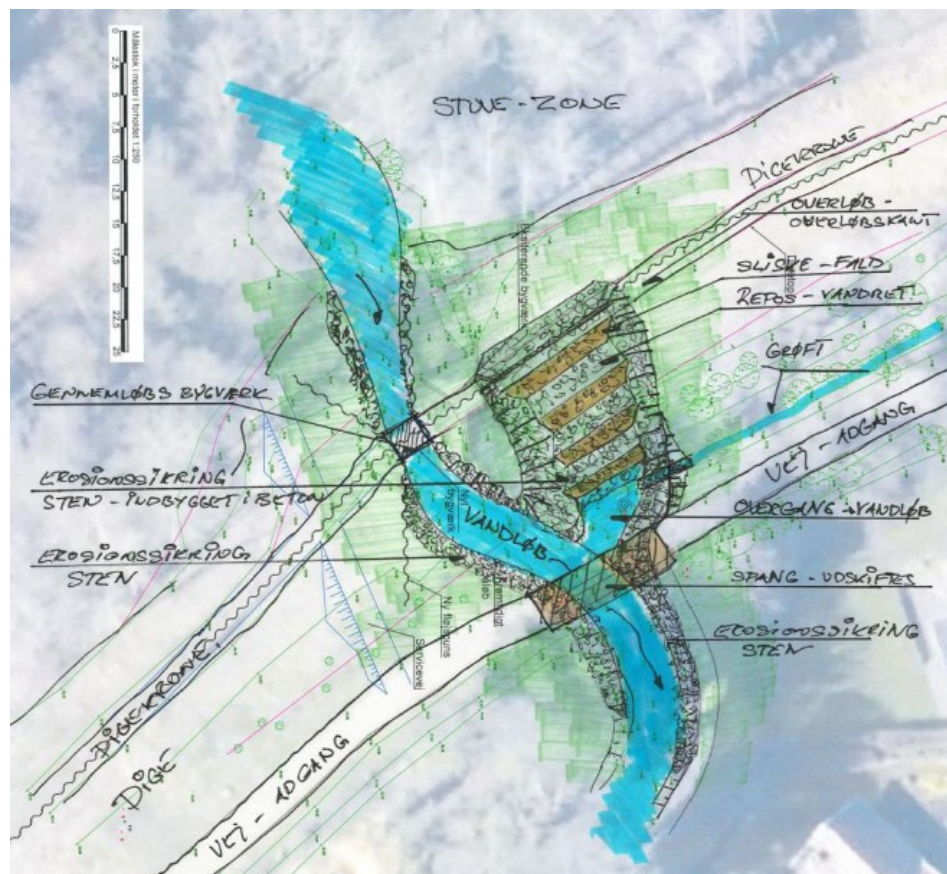
Odder Kommune har oplyst, at kommunen hurtigst muligt ønsker at retablere dæmningen opstrøms Odder by, så borgere og kommunale bygninger sikres mod oversvømmelse fra Odder å ved ekstrem vandføring.

Retableringen består i en spunsning af hele dæmningen og under bygningsværket. Spunsningen vil ikke efterfølgende være synlig, men sker ved brug af maskiner og plader på en måde, så det er nødvendigt efterfølgende at retablere dæmningen, når arbejdet er udført. Spunsningen vil således være synlig i anlægsfasen. Der etableres et nyt overløb nord for det tidligere bygværk. Overløbet udføres i beton med natursten trykket ned med en bredde på 10 meter og en uændret overløbskote. Det betyder, at overløbsfrekvensen og udbredelse af midlertidig oversvømmelse bag dæmningen er uændret i forhold til den tidligere dispensation. Åens forløb ændres permanent, så den følger det forløb, som er opstået ved dæmningsbruddet. Der etableres et nyt bygværk i beton med en topkote svarende til dæmningen. Fløjvæggene udføres i spuns, som med tiden farves rustrøde. De tidligere fløjvægge var udført i beton. Der etableres brinksikring omkring bygværk og overløb med natursten i varierende størrelse.

Eventuelle ændringer i områdets beplantning vil senere blive forelagt fredningsnævnet, idet fredningsnævnet har oplyst, at en stillingtagen hertil forudsætter en forudgående besigtigelse.

Der ønskes endvidere etableret en byggeplads på ca. 2000 m² på den nuværende boldbane i perioden fra uge 33 og til ultimo oktober 2024. Boldbanen retableres efterfølgende. For at undgå trykskader på græsset lægges der køreplader på arealet. Arealet indhegnes, for at børn ikke kan komme ind på arealet, hvis de skal til sportsaktiviteter længere oppe på boldbanen. Odder Kommune har lavet en aftale herom med Rathlouskolen, som forpagter arealet.

Projektet med retableringen af dæmningen er illustreret ved følgende skitsetegning:

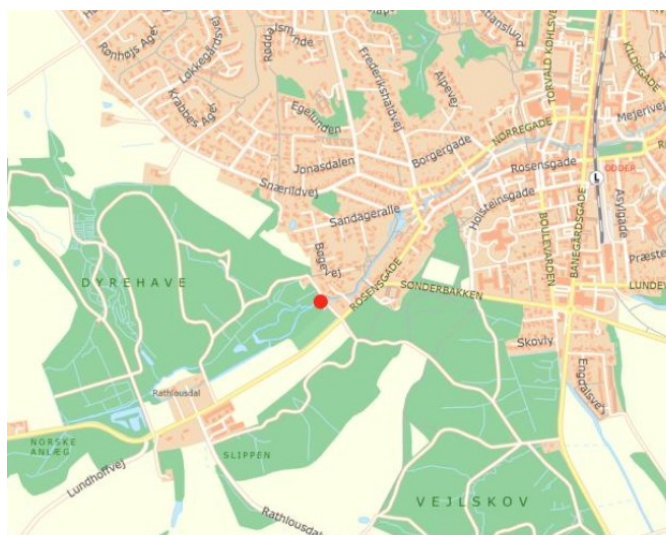

Projektet med byggepladsen er illustreret ved følgende oversigtsfoto:

Odder Kommune har den 5. august 2024 meddelt dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til ændring af dæmningen med en række fastsatte vilkår for dispensationen. Projektet er i dispensationen beskrevet således,

Projektets placering i fredningen er i dispensationen vist på følgende måde med en rød prik:

Det nærmeste Natura 2000-område er nr. 59 Kysing Fjord, som udgøres af fuglebeskyttelsesområde F30, som er 5,16 km fra projektområdet i luftlinje og 6,6 km fra projektområdet afstrømsmæssigt. Det er Odder Kommunes vurdering, at projektet ikke påvirker det nedstrøms Natura 2000-område, som har arten sangsvane på udpegningsgrundlaget. Kommunen har foruden en henvisning til afstandene anført, at Natura 2000-området specielt er udpeget for at sikre fouragerings- og rastemuligheder for sangsvanen, der er en trækfugl. Målsætningen for Natura 2000-området, som består af et stort fjordområde og tilstødende strandenge, er, at det udgør et sammenhængende og velegnet raste- og overnatningsområde for en international vigtig forekomst af overvintrende sangsvaner. Områdets økologiske integritet sikres i form af en for levestederne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje og en lav næringsstofbelastning. Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer. Projektet strider ikke imod denne målsætning.

I forbindelse med realisering af det overordnede projekt med fremtidssikring af dæmningen sker der fældning af træer i et bælte på 8-10 meter mellem digefod og grusvejen på nordsiden af dæmningen. Der er foretaget tilsyn med beplantningen i forhold til træernes egnethed som opholdssteder for flagermus. Hvis der er tale om mindre løvtræer med en diameter på under 20-30 cm i brysthøjde, og hvor man ved grundig besigtigelse kan konstatere, at der ikke er huller, revner eller sprækker i stamme eller større grene, kan man undlade at undersøge dem for dagopholdssteder. Ved tilsyn med træerne blev der ikke konstateret træer med diameter over 30 cm. Projektet omfatter ikke fældning af større træer eller nedrivning af bygninger. Projektet vil derfor ikke påvirke raste- og ynglesteder for flagermus i området negativt.

3

Den danske oddebestand er i fremgang, og det skyldes ikke mindst, at man i visse større områder har sikret dens levesteder og her tager særlige hensyn til odderne. Odde forekommer flere steder i Odde å, og der blev derfor i 2020 foretaget en gennemgang af vandløbsbrinkerne i åen for opstrøms for dæmningen at undersøge, om der eventuelt var forekomst af odde på strækningen, der kunne blive påvirket negativt af klimatilpasningsprojektet. Ved større vandstrømninger vil vandet stuve op på strækningen og oversvømme oddehuler. Ved undersøgelsen blev der ikke fundet oddehuler på strækningen eller indikation på tilstedeværelsen af ynglende odde. Der blev fundet flere mulige spor efter odde, men det eneste håndgribelige bevis på tilstedeværelsen af odde på strækningen var fund af odderekremler på to lokaliteter. Konklusionen på undersøgelsen var, at der kun var strejfende odde på strækningen, og at projektet ikke ville påvirke rastende eller strejfende odde i området. Selve opstuvningsbygværket blev vurderet til at kunne hindre oddernes frie passage i vandløbet, men odderne vil nemt kunne passere over dæmningen til vandløbet på nedstrøms side. Der er stillet vilkår om, at hvis der skal ske frahegning af det nyplantede areal på dæmnings nordside, så skal det ske på en måde, der ikke hindrer passage for odde, og hegnet må ikke udgøre en risiko for, at odde kan sidde fast og blive fanget i hegnet. Projektet ville derfor ikke hindre migration og spredning af odde langs Odde å. Det nuværende projekt, hvor opstuvningsbygværket genetableres med mindre ændringer, vurderes ikke at påvirke odde negativt. Opstuvningsbygværket flyttes lidt, men opbygningen er ellers tilsvarende det, der blev godkendt i 2020. Arealet, der påvirkes af opstuvning, vil ligeledes være det samme som godkendt i 2020. I anlægsfasen vil der være aktiviteter, der potentielt kan forstyrre eventuelt forekommende odde. Anlægsperioden ligger delvist i en periode, hvor der er gode fourageringsmuligheder for odderne og gode muligheder for at holde sig skjult i den høje vegetation. Anlægsarbejdet vil foregå i dagtimerne, hvor odderen naturligt er mindre aktiv.

Der er foretaget en undersøgelse med fokus på padder for at undersøge, om projektet vil påvirke padder i området. Der blev indledningsvis foretaget en screening af databaser i forhold til, hvilke padder der er fundet i nærheden af det oversvømmede område ved Odde å. Der er foretaget vurdering af en zone med en radius på 3 km fra stedet for dæmningsbruddet. I den umiddelbare nærhed var der fundet stor vandsalamander (tætteste fund indenfor 100 meter fra skoven), butsnudet frø, lille vandsalamander og skrubtudse (indenfor 1 km fra skoven) og løvfrø med nærmeste fund ca. 1,5 km væk. Det blev vurderet, at der er stor sandsynlighed for, at der kunne være stor og lille vandsalamander og butsnudet frø i området ved Odde å, og at der burde være fokus på eventuel tilstedeværelse af løvfrø. I forbindelse med den fysiske retablering af diget forventes det ikke, at der sker en påvirkning af padderne i området, så længe anlægsarbejdet ikke direkte berører ynglehabitaterne, eller der forekommer opstuvninger af vandet. I driftsfasen vil en opstuvning kunne påvirke padderne, specielt i yngleperioden hvor haletudser og æg er udsatte, og det vil kunne medføre, at den økologiske funktionalitet af vandhullerne ikke kan opretholdes som funktionelle ynglelokaliteter. Klimatilpasningsprojektet blev oprindeligt godkendt i maj 2020. Der har siden etableringen af dæmningen og opstuvningsbygværket været flere hændelser, hvor fredskoven er blevet oversvømmet, bl.a. oversvømmelserne i efteråret 2023, der skyldtes de historiske nedbørsmængder, som førte til dæmningsbruddet. På trods af disse hændelser, hvor fredskoven flere gange har været sat under vand, blev der ved undersøgelsen i maj 2024 fundet et stort antal haletudser af både spidssnudet og butsnudet frø i vandsamlinger i fredskoven. Dette indikerer efter Odde Kommunes vurdering, at opstuvningerne ikke har påvirket padder i området negativt, da der trods flere og større opstuvninger fortsat er tilstedeværelse af masser af yngel fra padder.

I forhold til plantearter opført på habitatdirektivets bilag IV, litra b vurderer Odde Kommune, at der ikke sker påvirkning af disse som følge af projektet, da ingen af de syv plantearter er registreret i områderne eller vurderes at findes der.

2. Fredningsnævnets afgørelse

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal.

Fredningen har på baggrund af de til området knyttede naturvidenskabelige interesser og betydelige rekreative interesser til hovedformål at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn med sammenhængende marker og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal.

Det fremgår i øvrigt af fredningens bestemmelser bl.a., at arealernes tilstand på fredningstidspunktet ikke må ændres. Arealer uden for eksisterende skove må ikke tilplantes. Allétræer langs vejene må ikke fjernes. Eksisterende levende hegn må ikke fjernes, men træerne kan udskiftes. Der må ikke foretages foranstaltninger, som kan medføre en ændring af areal, form eller tilstand af søer, damme og vandløb. Fredningen er dog ikke til hinder for, at der udføres arbejder i henhold til gældende vandløbsregulativer, eller at Odder å reguleres i henhold til gældende vandløbsregulativer. Der må ikke foretages terrænændringer. Fredningen hindrer dog ikke, at der foretages nødvendige terrænændringer i forbindelse med lovlige foranstaltninger inden for området. Der må som udgangspunkt ikke opføres nye bygninger. Der må heller ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg end bygninger. Eksempelvis må der således ikke anbringes faste hegn, mure, tårne og lignende.

Fredningen af Rathlousdal med de fastsatte fredningsbestemmelser betyder, at projektet forudsætter fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation til et projekt, hvis det ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår videre af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Odder Kommune har i sin dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 foretaget en vurdering af projektets betydning for Natura 2000-områder og en omfattende vurdering af betydningen for bilag IV-arter.

Fredningsnævnet finder ikke anledning til at se bort fra disse vurderinger, og fredningsnævnet lægger på den baggrund og efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Odder Kommunes vurdering af projektets betydning for Natura 2000-områder og bilag IV-arter omfatter dog ikke den midlertidige byggeplads, men da den etableres på en boldbane, lægger fredningsnævnet til grund, at heller ikke en dispensation til denne del af projektet er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller stk. 3.

Fredningsnævnet har i 2020 meddelt dispensation til dæmnings etablering, og projektet består i retablering efter et dæmningsbrud og dertil hørende arbejder, som i forhold til de eksisterende forhold ikke medfører en væsentlig ændret oplevelse af fredningen, og som i øvrigt sker for en fremtidig sikring af dæmningen for at beskytte Odder by mod oversvømmelse.

Fredningsnævnet er derfor indstillet på at meddele dispensation til et projekt med dette formål. Der kan imidlertid ikke meddeles dispensation til den del af projektet, som ikke er godkendt af ejendommens ejer. Fredningsnævnet meddeler derfor alene dispensation til, at der udføres spunsning af dæmningen og etableres den beskrevne byggeplads, mens der ikke på nuværende tidspunkt træffes afgørelse om den øvrige del af projektet.

Fredningsnævnets afgørelse af 6. august 2024 ophæves (FN-MJØ-055-2024).

Med samme begrundelse som begrundelsen for dispensationen, og da fredningsnævnets tidligere afgørelse om dispensation blev truffet af det samlede fredningsnævn efter en forudgående besigtigelse, er denne afgørelse truffet af fredningsnævnets formand, jf. forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

3. Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Knud Erik Hesselbjerg,
2. Henrik Opstrup,
3. Godset Rathlousdal ved Tine og Johan Tesdorpf,
4. Rathlouskolen,
5. Miljøstyrelsen,
6. Odder Kommune, att.: Lene Andersen,
7. Danmarks Naturfredningsforening, København,
8. Danmarks Naturfredningsforening, Odder,
9. Friluftsrådet, centralt,
10. Friluftsrådet, kreds Aarhus Bugt
11. Dansk Ornitologisk Forening, København,
12. Dansk Ornitologisk Forening, Odder,
13. Dansk Botanisk Forening, København,
14. Friluftsrådet, centralt,
15. Friluftsrådet, Aarhus Bugt,
16. Region Midtjylland,
17. Slots- og Kulturstyrelsen,
18. Odder Museum.

Den 26. august 2024

FN-MJØ-103-2024. Ny garage til erstatning for eksisterende garage

Fredningsnævnet modtog den 28. juni 2024 Odder Kommunes udtalelse om en ansøgning om dispensation til at opføre en ny garage til erstatning for en eksisterende garage, som nedrives, på matr.nr. 1a Rathlousdal Hgd., Odder, Kongshusvej 61, 8300 Odder. Ansøgningen er indsendt af ejendommens ejer Johan Tesdorpf.

Fredningsnævnet meddeler dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Fredningen

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal. Fredningen har til formål at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn med brede sammenhængende marker og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at arealernes tilstand ikke må ændres.

Det fremgår videre om byggeri, at der ikke må opføres nye bygninger, herunder skure og boder samt tilbygninger til eksisterende bygninger. Der må heller ikke foretages ombygning af en eksisterende bygning, hvis bygningens ydre fremtræden derved ændres. Fredningen er dog ikke til hinder for, at der opføres erhvervsmæssigt nødvendig bebyggelse i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens ydre fremtræden. Fredningen er heller ikke til hinder for, at der i øvrigt opføres nye bygninger, som er erhvervsmæssigt nødvendige for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom, såfremt fredningsnævnet kan godkende bebyggelsens beliggenhed og ydre fremtræden.

Odder Kommunes udtalelse

Odder Kommune har oplyst, at ansøgningen omfatter genopførelse af en garagebygning. Bygningen, der ønskes opført, er mindre end den bygning, der erstattes.

Odder Kommune har videre oplyst, at projektområdet er ca. 7,65 km fra nærmeste Natura 2000-område Ky-sing Fjord. Der er ifølge kommunens registreringer ikke registrerede bilag IV-arter i området.

Odder Kommune har på fredningsnævnets forespørgsel om projektets betydning for flagermus udtalt, at kommunen har ført tilsyn med bygningen for at undersøge for forekomster af rastende flagermus i bygningen. Der blev kigget efter mulige indflyvningssteder, og disse er nøje undersøgt for mulige ekskrementer. Bygningen blev desuden undersøgt indefra, hvor der blev undersøgt for forekomst i og omkring bygningen og ved bygningens loftrum og tagkonstruktion. Kommunen fandt ingen tegn på forekomst af flagermus i bygningen. Kommunen har supplerende med besigtigelsen hørt ejer og beboer af bygningen, om de har kendskab til forekomst af flagermus i og omkring bygningen. Hverken ejeren eller beboeren har kendskab til eller bemærket forekomst af flagermus i og omkring bygningen. Det er på baggrund af tilsyn og dialogen med ejeren og beboeren kommunens vurdering, at bygningen hverken anvendes som dagopholdssted eller som overvintringslokalitet for nogle arter af flagermus.

Øvrige sagsoplysninger

Det fremgår af BBR, at garagen er på 125 m² og er opført i 1890.

Det fremgår videre af ansøgningen, at garagen er i meget dårlig stand, og at det af flere sagkyndige er vurderet, at det ikke er økonomisk bæredygtigt at renovere den. Den ønskes derfor nedrevet. Den nye garage genopbygges i samme stil/facon som den nuværende garage med samme højde, samme vinkel på tag og med udhæng. Den nye garage vil dog være lidt kortere end den nuværende. Den bliver i sortmalet træ og med rødt tegltag, som matcher de øvrige tage i området.

Den ansøgte bygningens ydre fremtræden er illustreret i ansøgningsmaterialet.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 21. august 2024 ved Martin Møller-Heuer, Knud Erik Hesselbjerg og Henrik Opstrup. Endvidere deltog Johan Tesdorpf med Jens Kejser og Morten Agaard og Odder Kommune ved Heida Sara Thorgeirsdottir og Jeppe Winther.

Projektet blev gennemgået. Det blev supplerende oplyst, at den nye garage opføres på samme sokkel som den eksisterende. Længden bliver på 16 meter mod nu 25 meter. Der påtænkes isat vinduer som i illustrationerne. Der er dog ikke tegnet vinduer mod naboen i den ene facade, da der ikke er sådanne vinduer i den eksisterende bygning. Det er dog efter en dialog med naboen muligt, at der ønskes isat vinduer, og det vil i givet fald blive symmetrisk og tilpasset bygningens øvrige vinduer.

Fredningsnævnet tilkendegav sagen udfald.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealer ved Rathlousdal betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet finder ikke grundlag for at foretage en anden vurdering end den vurdering om projektets betydning for bilag IV-arter, der er foretaget af Odder Kommune, og som er gengivet ovenfor. Kommunen har ikke udtalt sig om projektets betydning for Natura 2000-områder, men fredningsnævnet lægger på baggrund af projektområdet og projektets karakter og dets afstande til Natura 2000-områder til grund, at der ikke er en påvirkning af sådanne områder. Fredningsnævnet lægger på den baggrund og efter sagens oplysninger herefter til grund, at projektet ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller stk. 3.

Fredningsnævnet meddeler dispensation til projektet, som medfører en mindre bygning med samme placering som den eksisterende bygning, og som er tilpasset områdets øvrige bebyggelse og som sådan er uden betydning for oplevelsen af fredningen.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevarerklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevarerklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Knud Erik Hesselbjerg,
2. Henrik Opstrup,
3. Johan Peter-Henrik Tesdorpf,

4. Miljøstyrelsen,
5. Odder Kommune, sag S2023-9431,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Odder,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Odder,
10. Dansk Botanisk Forening,
11. Friluftsrådet, centralt,
12. Friluftsrådet, kreds Aarhus Bugt,
13. Region Midtjylland,
14. Slots- og Kulturstyrelsen
15. Moesgaard Museum.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 18. februar 2025

FN-MJØ-147-2024 (retablering af dæmningen ved Odder å) og FN-MJØ-101-2024 (beplantning ved dæmningen)

1. Fredningsnævnets tidligere afgørelser om dæmningen ved Odder å

Fredningsnævnet meddelte den 17. marts 2020 dispensation til at udføre et klimatilpasningsprojekt langs Odder å med en mindre dæmning langs kanten af landskabsfredningen på matr.nr. 2a og 1g Rathlousdal Hgd., som tilhører Johan Tesdorph, Rathlousdal Gods. Der blev i begrundelsen for afgørelsen henvist til baggrunden for og karakteren af projektet og dets udformning, som ikke fandtes at påvirke oplevelsen af fredningen væsentligt (FN-MJØ-018-2020).

Fredningsnævnet meddelte endvidere den 6. august 2024 dispensation til et projekt med at retablere dæmningen efter et digebrud. Fredningsnævnet besluttede dog at genoptage sagen, idet det viste sig, at grundejeren ikke havde godkendt projektet (FN-MJØ-055-2024).

I afgørelsen blev anført følgende:

”Fredningsnævnet meddelte den 17. marts 2020 efter en forudgående besigtigelse dispensation til at udføre et klimatilpasningsprojekt langs Odder å med en mindre dæmning langs kanten af landskabsfredningen på matr.nr. 2a og 1g Rathlousdal Hgd., som tilhører Johan Tesdorph, Rathlousdal Gods. Der blev i begrundelsen for afgørelsen henvist til baggrunden for og karakteren af projektet og dets udformning, som ikke fandtes at påvirke oplevelsen af fredningen væsentligt (FN-MJØ-018-2020).

Fredningsnævnet modtog den 17. april 2024 en henvendelse fra Odder Kommune om retablering af dæmningen efter et dæmningsbrud i oktober 2023. Fredningsnævnet har herefter løbende og senest den 5. august 2024 modtaget oplysninger, beskrivelser og vurderinger om projektet.

Odder Kommune har oplyst, at Johan Tesdorph har godkendt projektet.

Fredningsnævnet meddeler dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

1. Odder Kommunes oplysninger og udtalelser om projektet

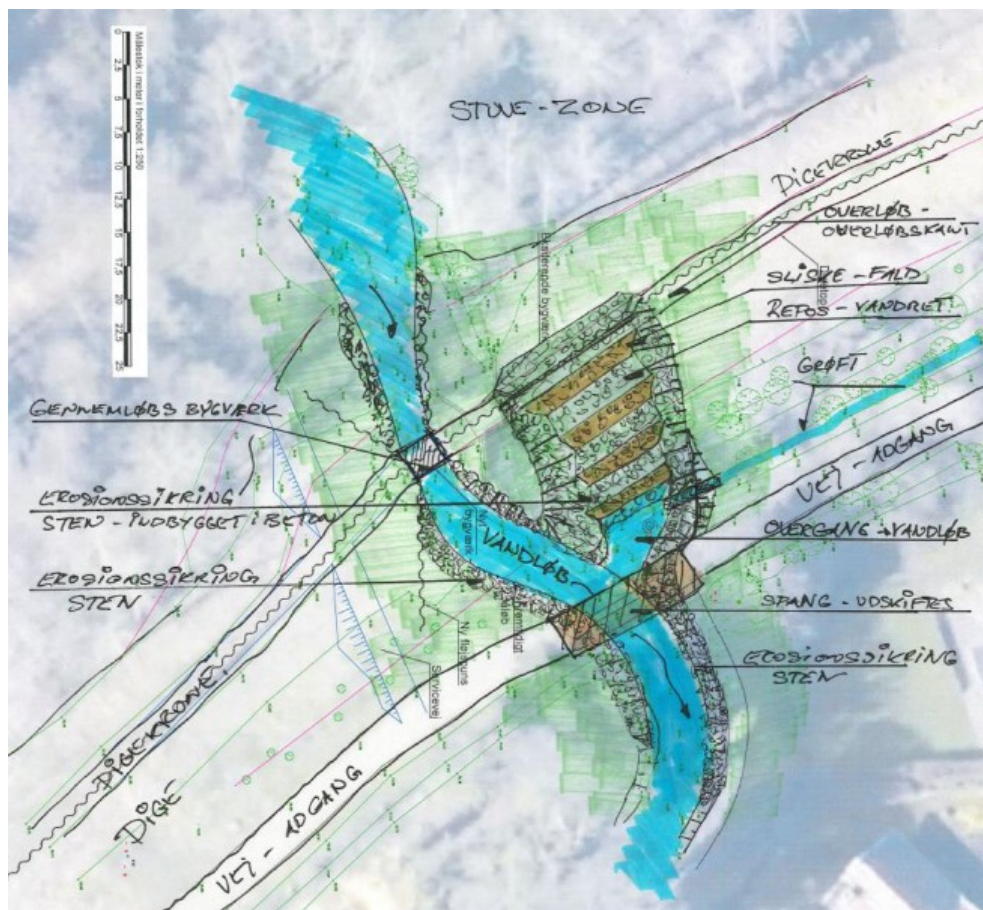
Odder Kommune har oplyst, at kommunen hurtigst muligt ønsker at retablere dæmningen opstrøms Odder by, så borgere og kommunale bygninger sikres mod oversvømmelse fra Odder å ved ekstrem vandføring.

Retableringen består i en spunsning af hele dæmningen og under bygningsværket. Spunsningen vil ikke efterfølgende være synlig, men sker ved brug af maskiner og plader på en måde, så det er nødvendigt efterfølgende at retablere dæmningen, når arbejdet er udført. Spunsningen vil således være synlig i anlægsfasen. Der etableres et nyt overløb nord for det tidligere bygværk. Overløbet udføres i beton med natursten trykket ned med en bredde på 10 meter og en uændret overløbskote. Det betyder, at overløbsfrekvensen og udbredelse af midlertidig oversvømmelse bag dæmningen er uændret i forhold til den tidligere dispensation. Åens forløb ændres permanent, så den følger det forløb, som er opstået ved dæmningsbruddet. Der etableres et nyt bygværk i beton med en topkote svarende til dæmningen. Fløjvæggene udføres i spuns, som med tiden farves rustbrune. De tidligere fløjvægge var udført i beton. Der etableres brinksikring omkring bygværk og overløb med natursten i varierende størrelse.

Eventuelle ændringer i områdets beplantning vil senere blive forelagt fredningsnævnet, idet fredningsnævnet har oplyst, at en stillingtagen hertil forudsætter en forudgående besigtigelse.

Der ønskes endvidere etableret en byggeplads på ca. 2000 m² på den nuværende boldbane i perioden fra uge 33 og til ultimo oktober 2024. Boldbanen retableres efterfølgende. For at undgå trykskader på græsset lægges der køreplader på arealet. Arealet indhegnes, for at børn ikke kan komme ind på arealet, hvis de skal til sportsaktiviteter længere oppe på boldbanen. Odder Kommune har lavet en aftale herom med Rathlouskolen, som forpagter arealet.

Projektet med retableringen af dæmningen er illustreret ved følgende skitsetegning:

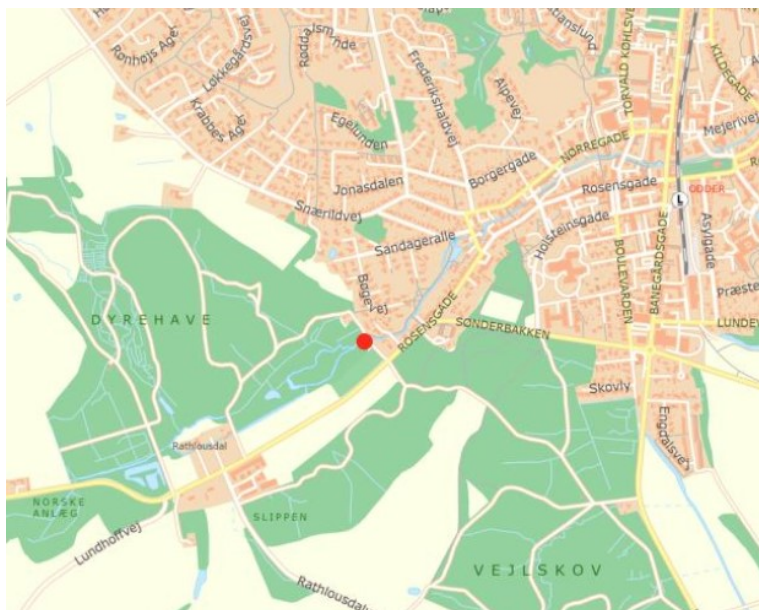

Projektet med byggepladsen er illustreret ved følgende oversigtsfoto:

Odder Kommune har den 5. august 2024 meddelt dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til ændring af dæmningen med en række fastsatte vilkår for dispensationen. Projektet er i dispensationen beskrevet således, at Odder å forlægges mod syd og får et nyt permanent forløb. Opstuvningsbygværket flyttes tilsvarende mod syd og placeres i et nyt forløb af Odder å gennem dæmningen. Overløbet ændres og flyttes til nord for opstuvningsbygværket. Overløbskanten bliver fast med et trappeformet forløb ned over dæmningen til Odder å. Dæmningen retableres ved tidligere placering af bygværk. Dæmningen forstærkes ved etablering af spuns langs hele dæmningen, herunder i vandløbet under bygværket. Der etableres et midlertidigt rørlagt omløb af Odder å syd om dæmningsbruddet og overkørsel af vandløbet. Den midlertidige omlægning og overkørsel er nødvendig for at kunne udføre anlægsarbejdet.

Projektets placering i fredningen er i dispensationen vist på følgende måde med en rød prik:

Odder Kommune har i forbindelse med dispensationen foretaget en vurdering af Natura 2000 og bilag IV-arter.

Det nærmeste Natura 2000-område er nr. 59 Kysing Fjord, som udgøres af fuglebeskyttelsesområde F30, som er 5,16 km fra projektområdet i luftlinje og 6,6 km fra projektområdet afstrømsmæssigt. Det er Odder Kommunes vurdering, at projektet ikke påvirker det nedstrøms Natura 2000-område, som har arten sangsvane på udpegningsgrundlaget. Kommunen har foruden en henvisning til afstandene anført, at Natura 2000-området specielt er udpeget for at sikre fouragerings- og rastemuligheder for sangsvanen, der er en trækfugl. Målsætningen for Natura 2000-området, som består af et stort fjordområde og tilstødende strandenge, er, at det udgør et sammenhængende og velegnet raste- og overnatningsområde for en international vigtig forekomst af overvintrende sangsvaner. Områdets økologiske integritet sikres i form af en for levestederne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje og en lav næringsstofbelastning. Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer. Projektet strider ikke imod denne målsætning.

Der er ikke registreret bilag IV-arter i projektområdet, med de kan potentielt forefindes i området.

I forbindelse med realisering af det overordnede projekt med fremtidssikring af dæmningen sker der fældning af træer i et bælte på 8-10 meter mellem digefod og grusvejen på nordsiden af dæmningen. Der er foretaget tilsyn med beplantningen i forhold til træernes egnethed som opholdssteder for flagermus. Hvis der er tale om mindre løvtræer med en diameter på under 20-30 cm i brysthøjde, og hvor man ved grundig besigtigelse kan konstatere, at der ikke er huller, revner eller sprækker i stamme eller større grene, kan man undlade at undersøge dem for dagopholdssteder. Ved tilsyn med træerne blev der ikke konstateret træer med diameter over 30 cm. Projektet omfatter ikke fældning af større træer eller nedrivning af bygninger. Projektet vil derfor ikke påvirke raste- og ynglesteder for flagermus i området negativt.

Selve projektstrækningen af Odder å vurderes ikke at udgøre et egnet habitat for markfirben og grøn mosaikguldsmed, hvorfor disse heller ikke vurderes at blive påvirket negativt.

Den danske oddebestand er i fremgang, og det skyldes ikke mindst, at man i visse større områder har sikret dens levesteder og her tager særlige hensyn til odderne. Odde forekommer flere steder i Odde å, og der blev derfor i 2020 foretaget en gennemgang af vandløbsbrinkerne i åen for opstrøms for dæmningen at undersøge, om der eventuelt var forekomst af odde på strækningen, der kunne blive påvirket negativt af klimatilpasningsprojektet. Ved større vandstrømninger vil vandet stuve op på strækningen og oversvømme odderhuler. Ved undersøgelsen blev der ikke fundet odderhuler på strækningen eller indikation på tilstedeværelsen af ynglende odde. Der blev fundet flere mulige spor efter odde, men det eneste håndgribelige bevis på tilstedeværelsen af odde på strækningen var fund af odderekremler på to lokaliteter. Konklusionen på undersøgelsen var, at der kun var strejfende odde på strækningen, og at projektet ikke ville påvirke rastende eller strejfende odde i området. Selve opstuvningsbygværket blev vurderet til at kunne hindre oddernes frie passage i vandløbet, men odderne vil nemt kunne passere over dæmningen til vandløbet på nedstrøms side. Der er stillet vilkår om, at hvis der skal ske fragegning af det nyplantede areal på dæmningsnordside, så skal det ske på en måde, der ikke hindrer passage for odde, og hegnet må ikke udgøre en risiko for, at odde kan sidde fast og blive fanget i hegnet. Projektet ville derfor ikke hindre migration og spredning af odde langs Odde å. Det nuværende projekt, hvor opstuvningsbygværket genetableres med mindre ændringer, vurderes ikke at påvirke odde negativt. Opstuvningsbygværket flyttes lidt, men opbygningen er ellers tilsvarende det, der blev godkendt i 2020. Arealet, der påvirkes af opstuvning, vil ligeledes være det samme som godkendt i 2020. I anlægsfasen vil der være aktiviteter, der potentielt kan forstyrre eventuelt forekommende odde. Anlægsperioden ligger delvist i en periode, hvor der er gode fourageringsmuligheder for odderne og gode muligheder for at holde sig skjult i den høje vegetation. Anlægsarbejdet vil foregå i dagtimerne, hvor odderne naturligt er mindre aktive.

Der er foretaget en undersøgelse med fokus påadder for at undersøge, om projektet vil påvirkeadder i området. Der blev indledningsvis foretaget en screening af databaser i forhold til, hvilkeadder der er fundet i nærheden af det oversvømmede område ved Odde å. Der er foretaget vurdering af en zone med en radius på 3 km fra stedet for dæmningsbruddet. I den umiddelbare nærhed var der fundet stor vandsalamander (tætteste fund indenfor 100 meter fra skoven), butsnudet frø, lille vandsalamander og skrubtudse (indenfor 1 km fra skoven) og løvfrø med nærmeste fund ca. 1,5 km væk. Det blev vurderet, at der er stor sandsynlighed for, at der kunne være stor og lille vandsalamander og butsnudet frø i området ved Odde å, og at der burde være fokus på eventuel tilstedeværelse af løvfrø. I forbindelse med den fysiske retablering af diget forventes det ikke, at der sker en påvirkning af adderne i området, så længe anlægsarbejdet ikke direkte berører ynglehabitaterne, eller der forekommer opstuvninger af vandet. I driftsfasen vil en opstuvning kunne påvirkeadderne, specielt i yngleperioden hvor haletudser og æg er udsatte, og det vil kunne medføre, at den økologiske funktionalitet af vandhullerne ikke kan opretholdes som funktionelle ynglelokaliteter. Klimatilpasningsprojektet blev oprindeligt godkendt i maj 2020. Der har siden etableringen af dæmningen og opstuvningsbygværket været flere hændelser, hvor fredskoven er blevet oversvømmet, bl.a. oversvømmelserne i efteråret 2023, der skyldtes de historiske nedbørsmængder, som førte til dæmningsbruddet. På trods af disse hændelser, hvor fredskoven flere gange har været sat under vand, blev der ved undersøgelsen i maj 2024 fundet et stort antal haletudser af både spidssnudet og butsnudet frø i vandsamlinger i fredskoven. Dette indikerer efter Odde Kommunes vurdering, at opstuvningerne ikke har påvirket adder i området negativt, da der trods flere og større opstuvninger fortsat er tilstedeværelse af masser af yngel fraadder.

I forhold til plantearter opført på habitatdirektivets bilag IV, litra b vurderer Odde Kommune, at der ikke sker påvirkning af disse som følge af projektet, da ingen af de syv plantearter er registreret i områderne eller vurderes at findes der.

2. Fredningsnævnets afgørelse

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. december 1979 om fredning af arealer ved Rathlousdal.

Fredningen har på baggrund af de til området knyttede naturvidenskabelige interesser og betydelige rekreative interesser til hovedformål at sikre en opretholdelse af landskabets karakter af godslandskab med store alléer og skovarealer overvejende med skarpe skovbryn med sammenhængende marker og at bevare de kulturhistoriske minder, der er knyttet til godset Rathlousdal.

Det fremgår i øvrigt af fredningens bestemmelser bl.a., at arealernes tilstand på fredningstidspunktet ikke må ændres. Arealer uden for eksisterende skove må ikke tilplantes. Allétræer langs vejene må ikke fjernes. Eksisterende levende hegn må ikke fjernes, men træerne kan udskiftes. Der må ikke foretages foranstaltninger, som kan medføre en ændring af areal, form eller tilstand af søer, damme og vandløb. Fredningen er dog ikke til hinder for, at der udføres arbejder i henhold til gældende vandløbsregulativer, eller at Odder å reguleres i henhold til gældende vandløbsregulativer. Der må ikke foretages terræændringer. Fredningen hindrer dog ikke, at der foretages nødvendige terræændringer i forbindelse med lovlige foranstaltninger inden for området. Der må som udgangspunkt ikke opføres nye bygninger. Der må heller ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg end bygninger. Eksempelvis må der således ikke anbringes faste hegn, mure, tårne og lignende.

Fredningen af Rathlousdal med de fastsatte fredningsbestemmelser betyder, at projektet forudsætter fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation til et projekt, hvis det ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår videre af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Odder Kommune har i sin dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 foretaget en vurdering af projektets betydning for Natura 2000-områder og en omfattende vurdering af betydningen for bilag IV-arter.

Fredningsnævnet finder ikke anledning til at se bort fra disse vurderinger, og fredningsnævnet lægger på den baggrund og efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Odder Kommunes vurdering af projektets betydning for Natura 2000-områder og bilag IV-arter omfatter dog ikke den midlertidige byggeplads, men da den etableres på en boldbane, lægger fredningsnævnet til grund, at heller ikke en dispensation til denne del af projektet er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller stk. 3.

Fredningsnævnet har i 2020 meddelt dispensation til dæmningens etablering, og det nu ansøgte projekt består i retablering efter et dæmningsbrud og dertil hørende arbejder, som i forhold til de eksisterende forhold er uden betydning for oplevelsen af fredningen, og som i øvrigt sker for en fremtidig sikring af dæmningen for at beskytte Odder by mod oversvømmelse.

Fredningsnævnet meddeler derfor dispensation.

Med samme begrundelse, og da fredningsnævnets tidligere afgørelse om dispensation blev truffet af det samlede fredningsnævn efter en forudgående besigtigelse, er denne afgørelse truffet af fredningsnævnets formand, jf. forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk. 5."

2. Den aktuelle ansøgning

Odder Kommune har meddelt fredningsnævnet, at alle arbejder er udført, dog bortset fra overløbet, som er under udførelse. Arbejdet er udført, da sandsynligheden for ikke at opnå dispensation i lyset af fredningsnævnets tidligere dispensation vurderes at være minimal i forhold til den økonomiske risiko og den potentielle negative påvirkning af miljøet, der var ved at udskyde anlægsarbejdet.

Odder Kommune vurderede således som følge af efterårets/vinterens erfaringsmæssigt potentielle store nedbørsmængder, at en eventuel udsættelse af anlægsarbejdet/forlængelse af anlægsperioden ville betyde en væsentlig øget risiko for skadevoldende oversvømmelser af kommunale og private boliger, større anlægsomkostninger og en større potentiel påvirkning af vandløbs flora/fauna ved langvarigt anlægsarbejde i og ved vandløbet.

Odder Kommune vurderer i øvrigt, at det alene er etableringen af et nyt bygværk med vandbremse, flytningen af vandløbstracéet og etableringen af et nyt overløb, som kræver fredningsnævnets dispensation.

Odder Kommune har i øvrigt fremsendt luftfotos over beplantningen ved dæmningen i perioden 2014-2024 og med rødt på følgende luftfoto markeret det område, hvor der er fældet træer, og hvor der planlægges tilplantet. Kommunen har herved anført, at det er kommunens vurdering, at det ikke kræver fredningsnævnets dispensation, da fældningen og genplantningen vurderes at være en del af skovdriften. Kommunen ønsker dog fredningsnævnets vurdering heraf.

3. Fredningsnævnets besigtigelse

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 4. februar 2025 ved fredningsnævnets formand, Martin Møller-Heuer, og ministerudpegede medlem, Knud Erik Hesselbjerg. Endvidere deltog godset Rathlousdal ved Jens Kejser og Odder Kommune ved Lars Petersen og Lene Andersen. Fredningsnævnets kommunalt valgte medlem, Henrik Opstrup, deltog ikke i besigtigelsen, men har deltaget i sagens afgørelse.

Projektet og de udførte arbejder og området for beplantning blev gennemgået. Odder Kommune oplyste supplerende, at det er et arbejdstilsynsretligt krav, at der ved slusen skal være et rækværk mod åen som følge af det store fald mod åen. Kommunen oplyste videre, at dæmningen får helt det samme udtryk som tidligere. Den er således ikke blevet større efter arbejdet med spunsningen, men den synes for tiden anderledes som følge af de nyligt udførte arbejder.

Det blev aftalt, at Odder Kommune ved jordpåfyldning vil følge grundejerens ønske om, at overløbets betonkant ikke bliver synlig.

4. Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet meddeler med henvisning til begrundelsen i den tidligere afgørelse af 6. august 2024 lovliggørende dispensation til den del af projektet, der nu er omfattet af Odder Kommunes ansøgning.

Fredningsnævnet har i øvrigt ikke bemærkninger til Odder Kommunes vurdering af beplantningen i forhold til fredningsbestemmelserne.

5. Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Knud Erik Hesselbjerg,
2. Henrik Opstrup,
3. Godset Rathlousdal ved Tine og Johan Tesdorpf,
4. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø,
5. Odder Kommune, att.: Lene Andersen,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Odder,
8. Friluftsrådet, centralt,
9. Friluftsrådet, kreds Aarhus Bugt
10. Dansk Ornitologisk Forening, København,
11. Dansk Ornitologisk Forening, Odder,
12. Dansk Botanisk Forening, København,
13. Friluftsrådet, centralt,
14. Friluftsrådet, Aarhus Bugt,
15. Region Midtjylland,
16. Slots- og Kulturstyrelsen,
17. Odder Museum.